

AU
1986/87:13

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1986/87:13

om regionalpolitiken
(prop. 1986/87:100, bil. 14)

I betänkandet behandlas proposition 1986/87: 100 bilaga 14 (industridepartementet) såvitt gäller avsnittet C. Regional utveckling.

I anslutning härtill tar utskottet upp 105 motioner från allmänna motions-tiden i år. Dessa motioner med yrkanden redovisas i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Av samman-ställningen framgår var i betänkandet motionerna behandlas.

Utskottet behandlar även förslag 1986/87: 8 från riksdagens revisorer med förslag om den regionala projektverksamheten.

Sammanfattning

Medelsanvisning

För regionalpolitiska åtgärder föreslår utskottet att riksdagen för budget-året 1987/88 anvisar drygt 1,9 miljarder kronor enligt nedanstående huvud-sakliga fördelning.

	milj. kr.
Lokaliseringsbidrag	362
Lokaliseringslån	300
Regionala utvecklingsinsatser (länsanslaget)	688
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	395
Sysselsättningsstöd	169
Övrigt	11,2
	<u>1 925,2</u>

Den föreslagna medelsanvisningen skiljer sig från regeringens förslag på två punkter. Anslaget till regionala utvecklingsinsatser överstiger rege-ringsförslaget med 200 milj. kr. Vidare avstyrker utskottet regeringens förslag om ett nytt anslag för särskilda regionalpolitiska insatser för infra-strukturutbyggnad m. m. om 300 milj. kr. under en treårsperiod. Utskottet delar uppfattningen i propositionen att det behövs infrastrukturella inves-teringar. Regeringen bör emellertid återkomma till riksdagen med precise-rade förslag under resp. huvudtitel.

Socialdemokraterna i utskottet reserverar sig på dessa punkter till för-mån för regeringens förslag.

Moderata samlingspartiet föreslår i reservationer att lokaliseringsbidrag, offertstöd, lokaliseringsslån och sysselsättningsstöd avskaffas och ersätts av ett system med riskgarantilån.

I propositionen föreslås att sysselsättningsstödet skall avskaffas i stöd-område C. Folkpartiet och centerpartiet motsätter sig detta i en gemensam reservation.

Riktlinjer för regionalpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens inriktning på regionalpolitiken, medan samtliga motioner som behandlas i detta sammanhang lämnas utan bifall.

Reservationer har här avlämnats av företrädarna för moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Utredning om regionalpolitiken

Utskottet föreslår mot bakgrund av bl. a. de aktuella regionala balansproblemen att en ny regionalpolitisk utredning med parlamentarisk sammansättning tillsätts.

Planeringsfrågor

I detta avsnitt tillstyrker utskottet regeringens förslag att slopa planeringstalen som regionalpolitiskt styrinstrument. Reservation mot detta ställningstagande har avlämnats av centerpartiet.

Decentralisering av statlig verksamhet

Utskottet avstyrker yrkaden i ett antal motioner om fortsatt decentralisering inom statsförvaltningen till olika län och regioner men framhåller samtidigt betydelsen av att möjligheterna härtill ägnas fortsatt uppmärksamhet.

Företrädarna för centerpartiet reserverar sig till förmån för ett särskilt riksdagsuttalande i denna fråga.

Stödområdesindelningen

Utskottet avstyrker en rad motioner som yrkar ändringar i nuvarande stödområdesindelning. Utskottet anser att denna indelning inte bör ändras alltför ofta och hänvisar till de möjligheter som finns att ge stöd utanför stödområdet.

Nedsättning av socialavgifter

Med hänvisning bl. a. till arbetet i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen avstyrks förslag om ändringar i den geografiska avgränsningen m. m. beträffande nedsättningen av socialavgifter. Reservationer har på denna punkt avlämnats av moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet.

Utskottet behandlar ett stort antal motioner om utvecklingsproblem i skilda landsdelar och avstyrker de yrkanden som därvid framställs om insatser för att främja utvecklingen. Reservationer har avlämnats av socialdemokraterna, moderata samlingspartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

Motionerna

	Behandlas i	
	utskottets yttr. s.	hemst. p.
1986/87: A206 av Iris Mårtensson m. fl. (s) vari yrkas		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet.	38	7
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förvärvsfrekvens, arbetslöshetstal och sysselsättningsgrad bör användas som kriterier vid fördelning av regionalpolitiska medel.	50	31
Yrkandena 1, 5–10 och 12 kommer att behandlas i ett senare betänkande. Yrkandena 3, 11 och 13 behandlas i betänkande AU 1986/87: 11.		
1986/87: A208 av Olle Göransson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om omfördelning inom C 4-anslaget mellan lokaliseringsstöd och projektmedel.	65	55
1986/87: A213 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att anvisa ett särskilt anslag om 100 milj. kr. som stimulanstöd till ett utvecklingsprogram för landsbygden i Kalmar län.	93	97
1986/87: A229 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas		
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om inriktningen av regionalpolitiken till större betoning av lokala/regionala initiativ.	25	1
Yrkandena 1–12 och 15–21 behandlas i betänkande AU 1986/87: 11. Yrkande 14 kommer att behandlas i ett senare betänkande.		
1986/87: A234 av Viola Claesson och Alexander Chrisopoulos (vpk) vari yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär en parlamentarisk utredning med uppgift att analysera miljö- och arbetsmarknadskonsekvenser och möjligheter för Västsverige och övriga landet om bilindustrin faller resp. avvecklas.	91	94
Yrkande 2 kommer att behandlas i ett senare betänkande.		
1986/87: A401 av Roland Sundgren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en snabb översyn av glesbygdsförordningen, med syfte att bringa denna i överensstämmelse med de riktlinjer riksdagen 1986 angav för konsumentpolitiken.	54	37

1986/87: A402 av Ove Karlsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om behovet av regionalpolitiska åtgärder för Kopparbergs län.	84	89
1986/87: A403 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla om åtgärder så att en plan utarbetas i samverkan med länets myndigheter för lokalisering av minst 1 000 statliga arbetstillfällen till Kalmar län.	39	13
1986/87: A404 av Bo Lundgren m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att motverka regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar.	38	6
1986/87: A405 av Pär Granstedt och Elis Andersson (c) vari yrkas 1. att riksdagen hos regeringen begär ett program för omfördelning av statliga arbetsplatser i Stockholms län, 2. att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utredning av ett system med lägesavgifter som ett medel att stimulera en bättre fördelning av arbetsplatser i Stockholmsregionen, 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av aktiva åtgärder för att få till stånd en bättre balans av bostäder och arbetsplatser i Stockholms län.	86	90
1986/87: A406 av Göran Magnusson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om pilotprojekt med datorisering som ett regionalpolitiskt instrument.	28	1
1986/87: A407 av Anna Wohlin-Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att samordna skärgårdspolitiken.	96	100
1986/87: A408 av Rune Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiska insatser i Dalsland.	91	95
1986/87: A409 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c, m, fp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen ändrar glesbygdsförordningen så att statligt bidrag kan utgå till transportstöd i skärgården utan den nu gällande begränsningen till ett "inledningsskede".	55	38
1986/87: A410 av Birgitta Johansson m. fl. (s) vari yrkas 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts angående beräkning av de regionalpolitiska medel som tilldelas varje län, 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående Skaraborgs län när det gäller kvinnors arbetsmarknad och utbildning.	50	31
	91	96

1986/87: A411 av Carl Bildt m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det bör göras möjligt att genom bidrag ur de sammanhållna länsanslagen för regionalpolitiska ändamål understödja etablering av läkarpraktik i glesbygd.	53	35
Motiveringen återfinns i motion 1986/87: So426.		
1986/87: Jo411 av Jan Hyttring m. fl. (c, fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att länsstyrelserna i Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län bör få med 500 000 kr. per länsstyrelse ökade regionala utvecklingsmedel för budgetåret 1987/88.	67	70
1986/87: A412 av Leif Marklund m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av att förändra glesbygdsvårdningen så att flerårigt stöd kan utgå och därmed trygga dagligvaruhandeln.	54	37
1986/87: A413 av Jan Hyttring m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att regionalpolitiska medel får disponeras så att samtliga landsbygdskommuner kan inrätta permanenta lokalrådgivartjänster.	56	40
1986/87: A414 av Jan Hyttring m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar tillföra glesbygdsdelegationen ett anslag på 20 milj. kr. för utveckling av Hushållningssällskapens Gårdenprojekt samt för insatser för att finna nya användningsområden av landsbygdens naturresurser.	65	56
1986/87: A415 av Karl Boo och Birgitta Hambraeus (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att länsanslaget bör uppräknas till 45 milj. kr. för budgetåret 1987/88,	66	60
2. att riksdagen beslutar att i övrigt som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande insatser för att stärka den mindre företagsamheten.	84	89
1986/87: A416 av Rolf Dahlberg och Håkan Stjernlöf (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skyndsamma regionalpolitiska åtgärder för Gävleborgs län.	66, 76	59, 84
1986/87: A417 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Marianne Andersson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstödet skall utgå oförändrat i stödområde C i Älvsborgs län.	52	34
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade länsanslag till Älvsborgs län.	66	65
1986/87: A419 av Börje Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anslaget för regionala utvecklingsinsatser för Kristianstads län.	66	69

1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som framförs i motionen,	22	1
2. att riksdagen hos regeringen begär en ny parlamentarisk regionalpolitisk utredning,	35	4
3. att riksdagen beslutar om en differentiering av de sociala avgifterna i enlighet med vad som anförs i motionen,	58	45
4. att riksdagen beslutar anslå 515 milj. kr. för ersättning för nedsatta sociala avgifter (anslaget C 6),	69	74
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett system med statliga kreditgarantier som ersätter lokaliseringsslån,	48	27
6. att riksdagen avslår förslaget om 300 milj. kr. till lokaliseringsslån (anslaget C 3),	63	52
7. att riksdagen beslutar avslå förslaget om att avskaffa sysselsättningsstödet för stödområde C,	52	34
8. att riksdagen anvisar ett anslag om 194 milj. kr. i sysselsättningsstöd (anslaget C 7),	69	75
9. att riksdagen beslutar att offertstöd inte skall beviljas fr. o. m. den 1 juli 1987,	49	29
10. att riksdagen anvisar ett reservationsanslag om 302 milj. kr. för lokaliseringsbidrag m. m. (anslaget C 2),	62	51
11. att riksdagen beslutar att till regionala utvecklingsinsatser m. m. anvisa ett reservationsanslag om 648 milj. kr. (anslaget C 4),	64	53
12. att riksdagen avslår förslaget om 300 milj. kr. till regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m. m. (anslaget C 10),	72	78
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om kommunernas roll i näringspolitiken,	22	1
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om samordnad länsplanering.	40	16

1986/87: A421 av Olof Johansson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening uttala vad som i motionen anförts om nödvändigheten av en decentralistisk inriktning av regionalpolitiken,	26	1
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att insatserna på alla politikområden underordnas de regionala målen,	26	1
3. att riksdagen beslutar – med avslag på proposition 1986/87: 100, bil. 14 i denna del – att bibehålla systemet med planeringstal som styrmedel i regionalpolitiken,	40	15
4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter för storstadsmiljön och att regeringen därefter återkommer till riksdagen med förslag om ett	26	1

åtgärdsprogram för att förbättra storstadsmiljön i enlighet med vad som anförs i motionen,		
5. att riksdagen beslutar att uttala att politiken på alla samhällsområden utformas så att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt hålls oförändrad,	26	1
6. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om betydelsen av goda kommunikationer för den regionala utvecklingen,	26	1
7. att riksdagen beslutar att ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om betydelsen av ny teknik, teknikspridning, spridning av företag inom framtidsinriktade branscher, tekniskt kunnande och teknisk utveckling för den regionala utvecklingen,	26	1
8. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om etablering av en "inlandsbana" för datakommunikationer och prövning av möjligheterna att införa nolltaxa för datatrafik inom stödområde A och B i enlighet med vad som anförts i motionen,	26	1
9. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av opartisk analys av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorter,	26	1
10. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ett utvecklingsprogram för landsbygden i enlighet med vad som anförs i motionen,	33	3
11. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om vikten av att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för utlokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas,	36	5
12. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet och decentralisering av funktioner inom den statliga verksamheten till läns-, kommun- och kommunalnivå,	36	5
13. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utformningen av det regionalpolitiska stödet,	47	25
14. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om offertstödet inriktning,	50	30
15. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m. m. anvisa ett med 262 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 750 milj. kr. i enlighet med vad som anförs i motionen,	64	53
16. att riksdagen beslutar att anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. i sin helhet fördelas till resp. länsstyrelse,	65	54
17. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdstödet höjs till 300 000 kr. och för uthyrningsstugor till 50 000 kr.,	56	42
18. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt högsta stödbelopp höjs till 50 000 kr.,	57	43, 44

19. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringslånen och med avslag på proposition 1986/87: 100 i denna del anvisa ett förslagsanslag om 1 000 kr.,	48, 63	27, 52
20. att riksdagen beslutar att kostnaden för Expertgruppen för forskning/regionalutveckling (ERU) skall belasta littera A i proposition 1986/87: 100, bil. 14,	70	76
21. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inplacering av kommuner utanför det ordinarie stödområdet i tillfälligt stödområde vid strukturkriser,	43	17
22. att riksdagen beslutar – med avslag på proposition 1986/87: 100 i denna del – att möjligheterna till sysselsättningsstöd inom stödområde C skall bibehållas,	52	34
23. att riksdagen beslutar att en tioprocentig nedsättning av socialförsäkringsavgifterna skall gälla hela stödområde A och i kommuner i Norrbotten inplacerade i stödområde B i enlighet med vad som anförs i motionen,	58	45
24. att riksdagen beslutar att den reducering av socialförsäkringsavgifter för nytillkommande sysselsättning som utgår i kommuner i Norrbottens län omfördelas i enlighet med vad som anförs i motionen,	59	45
25. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om beskattningen som ett instrument för regional utveckling,	26	1
27. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om		
b) garanterad ränta för nyproduktion av småhus,	26	1
c) avskrivning av studiemedelsavgift,	51	33
d) privata investeringskonton,	26	1
i enlighet med vad som anförs i motionen.		
Yrkandena 26, 27a, 28 och 29 behandlas i betänkande AU 1986/87: 11.		
1986/87: A422 av Ulla Tillander m. fl. (c) vari yrkas	95	99
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om näringslivet i Malmöhus län,		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruks- och trädgårdsnäringsen samt naturvården i Malmöhus län.		
1986/87: A423 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Andersson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det regionalpolitiska stödet skall kunna lämnas för att bygga kontorslokaler för uthyrning,	51	32
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det regionalpolitiska stödet får användas för immateriella investeringar.	51	32
Motiveringen återfinns i motion 1986/87: N357.		

1986/87: A424 av Britta Hammarbacken (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar, med avslag på propositionen 1986/87: 100, bil. 14, i denna del, att sysselsättningsstödet bibehålls för stödområde C i Örebro län.	52	34
2. att riksdagen beslutar att Nora kommun skall jämföras med övriga Bergslagskommuner i avseende på inplacering i stödområde,	43	20
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökat länsanslag till Örebro län.	66	62
1986/87: A425 av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av statliga arbetstillfällen till Blekinge.	39	14
1986/87: A426 av Hans Rosengren m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att genom minskad tillväxt från de överhettade regionerna skapa förutsättningar för regional balans i sysselsättningen.	27	1
1986/87: A427 av Paul Lestander m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om ett handlingsprogram för utveckling av Norrlands inland i enlighet med vad som anförs i motionen.	75	80
1986/87: A428 av Lennart Alsén och Hadar Cars (fp) vari yrkas	39	14
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om lokalisering av statlig verksamhet till Blekinge och i första hand till Karlskrona i enlighet med gjorda principuttalanden i riksdagen.		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om decentralisering av arbetsuppgifter till regionala statliga enheter inom Blekinge län.		
1986/87: A429 av Hans Dau och Håkan Stjernlöf (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till Stiftelsen Industricentra.	60	46
1986/87: A430 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning över möjligheterna att införa skattemässiga fördelar för "nyckelpersoner" inom stödområde A och B.	32	2
1986/87: A431 av Inga Lantz m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen, med beaktande av vad som anförs i motionen, företar åtgärder för att bryta marknadskrafternas utveckling mot stark befolkningskoncentration resp. avfolkning.	27	1
1986/87: A432 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till utvecklingsplan för Värmland i enlighet med vad som i motionen anförs.	67, 84	70, 86

	Behandlas i utskottets yttr.s. hemst.p.	
1986/87: A433 av Nils Berndtson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att utforma ett åtgärdsprogram för utveckling och ökad sysselsättning i Östergötland i enlighet med vad i motionen anförts.	90	93
1986/87: A434 av Britta Bjelle (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om ett förslag till stegvis ändring avseende reglerna angående nedsättning av socialförsäkringsavgiften, där det första steget bör avse socialförsäkringsavgiften för jord och skogsbruk.	58	45
1986/87: A435 av Sigge Godin och Martin Olsson (fp, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ADB-utvecklingen i Sundsvallsregionen.	76	83
1986/87: A436 av Lennart Brunander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om offentlig verksamhet. Motiveringen återfinns i motion 1986/87: N374	39	12
1986/87: A437 av Ulla Orring m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om glesbygdstödets funktion. Motiveringen återfinns i motion 1986/87: L712	55	39
1986/87: A438 av Karl-Gösta Svenson (m) vari yrkas 1. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av de infrastrukturrella problemen i Blekinge, 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statlig verksamhet i Blekinge.	94	98
1986/87: A439 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om utarbetandet av ett handlingsprogram för skärgårdarna av det slag som anförts i motionen.	96	100
1986/87: A440 av Britta Sundin m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av arbetet inom den i civildepartementet verksamma arbetsgruppen för decentralisering samt primära uppgifter för denna.	37	5
1986/87: A441 av Barbro Sandberg och Per Arne Aglert (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införlivande av Älvkarleby kommun i stödområde C.	44	21
1986/87: A442 av Jan Jennehag m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillsättande av en inlandsdelegation med uppgifter i huvudsaklig överensstämmelse med de i motionen anförda.	75	80
1986/87: A443 av Filip Fridolfsson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av god tillväxt i Stockholmsregionen.	86	90

1986/87: A444 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om begreppen skogslän resp. stödområde och att stödområdesindelningen bör utgöra grunden för bedömning av var regionalpolitiska insatser skall göras.	49	28
1986/87: A445 av Olle Östrand m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av utflyttning av statlig verksamhet till Gävleborgs län.	38	10
1986/87: A446 av Sten Svensson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till avregleringsåtgärder för landsbygden i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.	33	3
1986/87: A447 av Arne Andersson i Gamleby m. fl. (s) vari yrkas	93	97
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att det regionalpolitiska finansiella stödet under en övergångstid kan tillämpas i vissa kommuner i Kalmar län,		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att en arbetsgrupp med särskilda resurser tillsätts för att framta utvecklingsplan samt att därefter delta i arbetet med utvecklingsplanen.		
1986/87: A448 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående faktorer för tillväxt.	22	1
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående beslutsordning för regionalpolitiskt stöd,	47	26
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående formerna för infrastrukturella investeringar,	71	78
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående förutsättningarna för utveckling på landsbygden,	33	3
5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmänna löneavgifter i Norrbottens län i enlighet med vad som i motionen anförts,	58	45
6. att riksdagen beslutar att till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 625 000 000 kr.,	69	74
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om slopandet av lokaliseringsslån, lokaliseringsbidrag, offertstöd och sysselsättningsstöd,	47	26
8. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lokaliseringsstöd i form av riskgarantilån i enlighet med vad som i motionen anförts,	47	26
9. att riksdagen beslutar att till Riskgarantilån för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 255 000 000 kr.,	62	51
10. att riksdagen hos regeringen begär förslag till tillfälliga åtgärder inom	32	2

skatteområdet för att underlätta inflyttning av s. k. nyckelpersoner i enlighet med vad som i motionen anförs.

11. att riksdagen med avslag på regeringens förslag att till Särskilda insatser för infrastrukturutbyggnad för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr. beslutar att med förhöjning av reservationsanslaget till Byggnad av statliga vägar under kommunikationsdepartementets huvudtitel för budgetåret 1987/88 anvisa ytterligare 150 000 000 kr., att med förhöjning av reservationsanslaget Bidrag till kommunala flygplatser m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ytterligare 45 000 000 kr., samt att med förhöjning av reservationsanslaget Inredning och utrustning av lokaler i högskoleenheterna m. m. under utbildningsdepartementets huvudtitel för budgetåret 1987/88 anvisa ytterligare 90 000 000 kr., samt att till nytt anslag under utbildningsdepartementets huvudtitel Utveckling och drift av ny utbildning vid mindre högskolor för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.,	71	78
12. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.,	62	51
13. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Lokaliseringslån för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,	63	52
14. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 610 000 000 kr.,	64	53
15. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 000 kr.	69	75
1986/87: A449 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för att stärka kvinnors arbetsmarknad i Gävleborgs län.	77	84
1986/87: A450 av Anna Wohlin-Andersson och Pär Granstedt (c) vari yrkas att riksdagen beslutar hemställa att regeringen låter undersöka förutsättningarna att få till stånd en skärgårdstidskrift i enlighet med vad som ovan anförts.	97	100
1986/87: A451 av Alf Svensson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om regionalpolitikens mål,	28	1
2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till sänkning av socialavgifterna i stödområdena i enlighet med vad som i motionen anförs och till ersättning för nedsättning av sociala avgifter, C 6, anvisa ett förslagsanslag med 645 milj. kr., således en höjning med 250 milj. kr.,	59, 69	45, 74
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om att Televerket måste underordna sig de regionalpolitiska målen när det gäller utbyggnaden av telenätet för dataöverföring och andra teletjänster,	28	1

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om Regionala utvecklingsinsatser och till Regionala utvecklingsinsatser, C 4 anvisa ett förslagsanslag med 634 milj. kr., således en höjning med 146 milj. kr.	64	53
1986/87: A452 av Gunnar Björk i Gävle och Gunnel Jonäng (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om en sammanhållen skärgårdspolitik.	96	100
1986/87: A453 av Larz Johansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av utökade medel för regionala utvecklingsinsatser i Södermanlands län.	66	63
1986/87: A454 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om utlokalisering av statlig verksamhet.	36	5
1986/87: A455 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om behov av regionalpolitiskt stöd till Kalmar län.	66	68
1986/87: A456 av Olle Westberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län.	76	84
1986/87: A457 av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för Bergslagens utveckling i enlighet med vad som anförs i motionen.	80	85
1986/87: A458 av Hans-Eric Andersson och Åke Wictorsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen angetts om behovet av åtgärder mot den inomregionala obalansen.	86	90
1986/87: A459 av Agne Hansson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av insatser för att underlätta för samlingslokalsorganisationerna i deras fortsatta arbete med att nå större samutnyttjande av samlingslokaler i glesbygd.	56	41
Motiveringen återfinns i motion 1986/87: Bo242		
1986/87: A460 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om regionala utvecklingsinsatser i Skaraborgs län.	92	96
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att lokaliseringsstöd skall utgå vid nyetablering eller utbyggnad av företag i kommunerna Gullspång, Töreboda och Karlsborg samt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i övrigt anförs om regionalpolitiska insatser i dessa kommuner.	44	22

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen i övrigt anförts om åtgärder för att främja arbete, service och boende i Skaraborgs län. Motiveringen återfinns i motion 1986/87: Ub680.	92	96
1986/87: A461 av Kjell Nilsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Kronobergs andel av anslaget till regionala utvecklingsinsatser (det s. k. länsanslaget) höjs till 8 milj. kr.	66	67
1986/87: A462 av Charlotte Branting (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av utökade anslag till Kronobergs län för regionala utvecklingsinsatser.	66	67
1986/87: A463 av Ulf Adelson m. fl. (m) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inga åtgärder skall vidtas i syfte att bromsa tillväxten i Stockholmsregionen,	85	90
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ökade möjligheter för den privata tjänstesektorn,	85	90
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande skärgårdsbefolkningens möjlighet till försörjning, Yrkande 4 behandlas i betänkande AU 1986/87: 11.	96	100
1986/87: A464 av Erik Holmkvist (m) vari yrkas	73	79
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av höjd beredskap inför försämrade konjunkturen,		
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om situationen i Norrbotten.		
1986/87: A465 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett program för utvecklingsinsatser inom Råne älvdal.	74	79
1986/87: A466 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att det statliga regionalpolitiska länsanslaget till Östergötland budgetåret 1987/88 skall vara 6 milj. kr.	66	64
1986/87: A467 av Arne Andersson i Gamleby (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående det framtida kommunikationsnätet för datatekniken.	28	1
1986/87: A468 av Anders G Högmark m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om villkorad avskrivningsrätt för studielån, varvid de i motionen redovisade kraven på ett sådant system särskilt beak-	51	33

tas liksom de principiella och tekniska problem som frågeställningen aktualiserar noga övervägs.

1986/87: A469 av Anders G Högmark (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående framtida principer och riktlinjer för en ny regionalpolitik för nationell tillväxt och balanserad regional utveckling.	27	1
1986/87: A470 av Göthe Knutson m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till finansiering av projektet Laxfond för Vänern med medel för regionala utvecklingsinsatser.	67	70
1986/87: A471 av Margareta Hemmingsson och Berit Oscarsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av riktade insatser för kvinnorna på – och utanför – arbetsmarknaden i Västmanlands län.	83	88
1986/87: A472 av Margareta Hemmingsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av insatser för kvinnorna i Bergslagen.	80	85
1986/87: A473 av Karl Boo m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett utvecklingsprogram för Bergslagen i enlighet med de riktlinjer som anförts i motionen.	80	85
1986/87: A475 av Gunhild Bolander (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående nödvändigheten av en helhetssyn på vilka effekter olika åtgärder inom regionalpolitikens område får för Gotlands län.	89	91
1986/87: A476 av Ralf Lindström m. fl. (s, m, fp, c) vari yrkas att riksdagen måtte som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokalisering av statlig verksamhet.	39	14
1986/87: A477 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen framförts om ökat länsanslag (budgetprop. 1986/87: 100, bil. 12 C 4) till Kronobergs län.	66	67
1986/87: A478 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett förslag till åtgärdsprogram för Gävleborgs län.	66, 77	59, 84
1986/87: A479 av Sigge Godin m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att högsta belopp för avskrivningslån inom glesbygdsstödet skall vara 300 000 kr.,	56	42
2. att riksdagen beslutar att högsta belopp för uthyrningsstugor inom glesbygdsstödet skall vara 50 000 kr.,	56	42
3. att riksdagen beslutar att högsta belopp för IKS-stödet till enskilda projekt skall vara 50 000 kr.	56	43

1986/87: A480 av andre vice talman Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs rörande behovet av ökade resurser för teknikspridning i Värmland och Dalsland.	84	86
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående behovet av upprustning av väg- och telenätet i Värmland och Dalsland.	84	86
3. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstödet i stödområde C skall bibehållas.	52	34
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs rörande bl. a. behovet av glesbygdstöd i Värmland och Dalsland.	66	61, 65
1986/87: A481 av Kjell Johansson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av insatser för att säkra sysselsättningen inom Södermanlands län.	89	92
1986/87: A482 av Margareta Winberg och Nils-Olof Gustafsson (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande utlokalisering av statlig verksamhet till Östersund,	38	9
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs beträffande ändrad stödområdesindelning för Bräcke kommun,	43	18
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående medel i anslaget särskilda åtgärder för infrastrukturbyggnad (bil. 14 anslag C 10) för investering i marknadsföringshus i glesbygden,	72	78
Yrkande 4 behandlas i betänkande AU 1986/87: 11.		
1986/87: A483 av Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs beträffande turistsatsning i Frostviken.	76	82
1986/87: A484 av Olle Svensson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om behovet av åtgärder till stöd för en positiv utveckling av sysselsättning och näringsliv i Södermanlands län.	89	92
1986/87: A485 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om stöd från statsmakternas sida för att tillsammans med övriga intressenter förverkliga projektet Laxfond för Vänern,	67	70

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att länsstyrelserna i Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län, inom i budgeten angivna ramar, ges ökade regionala utvecklingsmedel under åren 1987–1991 enligt motionens finansieringsförslag, dvs. 500 000 kr. per länsstyrelse under 1987, 700 000 kr. per länsstyrelse under 1988 och 800 000 kr. per länsstyrelse under åren 1989–1991.	67	70
1986/87: A486 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen skall ta det ansvar som på den ankommer när det gäller utvecklingen i Gävleborgs län,	77	84
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen mot bakgrund av redovisade siffror skall prioritera länet,	77	84
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regeringen vid olika regionalpolitiska åtgärder skall beakta det norrländska inlandets problem och medverkar till bättre balans mellan kust- och inland,	75	80
4. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära prövning av möjligheterna att införa nolltaxa för datatrafik inom skogslänet,	28	1
5. att riksdagen beslutar att öka länsanslaget med 20 milj. kr.,	66	59
6. att riksdagen beslutar att hela Ljusdal skall ingå i stödområde A, Söderhamn i område B samt att Ockelbo, Hofors och Sandviken skall ingå i stödområde C samt hela övriga Hälsingland i stödområde C,	43	19
7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utlokalisering till Gävleborgs län (Gävle) av det nya verk som blir följden av en eventuell sammanslagning av bostadsstyrelsen och planverket,	38	10
8. att riksdagen hos regeringen begär förslag om utlokalisering till Hälsingland av delar av postgirot.	38	10
1986/87: A487 av Hans Rosengren (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av statligt stöd till teknikspridningsprojekt inom datakommunikationsområdet.	28	1
1986/87: A488 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om konkreta utvecklingsinsatser i Västerbotten.	66, 75	58, 81
1986/87: A489 av Per-Ola Eriksson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen och omfattningen av närings- och regionalpolitiska insatser i östra Norrbotten,	74	79
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att tilldela Norrbottens län 120 milj. kr. ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser,	66	57
3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad	74	79

<p>som i motionen anförts om åtgärder för att stimulera inflyttning till östra Norrbotten,</p> <p>4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om lokaliseringssamrådet,</p> <p>5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att ett särskilt investmentbolag för Tornedalen bör bildas,</p>	74	79
<p>1986/87: A490 av Siw Persson m. fl. (fp) vari yrkas</p> <p>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om särskild satsning på östra Skåne,</p> <p>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om större teknologiskt utbyte,</p> <p>3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om satsningen på gemensamma exportutbildningar och exportsamarbete,</p> <p>4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen sägs om borttagande av etableringshinder,</p> <p>5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lägre ingångslöner som ett pilotprojekt i Skåne.</p>	95	99
<p>1986/87: A491 av Martin Olsson och Görel Thurdin (c) vari yrkas</p> <p>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att överföra ytterligare uppgifter till de statliga verk och myndigheter som är lokaliserade till Västernorrlands län,</p> <p>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att vid ny- och omlokaliseringar av statlig verksamhet beakta Västernorrlands läns speciella behov av arbetsstillfällen och vidgad arbetsmarknad,</p> <p>3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för ökat utnyttjande av industricentrums lokaler i Ånge.</p>	38	8
<p>1986/87: A492 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om olika behov för att skapa ökad sysselsättning och bättre framtidsbetingelser i Värmlands län.</p>	38	8
<p>1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas</p> <p>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd från statsmakterna i vad gäller en successiv förstärkning av de regionalpolitiska resurserna på länsnivå och en friare resursanvändning av erhållna medel samt en översyn av nuvarande regler för lokaliseringsstödet användning,</p> <p>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resursbehovet vid länets teknikcentrum,</p>	60	47
<p>1986/87: A492 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om olika behov för att skapa ökad sysselsättning och bättre framtidsbetingelser i Värmlands län.</p>	84	86
<p>1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas</p> <p>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd från statsmakterna i vad gäller en successiv förstärkning av de regionalpolitiska resurserna på länsnivå och en friare resursanvändning av erhållna medel samt en översyn av nuvarande regler för lokaliseringsstödet användning,</p> <p>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resursbehovet vid länets teknikcentrum,</p>	50	31
<p>1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas</p> <p>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd från statsmakterna i vad gäller en successiv förstärkning av de regionalpolitiska resurserna på länsnivå och en friare resursanvändning av erhållna medel samt en översyn av nuvarande regler för lokaliseringsstödet användning,</p> <p>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resursbehovet vid länets teknikcentrum,</p>	84	86

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade regler för upprustning av kommunala industrilokaler,	61	49
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalisering av industricentrum till Torsby kommun,	60	48
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utlokalisering av statlig verksamhet,	39	11
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ytterligare instrument för att uppnå en bättre regional balans,	28	1
7. att riksdagen hos regeringen anhåller att frågan om sysselsättningsstödet eventuella återinförande vid behov övervägs.	52	34
1986/87: A494 av Nils G. Åsling (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär ett särskilt utvecklingsprogram för Norrlands inland, utarbetat i enlighet med vad som i motionen anförts.	75	80
1986/87: A495 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har framförts om ökat länsanslag till Värmland,	66	61
2. att riksdagen beslutar att sysselsättningsstödet även i fortsättningen skall utgå i stödområde C,	52	34
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av stöd till lokala kvinnoprojekt i Värmland,		
4. att riksdagen beslutar att ändra bestämmelserna så att stöd till turistinvesteringar kan erhållas i Bergslagskommunerna oaktat att de inte tillhör primärt rekreationsområde.	54	36
1986/87: A496 av Bengt Wittbom m. fl. (m, fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående en stärkning av utvecklingskrafterna i Örebro län,	83	87
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående behovet av sänkta skatter och rättvisare statsbidragsregler till kommunerna,	83	87
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående sänkta arbetsgivaravgifter,	83	87
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående arbetsförmedlingsmonopolets upphävande,	83	87
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående lokaliseringsstöd till privatläkaretableringar i Örebro läns glesbygder,	53	35
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående behovet av ett bredare serviceutbud i Örebro län.	83	87

1986/87: A497 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om länets arbetsmarknad,	86	90
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av utveckling av Stockholms län.	86	90
1986/87: A498 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c) vari yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förhöjt länsanslag till Jönköpings län,	66	66
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om jordbrukets betydelse ur regionalpolitisk synvinkel.	34	3
1986/87: Bo112 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av åtgärder mot den pågående koncentrationsutvecklingen i samhället, om balans på bostadsmarknaden skall kunna uppnås.	27	1
1986/87: Bo 132 av Olof Johansson m. fl. (c)		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om nödvändigheten av en offensiv närings- och regionalpolitik för att ge ungdomar i storstadsregionerna möjlighet till bostad,	27	1
1986/87: Bo224 av Agne Hansson och Gösta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder som gör det möjligt för företag, kommuner och landstinget i Kalmar län att investera för ökad sysselsättning med samma lånevillkor som gäller för flerfamiljshus.	94	97

Utskottet

Regionalpolitikens allmänna inriktning m. m.

Det finns tecken som tyder på att de regionala problemen är på väg att förvärras. En allt större andel av den totala befolkningsstillväxten i riket tillfaller storstadsregionerna, och då främst Stockholmsregionen. I Stockholmsregionen har tillväxttakten under de senaste åren fördubblats i förhållande till 1970-talet.

Medan födelsetotot sjunkit generellt, har flyttningsmönstret förändrats påtagligt hittills under 1980-talet. Skogslänen som genomgående hade flyttningsöverskott under 1970-talet, har nu – med undantag av Jämtland – ett negativt flyttningsnetto. Eftersom flertalet skogslän också har ett födel-seunderskott, minskar folkmängden i dessa län om man undantar Västerbotten. Storstadslänen har nu, efter ett decennium av flyttningsförluster,

återigen en relativt kraftig inflyttning. Storstadsexpansionen har medfört försämrade flyttningsnetton för alla övriga län. Vid sidan av storstadslänen har nu endast Uppsala och Hallands län flyttningsöverskott av någon nämnvärd storlek. Denna utveckling har vissa likheter med situationen under 1960-talet. Det gäller t. ex. inflyttningsöverskott till storstadslänen. Det finns emellertid också väsentliga skillnader. Stockholm har i dag i jämförelse med 1960-talets slut en mycket starkare nettoinflyttning än Göteborg och Malmö. Vidare har skogslänen i dag inte lika stark nettoutflyttning som för 15 år sedan.

Nyligen gjorda studier inom statens industriverk (SIND), Befolkningsomflyttning 1968–1985, visar dessutom att flyttströmmarna har fått nya riktningar. Glesbygdskommunernas utveckling är betydligt mer gynnsam i dag än vad som var fallet tidigare. Vid 1960-talets slut och 1970-talets början hade glesbygdskommunerna den största nettoutflyttningen, medan de i dag har lika många inflyttare som utflyttare. Det är nu i stället industrikommunerna som uppvisar en ofta betydande utflyttning.

Slutligen kan beträffande flyttningarna nämnas att samtliga län i dag har en nettoutflyttning till Stockholms län. Så har situationen inte varit sedan 1950-talet.

Av betydelse för befolkningsökningen i storstadsregionerna är också invandringen. Under 1986 var t. ex. invandringsöverskottet i Stockholms län ca 3 600 personer.

Den regionala omflyttningen har ett samband med näringslivsutvecklingen i de olika regionerna. Den snabba expansionen inom flera av de företagsinriktade delarna av den privata tjänstesektorn, framför allt uppdrags- och konsultverksamhet av olika slag samt inom de "kunskapsintensiva" delarna av tillverkningsindustrin är starkt koncentrerad till i första hand Stockholmsområdet, i andra hand till övriga utbildnings- och kommunikationscentra.

Tillväxten inom de "högteknologiska" delarna och tjänstesektorn har hittills gått stora delar av landet förbi. Det gäller inte bara de traditionella problem- och stödområdena utan också en rad medelstora industrier i Mellan- och Sydsverige.

Sysselsättningstillväxten inom de långsiktigt expanderande näringarna sker således i mycket hög grad inom storstadsregionerna, vilket också avspeglas i flyttningsmönstren. Även om utflyttningarna från skogslän och stödområden i dag är måttliga jämfört med t. ex. utvecklingen under 1960-talet, är nettoinflyttningarna starkare koncentrerade till ett fåtal storstadskommuner. Många av dem som flyttar är dessutom unga, ofta välutbildade personer.

I Långtidsutredningen 87 framhålls mot denna bakgrund att de delar av landet som beroende på sin närings- och företagsstruktur inte kan sysselsätta – eller inte tillräckligt kan attrahera – högutbildad arbetskraft riskerar att på sikt hämmas i sin utveckling.

Den regionala utvecklingen utgör utgångspunkt för förslagen i propositionen och i ett antal motioner beträffande regionalpolitikens inriktning. I *propositionen* konstateras att de regionalpolitiska insatserna – trots tendenserna till ökade regionala obalanser – har gett och ger goda resultat. De

ordinarie regionalpolitiska anslagen har fördubblats sedan budgetåret 1982/83, och omfattande särskilda insatser har gjorts i krisdrabbade regioner. Det regionalpolitiska stödet som lämnats till företag sedan år 1982 beräknas ge ca 16 000 nya arbetstillfällen i de regionalpolitiskt prioriterade delarna av landet. Härtill kommer de sysselsättningstillfällen som tillkommit genom satsningar på forskning, utbildning, teknikspridning m. m. i dessa delar av landet.

För att motverka de senaste årens utveckling mot ökade regionala obalanser och för att långsiktigt klara de fastlagda målen för regionalpolitiken – en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar och tillgång till arbete, service och god miljö i alla delar av landet – krävs enligt propositionen nu en ytterligare förstärkning av regionalpolitiken. Det gäller att såväl utveckla och effektivisera de nuvarande medlen som finna nya medel för att påverka den regionala utvecklingen.

Vidare framhålls att erfarenheterna bl. a. visar på nödvändigheten av att i ökad grad väga in regionalpolitiska hänsyn i sektorspolitiken på olika områden. Ökad vikt måste läggas på åtgärder för att allmänt förbättra näringslivsmiljön i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna i vad gäller utbildning, kommunikation, teknisk kompetens m. m.

För övrigt bör – anføres vidare – som hittills de regionalpolitiska insatserna fördelas geografiskt med hänsyn till problemens omfattning och karaktär i skilda delar av landet och alla län därvid tilldelas vissa resurser för allmänt utvecklingsfrämjande insatser. Den gällande stödområdesindelningen för det regionalpolitiska stödet föreslås ligga fast liksom den geografiska avgränsningen för nedsättningen av socialavgifterna. I orter och regioner som drabbas av omfattande strukturförändringar kan mer koncentrerade åtgärder behöva vidtas.

För att ytterligare intensifiera och bredda insatserna för att åstadkomma regional utveckling och utjämning föreslås en rad åtgärder. Insatser föreslås för att utveckla universitet och högskolor och på att åstadkomma kunskaps- och teknikspridning till regionalpolitiskt prioriterade regioner. Vidare föreslås stora insatser för att förbättra kommunikationerna. För att skapa förutsättningar för att etablera nya verksamheter till regionalpolitiskt prioriterade regioner föreslås att vissa verksamheter inom affärsverken och uppdragsmyndigheterna blir berättigade till regionalpolitiskt stöd.

För att skapa utrymme för en förstärkning och breddning av de regionalpolitiska insatserna, bl. a. i vad gäller satsningar på forskning, utbildning och annan infrastrukturuppbyggnad, krävs både en utökning av och en omfördelning av det regionalpolitiska stödet. En besparing föreslås därvid i propositionen på så sätt att sysselsättningsstödet föreslås bli slopat i stödområde C. Slutligen redovisas i propositionen i denna del förslag under andra huvudtitlar i budgetpropositionen som är av regionalpolitisk betydelse. Det gäller bl. a. åtgärder på kommunikations-, utbildnings-, jordbruks- och arbetsmarknadsområdena.

I kommittémotion 1986/87: A448 framhåller *moderata samlingspartiet* inledningsvis att all utveckling leder till förändring och att en del av denna tar sig geografiska uttryck. Motstånd mot förändringar riskerar att medföra

att politikerna skapar förhållanden som motverkar utvecklingskrafterna i växande delar av landet. Tillväxtkrafterna måste stärkas i de regioner som nu håller på att utarmas. Moderata samlingspartiets politik ger – fortsätter motionärerna – individer och företag ökade möjligheter att utvecklas. Detta är den viktigaste politiska uppgiften. Vad statsmakterna därutöver kan bidra med i form av olika slags stöd och hjälp är långsiktigt av underordnad betydelse.

I motionen anføres vidare att Sverige i dag är mera centraliserat än någonsin. Trots att decentralisering sedan 1970-talet har varit ett vanligen förekommande uttryck i det politiska språket har politiken drivits i centraliserande riktning. Detta har medfört att enskilda människor i mindre utsträckning kan påverka beslut som rör dem själva. I sin tur har detta lett till en farlig passivitet; allt fler måste i dag vänta på att politiker, myndigheter och offentliga serviceorgan försöker lösa problemen. Slutligen nämns i detta sammanhang att utvecklingen mot en ökad centralisering även präglar näringslivet.

Motionärerna anför att de betydande förändringar som för närvarande sker inte bara ändrar vår näringsstruktur utan även yrkesstrukturen. I framtiden kommer människor att i allt högre grad arbeta med kvalificerade arbetsuppgifter. Industrin blir alltmer beroende av högteknologi, vilket kommer att ställa högre krav både på arbetskraftens utbildning och rörlighet.

Den tekniska utvecklingen kommer inte automatiskt att innebära att de regionala balansproblemen försvinner. Det krävs mottaglighet för förändringar för att kunna dra nytta av den nya tekniken. I vissa avseenden kommer den nya tekniken – trots möjligheterna till elektronisk kommunikation – att främja tillväxten i storstäder. Härför talar bl. a. betydelsen av ett visst slags kreativ miljö i form av t. ex. vetenskapliga institutioner. Inget högt utvecklat land kan därför kväva vissa tillväxtregioner.

Det är emellertid inte endast storstäderna som kan expandera. Om andra orter och regioner ges bättre förutsättningar växer attraktionskraften, och de blir reella alternativ i vad gäller företagsetableringar m. m. Motionärerna pekar på olika faktorer som positivt påverkar tillväxtpotentialerna i en region. Det gäller goda kommunikationer, goda utbildningsmöjligheter, lågt kostnadsläge, småföretagarvänligt klimat samt stort differentierat servicebud.

På kommunikationsområdet pekar motionärerna bl. a. på behovet av att telenätet upprustas och moderniseras mot bakgrund av televerkets kapacitetsproblem och datatrafikens behov av en god ledningskvalitet. Goda utbildningsmöjligheter är en positiv faktor vid rekrytering av s. k. nyckelpersoner och främjar också tillkomsten av nya företag.

I motionen hänvisas till moderata samlingspartiets förslag inom olika politikområden i syfte att öka förutsättningarna för tillväxt. Det gäller bl. a. sänkt skattetryck, låga kommunalskatter, åtgärder för tillväxt i näringslivet, en flexibel arbetsmarknad, god utbildning, goda kommunikationer samt möjligheter till enskilda initiativ.

När det gäller inriktningen på regionalpolitiken framhålls bl. a. att regionalpolitik under ett par decennier huvudsakligen betytt att staten delat

ut bidrag till industrietableringar. Både utformningen och handläggningen av det regionalpolitiska stödet är i hög grad politiserad, vilket medverkat till att bevara existerande strukturer snarare än att ge förutsättningar för framtida utveckling. Stödformerna är många, varför varken myndigheter eller företag kan få någon klar överblick över stödstrukturen. Utrymmet för missbruk och felsatsningar är stort, fortsätter motionärerna.

De olika stödformerna är ensidigt inriktade på investeringar i byggnader och maskiner. Det är också huvudsakligen tillverkningsföretag som kan komma i fråga som stödmottagare. Statsmakterna bör för att öka tillväxtkrafterna i de svaga regionerna satsa mer på långsiktiga investeringar för bättre infrastruktur, kommunikationer, utbildning m. m.

Slutligen föreslås sänkta arbetsgivaravgifter, riskgarantilån som ersättning för lokaliseringsbidrag, lokaliseringslån, offertstöd osv. Åtgärder bör vidare vidtas för att främja rörligheten på arbetsmarknaden. Det gäller bl. a. förändringar i skattesystemet. Handläggningen av stödärenden bör i största möjliga utsträckning ske på länsnivå.

Folkpartiet anför i partimotion 1986/87: A420 att de ökade riskerna och tendenserna till regionala obalanser kanske kan ses som ett tillväxtproblem. När tillväxten är låg och investeringarna inte tillräckliga slår detta extra hårt mot de svagare delarna av landet. De traditionella kostnadsänkande styrmedlen förutsätter investeringsvilja och investeringar, vilka sedan via ekonomiska stimulanser kan styras till regioner eller orter med problem.

En allmänt tillväxtfrämjande politik skulle enligt detta resonemang kunna dämpa risken för regionala obalanser. Tyvärr tycks dock bakgrunden till dagens farhågor och utveckling vara mer sammansatt än så – ett faktum som understryks av de ökade regionala obalansproblemen även under högkonjunkturen åren 1984–1986.

En icke oväsentlig orsak synes enligt motionärerna vara själva karaktären hos de delar av näringslivet, som i dag är stadda i snabb utveckling. Om tidigare regionalpolitik i hög grad handlade om att möta problemen i samband med lantbrukets rationalisering och tillverkningsindustrins expansion står vi i dag inför en situation som i stora delar betingas av introduktionen av ny teknik inom informationsbehandling, biokemi och andra "kunskapsintensiva" eller "högteknologiska" områden. Även tjänstesektorn, med sina speciella krav på kundkontakt, kan nämnas i detta sammanhang.

Den förändrade situation som regionalpolitiken i dag har att möta ställer enligt motionärerna nya krav. De områden som ibland räknas som liggande vid sidan om den egentliga regionalpolitiken kommer att få än större betydelse. Det gäller t. ex. infrastruktur och utbildning. Regionalpolitik måste framöver handla om mer än central omfördelning genom kostnadspåverkan och i ökad utsträckning inriktas på att stödja nyskapande och kreativitet på lokal och regional nivå. Målet måste vara att ytterligare understödja miljöer för nyföretagande och egna initiativ även utanför storstäderna.

I motionen anføres vidare att om 1960-talets regionalpolitik handlade om lokalisering måste 1980- och 1990-talens handla om mobilisering. Det handlar också om att tillåta ökad flexibilitet, att bygga politiken på öppenhet för variation och skilda lösningar i skilda delar av landet.

Staten och andra organ kan skapa en kreativ miljö även utanför de större städerna genom att skapa gynnsamma förutsättningar för den. Här är bl. a. utbildningsväsendet och annan infrastruktur av central vikt. Viktiga grundelement i en kreativ miljö är nämligen tillgång till kunskaper och goda kommunikationer.

Slutsatsen av detta förhållande är enligt motionen att regionalpolitiken i högre grad än tidigare måste rikta sig mot mindre företag. Det är i mindre företag – oavsett om de är nyetablerade eller "avknoppade" från större enheter – som en stor del av de för regionalpolitiken viktiga initiativen kommer att tas.

Regionalpolitik bör enligt motionärerna inte endast syfta till rättvis fördelning utan också till ekonomisk tillväxt. Såväl den ekonomiska som den tekniska utvecklingen framöver kan antas ske i allt snabbare takt. Sannolikt ser vi i dag endast början på de möjligheter som den nya tekniken kommer att föra med sig. Samtidigt internationaliseras världsmarknaden.

I detta läge är det en styrka, även för ett litet land som Sverige, att upprätthålla mångfald och flexibilitet i vad gäller miljöer för nytänkande. En alltför kraftig koncentration riskerar enligt motionärerna att leda till sårbarhet. Med ökade möjligheter att mobilisera lokala resurser och ta till vara lokal initiativkraft nås en "riskspridning" som kan vara till gagn för riket som helhet.

I motionen anförs vidare att regionalpolitiken också måste innebära att vi slår vakt om den typ av utvecklingscentrum som de större städerna utgör mot bakgrund av att det finns verksamheter som är beroende av de stora utbildningsinstitutioner och de speciella kontaktytor som finns i städerna. En överhettning i storstadsregionerna bör av hänsyn också till miljöaspekterna motverkas.

Företagens allt större behov av närhet till högre utbildning framhålls. Nyskapande inom olika områden förutsätter i ökad utsträckning tillgång till särskild kompetens, och genomförandet av nya idéer – dvs. själva produktionen – blir alltmer beroende av tillgång till välutbildad arbetskraft. Folkpartiets program för utbildning och forskning, vilket behandlas i annat sammanhang, redovisas. Här ingår bl. a. de regionala högskolornas roll när det gäller att höja kompetensen ute i regionerna.

Kommunikationernas betydelse för den regionala utvecklingen stryks under, varvid bl. a. konstateras att den pågående utbyggnaden av televerkets datanät bör kunna omfatta även Norrlands inland.

När det slutligen gäller det regionalpolitiska stödssystemet anförs bl. a. att de centralt givna stödformerna i högre grad bör vara generella och lätta att administrera. Bland de konkreta förslagen – till vilka utskottet återkommer senare i framställningen – kan här nämnas sänkta arbetsgivaravgifter för all icke-offentlig verksamhet i stödområde A. Vidare föreslås att beslut om selektiva stöd bör decentraliseras samt att de s. k. länsanslagen förstärks. Kommunernas insatser inom näringspolitiken bör slutligen begränsas till att skapa goda förutsättningar för företagsamheten genom god service när det gäller social omsorg, transporter, arbetsplatsområden, bostäder, kulturaktiviteter osv.

Folkpartiet framhåller slutligen i partimotion 1986/87: A229 att informa-

tionsteknologin inte i sig leder till vare sig ett centraliserat eller decentraliserat samhälle. Däremot kan man konstatera att den stora tillgången på information kraftigt försvårar ett centralt planeringssystem. I stället blir möjligheterna till decentralisering av både beslutsfattande och arbetsplatslokalisering större än tidigare.

I kommittémotion 1986/87: A421 av *centerpartiet* anförts att partiet eftersträvar ett decentraliserat samhälle med arbetsplatser, bostäder och service över hela landet. Alla har rätt till arbete, god miljö och en bra service, oavsett bostadsort. Det kräver insatser i storstad, tätort och glesbygd.

En decentraliserad samhällsstruktur skapar förutsättningar för en god miljö och hushållning med naturresurser, bättre tillvaratagande av samhällets resurser samt en rättvis ekonomisk fördelning och utveckling.

Motionärerna framhåller vidare att en utveckling mot ett decentraliserat samhälle kräver en medveten politisk vilja och konsekvent politiskt handlande för att detta mål skall kunna uppnås. Ett viktigt instrument är därvid regionalpolitiken. Den måste inriktas så att den långsiktigt kan bidra till en decentraliserad samhällsstruktur med balans såväl inom som mellan olika regioner. Regionalpolitiken skall vara ett medel för decentralisering, medverka till att bryta koncentrationsutvecklingen och vara en integrerad del i arbetet för att stärka landets ekonomi och försvarsförmåga. Regional balans innebär att landets samlade resurser utnyttjas på bästa sätt.

Koncentrationsutvecklingen i samhället under framför allt efterkrigstiden har inneburit en allt starkare centralisering av befolkning, bebyggelse och näringsstruktur. Storskalighet och arbetskraftens geografiska rörlighet har av en politisk majoritet, mot centerns uppfattning, setts som nödvändiga förutsättningar för en hög sysselsättning och ökad ekonomisk tillväxt. I verkligheten har en allt större obalans såväl mellan som inom olika regioner uppstått. Koncentrationsutvecklingen har varit påtaglig både inom näringslivet och inom den offentliga verksamheten.

Den socialdemokratiska politiken efter regeringsskiftet 1982 har medverkat till balansproblemen. Den förda ekonomiska politiken har stimulerat och prioriterat de mest expansiva regionerna.

Enligt centerpartiets uppfattning motsvaras inte uttalandena av industriministern i budgetpropositionen om nödvändigheten av att motverka de ökande obalanserna i samhället av reella insatser. Här nämns förslaget i budgetpropositionen om oförändrade länsanslag och slopande av den kommunala skatteutjämningen. De föreslagna förbättringarna av infrastrukturen bedöms vara otillräckliga.

Regeringens konservativa syn på en politik för regional utveckling innebär enligt motionärerna att den pågående förändringen mot ökade regionala obalanser i samhället kommer att bestå. Det traditionella regionalpolitiska stödsystemet är föråldrat och otillräckligt.

I motionen presenteras centerpartiets förslag beträffande åtgärder för en utvecklad infrastruktur. Det gäller bl. a. utbildning för regional utveckling, närhet till utbildning och regionala högskolor. Regeringen bör vidare ges till känna behovet i framtiden av kommunikationer, där olika typer av transportmedel stödjer och kompletterar varandra, om en positiv regional ut-

veckling skall kunna uppnås. Det förutsätter i sin tur att de framtida investeringarna i vägnät, flygplatser, järnvägar, hamnar m. m. får en inriktning som utgår från de krav målet regional balans ställer.

Den tekniska utvecklingen och den "nya" tekniken inom t. ex. data och elektronik rymmer inom sig utomordentliga förutsättningar för att vara ett verksamt medel för decentralisering och regional balans. Hela landet måste också enligt motionärerna få tillgång till avancerad teknik och avancerat tekniskt kunnande. Ett led i detta är satsningen på de regionala högskolorna, där den hittillsvarande koncentrationen till de större städerna är oroande från regionalpolitisk synpunkt.

I motionen framhålls vidare att utbyggnaden av data- och teletekniken spelar en central roll i en utvecklingssatsning för att erhålla en fungerande infrastruktur över hela landet. En "inlandsbana" med centraler för datakommunikation bör därför komma till stånd.

Motionärerna anför också att kapitalströmmarna går från utsatta regioner till expansionsområden. Regeringen bör därför ta initiativ till en opartisk analys beträffande omfattningen av kapitalströmmarna från avfolkningsbygderna till koncentrationsorterna. Analysen bör även ta upp formerna för hur banker och andra finansieringsinstitut skall kunna medverka i en uppbyggnad av en kapitalmarknad som gynnar en utveckling mot regional balans.

Befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter för storstadsmiljön bör kartläggas och program utarbetas för förbättring av storstadsmiljön. Storstäders andel av befolkningen bör långsiktigt hållas oförändrad.

I motionen pekas vidare bl. a. på betydelsen av en satsning på småföretagen, på förnyelse av energiförsörjningen, decentralisering av beslutsfunktionen och kulturell service. En aktiv och offensiv politik för regional utveckling kan också ses som ett viktigt led i strävan att minska samhällets sårbarhet försvarsmässigt.

När det gäller åtgärder för en spridd näringsstruktur anför bl. a. att det företagsinriktade stödet i så stor utsträckning som möjligt bör hanteras på regional nivå. Länsanslagen bör räknas upp kraftigt och sysselsättningsstödet i stödområde C finnas kvar. Sänkta arbetsgivaravgifter bör införas i hela stödområde A samt i de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. Centerpartiet framför härutöver i de bostadspolitiska motionerna 1986/87: Bo112 och 1986/87: Bo132 kravet på insatser för en regional balans.

Utskottet övergår härefter till en redovisning av ett antal enskilda motioner.

I motion 1986/87: A469 av Anders G Högmark (m) redovisas vissa principer och riktlinjer som bör gälla för regionalpolitiken. Förslagen ligger i linje med vad som anförts i den tidigare refererade moderata kommittémotionen 1986/87: A448. Motionären framhåller bl. a. behovet av en ny helhetssyn på de regionala tillväxt- och balansproblemen. Här nämns bl. a. faktorer som tillgänglighet, kompetensnivå, bred arbetsmarknad, varierat boende och ett rimligt kostnadsläge.

Hans Rosengren m. fl. (s) framhåller i motion 1986/87: A426 att en regional balans i sysselsättningen bör kunna komma till stånd genom en minskad tillväxt i de överhettade regionerna. De föreslår bl. a. att åtgärder

bör vidtas för att verksamheter i Stockholm förläggs till andra delar av landet. Detta kan t. ex. ske genom att man genom en uppsökande verksamhet inom tjänstesektorn försöker initiera en etablering utanför Stockholm.

I motion 1986/87: A431 av Inga Lantz m. fl. (vpk) begärs åtgärder för att bryta marknadskrafternas utveckling mot stark befolkningskoncentration resp. avfolkning. Motionärerna pekar på de negativa konsekvenserna av utvecklingen och efterlyser ett nytänkande som tar hänsyn till människornas behov.

Alf Svensson (c) framhåller i motion 1986/87: A451 att målet för regionalpolitiken bör vara en rättvis fördelning av välfärden i socialt, ekonomiskt och kulturellt avseende. Motionären anser även att televerket i sin verksamhet bör underordna sig de regionalpolitiska målen.

I motion 1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) efterlyses ytterligare instrument för att åstadkomma en bättre regional balans. Motionärerna nämner bl. a. insatser inom kommunikation och turism. De anser också att investeringsfonderna bör kunna användas mer aktivt i regionalpolitiskt syfte.

Slutligen behandlas i fyra motioner betydelsen av en utbyggd datateknik med regionalpolitiska hänsyn, en fråga som behandlats även i propositionen och i de ovan refererade parti- och kommittémotionerna. Göran-Magnusson m. fl. (s) föreslår i motion 1986/87: A406 att möjligheterna till decentralisering bör prövas i pilotprojekt. Arne Andersson i Gamleby (s) anför i motion 1986/87: A467 att det framtida kommunikationsnätet för datateknik bör planeras och byggas ut med beaktande av regionalpolitiska synpunkter. Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslår i motion 1986/87: A486 en nolltaxa för datatrafik inom skogslänen. I motion 1986/87: A487 av Hans Rosengren (s) begärs stöd till teknikspridningsprojektet inom datakommunikationsområdet.

För sin del vill utskottet framhålla följande. Utskottet har i inledningen till detta avsnitt redovisat vissa utvecklingstendenser beträffande den regionala utvecklingen. Det faktum att de regionala balansproblemen tilltagit under senare år inger enligt utskottets uppfattning bekymmer. Det krävs målmedvetna insatser för att bromsa denna utveckling. De övergripande målen inom politiken som innebär att alla människor oavsett var de bor i landet skall ges tillgång till arbete, service och en god miljö står fast.

Det bör noteras att de ordinarie regionalpolitiska anslagen har fördubblats sedan budgetåret 1982/83 och att omfattande särskilda insatser gjorts i krisdrabbade regioner som Norrbottens län, Bergslagen, Uddevalla, Malmö och Blekinge.

De regionalpolitiska insatserna har givit och ger goda resultat. Under de senaste fyra åren har – som redovisas i propositionen – regionalpolitiskt stöd lämnats till företag för utvidgningar och nyetableringar, vilka beräknas ge ca 16 000 nya arbetstillfällen i de regionalpolitiskt prioriterade delarna av landet. Härtill kommer de satsningar som gjorts för att allmänt stärka näringslivsmiljön i dessa regioner i vad gäller forskning, utbildning m. m.

Utskottet vill emellertid framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan lösa de regionala problemen. Den ekonomiska politiken är av grundlägg-

gande betydelse för utvecklingen. Utskottet kan konstatera att den socialdemokratiska regeringen alltsedan sitt tillträde hösten 1982 genom en målmedveten politik har lyckats vända den tidigare nedåtgående trenden i den svenska ekonomin. Det svenska näringslivet har genomgått en betydande expansion. Sysselsättningen har ökat inom industrin och den privata tjänstesektorn. Investeringsnivån har höjts påtagligt. Den ökade tillväxten har medfört att de samhällsekonomiska obalanserna har minskats och har gjort det möjligt att bevara och utveckla den sociala välfärdspolitik. Expansionen har emellertid varit ojämnt fördelad mellan olika regioner.

Enligt utskottets uppfattning finns i dag inte ett trovärdigt alternativ till den förda ekonomiska politiken. Det finns mot denna bakgrund anledning slå fast att grundförutsättningen för en positiv regional utveckling hade varit avsevärt sämre om regeringsskiftet inte hade kommit till stånd 1982.

Den regionala balansen i landet påverkas emellertid också av den förda politiken inom enskilda sektorer, såsom utbildningen, sjukvården och kommunikationerna. Den kommunala skatteutjämningen har stor betydelse för möjligheterna att erbjuda en god kommunal service även i de delar som har en låg skattekraft.

Av betydelse är vidare beslutet i höstas om ett fortsatt frisläpp av investeringsfonderna för byggnadsinvesteringar, där storstadsområdena undantagits. Denna avgränsning har skett för att motverka en alltför snabb tillväxt i dessa regioner och för att stödja utvecklingen i andra delar av landet.

Regionalpolitiken har fått en delvis förändrad inriktning. När den svenska regionalpolitiken formulerades på 1960-talet var en av grundtankarna att styra över en del av tillväxten inom industrisektorn till underindustrialiserade regioner. Ambitionen var i stor utsträckning lokaliseringspolitisk.

Betingelserna för en sådan politik förändrades under 1970-talet, främst till följd av att det då inte längre fanns särskilt mycket industriell tillväxt att fördela. Det handlade mer om strukturomvandling inom industrin. De regionala problemen blev mer koncentrerade både i tid och rum.

De regionalpolitiska insatserna under 1980-talet har alltmer inriktats på mer generella och långsiktiga åtgärder för att bygga upp miljöer där nya verksamheter och nya företag kan skapas och växa. Detta är emellertid ett långsiktigt arbete som därmed sällan utgör någon lösning på snabbt uppkommande, lokalt koncentrerade bransch- och strukturkriser.

Resultatet av de regionalpolitiska insatserna är sålunda i allmänhet långsiktiga. Att – som ibland sker – hänföra effekterna av insatserna till tiden för ett visst regeringsinnehav tyder därför enligt utskottets uppfattning på bristfälliga insikter beträffande regionalpolitikens sätt att fungera.

Som ovan nämnts har inriktningen på de regionalpolitiska insatserna successivt förändrats. De har alltmer inriktats på infrastrukturåtgärder (utbildningsinsatser, teknik- och kompetensspridning, kommunikationer m. m.), utveckling och förnyelse av näringslivet samt särskilda regioninsatser.

Sedan år 1985 har ca 280 milj. kr. av regionalpolitiska medel använts för att förstärka utbildning och teknik- och kompetensspridningen. För att förstärka och förändra inriktningen på utbildningen har resurser tillförts

universitet och högskolor. Insatserna har bl. a. inriktats på att inrätta nya utbildningslinjer, för att genomföra enstaka kurser och öka antalet nybörjarsatsningar.

Vidare har ett stort antal teknik- och utvecklingscentra beviljats såväl lokaliserings- som utvecklingsstöd. Regeringen har också lämnat stöd till större teknikspridningsprojekt i Jämtlands, Västernorrlands, Kalmar och Blekinge län samt till två projekt av försökskaraktär, vilka bedrivs av Umeå universitet och Chalmers tekniska högskola. Ett flertal projekt bereds för närvarande inom industridepartementet.

Stöd har lämnats till forsknings- och utvecklingsråd, forskningsstiftelser, kontaktsekreteriat m. m. i syfte att sprida kompetens och ny teknik.

För löpande överväganden om utbildningsfrågornas betydelse för den regionala utvecklingen finns en gemensam arbetsgrupp mellan industri- och utbildningsdepartementen. Nyligen har vidare SÖ, UHÄ och AMS på regeringens uppdrag redovisat en utredningsrapport där erfarenheter och slutsatser av utbildningsplanering som länsstyrelserna tillsammans med andra länsorgan genomför. Dessa förslag bereds för närvarande i regeringens kansli.

Slutligen kan i denna del nämnas att länsstyrelserna – för att öka kunskapen om och planera teknik- och kunskapsspridningen – redovisat läget i resp. län. SIND, STU, UHÄ och SÖ har i dagarna redovisat sina slutsatser och förslag till regeringen på grundval av bl. a. detta material.

På kommunikationsområdet föreslås i budgetpropositionen flera för regionalpolitiken viktiga åtgärder. Betydande belopp, ca 4 miljarder kronor, föreslås för bärighetshöjande åtgärder i vägnätet där tyngdpunkten i insatserna kommer att ligga på skogslänen. För att stödja drift och investeringar vid kommunala flygplatser anvisas särskilda medel. Förberedelser pågår för en trafikpolitisk proposition som enligt planerna kommer att presenteras nästa år. I detta arbete förs de regionalpolitiska kraven löpande fram, bl. a. inom ramen för gemensamma arbetsgrupper mellan bl. a. industri- och kommunikationsdepartementen.

När det gäller infrastrukturåtgärder kan slutligen nämnas den pågående utbyggnaden av telekommunikationsnäten så att också de regionalpolitiskt prioriterade regionerna skall få tillgång till överföringssystem för data på samma villkor som landet i övrigt.

Utskottet anser att de omfattande insatser som sålunda bedrivs för att stärka infrastrukturen i främst de utsatta delarna av landet är av en utomordentlig betydelse för utvecklingen i dessa delar av landet. Den mångfald åtgärder som pågår och planeras bör också tillgodose de förslag på detta område som förs fram i motionerna. En intressant och betydelsefull fråga är möjligheterna till en decentralisering med hjälp av den ökade datoriseringen. Som ovan nämnts kommer kommunikationsnätet för datatekniken att byggas ut, vilket är en viktig förutsättning i sammanhanget. Hithörande frågor övervägs för närvarande i civildepartementet.

Som tidigare nämnts har det regionalpolitiska stödet haft stor betydelse för näringslivets investeringar i stödområdet. Inom industridepartementet arbetar en grupp med att utarbeta förslag i syfte att förenkla och effektivisera stödet.

I flera motioner framhålls vikten av decentralisering av beslutsfattandet i anslutning till de regionalpolitiska stödformerna. Utskottet delar uppfattningen att besluten så långt som möjligt bör fattas ute i regionerna. Utvecklingen har också gått i den riktningen, och ca 80 % av alla beslut om regionalpolitiskt stöd till företag fattas i dag ute på länsstyrelserna. Länsstyrelserna disponerar vidare tillsammans ca 450 milj. kr. – det s. k. länsanslaget – som det ankommer på länsstyrelsen att fördela på lokaliseringsbidrag/investeringsbidrag, regionalpolitiskt utvecklingskapital, glesbygdstöd och projektverksamhet. Kravet på en decentralisering inom regionalpolitiken kan mot denna bakgrund sägas vara väl tillgodosett.

Det konkreta genomförandet av regionalpolitiken sker i ett nära samspel mellan central och regional nivå. För att informera om och diskutera inriktningen av regionalpolitiken finns på central nivå det regionalpolitiska rådet. Där finns företrädare för de politiska partierna, de fackliga organisationerna, näringslivsorganisationerna samt vissa myndigheter.

Som tidigare nämnts påverkas den regionala utvecklingen av det samlade resultatet av insatserna inom olika politikområden. Utskottet vill i detta sammanhang i likhet med flera motionärer stryka under betydelsen av en aktiv samverkan mellan de olika politikområdena. För att åstadkomma en löpande samordning och bedömning av regionalpolitiskt betydelsefulla sektorsfrågor i regeringskansliet bereds ett stort antal frågor i en särskild grupp bestående av statssekreterare från olika departement. I gruppen prövas och vägs samman olika frågor utifrån de regionalpolitiska aspekterna.

Sektorssamverkan är även väsentlig på länsnivå. Det pågående försöket i Norrbottens län med samordnad länsförvaltning har till syfte att åstadkomma en bättre samordning av olika sektorsfrågor och att få en mer effektiv och slagkraftig organisation i arbetet för en positiv regional utveckling. Avsikten är att genomföra liknande förändringar av organisation och verksamhet också i övriga län.

Vidare kan i detta sammanhang nämnas att de särskilda regioninsatser som gjorts och för närvarande pågår har föranlett särskilda organisatoriska lösningar med delegationer med egna resurser avsedda för insatser inom olika politikområden att arbeta med.

Kommunerna har självfallet en viktig roll i arbetet för den regionala utvecklingen. De samverkar också i allmänhet på ett aktivt sätt med bl. a. länsstyrelserna och utvecklingsfonderna i olika projekt osv. Som framhålls i motion A420 (fp) engagerar sig kommuner också i näringspolitiken med olika former av subventioner till enskilda företag och industriella projekt. Syftet har då varit att rädda eller skapa arbetstillfällen i kommunen för att därigenom hålla sysselsättningen uppe. Utskottet anser sig inte – som föreslås i motionen – böra sätta gränser för kommunernas aktiviteter på detta område. Den formella kompetensen för kommunernas engagemang enligt kommunallagen får prövas i annan ordning.

Det finns slutligen anledning att peka på att den påtagliga koncentrationen till storstadsregionerna inte endast får negativa konsekvenser för de delar av landet som avfolkas. För främst Stockholmsregionen innebär den kraftiga expansionen bl. a. miljömässiga verkningar som är svåra att kom-

ma till rätta med. Det bör sålunda finnas ett gemensamt intresse av att bryta den nu pågående utvecklingen. Utskottet vill i sammanhanget betona att det inte finns anledning att ställa storstadsregionerna mot övriga regioner. En tillväxt i storstadsregionerna är en nationell tillgång. Alternativet till företagande i t. ex. Stockholmsregionen är för övrigt ofta inte heller andra delar av landet utan andra länder. Om andra orter och regioner ges bättre förutsättningar i form av service, kommunikationer, utbildad arbetskraft osv. kan verksamheter emellertid "länkas av" från storstadsregionerna. Med detta synsätt saknas anledning att – som föreslås i motion A421 (c) – ange en gräns för storstädernas tillväxt. Utvecklingen för en regional balans bör som ovan nämnts åstadkommas på annat sätt. Utskottet vill i detta sammanhang slutligen påpeka att expansionen i Stockholm inte endast beror på inflyttning utan även har ett samband med födelsenetto och invandring.

Utskottet anser vidare att det inte är erforderligt med tillkännagivande till regeringen beträffande en kartläggning av befolkningskoncentrationens negativa miljöeffekter, vilket föreslås i motion A421 (c). Problemen i stort är väl kända. Härtill kommer att olika aspekter på miljöfrågorna är föremål för fortlöpande specialstudier. Slutligen kan nämnas att statens industriverk m. fl. utför kontinuerliga analyser av den regionala utvecklingen som medger bedömningar av effekterna i olika regioner. Motionen bör mot denna bakgrund lämnas utan bifall i aktuell del.

Med anledning av förslaget i motion A421 (c) om en analys av kapitalströmmarna från avfolkningsbygder till koncentrationsorter vill utskottet hänvisa till att ERU på regeringens uppdrag studerar transfereringarna i ekonomin bl. a. utifrån de regionalpolitiska aspekterna. Den regionala skatteutjämnningen har stor betydelse för den regionala utvecklingen i landet. Utskottet ställer sig tveksamt till differentierad skatt som regionalpolitiskt instrument. Ett särskilt uppdrag till regeringen att den aviserade översynen av skattepolitiken skall innefatta de regionalpolitiska aspekterna – som föreslås i samma motion – bedömer utskottet inte vara erforderligt. Slutligen avstyrker utskottet förslagen i samma motion om garanterad ränta för nyproduktion av småhus och privata investeringskonton som regionalpolitiska instrument.

Sammanfattningsvis vill utskottet ställa sig bakom den inriktning på regionalpolitiken som kommer till uttryck i den förda politiken och i budgetpropositionen inför budgetåret 1987/88. Sammantaget bör denna politik enligt utskottets uppfattning ge förutsättningar för en balanserad regional utveckling i riket.

Med det anförda avstyrks de i sammanhanget behandlade motionerna beträffande inriktningen på regionalpolitiken. Till de olika stödformerna återkommer utskottet senare i framställningen.

Utskottet övergår härefter till ett par yrkanden i den moderata kommittémotionen 1986/87: A448 resp. 1986/87: A430 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson (m) om *skattemässiga fördelar för nyckelpersoner i stödområdena A och B*. Därmed skulle förutsättningarna öka att knyta nyckelpersoner till företag även utanför storstadsregionerna.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna beträffande be-

tydelsen för utvecklingen i stödområdena av att nyckelpersoner lämnar de expanderande regionerna och flyttar till stödområdena. Detta bör emellertid enligt utskottets uppfattning ske på annat sätt än genom differentiering av skatten. Ett annat sätt, som utskottet ställt sig bakom tidigare i år i betänkande AU 1986/87: 11 är förbättrade villkor beträffande medflyttandebidragen. Med hänvisning härtill avstyrks de aktuella motionerna i denna del.

Härefter tar utskottet i detta avsnitt upp frågan om *utvecklingsprogram för landsbygden*. I flera motioner har framförts ett stort antal förslag som syftar till en positiv utveckling i dessa delar av landet.

I den moderata kommittémotionen 1986/87: A448 framhålls bl. a. att förutsättningarna att leva på landsbygden har förändrats till följd av jord- och skogsbrukets strukturrationalisering. Det har resulterat i en betydande avfolkning. Den socialdemokratiska politiken har enligt motionärerna i hög grad medverkat till denna utveckling.

I motionen föreslås ett åtgärdsprogram i syfte att vända utvecklingen på landsbygden. Det innefattar bl. a. mer generösa skattebestämmelser och regler för byggnadslov för att underlätta för människor att äga eller hyra fritidshus. Eftersom det inte finns något realistiskt alternativ till den privata bilen för landsbygdens befolkning bör skatteökningar som riktas mot bilismen undvikas. Den sociala servicen måste vidare upprätthållas. Lantbrukarna i Norrland bör kompenseras för de sämre förutsättningarna för att bedriva jordbruk, och åtgärder bör vidtas som underlättar för skogsbruket. Slutligen anförs att det är nödvändigt för utvecklingen i Norrlands inland att ett nät av orter får utvecklas i denna del av landet. Utan ett antal sådana stödjecentraler saknas möjligheter att ge människor i inlandet en rimlig servicenivå, slutar motionärerna.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87: A421 framhålls att landsbygdens problem och framtidsfrågor har behandlats mycket styvmoderligt i samhällsarbetet. Otillräcklig hänsyn har tagits till de speciella förhållanden som råder på landsbygden, t. ex. inom den närings-, bostads- eller utbildningspolitiska planeringen.

Det är angeläget med en kraftfull kampanj för att utveckla och skydda landsbygden och dess speciella kvaliteter. Det är således positivt att Europarådet har initierat ett sådant arbete för landsbygdens utveckling. Det krävs emellertid också mer konkreta och handfasta åtgärder om den nuvarande negativa befolkningsutvecklingen skall kunna brytas.

Landsbygdens utveckling förutsätter en bättre samordning mellan planeringen inom olika samhällssektorer. Inom jordbruket bör bedrivas en mer differentierad produktion. Fler enskilda personer bör vidare ha förköpsrätt till jordegendom och skogsmark. Slutligen bör kombinationssystem sättningar och olika typer av brukningskombinationer underlättas genom ändringar i regelsystemet.

I motion 1986/87: A446 av Sten Svensson m. fl. (m) konstateras att motiven för människor att bosätta sig och söka sin försörjning på landsbygden är många och olika. Oavsett motiv är emellertid valet förknippat med en rad svårigheter. Människor styrs genom subventioner och regleringar mot tätorterna. De mindre enheterna, och därmed mångfalden och valfriheten i

vårt samhälle. har under en lång tid motarbetats. Landsbygdens problem får enligt motionärerna i hög grad tillskrivas den socialdemokratiska centraliseringspolitiken.

Det är genom att öka människors frihet – att skapa utrymme för enskilda initiativ – som en levande landsbygd kan skapas. Det fria initiativet och landsbygdens rika möjligheter till utveckling bör inte undervärderas utan stimuleras till utnyttjande. Mot denna bakgrund föreslås systemförändringar, innebärande bl. a. en avreglering av näringslivet, skattesänkningar för företag och avveckling av de offentliga servicemonopolen.

I motionen pekar motionärerna särskilt på fyra speciellt viktiga områden som bör uppmärksammas och prioriteras i förändringsarbetet. Det gäller förbättringar för jord- och skogsbruket samt för småföretagen, rättvisa i familjepolitiken, ett erkännande av bilens värde samt en förenkling av byggandet.

Slutligen anförs i motion 1986/87: A498 av Kersti Johansson och Rune Backlund (c), främst med tanke på förhållandena i Jönköpings län, att jord- och skogsbruk måste tillmätas större betydelse i sysselsättnings- och regionalpolitiken. En ny jordförvärvslag bör ha som huvudsyfte att främja en näringsverksamhet på landsbygden, främja ett boende på landsbygden samt stärka sambandet mellan ägande och brukande.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller landsbygdens utveckling. Först bör emellertid konstateras att begreppet landsbygd är ett heterogent begrepp. Till landsbygden räknas områden som har helt skilda förutsättningar att ge invånarna arbete och service. Dit hör isolerade områden i Norrlands inland med liten lokal arbetsmarknad och ett smalt serviceutbud men också storstadsnära områden med en stor och väldifferentierad arbetsmarknad inom räckhåll och med tillgång till ett brett serviceutbud. Såväl problemanalys som åtgärdsförslag kan därför vara olika för skilda delar av landsbygden.

Det sagda leder fram till att förekommande problem bör behandlas i utvecklingsplaneringen i resp. län. Så sker också i dag, och de medel länsstyrelserna förfogar över för utvecklings- och glesbygdsinsatser riktas i hög grad mot problemen i resp. läns landsbygdsområden. En aktuell fråga i sammanhanget är de initiativ som tas i berörda län för att möjliggöra kombinationssysselsättning för t. ex. småjordbrukare. I t. ex. Jämtlands län är också länsarbetsnämnden engagerad i ett försök att finna helårssysselsättning för invånare som är engagerade i turistnäringen.

En fråga av särskild betydelse för landsbygdens utveckling är jordbruket och småföretagen. Förslagen i dessa delar anknyter ofta till partimotioner i dessa ämnen och behandlas i andra sammanhang. Här bör emellertid nämnas ett nyligen framlagt förslag om förändringar i jordförvärvslagen, som innebär att det skall bli lättare att driva jordbruk på deltid eller fritid i kombination med andra sysslor (prop. 1986/87: 122). Regeringen kommer också senare i vår att framlägga förslag som syftar till att stärka jordbruket i Norrland.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om vad tidigare sagts om den socialdemokratiska politikens positiva effekter för sysselsättningen även i t. ex. skogslänen. Av avgörande betydelse är självfallet den ekonomiska

politiken, men även insatser inom övriga politikområden har bl. a. syftat till att stärka dessa delar av landet. Så har t. ex., som tidigare nämnts, de regionalpolitiska anslagen i stort sett fördubblats sedan budgetåret 1982/83. Utskottet vänder sig sålunda emot påståendena i motionerna om att regeringen på olika sätt skulle motverka utvecklingen i landsbygden.

Slutligen vill utskottet framhålla betydelsen av den av Europarådet initierade kampanjen som syftar till att utveckla och skydda landsbygden. I Sverige har glesbygdsdelegationen fått regeringens uppdrag att ta huvudansvaret för det svenska deltagandet i kampanjen, som här kallas "Landsbygd 90".

Ledord för Sverigekampanjen bör enligt uttalanden från industriministern vara "resurs" och "utveckling" för att visa att landsbygden ger bidrag till Sveriges utveckling, inte för att den tär på landets resurser i övrigt.

Utskottet delar denna uppfattning och vill – i likhet med industriministern – uttrycka den förhoppningen att om glesbygdens möjligheter på detta sätt uppmärksammas bör det bli lättare att få till stånd nyetableringar och utveckling av näringar och företag.

Med det anförda avstyrks motionerna i här aktuella delar.

Utskottet tar slutligen upp ett yrkande i folkpartiets partimotion 1986/87: A420 om en ny *parlamentarisk regionalpolitisk utredning*. Enligt motionärerna lyckades 1984 års utredning aldrig komma fram till några förslag om förenklingar i stödssystemet, trots att detta ingick som en viktig del i direktiven. Det finns också ett behov av att behandla sektorssamordningen. Utredningen bör i sina resonemang utgå från följderna av den tekniska utvecklingen. Även frågor om service, forskning, teknikspridning, kommunikationer, kulturfrågor samt rekrytering av kvalificerad arbetskraft utanför storstäderna bör behandlas av utredningen. Slutligen bör behandlas frågan om hur såväl offentliga som privata tjänster skall inrymmas inom regionalpolitiken liksom frågan om krispolitikens utformning.

Utskottet delar uppfattningen i motionen att regeringen bör tillsätta en ny parlamentariskt sammansatt regionalpolitisk utredning. Härför talar bl. a. de senaste årens förändringar när det gäller den regionala utvecklingen med en kraftig koncentration av tillväxten till storstadsregionerna. Utredningen bör studera utvecklingstendenserna i ett längre perspektiv och föreslå lämplig inriktning av medelsarsenalen med hänsyn till de nya förutsättningarna. Frågor som bör behandlas är vidare bl. a. möjliga förenklingar av stödformerna, planering och genomförande av sektorssamordningen, förutsättningarna för rekrytering av kvalificerad arbetskraft till stödområdena samt förslag till åtgärder med anledning av industriverkets utvärdering av nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län. Vidare bör beaktas resultatet av ERU:s överväganden beträffande de offentliga transfereringarna i ett regionalpolitiskt perspektiv.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A420 i denna del anför om en regionalpolitisk utredning bör ges regeringen till känna.

Inom den regionalpolitiska debatten fästes tidigt uppmärksamheten vid den statliga sektorns betydelse för den regionala utvecklingen. Offentliga myndigheter, institutioner och företag är inom många kommuner, de största arbetsgivarna. Förutom de arbetstillfällena som stat och kommun tillhandahåller svarar det offentliga dessutom för nybyggnation och underhåll av landets infrastruktur. Offentlig verksamhet har på detta sätt kommit att bli en betydande regional resurs.

Sysselsättningen inom den statliga sektorn är av olika skäl ojämnt fördelad såväl mellan länen som inom länen. I syfte att motverka denna obalans omlokaliseras under 1970-talet ett trettiotal myndigheter med omkring 10 000 anställda från Stockholmsområdet. Fram till dess var så gott som all central statlig förvaltning lokaliserad till huvudstaden.

Utskottet uttalade i slutet av 1970-talet att en ny omlokalisering av statlig förvaltning av det slag som tidigare genomförts då inte var aktuell. I stället har decentraliseringsarbetet inriktats på två andra huvudvägar. För det första bör man enligt utskottets tidigare uttalanden målmedvetet pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning. Den andra vägen mot ökad decentralisering innebär att beslutsfunktioner och arbetsuppgifter delegeras från central till regional nivå och från regional till lokal nivå.

Den prioriteringsordning riksdagen beslutat om innebär att i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden skall komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet.

Frågan om *fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet m. m.* tas upp i ett antal motioner.

I centerpartiets partimotion 1986/87: A421 framhålls att det är en betydelsefull del i utvecklingen mot ett decentraliserat samhälle att beslut och befogenheter läggs så nära dem det berör som möjligt. En decentralisering av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivå bör ske. En reducering av centrala uppgifter medför att ansvar och kompetens flyttas över till den regionala nivån med bl. a. större möjligheter att lokalisera utredningar utanför Stockholm. Den kompetens och det kunnande som byggs upp vid de nya länskattemyndigheterna bör enligt motionärerna kunna utnyttjas i det offentliga utredningsarbetet.

I motionen sägs vidare att betydelsen av att i större utsträckning lägga ut arbetsuppgifter från den centrala nivån till kommun- och länsnivå understryks av att expansionen inom den offentliga sektorn i Stockholmsregionen varit mycket kraftig under de senaste åren. Inom länen bör en liknande process ske genom en decentralisering av olika länsfunktioner till kommuner och kommundelar. Nödvändiga besparingar och rationaliseringsåtgärder får vidare inte ske på ett sådant sätt att de förstärker koncentrationsutvecklingen i samhället ytterligare, menar motionärerna.

I motionen framförs även kravet att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för utlokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas.

I motion 1986/87: A454 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s) hänvisar motionärerna till att riksdagen i anslutning till 1982 års regionalpolitiska beslut

antog en prioriteringsordning för decentralisering av statlig verksamhet. Enligt denna skall lokalisering ske främst till de s. k. skogslänen samt sydöstra Sverige i nämnd prioritetsordning. Motionärerna hävdar att trots detta beslut omlokaliseringar av statlig verksamhet oftast hamnar i andra delar av landet. Man finner det därför angeläget att en översyn sker beträffande vilka enheter ur de expanderande statliga verksamheterna som kan utlokaliseras samt att en utlokalisering sker i enlighet med den prioritering som skapats genom tagna riksdagsbeslut.

Britta Sundin m. fl. (s) föreslår i motion 1986/87: A440 att civildepartementets arbetsgrupp för decentralisering av statlig verksamhet skall ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ytterligare omlokaliseringar av befintlig statlig verksamhet från Stockholmsområdet, varvid i första hand de fyra nordligaste länen bör komma i fråga som lokaliseringsorter.

Utskottet vill först framhålla vikten av att möjligheterna till decentralisering inom statsförvaltningen ägnas fortsatt uppmärksamhet. Härför talar inte minst den mycket snabba sysselsättnings- och befolkningstillväxten under senare år i främst Stockholmsregionen.

När det gäller inrättandet av nya myndigheter vill utskottet ansluta sig till vad som anförs i propositionen, nämligen att det är viktigt att möjligheterna prövas att i dessa fall välja annan lokaliseringsort än Stockholm. Om inte särskilda skäl föreligger bör sådana verksamheter förläggas till annan del av landet.

Regeringen har genomfört eller aviserat en rad åtgärder i syfte att intensifiera och effektivisera decentraliseringsarbetet. Här kan erinras om att den tidigare nämnda statssekreterargruppen fortlöpande prövar möjligheterna att åstadkomma decentralisering/omlokalisering av statlig verksamhet.

Som konkreta exempel på de ansträngningar som görs kan nämnas att beslut nyligen fattats om att en enhet för uppbörden av TV-avgifter skall förläggas till Kiruna, att ett 100-tal tjänster inom SCB skall flyttas från Stockholm till Örebro samt att riksskatteverkets administration av punkt-skatter skall lokaliseras till Ludvika.

Härutöver vill utskottet i detta sammanhang peka på förslaget i propositionen – vilket behandlas senare i framställningen – att påverka affärsverk och uppdragsmyndigheter att lokalisera verksamhet till stödområdena och som innebär att regionalpolitiskt stöd skall kunna lämnas till konkurrensutsatt verksamhet som dessa bedriver. För närvarande pågår en genomgång med ett antal verk/myndigheter för att undersöka vilken typ av verksamheter det kan bli fråga om och till vilka orter det kan vara möjligt att lokalisera verksamhet.

Vidare bör nämnas att det i förordningen om regionalt utvecklingsarbete fastslås att myndigheter efter sina förutsättningar skall

- ta hänsyn till verksamhetens betydelse för sysselsättning och service
- beakta möjligheterna till decentralisering och
- i övrigt verka för att de regionalpolitiska målen uppnås.

Myndigheterna har skyldighet att efter anmodan av länsstyrelsen varje år lämna uppgifter om bl. a. planer och aktiviteter som är av betydelse för länets utveckling som t. ex. pågående organisationsförändringar.

Slutligen bör nämnas det arbete i decentraliseringsfrågorna som bedrivs inom civildepartementet. En särskild grupp bestående av bl. a. tre parlamentariker arbetar med olika uppslag rörande decentralisering inom statsförvaltningen. Beträffande lokalisering av statlig verksamhet av regionalpolitiskt intresse sker samarbete med industridepartementet. Med hänvisning till det arbete som pågår i arbetsgruppen och på annat sätt i regeringens kansli anser utskottet att det inte är erforderligt – såsom begärs i motion A440 – med något ytterligare uppdrag till gruppen.

Med det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna.

I motion 1986/87: A404 av Bo Lundgren m. fl. (m) behandlas frågan om *offentliga organisationsförändringar i ett regionalpolitiskt perspektiv*. I motionen framhålls att den statsfinansiella situationen med nödvändighet innebär nedskärningar av offentliga utgifter och rationalisering av offentlig verksamhet. I vissa fall kan det leda till organisationsförändringar som leder till sammanläggning av regionala myndigheter, kontor etc. Det kan i de sammanhangen vara lätt att sådana organisationsförändringar kan leda till koncentration av kvarvarande enheter till vissa orter, vilket kan innebära en allvarlig obalans inom berörd region. Som exempel härpå anges att organisationsförändringar i Malmöhus och Kristianstads län ofta resulterat i en koncentration till Malmöhus län och då främst Malmö.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i den aktuella frågan. Det framstår således som angeläget att man på både central och regional nivå uppmärksamt beaktar de inomregionala balansproblemen i samband med omorganisationer m. m. Utskottet har anledning att utgå från att främst berörda myndigheter beaktar dessa aspekter i samband med planerade förändringar av organisatoriskt slag, varför motionen avstyrks.

I elva motioner framförs förslag om *lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner*.

I motion 1986/87: A206 av Iris Mårtensson m. fl. (s) framhålls att en utflyttning av statlig verksamhet i enlighet med vad riksdagen tidigare beslutat också skulle betyda mycket för sysselsättningen i *skogslänen*. Martin Olsson och Görel Thurdin (c) föreslår i motion 1986/87: A491 att regeringen fastslår vikten av att dels tillföra verk och myndigheter i *Västernorrlands län* ytterligare uppgifter, dels vid ny- och omlokaliseringar beakta länets speciella behov av arbetstillfällen och vidgad arbetsmarknad.

Margareta Winberg och Nils-Olof Gustafsson (s) framhåller i motion 1986/87: A482 att Östersund är den ort i *Jämtlands län* som kan ta emot större omlokaliseringar eller nyetableringar. Kommunen är attraktiv ur boendesynpunkt och har vid omlokaliseringen av Försvarets förvaltningskola och Arméns tekniska skola visat god förmåga att klara omflyttningar och nylokaliseringar. Motionärerna anser vidare att ADB-området ter sig särskilt lämpligt för lokalisering till Östersund, som kan erbjuda en mycket stabil arbetsmarknad, vilket på sikt är en stark konkurrensfaktor inom databehandlingsområdet.

Olle Östrand m. fl. (s) tar i motion 1986/87: A445 upp behovet av utlokalisering av statlig verksamhet till *Gävleborgs län*. Motionärerna uppehåller sig särskilt vid den pågående diskussionen om en sammanslagning av

bostadsstyrelsen och planverket på central nivå. Man erinrar om att Gävle i samband med tidigare statliga utlokaliseringar har tillförts verk med stark inriktning mot fastigheter och byggande, eller med en gemensam beteckning samhällsbyggnadsfrågor. Motionärerna menar att det således finns stora förutsättningar för att ytterligare utveckla Gävle som ett centrum i landet för plan- och byggfrågor. De föreslår därför att en utredning görs om en lokalisering till Gävle av ett nytt sammanslaget verk, bostadsstyrelsenplanverket. I motion 1986/87: A486 är Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) inne på liknande tankegångar och finner Gävleborgs län (Gävle) lämpligt för etablering av det nya verk som blir följden av en eventuell sammanslagning av bostadsstyrelsen och planverket. Motionärerna yrkar vidare att delar av postgirot utlokaliseras till Hälsingland.

Magnus Persson m. fl. (s) åberopar i motion 1986/87: A493 de positiva erfarenheterna av tidigare genomförd utlokalisering av statliga verk till *Karlstads kommun* och framhåller att det är viktigt att även i fortsättningen pröva annan lokaliseringsort än Stockholm, inte minst vid inrättandet av nya myndigheter. Motionärerna föreslår att regeringen bör ges i uppdrag att presentera en decentraliseringsplan över hur vissa funktioner och arbetsuppgifter från olika centrala verk och myndigheter kan flyttas ut till länen.

I motion 1986/87: A436 framhåller Lennart Brunander (c) att *Sjuhäradsbygden* trots viss tidigare utlokalisering har en liten andel av offentlig verksamhet. Bygden bör därför tillföras mer av statlig verksamhet, menar motionären. Agne Hansson och Gösta Andersson (c) begär i motion 1986/87: A403 beträffande lokalisering av statliga arbetstillfällen till *Kalmar län* att en plan utarbetas i samverkan med länets myndigheter för lokalisering av minst 1 000 statliga arbetstillfällen till länet i fråga.

Motion 1986/87: A428 av Lennart Alsén och Hadar Cars (fp) innefattar förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Blekinge och i första hand till Karlskrona i enlighet med tidigare principuttalande av riksdagen. Vidare föreslår motionärerna decentralisering av arbetsuppgifter till regionala statliga enheter inom *Blekinge län*. Lokalisering av statliga arbetstillfällen till Blekinge begärs även av Yvonne Sandberg-Fries m. fl. (s) i motion 1986/87: A425 liksom av Karl-Gösta Svensson (m) i motion 1986/87: A438.

I motion 1986/87: A476 av Ralf Lindström m. fl. (s, m, fp, c) utvecklas argument för och ges förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Karlskrona.

Utskottet vill med anledning av de i sammanhanget behandlade motionerna först hänvisa till den prioriteringsordning för decentralisering av statlig verksamhet som riksdagen antog i anslutning till 1982 års regionalpolitiska beslut. Enligt denna skall, som tidigare nämnts, i första hand skogslänen och i andra hand sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden komma i fråga vid lokalisering av statlig verksamhet. Utskottet kan konstatera att de här aktuella motionerna lyfter fram behovet av statlig verksamhet i regioner som är prioriterade. Med hänvisning härtill samt till vad ovan sagts om de aktiviteter som pågår och planeras i syfte att få till stånd en decentralisering inom den statliga verksamheten avstyrks de här aktuella motionerna i motsvarande delar.

Ett regionalpolitiskt styrmedel som riksdagen tidigare fattat beslut om är de s. k. planeringstalen. De statliga myndigheterna skall lägga de av riksdagen fastställda befolkningstalen för länen år 1990 till grund för sin planering och för beslut av betydelse för samhällsutvecklingen. Länsstyrelserna skall fördela planeringstalen på kommuner. Bestämmelser om detta finns i förordningen (1982: 877) om regionalt utvecklingsarbete.

Frågan om planeringstalen togs upp i 1985 års regionalpolitiska proposition (prop. 1984/85: 115 s. 37 f.). Föredraganden anmälde där att förslag om systemet med planeringstal skulle föreläggas riksdagen när erforderligt faktaunderlag tagits fram för att kunna bedöma deras regionalpolitiska betydelse.

Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) som fått regeringens uppdrag att göra en bedömning rörande planeringstalens betydelse har i november 1985 redovisat uppdraget i en rapport till industridepartementet, Planeringstalens roll i regionalpolitiken. I rapporten föreslås att systemet med planeringstal i regionalpolitiken skall avskaffas. I övrigt lämnas i rapporten vissa rekommendationer, bl. a. att statliga myndigheter skall lägga länsstyrelsernas årliga prognoser till grund för sin planering och beslut av betydelse för samhällsutvecklingen.

Rapporten om planeringstalen har remissbehandlats under vintern 1986 av ett 70-tal myndigheter, organisationer m. m. Remissvaren visar bl. a. att närmare 90 % av de remissorgan som yttrat sig över rapporten helt eller nästan helt instämmer i det förslag och i de rekommendationer som ERU redovisar i rapporten.

Ett fåtal remissorgan avstyrker att planeringstalen avskaffas, nämligen länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen, glesbygdsdelegationen, Lantbrukarnas riksförbund och Bräcke kommun. De nämnda länsstyrelserna framhåller alla vikten av att statsmakternas långsiktiga övergripande regionalpolitiska målsättningar konkretiseras utöver mer allmänna formuleringar och att de på något vis kvantifieras och därigenom blir mer operativa.

Industriministern konstaterar i årets budgetproposition mot bakgrund av utredningsförslaget och remissyttrandena att planeringstalen spelat ut sin roll som ett fungerande styrinstrument inom regionalpolitiken. Han finner inga sakliga skäl att behålla detta system och föreslår därför ett avskaffande av systemet med planeringstal.

I centerpartiets partimotion 1986/87: A421 om regionalpolitiken hävdas att befolkningsmål som underlag i en politik för regional utveckling måste finnas kvar. De skall vara ett riktmärke för samhällets insatser och utgöra en vägledning för vilket befolkningsunderlag som är nödvändigt för en balanserad utveckling.

Enligt motionärernas uppfattning bör regeringens förslag om att avskaffa planeringstalen avslås.

Utskottet delar uppfattningen i propositionen att planeringstalen spelat ut sin roll som styrinstrument i regionalpolitiken. Förslaget om ett avskaffande av planeringstalen bör därför bifallas av riksdagen. Motion A421 bör följaktligen avslås i motsvarande del.

I folkpartiets partimotion 1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp)

framförs kravet på en *samordnad länsplanering*. Enligt motionärerna kommer länens roll inom regionalpolitiken att ställa stora krav på länsorganens förmåga till överblick, planering och sektorssamordning. Det är inte svårt att finna exempel på bristande sektorssamordning, anför motionärerna. Det förekommer exempelvis att decentralisering av viss statlig verksamhet inom länen neutraliseras genom att annan verksamhet samtidigt flyttas in till huvudorten. I detta perspektiv finner motionärerna den s. k. Norrbottensmodellen vara av intresse, en modell där man söker samordna länsverksamheten genom att ändra relationerna mellan de skilda länsnämnderna och länsstyrelsen.

I motionen föreslås att försöken med samordnad länsplanering bör utvidgas till att gälla ytterligare modeller för samordning. Därmed kan ökad erfarenhet vinnas innan riksdagen tar ställning till en framtida reform.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller behovet av samordnad planering på länsnivån. Som också framhålls i motionen pågår utöver den av utskottet i tidigare avsnitt refererade försöksverksamheten i Norrbottens län även viss sådan verksamhet i andra län. Utskottet har anledning utgå från att man i det fortsatta arbetet för att få till stånd en bättre samordning av de olika sektorsfrågorna prövar olika modeller och uppslag. Motion A420 bör med hänvisning härtill inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Stödområdesindelningen

Regionalpolitiken i sin nuvarande utformning har sin utgångspunkt i 1964 års riksdagsbeslut om riktlinjer för en aktiv lokaliseringspolitik, som den då kallades. Det politiska stödet till näringslivet har riktats mot de områden i landet som varit hårdast drabbade av långvariga sysselsättningsproblem. Sedan år 1964 finns ett särskilt stödområde. Detta områdes avgränsningar har ändrats vid flera tillfällen. Efter hand har stödområdet differentierats i zoner med skilda grader av problem. Insatserna har sålunda varit större i t. ex. det inre stödområdet och sedermera i stödområde A. Villkoren för regionalpolitiskt stöd är olika beroende på omfattningen och karaktären av ortens eller kommunens problem.

För närvarande finns tre stödområden, A, B och C, där stödområde A som ovan antytts innebär de förmånligaste regionalpolitiska stöden. Härutöver kan emellertid regeringen peka ut orter/regioner med omfattande strukturförändringar inom näringslivet som tillfälliga stödområden och dessutom besluta om stöd till företag utanför stödområdet samt om synnerliga skäl föreligger också lämna högre bidrag än normalt. Följande kommuner och delar av kommuner är inplacerade i stödområdena A, B och C.

Stödområdesindelningen

AU1986/87:13

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
<i>Gotlands län</i>		<i>Västernorrlands län</i>	
Gotland	C	Kramfors	C
<i>Älvsborgs län</i>		Sollefteå	B
Bengtfors	C	Sundsvall, såvitt avser	
Dals Ed	C	Holms och Lidens församlingar	C
Åmål	C	Ånge	B
<i>Värmlands län</i>		Örnsköldsvik, såvitt	
Arvika	C	avser Anundsjö, Björna,	
Eda	C	Skorped och Trehörningsjö församlingar	B
Filipstad	C	Örnsköldsvik, såvitt	
Hagfors	C	avser övriga församlingar	C
Munkfors	C	<i>Jämtlands län</i>	
Storfors	C	Berg	A
Sunne	C	Bräcke	B
Säffle	C	Härjedalen	B
Torsby	B	Krokom, såvitt avser	
Årjäng	C	Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås församlingar	C
<i>Örebro län</i>		Krokom, såvitt avser övriga församlingar	A
Hällefors	C	Ragunda	A
Lindesberg, såvitt avser		Strömsund	A
Guldsmedshyttans och		Åre	B
Ramsbergs församlingar	C	Östersund	C
Ljusnarsberg	C	<i>Västerbottens län</i>	
<i>Västmanlands län</i>		Bjurholm	B
Fagersta	C	Dorotea	A
Norberg	C	Lycksele	B
Skinnskatteberg	C	Malå	B
<i>Kopparbergs län</i>		Nordmaling	C
Avesta	C	Norsjö	B
Ludvika	C	Robertsfors	C
Malung	B	Skellefteå, såvitt avser	
Mora, såvitt avser Venjans församling	B	Fällfors, Jörns och Kalvträsk församlingar	B
Orsa	C	Skellefteå, såvitt avser	
Smedjebacken	C	övriga församlingar	C
Vansbro	B	Sorsele	A
Älvdalen	B	Storuman	A
<i>Gävleborgs län</i>		Vilhelmina	A
Hofors	C	Vindeln	B
Hudiksvall, såvitt avser		Vännäs	C
Bjuråkers församling	C	Åsele	A
Ljusdal	B		
Nordanstig	C		
Söderhamn	C		

Län och kommun	Stöd- område	Län och kommun	Stöd- område
<i>Norrbottens län</i>		Kiruna	A
Arjeplog	A	Luleå	C
Arvidsjaur	B	Pajala	A
Boden	C	Piteå	C
Gällivare	A	Älvsbyn	B
Haparanda	A	Överkalix	A
Jokkmokk	A	Övertorneå	A
Kalix	A		

Förutom inom de stödområden som anges ovan får statens industriverk efter särskilt beslut av regeringen för budgetåret 1986/87 bevilja lokaliseringsbidrag med högst 20 % av den del av de totala utgifterna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och andra inventarier i följande kommuner eller delar av kommuner: Delsbo församling i Hudiksvalls kommun, Timrå kommun och Hörnefors församling i Umeå kommun. I följande kommuner får lokaliseringsbidrag beviljas med högst 15 % av nämnda utgifter: Tierp, Östhammar, Kristinehamn, Degerfors, Karlskoga och Hallstahammar. I nämnda områden får industriverket även bevilja lokaliseringslån med högst 70 % av det totala kapitalbehovet.

Stödområdesindelningen tas upp i ett antal motioner.

I motion 1986/87: A421 av Olof Johansson m. fl. (c) argumenteras för *tillfälliga stödområden*. Motionärerna framhåller att regeringens möjligheter att förklara orter/regioner som drabbas av strukturförändringar och arbetsmarknadsproblem som tillfälliga stödområden måste utnyttjas på ett mera rättvist och konsekvent sätt än regeringen hittills gjort. En akut industrikras eller en kontinuerligt pågående strukturförändring med minskande sysselsättningstillfällen som följd bör likabehandlas av statsmakterna. Under senare år har flertalet mindre kommuner drabbats lika hårt eller hårdare av strukturförändringar än vad t. ex. Malmö gjort vid nedläggningen av Kockums Varv, anser motionärerna.

Utskottet vill med anledning av motionen erinra om att regeringen har möjlighet att utanför stödområdet ange vissa orter eller kommuner där under en begränsad övergångstid lokaliseringsstöd bör komma i fråga till följd av svåra strukturomvandlingsproblem. Som tidigare redovisats har av detta skäl t. ex. Hallstahammars kommun tillfälligt placerats i stödområde. De kommuner som kommit i fråga har såvitt utskottet kunnat bedöma haft problem av en omfattning som motiverat de åtgärder regeringen vidtagit.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A421 i aktuell del.

Utskottet övergår här efter till yrkanden om inplacering av enskilda kommuner i stödområde.

Margareta Winberg och Nils-Olof Gustafsson (s) yrkar i motion 1986/87: A482 att *Bräcke kommun* i Jämtlands län permanent placeras i stödområde A. Motionärerna erinrar om att när riksdagen 1982 beslutade om en ny stödområdesindelning placerades Bräcke kommun i stödområde B men att regeringen sedermera beslutat om en tillfällig placering av kommunen i stödområde A.

I motion 1986/87: A486 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c)

yrkas att hela *Ljusdal* skall ingå i stödområde A, *Söderhamn* i område B, att *Ockelbo*, *Hofors* och *Sandviken* skall ingå i stödområde C samt hela övriga *Hälsingland* i stödområde C. Motionärerna hävdar att stödområdesindelningen är alldeles för statisk och att den bör vara mer flexibel. Orter med svåra sysselsättningsproblem bör tillfälligt kunna ingå i ett stödområde, anser motionärerna.

Britta Hammarbacken (c) yrkar i motion 1986/87: A424 att *Nora kommun* i Örebro län skall jämföras med övriga Bergslagskommuner i avseende på inplacering i stödområde. Motionären framhåller att *Nora kommun* alltid har tillhört Bergslagen, både geografiskt och i näringsmässig gemenskap. Den räknas dock inte in i regeringens Bergslagsbegrepp, vilket i dagens situation på arbetsmarknaden kan bli mycket negativt enligt motionären genom uteblivet stöd från samhällets sida.

Barbro Sandberg och Per Arne Aglert (fp) yrkar i motion 1986/87: A441 att *Älvkarleby kommun* i Uppsala län bör införlivas i stödområde C. Motionärerna hänvisar bl. a. till att kommunen har arbetsmarknadsproblem, vikande skatteunderlag och ogynnsam åldersstruktur samt att den ekonomiskt drabbats mycket hårt av borttagandet av den kommunala rätten att beskatta juridiska personer.

Behovet av regionala utvecklingsinsatser i Skaraborgs län aktualiseras i motion 1986/87: A460 av Gunilla André och Bengt Kindbom (c). I motionen nämns några kommuner i länet där befolkningsutvecklingen under 15-årsperioden 1970–1985 varit negativ. Man erinrar om att landsting och länsstyrelse genom åren har i planeringssammanhang ständigt påpekat dessa kommuners utsatta läge och uttalat sig för behovet av stöd till etableringar i olika former. För att norra delen av Skaraborgs län skall ges en chans att konkurrera på lika villkor föreslår motionärerna sålunda att lokaliseringstöd skall utgå vid nyetablering eller utvidgning av företag inom *Gullspångs*, *Töreboda* och *Karlsborgs kommuner*.

Utskottet vill med anledning av redovisade yrkanden om ändrad stödområdesindelning framhålla vikten av att stödområdesindelningen inte ändras för ofta. Den bör ligga fast över en längre tid. Detta har även fastslagits av riksdagen i samband med det regionalpolitiska beslutet 1985. Samtidigt bör crinras om vad tidigare sagts om möjligheten för regeringen att utanför stödområde ange vissa orter och kommuner som under en begränsad övergångstid till följd av strukturomvandlingsproblem i vissa fall kan komma i fråga för lokaliseringstöd. Regeringen har härutöver möjlighet att lämna regionalpolitiskt stöd även utanför stödområdet.

Beträffande förslaget om inplacering av *Bräcke kommun* i stödområde A – motion A482 – vill utskottet hänvisa till att industriministern redan förra året uttalade att de stödregler som gäller i stödområde A kan komma att i enskilda ärenden tillämpas när lokaliseringsbidrag ges till investeringar i *Bräcke*.

Utskottet vill slutligen i anslutning till yrkandet i motion A424 om inplacering i stödområde av *Nora kommun* hänvisa till de särskilda insatser som görs i Bergslagen. Till detta återkommer utskottet i ett senare avsnitt. I vad gäller motion A441 kan noteras att länsstyrelsen har möjlighet att bevilja investeringsbidrag till företag utanför stödområdet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna i här aktuella delar.

Inledning

Det regionalpolitiska stödet har ett flertal olika komponenter för att möta olika behov. Bl. a. ingår lokaliseringsstödet, sysselsättningsstödet, glesbygdsstödet och nedsättning av socialavgifter som medel för att främja olika lokaliserings- och sysselsättningsmål.

Inledningsvis redogörs för det regionalpolitiska stödet i vad gäller grundlinjerna enligt förordningen (1982: 677, omtryckt 1985: 648) om regionalpolitiskt stöd. Därefter behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen om ändrade riktlinjer för detta stöd och motionerna på området samt regeringsförslaget och motionerna angående sysselsättningsstödet. I följande avsnitt behandlas glesbygdsstödet och nedsättning av företagens socialavgifter på motsvarande sätt.

Det regionalpolitiska stödet kan lämnas till företag och personer som bedriver industriverksamhet, industriservice, viss partihandel och uppdragsverksamhet, pälsdjursuppfödning och vattenbruk, turistverksamhet, framställning av fasta bränslen, uppförande av industrilokaler för uthyrning, teknikcentrum m. m.

Stödet lämnas i form av lokaliseringsstöd (bidrag och lån), offertstöd, lån till investmentbolag, investeringsbidrag, regionalpolitiskt utvecklingskapital samt sysselsättningsstöd.

I första hand lämnas stödet till verksamheter inom stödområdena A, B och C, men stöd kan i vissa fall efter regeringsbeslut också komma i fråga utanför stödområdena. I samband med investeringar med ett kapitalbehov på högst 9 milj. kr. kan dessutom investeringsbidrag lämnas av länsstyrelserna i hela landet om investeringen medverkar till att lösa inomregionala obalansproblem eller strukturproblem inom näringslivet.

Lokaliseringsbidrag lämnas huvudsakligen i samband med investeringar i byggnader och maskiner. Inom stödområde A lämnas högst 50 % av de totala utgifterna som stöd, inom stödområdena B och C högst 35 resp. 20 %. Om regeringen beslutat att kommun utanför stödområde skall få stöd, lämnas högst 15 eller 20 %. *Lokaliseringslån* lämnas för samma ändamål men därjämte även till anskaffning av omsättningstillgångar, patent eller för marknadsföring och liknande. Lokaliseringsstödet får inte vara större än som behövs för att investeringen skall komma till stånd, och summan av bidrag och lån får högst motsvara 70 % av kapitalbehovet. Länsstyrelsen beslutar – med vissa undantag – om stöd, om kapitalbehovet i samband med investeringen uppgår till högst 9 milj. kr. I övriga fall beslutar statens industriverk (SIND) eller regeringen.

Regionalpolitiskt utvecklingskapital kan lämnas av den regionala utvecklingsfonden för att stödja produktutveckling, marknadsföring, utbildningsinsatser etc.

Offertstödet kan lämnas när andra stödformer enligt ovan nämnda förordning inte är tillämpliga och används t. ex. för produktutveckling, marknadsföring och utbildning. Ärenden om offertstöd avgörs av regeringen eller SIND.

Sysselsättningsstöd lämnas årsvis i efterskott för uppnådd sysselsätt-

ningsökning. Stödet är differentierat efter stödområdena såväl i vad gäller belopp per år som antalet år då stöd kan utgå. I stödområde A uppgår förstaårsstödet till 40 000 kr. Stödbeloppet sjunker sedan år från år för att det sista, sjunde, året uppgå till 10 000 kr. På motsvarande sätt uppgår förstaårsstödet i stödområdena B och C till 30 000 resp. 25 000 kr., varvid årsbeloppet successivt minskar under fem resp. tre år. Frågor om sysselsättningsstöd prövas av länsarbetsnämnden utom i större ärenden då SIND avgör.

Allmänna villkor som i princip ställs för stödgivning enligt ovannämnda förordning är att

- tillfredsställande lönsamhet erhålls
- en varaktig sysselsättning för de anställda uppnås
- minst 40 % av de nya arbetsplatserna förbehålls vardera könet, dock möjlighet till dispens
- lön och förmåner åtminstone är likvärdiga med dem som utgår enligt kollektivavtal
- auktoriserad eller annan lämplig revisör utses.

Allmänna frågor

I budgetpropositionen föreslår regeringen vissa ändringar beträffande *riktlinjerna för det regionalpolitiska stödet*. Med hänsyn till att tjänstesektorn för närvarande har en stark expansion som framför allt äger rum i storstäderna anser regeringen att det är viktigt att ge sådana incitament att en del av tjänstenäringarnas tillväxt överförs från Stockholmsregionen till stödområdena. Således kommer ökade ansträngningar att göras såväl från industridepartementets som från industriverkets sida för att försöka förmå företagen att förlägga en del av expansionen i bl. a. norra Sverige. För närvarande kan regionalpolitiskt stöd lämnas till företag inom tjänstesektorn som bedriver industriserviceverksamhet, uppdragsverksamhet med inriktning på näringslivet eller annan verksamhet av särskild regionalpolitisk betydelse. I samband härmed anförs i budgetpropositionen att offertstöd ofta kommer till användning vid stöd till tjänstesektorn. I princip kan dock offertstödet endast lämnas inom stödområdet och i de orter som regeringen särskilt angett. Enligt industriministern är det dock önskvärt att vissa delar av tjänstesektorn expanderar även i orter med nära anknytning till stödområdet. Därför föreslås i budgetpropositionen att regeringen i vissa fall skall kunna lämna offertstöd även utanför stödområdet till stödberättigade företag inom den privata tjänste- och servicesektorn.

För närvarande lämnas inte regionalpolitiskt stöd till statliga myndigheter och affärsverk. Den nuvarande ordningen innebär därför konkurrensmissiga nackdelar för sådana affärsverk och uppdragsmyndigheter som uppträder på samma marknad som privata företag. Med hänsyn härtill föreslår industriministern att affärsverk och uppdragsmyndigheter i fortsättningen skall vara berättigade till regionalpolitiskt stöd på samma villkor som privata företag och statliga bolag i samband med investeringar inom stödområdena och i övrigt.

Därutöver föreslås i budgetpropositionen att riksdagens bemyndigande

inhämtas i fråga om *regionalpolitiskt stöd i samband med verksamhet med uppbörd av TV-avgift i Kiruna*. Enligt budgetpropositionen, bilaga 10, föreslås att ansvaret för uppbörden av TV-avgiften läggs över på Sveriges Radio AB och lokaliseras till Kiruna. Riksdagens kulturutskott har tillstyrkt propositionens förslag i vad gäller organisation, huvudmannaskap och lokaliseringskostnader för verksamheten (KrU 1986/87: 11). Av industriministern anføres att en sådan verksamhet är en mycket lämplig komplettering av näringslivet i malmfälten med dess stora andel sysselsatta i gruvbrytning och tung industri. Normalt är den inte berättigad till regionalpolitiskt stöd. För att underlätta en lokalisering till Kiruna föreslås i detta fall att såväl lokaliseringsstöd/offertstöd som sysselsättningsstöd skall kunna lämnas.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i dessa delar. Därmed förbättras möjligheterna att styra en del av tjänstesektorns expansion från Stockholmsregionen till stödområdena.

I motionerna 1986/87: A421 av Olof Johansson m. fl. (c) och 1986/87: A448 av Alf Wennerfors m. fl. (m) berörs grunddragen i det regionalpolitiska stödet (enligt förordningen om regionalpolitiskt stöd). I motion A421 anför motionärerna att det vid sidan av generella åtgärder krävs ett *företagsinriktat stöd* på regional nivå, vilket bör vara differentierat, flexibelt och anpassningsbart efter de skilda förhållanden som råder i olika delar av landet.

Även utskottet har den principiella uppfattningen att – i enlighet med nuvarande regionalpolitiska medel – stödprogrammet bör omfatta såväl generella som företagsinriktade stödformer. En stor del av stöden hanteras på länsnivå, vilket medverkar till en effektiv och snabb beslutsprocess. Med hänvisning härtill samt till de överväganden beträffande stödformerna som blir aktuella i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen avstyrks motionen i aktuell del.

I motion A448 kritiseras beslutsordningen inom det nuvarande stödssystemet i sin helhet. Det anføres att raden av olika stödmedel, bl. a. lokaliseringsbidrag, lokaliseringsstöd, offertstöd, sysselsättningsstöd, glesbygdssöd, kreditgivning från utvecklingsfonder och Norrlandsfonden, etc. medför att varken myndigheter eller företag kan få någon klar överblick över stödstrukturen. Enligt motionen är utrymmet för missbruk och felsatsningar stort.

Vidare är de olika stödformerna ensidigt inriktade på investeringar i byggnader och maskiner, och besluten om stöd görs ofta efter politiska hänsynstaganden snarare än affärsmässiga bedömningar. Slutligen kritiseras den bristfälliga uppföljningen av projekten. Den samlade kritiken är en bakgrund till ett annat förslag i motionen, nämligen förslaget om ett avskaffande av lokaliseringsstöd, offertstöd och sysselsättningsstöd.

Nuvarande regionalpolitiska stödformer bör enligt motionen ersättas av *ett system med lokaliseringsstöd* i form av *riskgarantilån*. Dessa lån skall kunna utgöra delfinansiering av företagsprojekt inom stödområdet. Riskgarantins storlek föreslås bli maximerad beroende på inom vilket stödområde företaget är beläget. Enligt motionen bör den uppgå till högst 50 %, 35 % och 20 % av projektets kostnad inom stödområde A, B resp. C.

Riskgarantilånen avses kompensera projekten för den högre risk som lokaliserings- och överblickbarhet innebär. Riskgarantisystemet föreslås utformas så att lånens återbetalning kan avskrivas eller uppskjutas om inte tillräckligt stora intäkter genereras.

Ett sådant system innebär fördelar, enligt motionärerna, genom större enhetlighet och överblickbarhet över stödsystemet samt dessutom ökad snabbhet genom att besluten till övervägande del kan tas på länsnivå. Förslaget innebär att beslut på länsnivå skall kunna tas för projekt med en total investeringskostnad som uppgår till högst 9 milj. kr., vilket betyder att 90 % av ärendena kan hanteras på länsplanet.

Utskottet har inhämtat att det pågår ett arbete inom industridepartementet i syfte att förenkla och effektivisera de regionalpolitiska stödformerna. Därvid prövas bl. a. sådana frågor som ligger i linje med motion A448. Som tidigare nämnts anses stödfrågorna också bli föremål för överväganden i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen.

Vad gäller lokaliserings- och investeringsbidragen lämnas – såsom tidigare nämnts – dessa i samband med investeringar i byggnader och maskiner. Andra stödformer, t. ex. lokaliseringslån, regionalpolitiskt utvecklingskapital och offertstöd, har däremot ett bredare användningsområde. Vidare kan noteras att förordningen tar upp krav på lönsamhet som ett villkor för stöd. Med hänsyn till vad som anförts avstyrker utskottet motion A448 i här berörda delar.

Vid flera tillfällen tidigare har utskottet behandlat yrkanden från moderata samlingspartiet om ett system med riksgarantilån. Utskottet har därvid bl. a. gjort den bedömningen att det skisserade förslaget utgör ett otillräckligt underlag för att, som motionärerna begär, utan ytterligare överväganden genomföra en så radikal omläggning av det regionalpolitiska stödet. Enligt utskottets mening har motionärerna inte heller kunnat påvisa att det nuvarande systemet har så allvarliga brister att hela systemet måste bytas ut. Därutöver fruktar utskottet att förändringar enligt de föreslagna huvudlinjerna med en generell begränsning av bidragsdelen skulle innebära en försvagning av de regionalpolitiska styrmedlen. Med hänvisning härtill samt till det faktum att stödfrågorna kommer att behandlas i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen avstyrks motion A448 i refererad del.

I motionerna 1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) och 1986/87: A421 av Olof Johansson m. fl. (c) föreslås att nuvarande lokaliseringslån ersätts av ett system med *statliga kreditgarantier*. Enligt motion A420 har visserligen näringslivets möjligheter till finansiering förbättrats, men för att företag med otillräckliga säkerheter ändå skall få lån bör statliga garantier införas. I motion A421 anförts att hantering av lånen inom det ordinarie kreditväsendet skulle ge en effektivisering.

Tidigare har utskottet behandlat samma fråga vid flera tillfällen och kommit fram till att en sådan förändring skulle vara förenad med flera nackdelar än fördelar. Utskottet har nu ånyo övervägt riksrevisionsverkets utredning Översyn av vissa låneformer m. m. (1984), där man bl. a. tar upp de administrativa fördelarna med att lägga över de mest marknadsnära statliga låneformerna till kreditinstituten samtidigt som staten tar på sig

ansvaret för kreditgarantierna och organisationen av kreditgarantiprövningen. Bland de låneformer som har villkor liknande kreditmarknadsinstitutens nämns bl. a. lokaliseringsslånen. Utskottet inser till fullo de administrativa fördelar som en sådan ordning skulle kunna medföra men har ändå gjort den slutbedömningen att nackdelarna med ett kreditgarantisystem skulle vara större än fördelarna. En klar nackdel med ett kreditgarantisystem är att regionalpolitiskt önskvärda satsningar blir beroende av läget på den allmänna kreditmarknaden till skillnad från ett system med långivning från anslag på statsbudgeten. De i sammanhanget diskuterade motionerna avstyrks.

Frågan om *stödområdesindelningen som grund för bedömning av regionalpolitiska insatser* förs fram i motion 1986/87: A444 av Ingemar Konradsson m. fl. (s). Motionärerna anser att den i årets budgetproposition förekommande beteckningen "skogslän" ställer en del stödområdeskommuner utanför diskussionen om angelägna satsningar.

Utskottet vill framhålla att stödområdesindelningen utgör den huvudsakliga prioriteringsgrunden för regionalpolitiskt stöd. Motionärerna torde främst avse kommunikationsområdet, och inom detta ligger av naturliga skäl tyngdpunkten av aktuella åtgärder inom skogsläna. Men medel avsätts även för insatser utanför skogsläna. Prioriteringen av åtgärder görs av vägverket i samverkan med bl. a. länsstyrelserna. Motionen bör med hänvisning till det anförda lämnas utan åtgärd.

Frågor om *offertstödet* och dess användningsområde tas upp såväl i budgetpropositionen som i ett par motioner. Industriministern menar att offertstödet ofta kommer till användning i samband med stöd till tjänstesektorn, eftersom detta stöd inte förutsätter samtidiga stöd till byggnader och maskiner. I syfte att öka slagkraften i de regionalpolitiska ansträngningarna föreslås – som tidigare nämnts – en viss utökad användning av offertstödet till stödberättigade företag även utanför stödområdet.

I folkpartimotionen 1986/87: A420 föreslås att *offertstödet avskaffas* fr. o. m. den 1 juli 1987. Bakgrunden, enligt motionen, är att de centralt givna stödformerna i högre grad bör vara generella. Stödformer som innebär långtgående förhandlingar mellan företag och staten eller som innehåller betydande inslag av godtycke måste undvikas. Därför föreslås att den mest utpräglad selektiva stödformen som administreras centralt, offertstödet, avskaffas. Motionärerna menar att det utgår efter förhandlingar mellan enskilda företag och staten. Dessutom har offertstödet hittills utnyttjats i endast begränsad omfattning.

Utskottet behandlade samma yrkande föregående år och anförde därvid att offertstöd inte är en i förväg preciserad stödform, utan de närmare villkoren avgörs från fall till fall. Offertstödet används när andra stödformer inte är tillämpliga och har hittills främst lämnats för framtidsinriktade åtgärder som produktutveckling, marknadsföring och utveckling, dvs. ofta immateriella investeringar. Den förhandlingssituation som motionen åberopar som skäl mot offertstödet kan man enligt utskottets uppfattning inte undvara om man syftar till att i varje enskilt fall inte lämna ett större stöd än att projektet kommer till stånd. Sålunda erfordras diskussioner eller förhandlingar mellan den ansvariga myndigheten och företaget.

Vidare anser inte utskottet att den förhållandevis ringa användningen av offertstödet är ett giltigt skäl att avskaffa denna flexibla stödform. Med hänsyn till budgetpropositionens förslag angående en bredare användning av det regionalpolitiska stödet i allmänhet och därtill möjligheter till en geografiskt mer utbredd användning av offertstödet kan man förutse en större efterfrågan på detta stöd.

Utskottet vill i detta sammanhang nämna att det i en nyligen publicerad rapport från industriverket, Privata tjänstesektorn – Regionala utvecklingsmöjligheter, bl. a. framförs att företagen bör få enkla och tydliga spelregler, som klart markerar statsmakernas prissättning på företagsutveckling i stödområdet. Rapporten har överlämnats till regeringen. Utskottet förutsätter att regeringen väger in dessa synpunkter i det fortsatta arbetet och avstyrker därmed motion A420 i denna del.

I centerns partimotion 1986/87: A421 föreslås en ny inriktning av offertstödet, nämligen att *nya former av offertstöd* bör prövas utifrån de regionala effekter som eftersträvas i en viss ort/region. Den i budgetpropositionen aviserade ökade användningen av offertstödet för expansiva tjänste- och servicenäringar ser motionärerna positivt på. Det understryks dock i motionen att offertstöd inte bör få utgå till lokalisering av verksamheter i expansionsorter i någon del av landet.

Med hänvisning till offertstödet flexibilitet och utökade användningsområde inom den expansiva tjänste- och servicesektorn bör motionen enligt utskottets mening inte föranleda någon åtgärd.

I några motioner berörs *kriterierna vid fördelning av de regionalpolitiska medlen till länsnivå*. I motion 1986/87: A206 av Iris Mårtensson m. fl. (s) föreslås att förvärvsfrekvens, arbetslöshetstal och sysselsättningsgrad används som kriterier vid fördelning av regionalpolitiska medel. Bakgrunden till förslaget är, enligt motionärerna, att medelsfördelningen i dag till stor del avgörs av arbetslöshetstalen, vilket blir missvisande, då många kvinnor i glesbygden inte anmäler sig som arbetssökande.

Även i motion 1986/87: A410 av Birgitta Johansson m. fl. (s) anförs – mot bakgrunden av situationen i Skaraborgs län – att inte enbart arbetslöshetssiffror bör vara mått på länets arbetsmarknadssituation. Förvärvsfrekvensen är ett betydligt bättre mått enligt motionärerna. Därför föreslås att vid fördelning av regionalpolitiska anslag till länsstyrelser och länsarbetsnämnder även förvärvsfrekvensen bör vägas in.

I motion 1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) önskas en successiv förstärkning av resurserna på länsnivå och en friare resursanvändning samt en översyn av nuvarande regler för lokaliseringstödet användning. Motionärerna menar att det är särskilt viktigt att företagen satsar på forskning och utveckling i skogslänen och att det bör utredas hur detta kan ske.

Med anledning av motionerna vill utskottet framhålla att en stor del av de regionala politiska medlen fördelas efter problemens svårighetsgrad i de olika länen. Vid fördelningen tas hänsyn till en mångfald olika faktorer såsom befolkningsutveckling, arbetslöshet, förvärvsfrekvens, sysselsättningsgrad, branschstruktur, avstånd, kommunikationer m. m. Någon exakt matematisk modell för fördelningen har dock inte kunnat komma i fråga med hänsyn till det breda bedömningsunderlaget och med hänsyn till att

man arbetar med långsiktiga mål. Utskottet vill slutligen erinra om vad tidigare sagts beträffande en översyn av stödformerna i den föreslagna regionalpolitiska utredningen. Vad nu har redovisats får anses tillgodose intentionerna i motionerna A206, A410 och A493, varför de inte bör för-
anleda någon riksdagens åtgärd.

I motion 1986/87: A423 av Anna Wohlin-Andersson och Marianne Andersson (c) yrkas att regionalpolitiskt stöd skall kunna lämnas även vid byggande av *kontorslokaler för uthyrning*.

Motiveringen, som återfinns i motion 1986/87: N357, är att regeringsförslagen för att sprida tjänstenäringarna utanför storstadsområdena är otillräckliga. I ett annat yrkande i samma motion önskar motionärerna att det regionalpolitiska stödet skall utökas till att avse även *immateriella investeringar*. Bakgrunden, enligt motion 1986/87: N357, är tjänstesektorns numera stora regionalpolitiska betydelse och att de tjänsteproducerande företagen satsar mer på forskning och utveckling än de varuproducerande. Därför föreslås att det regionalpolitiska stödet, som enligt motionen nu inriktas på byggnader och maskiner, även får användas för immateriella investeringar.

I industriverkets ovannämnda rapport om privata tjänstesektorn har förslag lagts fram för att ytterligare utöka området för det regionalpolitiska stödet bl. a. till postorderverksamhet, transportförmedling, byggande av kontorslokaler för uthyrning och till immateriella investeringar. Utskottet förutsätter att regeringen vid sin behandling av rapportresultaten beaktar de i motionen framförda synpunkterna. Med hänvisning till det arbete som pågår bör någon åtgärd inte vidtas med anledning av motion A423 i dessa delar. Motionen avstyrks därför.

I motion 1986/87: A468 av Anders G Högmark m. fl. (m) föreslås en utredning om *villkorad avskrivningsrätt för studielån*, varvid de principiella och tekniska problemen noga måste övervägas. Bl. a. skall utredningen överväga om rätten till hel eller delvis avskrivning av studiemedlen kan knytas till arbete och bosättning inom stödområdet under ett antal år.

I motion 1986/87: A421 (c) tas ett liknande förslag upp. Det anförs att införande av möjligheter till avskrivning av den årliga studiemedelsavgiften så länge man bor och arbetar i stödområdena A och B är ett sätt att rekrytera kvalificerad arbetskraft till dessa områden. Därför yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan avskrivning av studiemedelsavgiften.

Enligt utskottets uppfattning visar erfarenheten att ett studiemedelssystem som anknyts till krav på bosättning kan vara mindre lämpligt med hänsyn till att valet av bosättningsort baseras på en mångfald ekonomiska och sociala faktorer. Med hänvisning härtill samt till att hela studiemedelsystemet är under utredning avstyrker utskottet de här aktuella motionerna i dessa delar.

Sysselsättningsstödet

I propositionen föreslås att sysselsättningsstödet skall slopas i stödområde C från den 1 juli 1987. Skälet är att man vill skapa utrymme för andra

angelägna regionalpolitiska åtgärder. Övergången föreslås göras mjuk därigenom att de företag som under år 1987 ökar sysselsättningen får tillgodoräkna sig halva sysselsättningsstödet. Den under år 1987 uppnådda sysselsättningsökningen som kvarstår de följande åren föreslås bli stödgrundande för andra- och tredjeårsstödet.

I flera motioner yrkas avslag på regeringens förslag att *avskaffa sysselsättningsstödet inom stödområde C*.

Motivet för avslagsyrkandet i motion 1986/87: A420 (fp) är att en sådan åtgärd skulle minska det generella inslaget bland de regionalpolitiska medlen, vilket strider mot folkpartiets grundläggande inställning. Därutöver skulle Bergslagen som ingår i stödområde C drabbas. I motion 1986/87: A421 (c) pekar man på att riktlinjerna för sysselsättningsstödet lades fast så sent som våren 1985. Enligt centerpartiets uppfattning bör man inte efter så kort tid förändra stödreglerna med hänsyn till stödmottagarnas berättigade krav på långsiktighet i regelsystemets utformning. Därutöver pekar motionärerna på att flertalet kommuner inom stödområde C har en negativ befolkningsutveckling, varför det regionalpolitiska stödet inte får försämrats.

I motionerna 1986/87: A480 av andre vice talman Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson (fp) och 1986/87: A495 av Jan Hyttring och Bertil Jonsson (c) yrkas på att sysselsättningsstödet i stödområde C skall bibehållas. Motionärerna pekar på betydelsen av detta traditionella styrmedel och på att Värmland och Dalsland skulle drabbas.

I några motioner inriktas intresset på att lokalt bibehålla sysselsättningsstödet. I motion 1986/87: A417 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Marianne Andersson (c) yrkas mot bakgrund av den negativa befolkningsutvecklingen att sysselsättningsstödet skall utgå oförändrat inom stödområde C i Älvsborgs län. På grund av den svåra arbetsmarknadssituationen i norra delen av Örebro län föreslår Britta Hammarbacken (c) i motion 1986/87: A424 att sysselsättningsstödet bibehålls för stödområde C i Örebro län.

Vidare begär Magnus Persson m. fl. (s) i motion 1986/87: A493 att frågan om sysselsättningsstödet eventuella återinförande vid behov övervägs. Motionärerna anför att sysselsättningsstödet inom stödområde C har varit ett effektivt och verksamt regionalpolitiskt instrument inom berörda Bergslagskommuner. Om borttagande av detta stöd ger besvärande negativa effekter önskar motionärerna att stödet aktualiseras på nytt.

Utskottet har i denna fråga även mottagit skrivelser från länsstyrelsen i Älvsborgs län, från samarbetsnämnden i Dalsland för kommunerna Ed, Bengtsfors och Åmål samt från Bergslagskommunerna i Värmland. Enligt länsstyrelsens uppfattning är det av avgörande betydelse för utvecklingen i norra Dalsland att slagkraften i det regionalpolitiska stödet bibehålls. Länsstyrelsen anför att det är synnerligen angeläget att reglerna för stödet ligger fast mellan de regionalpolitiska besluten i riksdagen med hänsyn till att förhandlingar om stora industriprojekt kan föras under en flerårsperiod. Samarbetsnämnden pekar bl. a. på att hanteringen av sysselsättningsstödet har varit föredömligt enkel och obyråkratisk. Bergslagskommunerna anför att sysselsättningsstödet är ett betydelsefullt medel för att stimulera företag till lokalisering eller expansion i stödområdet.

Utskottet konstaterar att förslaget att slopa sysselsättningsstödet i stödområde C motiveras av behovet av prioritering inom ramen för ett stramt budgetarbete. Utskottet är medvetet om de problem som förslaget kan medföra i de berörda regionerna. Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla betydelsen av de i budgetpropositionen föreslagna utvidningarna i det regionalpolitiska stödet. Härtill kommer att övergången till ett nytt system har utformats med tanke på att undvika tvära kast i regelsystemet, varför utskottet gör den bedömningen att såväl de statliga myndigheterna som företagen får en tillräcklig anpassningsperiod. Ett slopande av sysselsättningsstödet inom stödområde C beräknas inbringa 70 milj. kr. till statskassan efter ett övergångsskede. Med hänsyn till budgetsituationen i stort och till behovet att skapa utrymme för andra angelägna regionalpolitiska åtgärder anser utskottet att riksdagen bör godkänna propositionens förslag. Här aktuella motioner bör sålunda avslås i motsvarande delar.

Glesbygdssstödet

Sedan år 1979 är de olika stödåtgärderna för glesbygden samlade i en särskild förordning (SFS 1985:619). Med glesbygd avses stora sammanhängande områden med gles bebyggelse och långa avstånd till sysselsättning och service samt skärgårdar och liknande områden.

Glesbygdssöd kan lämnas i form av avskrivningslån, kreditgaranti eller bidrag till

- företag i glesbygder
- kommersiell service i glesbygder
- intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser i glesbygder
- samhällelig service i glesbygder.

Frågor om stöd prövas i allmänhet av länsstyrelsen. När det gäller kommersiell service i glesbygder har länsstyrelsen att samråda med bl. a. berörd kommun. I principiellt viktiga ärenden skall samråd ske med konsumentverket.

I moderata partimotionen 1986/87: A411 i vilken hänvisas till motiveringar i motion 1986/87: So426, tas glesbygdssstödet upp. Bl. a. anförs att den regionala läkartätheten är relativt jämn i Sverige men att det inom resp. län kan vara svårt att rekrytera läkare till glesbygden. För att underlätta läkarrekryteringen inom dessa områden krävs enligt moderaterna åtgärder på flera områden. Man föreslår bl. a. möjligheter att inom ramen för länsanslagen för regionalpolitiska ändamål, lämna *regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik* i de regionalpolitiska stödområdena och i andra områden för glesbygdssöd kan utgå.

I motion 1986/87: A496 av Bengt Wittbom m. fl. (m, fp) anförs att läkarförsörjningen i de glest befolkade delarna i Örebro län måste förbättras. Därför föreslås lokaliseringsstöd till privatläkaretableringar i Örebro läns glesbygder.

Utskottet vill med anledning av motionerna erinra om att länsstyrelsen har möjlighet att lämna stöd till företag, även till investering i läkarpraktik, enligt glesbygdssstödsförordningen. Några krav på speciell näringsgrenstillhörighet ställs inte i denna förordning. Däremot är det inte möjligt att få

lokaliseringsbidrag till etablering av en läkarpraktik. Med hänsyn till att motionernas syfte redan är tillgodosett anser utskottet att motionerna A411 och A496 i här aktuell del bör lämnas utan bifall.

I motion 1986/87: A495 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) föreslås att bestämmelserna ändras så att *stöd till turistnäringar* kan erhållas i Bergslagskommunerna oaktat de inte tillhör primärt rekreativområde. Den bakgrund som skisseras är att utbyggnad av turismen oftast är det enda möjliga alternativet när det gäller att skapa ny sysselsättning i glesbygden. I dag finns dock endast möjligheter att ge stöd till turistinvesteringar i de primära rekreativområdena enligt motionen. Därför bör stödbestämmelserna ändras så att stöd kan utgå i Bergslagskommunerna.

Utskottet vill här peka på att enligt förordningen om regionalpolitiskt stöd så kan stöd till turistverksamhet lämnas inom stödområdena A och B och – om det finns särskilda skäl – även inom primära rekreativområden inom stödområde C. Stödet skall i första hand lämnas till befintliga turistanläggningar i turistorter. Vidare kan enligt glesbygdssstödsförordningen stöd ges till byggnad som är avsedd för turistuthyrning.

Utskottet har tidigare uttalat sig för att det regionalpolitiska stödet till turistverksamhet bör koncentreras till de delar av landet där det inte finns så goda möjligheter för utvecklingen av andra näringsgrenar (AU 1981/82: 23 s. 100–101). I likhet med tidigare anser utskottet att en geografiskt mera vidsträckt satsning på turismen skulle kunna försämra förutsättningarna att bygga ut verksamheten inom stödområdena, varför motionen avstyrks.

I motion 1986/87: A401 av Roland Sundgren m. fl. (s) yrkas på en snabb *översyn av glesbygdsförordningen* i syfte att bringa denna i överensstämmelse med de riktlinjer som riksdagen år 1986 angav för konsumentpolitiken. Bakgrunden är att en liten Bergslagsbutik har fått driftstöd – inom ramen för stödet till kommersiell service i glesbygder – under tre år i följd, varefter konsumentverket avstyrkt fortsatt stöd. Motionärerna vänder sig mot konsumentverkets ställningstagande med hänsyn till att butiken är belägen i en liten församling med 440 invånare – varav 100 är pensionärer över 65 år – och med hänsyn till att butiken även är ombud för apotek, kemtvätt, systembolag och bibliotek.

I ytterligare en motion, 1986/87: A412 av Leif Marklund m. fl. (s), tas upp frågan om driftstödet utsträckning i tiden. I motionen föreslås att man skall ändra glesbygdsförordningen så att flerårigt stöd kan utgå och därmed trygga dagligvaruhandeln. Motiveringen är att ansvaret för en godtagbar varuförsörjning bör åvila hela samhället och att stödbehovet torde vara störst i de kommuner som har de sämsta ekonomiska förutsättningarna.

Utskottet är medvetet om att det kan uppstå vissa övergångsproblem när driftstödet till glesbygdshoteller upphör. I fallet med Bergslagsbutiken har utskottet informerats om att länsstyrelsen i Västmanlands län, som är beslutande organ i stödfrågan, sedermera har beslutat bevilja stöd i ytterligare ett år. I dessa spörsmål är det enligt utskottets mening nödvändigt att gå en balansgång mellan ortens krav på kommersiell service och samhällets önskemål om butiksenheter som på sikt bär sig själva. Utskottet anser att det är principiellt olämpligt att garantera glesbygdshoteller ett permanent driftstöd med hänsyn till att ett sådant kan verka effektivitetshämmande

och snedvridande på konkurrensförhållandena i regionen. Utskottet har inhämtat att konsumentverket i samråd med bl. a. länsstyrelsen i Norrbottens län nyligen genomfört en särskild studie av situationen för ett antal glesbygdsbutiker i Norrbottens län som erhållit fleråriga driftstöd. Med utgångspunkt i studien överväger konsumentverket för närvarande behovet av eventuella förändringar i stödbestämmelserna.

Enligt förordningen om glesbygdsstöd får driftstöd inte beviljas för längre tid än ett år i sänder. Däremot finns det ingen bestämmelse i förordningen beträffande antalet år som driftstödet kan utgå. Utskottet har erfarit att bakgrunden till de båda motionernas yrkanden ligger i förarbetena (prop. 1981/82: 113 s. 148) där det talas om stöd under en övergångstid. Begreppet övergångstid har givit upphov till en praxis på tre år. Enligt utskottets sätt att se saken finns det således en förordning som är tillämplig för varierande utsträckning av driftstödet samt en praxis som betyder att tre år är en normal övergångstid. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna A401 och A412.

I motion 1986/87: A409 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c, m, fp) föreslås att man ändrar glesbygdsstödsförordningen med avseende på *stödet till samhällelig service* i glesbygder, så att statligt bidrag kan utgå till transportstöd i skärgården utan den nu gällande begränsningen till ett "inledningsskede".

Enligt förordningen får driftstöd till samhällelig service endast lämnas om synnerliga skäl föreligger och får då avse ett inledningsskede om längst tre år. Motsvarande motion behandlades av riksdagen år 1985 (AU 1984/85: 13 s. 88). Då godkändes förslaget att öppna möjlighet för stöd direkt till företag och ekonomiska föreningar för vissa godstransporter i glesbygd, men utskottet sade samtidigt att det inte var berett att förorda att stödet efter ett initialskede skulle permanentas. Enligt utskottets uppfattning har inte skäl framkommit som motiverar att utskottet omprövar sitt tidigare ställningstagande. Därmed avstyrks motion A409.

Ulla Orring m. fl. (fp) föreslår i motion 1986/87: A437, med motivering i motion 1986/87: L712, *en översyn av glesbygdsstödet funktion*. Enligt motionärerna har glesbygdsstödet visat sig vara en lika billig som effektiv social och näringspolitisk insats. I motionen konstateras att folkpartiet vill slå vakt om detta stöd samtidigt som man anser att ytterligare servicefunktioner kunde sammanföras till glesbygdsbutikerna. Kombinationserbjudanden för service såsom t. ex. apoteks- och systembutikstjänster, tips- och lotteritjänster via glesbygdshandeln borde prövas.

Utskottet delar motionärernas synpunkter att dylika kombinationserbjudanden ofta är önskvärda. Enligt utskottets uppfattning är en sådan utveckling dock knappast en stödfråga i första hand. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att industriministern i proposition 1984/85: 115 förutsatte att konsumentverket även i fortsättningen skulle överlägga med berörda affärsverk och bolag om hithörande frågor. Konsumentverket har också haft sådana kontakter med bl. a. postverket, apoteksbolaget och systembolaget. Till detta vill utskottet foga att i den mån en utökad service kräver investeringar så har länsstyrelsen redan i dag möjlighet att pröva stödfrågan enligt förordningen om glesbygdsstöd. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion A437.

I motion 1986/87: A413 av Jan Hyttring m. fl. (c) föreslås att regionalpolitiska medel skall få disponeras så att samtliga landsbygdskommuner kan *inrätta permanenta lokalrådgivartjänster*. Enligt motionen har lokalrådgivningen en stor betydelse för att stödja enskilda i arbetet med att utveckla produktionsområden och verksamheter. Det anförts att lokalrådgivningen är utomordentligt värdefull som ett instrument för regionalpolitiska insatser och att utan denna rådgivning är steget över till en ny verksamhet ofta långt.

Utskottet behandlade samma yrkande föregående år och anförde därvid att det delade motionärernas syn på betydelsen av en kvalificerad rådgivning som griper över flera näringsområden. Rådgivningen har en nyckelroll i vad gäller utveckling av kombinationsföretag i glesbygden. Utskottet har emellertid fortfarande uppfattningen att resurser för kvalificerad rådgivning finns vid länsstyrelser, utvecklingsfonder och lantbruksnämnder. Den allsidiga rådgivning som efterfrågas främst av kombinationsföretagare bör i första hand kunna lämnas genom samverkan mellan dessa organ. Motionärernas syfte torde därmed tillgodoses. Motion A413 bör därför avslås.

Agne Hansson m. fl. (c) föreslår i motion 1986/87: A459 – med hänvisning till motiveringen i motion 1986/87: Bo242 – att samutnyttjande av *samlingslokaler i glesbygd* skall underlättas genom att reglerna för glesbygdstödet till samhällelig service förändras så att bidrag kan lämnas till allmän, föreningsägd samlingslokal.

Förordningen om glesbygdstödet föreskriver på denna punkt att stöd lämnas till kommuner och landstingskommuner för att främja tillgången på samhällelig service i glesbygder. Stöd kan därför för närvarande inte lämnas till föreningar. Utskottet har inhämtat att glesbygdsdelegationen och samlingslokalsorganisationernas samarbetskommitté i mars 1987 avslutade en utredning med överväganden och förslag syftande till ökat samutnyttjande av samlingslokaler i glesbygd.

Utskottet har vidare erfarit att det sedan länge är just upprustandet av samlingslokaler som varit det vanligaste ändamålet för stödet till samhällelig service.

Utskottet kan därför dela motionärernas bedömning att glesbygdstödet skulle kunna utgå till alla slags samlingslokaler. Vilken huvudman samlingslokalen har torde snarast vara en administrativ fråga av underordnad betydelse.

Utskottet avstyrker med hänsyn till vad sålunda anförts i denna fråga motion A459.

I centerns partimotion 1986/87: A421 och i Sigge Godins m. fl. (fp) motion 1986/87: A479 föreslås att *högsta belopp för avskrivningslån* inom glesbygdstödet höjs från 260 000 kr. till 300 000 kr. I båda motionerna föreslås vidare att maximibeloppet för avskrivningslån till uthyrningsstugor höjs från 39 000 kr till 50 000 kr.

Samma yrkanden behandlades av utskottet förra året, varvid utskottet avstyrkte motionerna med hänsyn till att beloppen höjdes med 30 % så sent som den 1 juli 1985. Mot bakgrund av att den föregående höjningen var så väl tilltagen anser utskottet att det inte är motiverat med en ytterligare höjning. Motionerna A421 och A479 bör därför lämnas utan bifall i här aktuella delar.

I de nyssnämnda motionerna föreslås vidare vissa ändringar beträffande stödet till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser i glesbygder (IKS). I båda motionerna för man fram förslaget att *högsta belopp för IKS-bidrag* till arbetsobjekt i enskild regi höjs från 39 000 kr. till 50 000 kr.

Utskottet kan inte av samma skäl som ovan angivits beträffande avskrivningslån tillstyrka motionärernas önskemål på denna punkt. Motionerna bör sålunda avslås i aktuella delar.

I centerns partimotion A421 föreslås slutligen ett slopande av glesbygdsförordningens regel om att *IKS-stödet skall reserveras för företrädesvis äldre arbetslösa*. Om äldrekravet slopas kan IKS-verksamheten på ett mera offensivt och långsiktigt sätt användas som ett regionalpolitiskt instrument enligt centern.

IKS-stödet har utvärderats av riksrevisionsverket i rapporten *Utvärdering av verksamheten med intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS)*, vilken överlämnades till regeringen i april 1986. I rapporten konstateras bl. a. att endast 57 % av IKS-dagsverken utfördes av målgruppen äldre, lokalt bundna arbetslösa. Enligt utskottets uppfattning är angivandet av målgrupp ett uttryck för insikten att de äldre arbetslösa ofta har större svårigheter än andra grupper att få jobb på den öppna arbetsmarknaden.

Utskottet anser därför att det är otillfredsställande om stödformen har blivit ett mindre verkningsfullt instrument i detta avseende. Utskottet förutsätter emellertid att resultatet av den refererade studien har uppmärksammat av berörda myndigheter och att åtgärder vidtas som syftar till att i ökad utsträckning bevilja stöd till den äldre och lokalt bundna arbetskraften. Utskottet vill härutöver erinra om att för andra grupper med hög arbetslöshet, t. ex. ungdomar, kan särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder sättas in. Av det anförda framgår att utskottet anser att de äldre arbetslösa även i fortsättningen bör ha företräde till IKS-stödet. Utskottet avstyrker därför motion A421 i denna del.

Nedsättning av socialavgifter

Lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län (SFS 1983: 1055) trädde i kraft den 1 januari 1984. Syftet med en nedsättning är att genom sänkning av personalkostnaderna höja konkurrenskraften i det norrbottniska näringslivet. Företagen bedöms därmed få en starkare ställning på arbetsmarknaden, vilket i sin tur bör leda till ökad produktion och sysselsättning. Stödet avser avgifter som huvudsakligen hänför sig till arbete inom följande näringsområden:

- gruvverksamhet
- tillverkning
- produktionsvaruinriktad partihandel
- uppdragsverksamhet
- hotell, pensionats- och campingverksamhet.

Lagen gäller såväl arbetsgivarnas avgifter som egenföretagarnas egenavgifter, under förutsättning att verksamheten bedrivs vid fast driftställe i Norrbottens län (resp. i Svappavaara).

Stödet avser dels en nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift

med 10 % i Norrbottens län, dels en fullständig befrielse från avgifterna i Svappavaara samhälle i Kiruna kommun under tio års tid, dels vid en nettoökning av sysselsättningen ett särskilt bidrag till avgifterna för verksamhet inom hela länet. Detta bidrag uppgår till 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår och kan lämnas under sammanlagt tre år under förutsättning att sysselsättningen kvarstår. Avgiftsbefrielsen i Svappavaara medges endast om en etablering är lämplig från samhällsekonomisk synpunkt.

I ett antal motioner behandlas frågan om *geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter*.

I motion 1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) förordas en differentiering av de sociala avgifterna så att all icke-offentlig verksamhet i stödområde A erhåller en tioprocentig nedsättning. Enligt folkpartiets uppfattning har det nuvarande systemet medfört negativa effekter på åtminstone tre punkter. För det första blev resultatet en relativ försämring av konkurrensläget för de kommuner som redan tidigare hade nedsatta avgifter. För det andra innebar begränsningen till vissa branscher att stödet blev mindre effektivt. För det tredje blev systemet mer krångligt och ibland godtyckligt. Om man breddar detta stöd till att gälla all icke-offentlig verksamhet slipper man problem när det gäller klassificering av företagens branschtillhörighet och vinner fördelar i hanteringen enligt folkpartiet.

I motion 1986/87: A421 av Olof Johansson m. fl. (c) föreslås en nedsättning av socialförsäkringsavgifterna i hela stödområde A. Därutöver vill man ha en sänkning i de kommuner i Norrbotten som nu är inplacerade i stödområde B. Motiveringen är att det är orimligt att sänkta avgifter kommer kustområdena i Norrbottens län till del medan inlandskommuner inom stödområde A i Västerbottens och Jämtlands län inte kan få detta stöd. Nedsättningen måste göras där den bäst behövs. Detta förslag om geografisk fördelning gör enligt centern att det inte finns anledning att undanta någon kategori av företag från befrielse, utan den bör gälla samtliga privata, kooperativa och statliga företag.

I kommittémotion A448 av Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslås att socialavgifterna generellt minskas med 10 % inom stödområde A och med 3 % inom stödområde B. Denna nedsättning bör enligt moderata samlingspartiet gälla samtliga näringsgrenar, med undantag av den offentliga sektorn utom de affärsdrivande verken. En utgångspunkt är att partiet sedan länge framhållit att det är nödvändigt att i ökad utsträckning använda generella kostnadsänkande medel i regionalpolitiken. Vidare bör enligt moderata samlingspartiet de områden som har de största problemen prioriteras.

Britta Bjelle (fp) föreslår i motion 1986/87: A434 att nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna utvidgas stegvis – såväl i vad avser verksamhetsområden som storleksmässigt och tidsmässigt – och att det första steget bör avse en utvidgning till jord- och skogsbruk. På sikt är målet att stödet skall avse all icke-offentlig verksamhet, varvid den generella karaktären skulle göra att stödet blev administrativt lätthanterligt samtidigt som den enskilde näringsidkaren vet exakt vilka förutsättningar som gäller branschen. Den nuvarande branschbegränsningen medför vissa problem i vad gäller klassificeringen av företagens näringstillhörighet, framhåller motionären.

Alf Svensson (c) föreslår i motion 1986/87: A451 att arbetsgivaravgiften skall sänkas med 10 % i samtliga kommuner i stödområde A och därefter successivt höjas i stödområde B och C för att nå upp till den ursprungliga nivån utanför stödområdena. Nedsättningen bör avse all verksamhet utom den offentliga. Därutöver anser Alf Svensson att det särskilda bidraget för socialavgifter vid en sysselsättningsökning borde differentieras på liknande sätt.

I centerns partimotion 1986/87: A421 framläggs ett preciserat förslag beträffande en differentiering av bidraget till arbetsgivaravgifterna. Enligt centerns uppfattning bör en differentiering ske med beaktande av problemens omfattning i de olika områdena. I kommuner belägna i Norrbotten inom stödområdena A och B föreslås 15 000 kr. och i stödområde C med 5 000 kr.

Utskottet vill med anledning av motionerna anföra följande.

Riksdagen beslutade våren 1983 efter förslag av utskottet om principerna för en nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift. I slutet av 1983 återkom regeringen med lagförslag vilket riksdagen godkände. Utskottets bedömning var då (AU 1983/84: 9) att sysselsättningsproblemen i Norrbottens län var så stora och utbredda att det behövdes en generell förbättring av förutsättningarna för näringslivets utveckling i hela länet. I övriga områden fick man däremot lita till det reguljära regionalpolitiska stödet. Utskottet ansåg också att begränsningen av de verksamheter som kunde komma i fråga för nedsättning resp. befrielse av avgifter var välbetänkt mot bakgrund av bl. a. de höga kostnader som uppstår vid en utvidgning av den krets av företag som omfattas av stödet.

Motionsförslag om att avgiftsnedsättningen bör gälla hela stödområde A har lagts fram alltsedan lagens tillkomst. Den regionalpolitiska utredningen (SOU 1984: 74) förordade att nedsättningen av socialavgifter skulle utvidgas till att omfatta även övriga delar av stödområde A. En sådan sänkning av socialavgifterna, menade kommittén, skall ses som en generell kompensation för en rad olika merkostnader. Utskottet har förståelse för att kommuner utanför Norrbottens län, särskilt de som tillhör stödområde A, i vissa fall har så allvarliga sysselsättningsproblem att de önskar få tillgång till samma stödåtgärder som Norrbottens län. Utskottets uppfattning är dock att Norrbottensförhållandena – nu liksom tidigare – är exceptionella i vad gäller arbetslöshet, glesbygdsproblem m. m.

Problemen i andra kommuner får angripas med intensifierade insatser av andra regionalpolitiska stödformer och infrastrukturella insatser såsom kommunikations- och utbildningssatsningar.

Även motionsförslag om att avgiftsnedsättningen skall gälla inom fler näringsområden har vid flera tidigare tillfällen behandlats av utskottet. Med hänsyn till att ändringar i en sådan riktning skulle medföra alltför stora statsfinansiella kostnader har dessa förslag avstyrkts av utskottet.

Utskottet vill härutöver hänvisa till att effekterna av nedsättningen av socialavgifterna f. n. utreds inom industriverket. Resultatet av detta arbete beräknas föreligga våren 1988.

Med hänvisning till det anförda samt till arbetet i den av utskottet föreslagna nya regionalpolitiska utredningen föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna A420, A421, A448, A434 och A451 i här aktuella delar.

Industricentra

Försöksverksamheten med statliga industricentra inleddes år 1973. Då kom också principbeslut om de två första anläggningarna, nämligen i Lycksele och Strömsund. År 1976 fattades beslut att anläggningar skulle uppföras i Ljusdal och Haparanda. Därefter har etablering skett på ytterligare fyra orter i Norrland, nämligen Gällivare, Vilhelmina, Ånge och Sveg. Huvudman för verksamheten är Stiftelsen Industricentra, vars förvaltning är förlagd till Skellefteå.

Grundtanken med industricentra är att staten skall stimulera ny industri- sysselsättning på strategiskt viktiga orter i regionalpolitiskt högt prioriterade regioner. Stimulansmomentet ligger i att lokaler tillhandahålls genom uthyrning på förmånliga villkor. Hyran skall ligga på en nivå som motsvarar företagets kostnader för att bygga egna lokaler med regionalpolitiskt stöd.

I motion 1986/87: A429 av Hans Dau och Håkan Stjernlöf (m) föreslås *ett ökat statligt engagemang i Stiftelsen Industricentra*. Motionärerna anser bl. a. att ett avgörande inslag för verksamhetens framtid är att stiftelsen kan klara en vettig hyressättning. Investeringsstödet borde därför höjas från nuvarande 50 % till 70 % för stödområde A och från 35 % till 50 % för stödområde B. Vidare hävdar motionärerna att lokaler för företagsservice bör upplåtas på fler orter, där Stiftelsen Industricentra bedriver verksamhet. Eventuellt kunde nu lediga lokalutrymmen anpassas för dessa nya ändamål.

Martin Olsson och Görel Thurdin (c) yrkar i motion 1986/87: A491 att åtgärder vidtas för *ökat utnyttjande av industricentrums lokaler i Ånge i Västernorrlands län*. Motionärerna framhåller att endast ca 25 % av lokalerna i Ånge för närvarande är uthyrda. Därför borde speciella insatser prövas. Så t. ex. kan hyreskostnaderna behöva omprövas liksom vilka typer av företag man bör erbjuda lokaler. Motionärerna menar vidare att det kan behöva övervägas om omdispositioner är erforderliga för att industricentrum i Ånge skall kunna bidra till den positiva utveckling som man hoppades på vid uppförandet.

I motion 1986/87: A493 av Magnus Persson m. fl. (s) påpekas att de industriella utvecklingsmöjligheterna är särskilt ogynnsamma i de norra delarna av Värmlands län. De föreslår därför *etablering av ett industricentrum i Torsby kommun*. En sådan lokalisering skulle också ge värdefull erfarenhet av hur verksamhet vid ett industricentrum i de södra skogslänen faller ut, anser motionärerna.

Utskottet vill först framhålla den betydelse industricentraverksamheten haft för etablering av industriell verksamhet i de berörda kommunerna. Samtidigt kan konstateras att uthyrningen av lokaler i några industricentra har varit otillfredsställande. Exempel härpå redovisas för övrigt i motion A421. Resultatmässigt har därför stiftelsen visat en negativ utveckling med ett årligen stigande underskott på själva uthyrningsverksamheten.

I syfte att åstadkomma ett bättre utnyttjande av lokalerna har prövats nya initiativ. Bl. a. har olika former för företagsservice etablerats i vissa industricentralokaler. Erfarenheterna av dessa initiativ har enligt vad utskottet inhämtat varit positiva. Utskottet vill framhålla vikten av att man inom stiftelsen prövar olika former i syfte att komma till rätta med belägningsproblemen.

Med anledning av förslaget i motion A429 om bidragen till verksamheten vill utskottet erinra om att stiftelsen förutom lokaliseringsbidrag även erhåller tillskott till stiftelsekapitalet med 20 % i samband med byggnadsinvesteringar. Investeringsstödet i form av bidragsmedel är därför i praktiken för närvarande 70 % i stödområde A och 55 % i stödområde B. När det gäller var lokaler för företagsservice bör upplåtas är detta i första hand en fråga för Stiftelsen Industricentras styrelse.

Slutligen vill utskottet som sin mening framhålla att verksamheten vid industricentra bör konsolideras innan man tar ställning till frågan om ytterligare etableringar. Förslaget om ett nytt industricentrum i Torsby bör därför avslås.

Med det anförda avstyrks motionerna A429, A491 och A493 i tillämpliga delar.

Utskottet tar slutligen upp ett yrkande i den tidigare nämnda motionen A493 om *villkoren vid uppförande och upprustning av kommunala industrilokaler*. Motionärerna framhåller att det är nödvändigt med tillgång till bra industrilokaler om befintliga företag skall kunna expandera och nya företag etableras. Stöd villkoren bör därför ändras på sådant sätt att kommunerna ges friare villkor att uppföra och upprusta kommunala industrilokaler.

Den stödberättigade verksamheten inom regionalpolitiken vidgades senast för två år sedan. Med hänvisning härtill, samt till att stödformerna kommer att ses över i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen, avstyrker utskottet motion A493 i motsvarande del.

Anslagsfrågor

Principfrågor om olika former av regionalpolitiskt stöd har utskottet behandlat i tidigare avsnitt. I det följande redovisas föreslagna medel för skilda ändamål.

Visst regionalpolitiskt stöd

1985/86 Utgift	53 408 165
1986/87 Anslag	20 000 000
1987/88 Förslag	5 000 000

Anslaget får endast användas för att betala ut lokaliseringsbidrag som tidigare år beviljats av regeringen, AMS/SIND eller länsstyrelserna enligt då gällande ordning.

I enlighet med regeringens förslag under punkt C 1. (s. 49–50) bör det aktuella anslaget uppföras med 5 milj. kr.

Lokaliseringsbidrag m. m.

1985/86 Utgift	220 925 919	Reservation	425 175 081 ¹
1986/87 Anslag	362 000 000		
1987/88 Förslag	362 000 000		

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till 126,4 milj. kr., varav 100 milj. kr. anvisats på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86.

Anslaget skall främst användas för att finansiera lokaliseringsbidrag som beviljats av regeringen eller SIND. Dessutom bekostas offertstöd, lån till privata regionala investmentbolag m. m.

Regeringen föreslår under punkt C 2. (s. 50–52) att riksdagen till Lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett reservationsanslag om 362 000 000 kr. Härav beräknas för offertstöd ett belopp om högst 60 milj. kr.

I den moderata kommittémotionen 1986/87: A448 har, som tidigare redovisats, föreslagits att bl. a. lokaliseringsbidragen skall avskaffas och ersättas med riskgarantilån. I enlighet härmed föreslår motionärerna att riksdagen skall anvisa 255 milj. kr under ett nytt reservationsanslag, benämnt Riskgarantilån.

I folkpartiets partimotion 1986/87: A420 föreslås att anslaget skall bestämmas till 302 milj. kr. Motionärerna har därvid avräknat de 60 milj. kr. som regeringen tagit upp för offertstödet.

Utskottet har i det föregående avvisat såväl moderata samlingspartiets förslag beträffande riskgarantilånen som folkpartiets förslag att slopa offertstödet. Med hänsyn härtill avstyrks även de båda partiernas följdförslag beträffande medelsanvisningen. Propositionens beräkning av medelsbehovet godtas. Anslaget till Lokaliseringsbidrag m. m. bör således föras upp med det belopp regeringen har begärt.

Lokaliseringslån

1985/86 Utgift	188 238 550	Reservation	297 761 450 ¹
1986/87 Anslag	300 000 000		
1987/88 Förslag	300 000 000		

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till 123,0 milj. kr.

Från anslaget bekostas lokaliseringslån oavsett om dessa beviljas av regeringen, SIND eller länsstyrelserna.

Regeringen föreslår under punkt C 3 (s. 52–53) att riksdagen skall till Lokaliseringslån för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag om 300 000 000 kr.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet yrkar i motionerna 1986/87: A448 resp. 1986/87: A420 att regeringens anslagsframställning skall avslås. Centerpartiet föreslår i motion 1986/87: A421 att förevarande reservationsanslag skall ersättas av ett förslagsanslag om 1 000 kr. med uppgift att täcka eventuella förluster genom det kreditgarantisystem som enligt centerpartiet bör ersätta lokaliseringsslånen.

I den föregående framställningen har utskottet avstyrkt de yrkanden som framställts i motionerna A448, A420 och A421 om att avskaffa lokaliseringsslånen som stödform. Som en följd härav avstyrker utskottet även de anslutande motionsyrkandena om anslagsgivningen. Regeringens förslag till medelsanvisning tillstyrks.

Regionala utvecklingsinsatser m. m.

1985/86 Utgift	380 529 000	Reservation	477 495 000 ¹
1986/87 Anslag	488 000 000		
1987/88 Förslag	488 000 000		

¹ De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut uppgick till ca 50 milj. kr. att jämföras med ca 45 milj. kr året innan.

Från anslaget bestrids utgifterna för av länsstyrelserna beslutade lokaliserings- och investeringsbidrag, för företagsutveckling, för glesbygdsstöd i form av stöd till företag, kommersiell service, intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) och samhällelig service samt för regional projektverksamhet.

För innevarande budgetår disponerar länsstyrelserna 447 milj. kr. för nämnda ändamål, varav högst 80 milj. kr. får användas till regional projektverksamhet.

Från anslaget bestrids vidare utgifterna för teknik- och kunskapsspridning i regionalpolitiskt prioriterade regioner samt för centrala konsult- och utredningsinsatser. För dessa ändamål har 31 milj. kr. avsatts. Från anslaget lämnas också 10 milj. kr. i särskilda bidrag till utvecklingsfonderna i stödområdeslänen.

Under budgetåret 1985/86 fattade länsstyrelserna beslut om sammanlagt 458,2 milj. kr. med följande fördelning mellan ändamålen:

– lokaliseringsbidrag och investeringsbidrag	197,9
– företagsutveckling	33,0
– glesbygdsstöd	147,3
– regional projektverksamhet	80,0

Medlen till länsstyrelserna har innevarande budgetår fördelats enligt följande:

1. Stockholms län	4 000 000
2. Uppsala län	4 000 000
3. Södermanlands län	5 500 000
4. Östergötlands län	3 500 000
5. Jönköpings län	4 500 000
6. Kronobergs län	4 000 000
7. Kalmar län	6 000 000

8. Gotlands län	7 500 000
9. Blekinge län	9 000 000
10. Kristianstads län	2 000 000
11. Malmöhus län	2 000 000
12. Hallands län	2 000 000
13. Göteborgs och Bohus län	7 000 000
14. Älvsborgs län	8 000 000
15. Skaraborgs län	3 000 000
16. Värmlands län	35 000 000
17. Örebro län	14 000 000
18. Västmanlands län	17 000 000
19. Kopparbergs län	35 000 000
20. Gävleborgs län	33 500 000
21. Västernorrlands län	46 000 000
22. Jämtlands län	61 000 000
23. Västerbottens län	60 000 000
24. Norrbottens län	71 500 000

Regeringen föreslår under punkt C 4 (s. 53–54) att riksdagen till Regionala utvecklingsinsatser m. m. för budgetåret 1987/88 skall anvisa ett reservationsanslag om 488 000 000 kr. De stödinsatser som sker med medel från anslaget bör enligt propositionen ha samma inriktning som under innevarande budgetår.

I motionerna 1986/87: A448 av moderata samlingspartiet, 1986/87: A420 från folkpartiet, 1986/87: A421 av centerpartiet samt 1986/87: A451 av Alf Svensson (c) yrkas att anslaget uppförs med nedan angivna belopp:
belopp:

Belopp i milj. kr.

Prop.	A448 (m)	A420 (fp)	A421 (c)	A451 (c)
488	610	648	750	634

Den allmänna motiveringen för ett ökat anslag är att det stöd som länsstyrelserna förmedlar visat sig ge goda effekter. Samma uppfattning redovisas i ett stort antal motioner om åtgärder i skilda regioner och län. Till dessa motioner återkommer utskottet senare i detta avsnitt.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna att det är motiverat med en uppräknig av anslaget till regionala utvecklingsinsatser. Med hänsyn till att de regionala balansproblemen förvärrats påtagligt framstår det som närmast anmärkningsvärt att regeringen föreslår oförändrade medel för ändamålet.

Enligt utskottets mening finns det ute i regionerna ett stort antal uppslag som bör utredas ytterligare eller kan förverkligas med hjälp av erforderliga medel. Särskilda insatser bör göras bl. a. för att stimulera utvecklingen på landsbygden. Sådana satsningar förutsätter en kraftfull utökning av länsanslaget.

Utskottet föreslår mot den angivna bakgrunden att anslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. räknas upp med 200 milj. kr till 688 milj. kr för nästa budgetår. Den föreslagna nivån på anslaget bör göra det möjligt att nya initiativ tas för att vända utvecklingen i utsatta län och regioner, dvs. främst skogslänen, Bergslagen och sydöstra Sverige.

Utskottet förutsätter att projektramen anpassas till den högre nivån på anslaget.

I centerpartiets kommittémotion 1986/87: A421 finns ett tilläggsyrkande som gäller *anslagsfördelningen på länsstyrelserna*. Motionärerna menar att medlen i sin helhet skall fördelas av länsstyrelserna.

Utskottet anser för sin del att anslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. på sikt bör i sin helhet fördelas till länen. Under innevarande budgetår har drygt 40 milj. kr. avsatts för centrala konsult- och utredningsinsatser samt för teknik- och kunskapsspridning. Med hänsyn till de projekt och aktiviteter som pågår och planeras bör för nästa budgetår högst 40 milj. kr användas för sådana centrala insatser. Återstoden, dvs. 648 milj. kr., bör följaktligen fördelas på länen vilket innebär att hela tillskottet på anslaget kommer länen till del. Mot bakgrund av utskottets förslag om en uppräknings av det här aktuella anslaget med 200 milj. kr till 688 milj. kr innebär utskottets ställningstagande i denna del att andelen av de totala medlen som fördelas till länen ökar.

Vad utskottet i anslutning till motion A421 anfört om fördelningen av anslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. bör ges regeringen till känna.

I motion 1986/87: A208 av Olle Göransson m. fl. (s) framhålls projektmedlens betydelse. Med dessa medel kan garanteras projekt som inte omedelbart resulterar i nya arbetstillfällen men som i ett längre perspektiv kan ha stor betydelse för sysselsättningen. De föreslår därför att möjligheter ges till en *omfördelning mellan lokaliseringstöd och projektmedel*.

Utskottet vill erinra om att projektmedlen inom länsanslaget inte är regelstyrda i samma grad som lokaliserings- och glesbygdstödet. Detta är anledningen till att en delram satts för hur mycket som får användas som projektmedel. Ett genomförande av motionens förslag skulle innebära att delramen för projektmedel slopades, vilket skulle ge möjlighet för länsstyrelsen att fritt fördela länsanslagen på olika typer av stöd. Enligt utskottets mening innebär den nuvarande ordningen en garanti för att tillräckligt med medel används för lokaliseringstöd och glesbygdstöd. Utskottet är därför inte berett att föreslå några ändringar i den gällande ordningen, varför motionen avstyrks.

Jan Hyttring m. fl. (c) yrkar i motion 1986/87: A414 att glesbygdsdelegationen tillförs ett anslag om 20 milj. kr för *utveckling av hushållningssällskapens Gårdenprojekt* samt för insatser för att finna nya användningsområden av landsbygdens naturresurser. För att utveckla idéer och tillvarata erfarenheter samt omsätta dessa i en riksomfattande verksamhet krävs utvecklingskapital, menar motionärerna.

Gårdenprojektet åtnjuter enligt vad utskottet inhämtat i regel stöd via länsstyrelserna. Glesbygdsdelegationen disponerar för innevarande budgetår 3 milj. kr i projektmedel (en ökning med 0,6 milj. kr från föregående budgetår). Därtill kommer ytterligare 1,5 milj. kr för genomförande av Europarådets landsbygdkampanj i Sverige. Glesbygdsdelegationen har emellertid inte till syfte – och har heller inte de administrativa förutsättningarna – att förvalta utvecklingskapital av den storlek, dvs. 20 milj. kr., som här föreslagits. Motion A414 bör därför avslås.

I ett antal motioner finns förslag om förstärkta insatser i olika län via förevarande anslag. I vissa motioner har storleken på den begärda resursökningen angivits, medan andra motioner allmänt pläderar för utökat länsanslag. De aktuella motionerna redovisas nedan.

A489	Per-Ola Eriksson (c)	länsanslag om 120 milj. kr till Norrbottens län
A488	Börje Hörnlund och Karin Israclsson (c)	länsanslag om 120 milj. kr (fördubbling till Västerbottens län)
A416	Rolf Dahlberg och Håkan Stjernlöf (m)	uppräknig med 20 milj. kr innevarande budgetår och betydande tillskott 1987/88 till Gävleborgs län
A478	Bertil Måbrink (vpk)	länsanslag om 40 milj. kr till Gävleborgs län
A486	Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c)	ökat länsanslag med 20 milj. kr, dvs. 53,5 milj. kr till Gävleborgs län
A415	Karl Boo och Birgitta Hambracus (c)	länsanslag om 45 milj. kr till Kopparbergs län
A480	Andre vice talman Karl-Erik Eriksson och Elver Jonsson (fp)	ökade möjligheter att ge glesbygdsstöd till Värmlands län och Älvsborgs län (Dalsland)
A495	Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c)	kraftig ökning av länsanslaget till Värmlands län – samt ökad frihet för länsmyndigheterna att använda resurserna; långsiktigt stöd till lokala kvinnoprojekt
A424	Britta Hammarbacken (c)	ökat länsanslag till Örebro län
A453	Larz Johansson (c)	länsanslag om 8 milj. kr till Södermanlands län
A466	Anna Wohlin-Andersson och Marianne Karlsson (c)	länsanslag om 6 milj. kr till Östergötlands län
A417	Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Marianne Andersson (c)	ökat länsanslag till Älvsborgs län (Dalsland)
A498	Kersti Johansson och Rune Backlund (c)	länsanslag om 7,5 milj. kr till Jönköpings län
A461	Kjell Nilsson m. fl. (s)	länsanslag om 8 milj. kr till Kronobergs län
A462	Charlotte Branting m. fl. (fp)	ökat länsanslag till Kronobergs län
A477	Stina Gustavsson (c)	ökat länsanslag till Kronobergs län
A455	Agne Hansson och Gösta Andersson (c)	länsanslag om 9 milj. kr till Kalmar län
A419	Börje Nilsson m. fl. (s)	ökat länsanslag till Kristianstads län

Utskottet har tidigare föreslagit att ifrågavarande anslag skall föras upp med ett belopp om 688 milj. kr, vilket innebär en uppräknig av anslaget

med 200 milj. kr. Härmed skapas förutsättningar att till stora delar tillgodose önskemålen i motionerna om en utökad medelstilldelning till länen. Det bör emellertid som hitills ankomma på regeringen att fördela medlen mellan länen. Utskottet utgår från att regeringen i det arbetet beaktar de olika förhållanden och problem i resp. län som bör vara avgörande för medlens fördelning. Med hänvisning till det anförda bör de i sammanhanget behandlade motionerna inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet tar härefter upp frågan om *särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern.*

Länsstyrelserna i Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län har tillsammans organiserat ett utredningsprojekt kallat Laxfond för Vänern. Projektgruppen har till uppdrag att utreda de biologiska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för att väsentligt öka Vänerns lax- och öringsbestånd. Vidare skall projektet utreda möjligheterna för att utveckla en fisketurism som väsentligt och varaktigt ökar sysselsättnings- och rekreativsmöjligheterna i Vänerområdet. Fiskeristyrelsen har bidragit till projektarbetet med personella resurser samt genom forskning och undersökningsarbeten. Projektgruppen arbetar med en slutrapport, bl. a. innehållande förslag till handlingsprogram. Enligt vad utskottet har inhämtat kommer rapporten att föreligga under maj 1987.

Yrkanden om statligt stöd till projektet har framförts i följande motioner.

I motion 1986/87: A485 av Magnus Persson m. fl. (s) hemställs *dels* att statligt stöd skall utgå för att förverkliga projektet Laxfond för Vänern, *dels* att länsstyrelserna i Älvsborgs, Skaraborgs och Värmlands län, inom i budgeten angivna ramar, ges ökade regionala utvecklingsmedel under åren 1987–1991 enligt motionens finansieringsförslag, som innebär 500 000 kr. per länsstyrelse under 1987, 700 000 kr. under 1988 samt 800 000 kr. under åren 1989–1991.

Göthe Knutson m. fl. (m) begär i motion 1986/87: A470 förslag till finansiering av projektet med medel för regionala utvecklingsinsatser. I motion 1986/87: Jo411 yrkar Jan Hyttring m. fl. (c, fp) att de tre länsstyrelserna får med 500 000 kr. per länsstyrelse ökade medel för projektet för budgetåret 1987/88. Björn Samuelson (vpk) anger i motion 1986/87: A432 önskemål om ett statligt finansieringsansvar vad avser Laxfond för Vänern.

Utskottet har ingen annan mening än motionärerna när det gäller angelägenheten av att genomföra projektet Laxfond för Vänern. Utskottet har inhämtat att projektet hittills huvudsakligen har finansierats via länsstyrelserna.

Som ovan redovisats arbetar de berörda länsstyrelserna för närvarande med ett handlingsprogram för det aktuella projektet. Detta bör kunna utgöra ett viktigt underlag för beslut om hur man skall gå vidare i frågan. När det gäller länsstyrelsernas engagemang i projektet inom ramen för de s. k. länsanslagen bör det enligt utskottets uppfattning ankomma på de berörda länsstyrelserna att göra erforderliga prioriteringar. Av betydelse i sammanhanget bör vara det påslag på anslaget till regionala utvecklingsinsatser som utskottet tidigare i detta avsnitt förordat. Med hänvisning till vad sålunda anförts avstyrks de aktuella motionerna.

Slutligen tar utskottet i detta avsnitt upp *riksdagens revisorers förslag*

om den regionala projektverksamheten (Förslag 1986/87: 8). Revisorerna har inriktat sin granskning på hur utvärderingen av projektverksamheten genomförs och utnyttjas. Revisorernas granskning har visat att utvärderingen av de regionala projektmedlens användning har påtagliga svagheter. Goda möjligheter borde dock enligt revisorerna finnas att utveckla utvärderingsverksamheten. Detta kan väntas öka effektiviteten både på kort och lång sikt. Vidare har revisorerna funnit att det projektregister som innehåller information om projekten behöver förbättras. Revisorernas förslag innebär att en expertgrupp bör tillsättas med uppgift att utarbeta riktlinjer för utvärdering av den regionala projektverksamheten.

Utskottet anser det värdefullt att riksdagens revisorer utfört den refererade granskningen av den regionala projektverksamheten. Utskottet har inhämtat att åtgärder vidtagits som bör innebära att man kommer till rätta med problemen. Här kan nämnas att regeringen uppdragit dels åt länsstyrelserna att fr. o. m. den 1 februari i år registrera de projekt som finansieras med medel från nämnda anslag, dels åt statskontoret att utarbeta förslag till modeller för initiering, planering, genomförande och uppföljning av projekten i länen.

Med hänvisning till de åtgärder som sålunda vidtagits föreslår utskottet att riksdagen lägger förslag 1986/87: 8 från riksdagens revisorer till handlingarna.

Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.

1985/86 Utgift	12 265 606
1986/87 Anslag	1 000
1987/88 Förslag	1 000

Anslaget används för att täcka utgifterna för att infria statliga garantier för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service enligt förordningen (1985: 619) om glesbygdsstöd samt vissa äldre, numera upphävda, förordningar.

Budgetåret 1984/85 ändrades detta anslag så att riksdagen som dittills givit årliga beslutsramar för kreditgarantier till företag i glesbygder m. m. därefter beslutar om en flerårig engagemangsram som successivt skall byggas upp till 290 milj. kr. För innevarande budgetår fastställdes engagemangsramen till 100 milj. kr. Systemet innebär att länsstyrelsernas utrymme för ny kreditgivning skapas dels genom amorteringar av lån med statliga kreditgarantier som beslutats efter den 1 juli 1985, dels genom den successiva uppbyggnaden av engagemangsramen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 5 (s. 54–55) att ramen för kreditengagemangen nästa budgetår får vidgas till 135 milj. kr. och att anslaget på nytt uppförs med ett formellt belopp av 1 000 kr.

1985/86 Utgift	353 701 331
1986/87 Anslag	310 000 000
1987/88 Förslag	395 000 000

Anslaget används för att täcka avgiftsbortfallet till följd av nedsättningen i Norrbottens län av socialavgifter och den allmänna löneavgiften. Utgifter för det särskilda bidraget till arbetsgivaravgifter vid en sysselsättningsökning belastar däremot anslaget C 7. Sysselsättningsstöd.

Regeringen föreslår under punkt C 6 (s. 55–56) att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 395 000 000 kr.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1986/87: A448 föreslås ett anslag av 625 milj. kr. och i folklpartiets motion 1986/87: A420 föreslås 515 milj. kr. till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1987/88. Alf Svensson (c) föreslår i motion 1986/87: A451 ett anslag av 645 milj. kr. för detta ändamål.

Motionsyrkandena går tillbaka på tidigare redovisade förslag att på olika sätt differentiera de sociala avgifterna inom olika områden. Med hänsyn till att utskottet inte har ställt sig bakom dessa förslag avstyrker utskottet även motionärernas här föreliggande följdförslag i fråga om anslagsbeviljning. Utskottet godkänner den i propositionen lämnade medelsberäkningen. Medel bör alltså anvisas med 395 000 000 kr.

Sysselsättningsstöd

1985/86 Utgift	169 420 721
1986/87 Anslag	120 000 000
1987/88 Förslag	169 000 000

Anslaget används för att täcka dels utgifterna för sysselsättningsstöd enligt förordningen om regionalpolitiskt stöd, dels det särskilda bidrag till arbetsgivaravgifter som utgår vid sysselsättningsökning i Norrbotten enligt lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län.

Regeringen har tidigare föreslagit att sysselsättningsstödet skall avskaffas i stödområde C. Därför föreslås under punkt C 7 (s. 56) att riksdagen till Sysselsättningsstöd för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 169 000 000 kr.

I motion 1986/87: A448 av Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkas att regeringens anslagsframställning på denna punkt skall avslås i enlighet med förslaget i samma motion att sysselsättningsstödet skall upphöra.

Eftersom utskottet menar att sysselsättningsstödet är ett betydelsefullt regionalpolitiskt medel anser utskottet att denna stödform bör finnas kvar i de ur arbetsmarknadsmässig synpunkt svårast drabbade områdena. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion A448 i denna del.

I motion 1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) föreslås att anslaget till sysselsättningsstöd beräknas till 194 milj. kr. med hänsyn till att

folkpartiet i samma motion begär att regeringens förslag att avskaffa sysselsättningsstödet för stödområde C skall avslås.

Såsom tidigare redovisats har utskottet för sin del godkänt regeringens förslag att slopa sysselsättningsstödet i stödområde C. Med avstyrkande av motion A420 i denna del tillstyrker utskottet regeringens begäran angående anslag till Sysselsättningsstöd.

Expertgruppen för forskning om regional utveckling

1985/86 Utgift	4 007 000	Reservation	561 000
1986/87 Anslag	4 300 000		
1987/88 Förslag	4 300 000		

Regeringen föreslår under punkt C 8 (s. 57) att riksdagen skall anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr. till Expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) för budgetåret 1987/88.

I partimotion 1986/87: A421 från centerpartiet föreslås att kostnaderna för ERU:s verksamhet i fortsättningen skall belasta anslaget för Utredningsverksamhet m. m. (anslag A 3) på industridepartementets huvudtitel, dvs. en återgång till tidigare anslagssystem.

Centerpartiet lade föregående år fram ett motsvarande förslag, vilket avstyrktes av utskottet. Inte heller i år kan utskottet finna att detta förslag skulle gagna ERU:s forskningsverksamhet. Det finns enligt utskottets mening inte grund för synsättet att anslagets storlek kan påverkas av valet av anslagstitel. Med avstyrkande av motion A421 i denna del tillstyrker utskottet regeringens begäran om anslag till ERU.

Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden

1986/87 Anslag	6 928 000
1987/88 Förslag	1 904 000

Regionalt sett har områdena i Västnorden, dvs. Färöarna, Grönland och Island, en delvis gemensam profil. Avstånden är ofta stora, både inom länderna och till omvärlden, och befolkningarna är små. Den nästan enda naturresursen är fisk. Sammantaget leder detta till svåra infrastrukturproblem.

Målet för Västnordensamarbetet, vilket inleddes år 1980, är att nå fram till en mer tillfredsställande regional balans i Norden samt att knyta Västnorden närmare det övriga Norden. Vid nordiska ministerrådets möte i augusti 1986 undertecknades avtal och stadgar för en nordisk utvecklingsfond för Västnorden. Fonden skall främja utvecklingen av ett allsidigt och konkurrenskraftigt näringsliv i Västnorden. Fondens grundkapital skall uppgå till ett belopp som motsvarar 14,1 miljoner US dollar, varav Sverige skall svara för 5,4 miljoner US dollar. Inbetalningen till fonden skall ske under perioden 1987–1995.

Beträffande den första inbetalningen till fonden har riksdagen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1986/87 anvisat ett reservations-

anslag på 6 928 000 kr. Nästa inbetalning enligt avtalet avser perioden den 1 mars 1988—den 28 februari 1989. Det belopp som skall inbetalas uppgår till 276 000 US dollar eller 1 904 000 kr.

Regeringen föreslår under punkt C 9 (s. 57—58) att riksdagen till Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 1 904 000 kr. Utskottets tillstyrker regeringens framställning om anslag för det aktuella ändamålet.

Särskilda regionalpolitiska insatser för en infrastrukturutbyggnad m.m.

1987/88 Förslag   3 000 000   (nytt anslag)

Regeringen föreslår under punkt C 10 (s. 58) att 300 milj. kr. anvisas engångsvis till särskilda regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m. m. Medlen skall kunna utnyttjas under en treårsperiod och disponeras av industridepartementet.

Sådana regionalpolitiska medel bör enligt regeringen kunna användas vid uppbyggnad av teknikcentra, vid investeringar i nya utbildningar samt för mer projektbetonad verksamhet i regionalpolitiskt prioriterade regioner. Syftet är bl. a. att medlen skall ha en kompetenshöjande funktion inom dessa regioner. Eftersom det inte i förväg kan anges i detalj var sådana medel bör sättas in och vilket organ som skall svara för dem bör det ankomma på regeringen att närmare utforma riktlinjerna för verksamheten.

Medlen är vidare avsedda för särskilda utvecklingsinsatser i regioner med omfattande strukturomvandlingsproblem. Vid krisortshantering är det enligt departementschefen av vikt att ha tillgång till medel som snabbt kan sättas in vid sidan av ordinarie medel och med möjlighet till friare användning. Erfarenheterna vid industrikriser visar att såväl arbetsmarknadspolitiska som regionalpolitiska åtgärder kan behöva sättas in för att snabbt hjälpa de drabbade människorna till nya tillfälliga eller permanenta arbeten, till utbildning m. m. samt för att långsiktigt skapa ny sysselsättning på orten.

I motion 1986/87: A448 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs att långsiktiga investeringar i infrastruktur, kommunikationer, utbildning m. m. är en av de viktigaste åtgärderna som statsmakterna kan vidta för att öka tillväxtkrafterna i de svaga regionerna. Medel för dessa ändamål bör dock inte delas ut som speciella "paket" av industridepartementet. I stället bör de normala anslagen inom berörda departement räknas upp.

I enlighet med detta ställningstagande begärs i motion A448, att riksdagen avslår regeringens förslag att anvisa ett reservationsanslag på 300 milj. kr. till särskilda insatser för infrastrukturutbyggnad för budgetåret 1987/88. I stället föreslår motionärerna att sammanlagt 345 milj. kr. anvisas till infrastrukturella investeringar i vägar, flygplatser och högskolor under kommunikationsdepartementets resp. utbildningsdepartementets huvudtitlar.

I motion 1986/87: A420 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas att riksdagen avslår förslaget om 300 milj. kr. till regionalpolitiska insatser för

infrastrukturutbyggnad m. m. Några regler eller någon mer detaljerad beskrivning av användningsområdena ges enligt motionen inte i budgetpropositionen. Folkpartiet ser samma typ av risker med detta förslag som för andra centralt givna stöd av starkt selektiv karaktär. Därför föreslås att det årliga beloppet för infrastrukturåtgärder (100 milj. kr.) tillsammans med de av regeringen föreslagna medlen för offertstöd i stället överförs till länsanslaget.

I motion 1986/87: A482 av Margareta Winberg och Nils Olof Gustafsson (s) föreslås att anslaget C 10. Särskilda åtgärder för infrastrukturutbyggnad utnyttjas för bl. a. investering i marknadsföringshus i glesbygden. I motionen anförs att ett sådant forum skulle kunna byggas upp som en resurscentral i glesbygd med nationell och internationell kontaktyta. I centralen bör finnas olika slags service, utveckling av idéer och verksamheter, kontaktförmedling, kurser, seminarier osv. Investeringskostnaden för en sådan resurscentral bedöms till storleksordningen 400 000 kr.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna A420 och A448 att regeringens förslag om ett särskilt anslag om 300 milj. kr. för särskilda utvecklingsinsatser i regioner med omfattande strukturomvandlingsproblem under en treårsperiod skall avvisas.

Utskottet ifrågasätter inte behovet av att förbättra infrastrukturen och allmänt förstärka näringslivets förutsättningar i de prioriterade regionerna. Tvärtom kan det enligt utskottets mening komma att behövas större belopp för detta ändamål under de närmast följande åren än vad regeringen begärt.

Enligt utskottets uppfattning bör emellertid de insatser det här är fråga om normalt anvisas via de ordinarie anslagen under resp. huvudtitel. Industriministern har för övrigt också själv i budgetpropositionen redovisat de insatser av regionalpolitisk betydelse som föreslås på olika politikområden.

Det framstår enligt utskottets mening som angeläget att riksdagen får ta ställning till viktiga infrastrukturella satsningar. Regeringen bör sålunda på sedvanligt sätt snarast återkomma till riksdagen med förslag om särskilda insatser av detta slag.

Vad utskottet anfört om infrastrukturella investeringar med anledning av propositionens förslag och motionerna A420 och A448 bör ges regeringen till känna. Av utskottets ställningstagande följer att motion A482 i den aktuella delen bör avslås.

Regionalpolitiska insatser i län och regioner

I detta avsnitt behandlar utskottet ett stort antal motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. I motionerna redovisas problem och ställs krav på insatser av olika slag från statens sida. I de åtgärdsprogram som presenteras ingår initiativ inom en rad områden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t. ex. utbildnings-, trafik-, industri- och energipolitiken. Vissa förslag är av långsiktig karaktär, medan andra förslag avser kortsiktiga insatser för att upprätthålla sysselsättningen.

I motionerna förs också fram partiernas synpunkter på regionalpolitikens inriktning i stort och på stödområdesindelningen. Dessa frågor har utskottet tagit ställning till i tidigare avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser behandlas i andra avsnitt.

Som redovisats i ett inledande avsnitt kan regionalpolitiken inte ensam lösa de problem som tas upp i motionerna. Skall utvecklingen kunna påverkas förutsätts samordnade insatser inom en rad politikområden. Här har självfallet regionalpolitiken en viktig roll. Den ekonomiska politiken är emellertid av grundläggande betydelse för den regionala utvecklingen.

Norrland

Utvecklingen i Norrlandslänen har under senare tid försämrats. Befolkningstalen som under 1970-talet ökade med ca 27 000 personer har hittills under 1980-talet minskat med drygt 19 000 personer. Befolkningstalen framgår av följande sammanställning.

	1970	1975	1980	1986
Norrboten	255 200	264 400	267 100	261 039
Västerbotten	233 200	236 400	243 900	245 204
Jämtland	131 300	133 400	134 900	133 543
Västernorrland	267 400	268 000	267 900	261 089
Gävleborg	293 400	294 400	294 000	287 691
Totalt	1 180 500	1 196 600	1 207 800	1 188 566

De inomregionala balansproblemen i Norrlandslänen har ytterligare försämrats. Av 32 kommuner i Norrlands inland har således inte mindre än 30 haft en negativ befolkningsutveckling under de tre senaste åren.

Arbetslösheten i Norrland är genomgående högre än riksgenomsnittet. Under 1986 var genomsnittligt ca 28 000 arbetslösa i regionen med det största antalet – 8 800 – i Norrbotten. Antalet sysselsatta har emellertid ökat under 1980-talet.

Förhållandena i de fem nordligaste länen behandlas i följande motioner.

Ett tiotal motioner behandlar Norrbotten och Norrlands inland.

I motion 1986/87: A464 av Erik Holmkvist (m) diskuteras regionalpolitiska åtgärder i Norrbotten. Bl. a. anförs att Norrbotten är ett konjunkturkänsligt län och att en konjunkturavmattning får förödande effekter både för den norrbottniska exportindustrin och för sysselsättningen. Därför yrkas i motionen att regeringen skall ges till känna nödvändigheten av höjd beredskap inför försämrade konjunkturer.

Därutöver yrkas i motionen att regeringen skall ges till känna vad som i övrigt anförts om situationen i Norrbotten. I motionen anförs att befolkningen i Norrbottenkommunerna i inlandet och i Tornedalen har minskat mycket markant och att detta län har landets högsta arbetslöshet, där det behövs 16 000–17 000 nya arbetstillfällen för att uppnå balans på arbetsmarknaden. Enligt motionären har nuvarande regionalpolitiska stödformer inte varit tillräckligt effektiva. Således behöver infrastrukturen förbättras.

arbetsgivaravgifterna sänkas och stödfonder av olika slag ses över med sikte på förenkling och samordning. Yrkanden om åtgärder på dessa områden behandlas emellertid av andra utskott.

I motion 1986/87: A465 av Per-Ola Eriksson (c) föreslås ett program för utvecklingsinsatser inom Råne älvdal. Med hänvisning till att riksdagen har beslutat att Råne älv skall ingå bland de älvar som skall skyddas av naturresurslagen och därmed undantas från utbyggnad anser motionären att statsmakterna har ett ansvar att med andra åtgärder skapa en positiv utveckling. Älvdalen har länge präglats av utflyttning med ogynnsam åldersstruktur som följd hos den kvarboende befolkningen, vilken uppgår till 4000 personer. Därför krävs det ett program för utvecklingsinsatser omfattande turism, kommunikationer, småföretagsutveckling och jordbrukssektorn.

Per-Ola Eriksson (c) föreslår vidare i motion 1986/87: A489 regionalpolitiska åtgärder i östra Norrbotten. Bl. a. diskuteras inriktningen och omfattningen av närings- och regionalpolitiska insatser i denna länsdel. Denna region kännetecknas av stor arbetslöshet, kraftig avfolkning och en ogynnsam åldersstruktur bland befolkningen. För att skapa en positiv utveckling behövs åtgärder inom en rad olika områden, t. ex. en aktiv regionalpolitik, förstärkning av länsanslaget, ökade resurser till småföretagsutveckling, stimulans för dataföretag till etablering utanför storstadsregioner och universitetsorter, åtgärder inom finans- och skatteområdena, en jord- och skogsbrukspolitik som inriktas på att skapa livskraftiga familj jordbruk.

I samma motion förordas åtgärder för att stimulera till inflyttning till östra Norrbotten. Det anförs att det i dag ofta är skattemässigt fördelaktigare att bo i de större tätorterna, bl. a. genom att kommunalskatterna är lägre. I syfte att stimulera till inflyttning i glesbygdsområdena måste den kommunala skatteutjämningen förstärkas och andra åtgärder vidtas. Enligt motionären kan detta ske t. ex. genom slopande av statsskatten för personer som bor i ett visst område, i detta fall östra Norrbotten.

Vidare yrkas på att ett system för lokaliseringssamråd kommer till stånd. Eftersom östra Norrbotten och övriga inlandskommuner i Norrbotten har liten industriell sysselsättning behövs flera offensiva åtgärder enligt motionären. Den industrisektor som bedöms ha de största utvecklingsmöjligheterna är data- och elektronikindustrin. Inom ramen för ett sådant lokaliseringssamråd bör regeringen ges i uppdrag att med företag inom dessa branscher åstadkomma industrietableringar i östra Norrbotten.

I motionen föreslås slutligen ett särskilt investmentbolag för Tornedalen bör bildas. Enligt motionen behövs inom såväl den svenska som den finska delen av Tornedalen ett väsentligt större inslag av små och medelstora företag inom industrisektorn. Gemensamma ansträngningar bör göras av de båda länderna för att stimulera företagsutvecklingen på båda sidor av riksgården. För att inte riskkapitalförsörjningen skall utgöra en broms bör ett gemensamt investmentbolag för den svenska och finska Tornedalen komma till stånd. Särskilt viktigt är att nya industriföretag åstadkommer en breddning av kompetens och kunnande i regionen.

I motion 1986/87: A427 av Paul Lestander m. fl. (vpk) föreslås ett handlingsprogram för utveckling av Norrlands inland. Utgångspunkten för mo-

tionärerna är att de traditionella näringarna har minskat i betydelse och att befolkningens överlevnad i Norrlands inland är hotad. Därför bör ett handlingsprogram upprättas som anger hur man bör utveckla industrier, jordbruk, fiskevård, marknadsföring av turism, kommunikationer, intensifierat skogsbruk och intensifierad skogsvård, bärindustrier, vattenbruk, kunskapsuppbyggnad och rennäring.

I motion 1986/87: A494 av Nils G. Åsling (c) begärs ett särskilt utvecklingsprogram för Norrlands inland. Bakgrunden enligt motionären är att den nu bedrivna regional- och glesbygdspolitiken inte har givit avsedd effekt. Den omständigheten att det i allmänhet torde vara yngre och välutbildad arbetskraft som flyttar bort innebär att möjligheterna att vända utvecklingen successivt blir allt mindre. Regional- och glesbygdspolitiken måste enligt motionen ändras radikalt för att säkra tillgången på riskvilligt kapital och utbildade människor samt att skapa en atmosfär i Norrlands inland som är mera utvecklingsfrämjande än för närvarande. Utvecklingsprogrammet bör därför inbegripa åtgärder inom skatteområdet, skogs- och jordbruket, kommunikationerna, tillgången på riskvilligt kapital samt återföring av en del av kraftverksföretagens resurser till den lokala miljö i vilken de skapas.

I motion 1986/87: A442 av Jan Jennehag m. fl. (vpk) föreslås att regeringen tillsätter en inlandsdelegation. Den i motionen skisserade bakgrunden är att hela norra inlandet i princip har en gemensam problembild trots att området berör inte mindre än sju olika län och ett 30-tal kommuner. Målet för den föreslagna inlandsdelegationen måste vara att lägga fast en långsiktig strategi för bevarande och utvecklande av näringsliv och kultur i hela norra inlandet. Enligt motionen måste delegationens sammansättning garantera samverkan mellan inlandskommuner, länsorgan, utvecklingsfonder, löntagarfonderna, Norrlandsfonderna och glesbygdsdelegationen. Statens industriverk kan tillhandahålla resurser för det rent praktiska utrednings- och projektarbetet. I motionen föreslås följande åtgärder inom ramen för projektet:

- skapande av egna finansiella resurser
- infrastrukturella programfrågor
- industriell utveckling
- utveckling av skogs-, jord- och vattenbruk
- turism, rekreations- och hälsocentrum
- tryggnad av teknisk och annan kompetens i regionen.

Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslår i motion 1986/87: A486 att regeringen vid olika regionalpolitiska åtgärder skall beakta det norrländska inlandets problem och medverka till bättre balans mellan kust och inland. Enligt motionärernas uppfattning är den nuvarande utvecklingen med inlandets krympande verksamhet och kustlandets ökade attraktivitet ett problem också ur den synpunkten att motsättningar skapas mellan kust- och inland.

I motion 1986/87: A488 av Börje Hörnlund och Karin Israelsson (c) begärs konkreta utvecklingsinsatser i Västerbotten. I motionen pekas på att trots att Västerbottens län år efter år redovisat positiv befolkningsutveckling och anses vara ett län med god utveckling, visar en nyanserad bild

att länet har inomregionala balansproblem med betydande skillnader mellan inlandet och kustlandet.

Motionärerna föreslår ett stort antal åtgärder för att komma till rätta med den nuvarande obalansen inom länet. Således bör anslagen inom det regionalpolitiska området uppräknas vad gäller Västerbotten. Inom kommunikationsområdet bör ökade statliga satsningar göras på länsvägnätet, skogsvägnätet, enskilda vägar och Gunnarns flygfält samt en utveckling mot enhetliga teledata och telefontaxor påskyndas. Vidare förordas åtgärder för småföretagen och för att få ny teknik etablerad i länet. På skattesidan föreslås bl. a. ändringar vad gäller den kommunala skatteutjämningen. Ett flertal åtgärder bör enligt motionärerna vidtas för att förbättra utbildningssituationen inom länet, bl. a. genom en handelshögskola i Umeå. Inom medicin, ADB, jordbruk, skogsteknik, etc. bör utbildning utökas resp. initieras. Ytterligare förslag förs fram beträffande ett inländsprogram, rationalisering i statlig verksamhet etc. Slutligen anser motionärerna att en utredning måste tillsättas för att utreda frågan om ett återförande av vinsterna från vattenkraften till det län där vinsterna genereras.

Nils-Olof Gustafsson och Margareta Winberg (s) föreslår i motion 1986/87: A483 en ökad satsning på turism i Frostviken. Eftersom turismen med betoning på sportfisket utgör den regionalekonomiska ryggraden i Frostviken, har bygden drabbats hårt av den höga halten av radioaktivt cesium i fisk, som uppmätts efter Tjernobyloolyckan. Motionärerna anser att situationen erfordrar att nya satsningar görs dels på en bra turistprodukt som inte enbart inriktas på sportfiske, dels i form av reklamåtgärder.

I motion 1986/87: A435 av Sigge Godin (fp) och Martin Olsson (c) föreslås åtgärder för att förbättra ADB-utvecklingen i Sundsvallsregionen. Motionärerna anför att 1971 års riksdagsbeslut om omlokalisering av vissa statliga myndigheter bör fullföljas, så att även myndigheternas utvecklingsarbete förläggs till Sundsvall. Därutöver bör man enligt motionen satsa på ett utvecklingscentrum inom ADB och kontorsinformationsområdet till gagn både för den statliga verksamheten och det privata näringslivet. Vidare bör en systemvetenskaplig linje inrättas vid högskolan i Sundsvall–Härnösand.

I fem motioner föreslås åtgärder för Gävleborgs län.

Rolf Dahlberg och Håkan Stjernlöf (m) begär i motion 1986/87: A416 att skyndsamma regionalpolitiska åtgärder vidtas för Gävleborgs län. I motionen anför att Gävleborgs län nu är det hårdast drabbade länet i landet med en befolkningsminskning på över 1 500 personer. I fråga om arbetslöshet var det vid årsskiftet 1986–1987 bara Norrbotten och Gävleborg som hade en arbetslöshet på över 4%. Länet har dessutom en låg utbildningsnivå jämfört med riket. Enligt motionärerna bör berörda departement tillsammans med länets myndigheter formulera ett sysselsättningsprogram byggt på det material som nu föreligger.

I motion 1986/87: A456 av Olle Westberg m. fl. (s) föreslås olika typer av åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län. Med hänvisning till de stora problem som finns i Gävleborgs län vad gäller befolknings- och sysselsättningsutvecklingen är det enligt motionärerna angeläget med en ökning av de regionalpolitiska insatserna. Motionä-

terna ger följande exempel på områden där staten kan medverka till en bättre regional utveckling i länet. Det gäller basindustrierna, samordningen mellan industri- och regionalpolitik, småindustrin, införande och spridning av ny teknik, trädgårdsnäringarna, turismen, ökade resurser till olika utbildningar, tillvaratagande av länets mineraltillgångar, stöd till länets jordbruk för att upprätthålla sysselsättningen samt olika insatser för att förbättra kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

Bertil Måbrink (vpk) begär i motion 1986/87: A478 ett förslag till åtgärdsprogram för Gävleborgs län. Bakgrunden är bl. a. att Gävleborgs län är rikt på råvaror och naturresurser i form av skog, mineraltillgångar och vattenkraft, men att resurserna utnyttjas dåligt. Enligt motionären är den politiska makten passiv, vilket leder till att stagnation breder ut sig. För att skapa förutsättningar för en positiv utveckling bör åtgärder vidtas i fråga om statlig utlokalisering till länet, realiserande av industrisatsningar och energiförsörjningsprojekt, forsknings- och utvecklingsinsatser, utbildningsinsatser, upprustning av kommunikationer m. m.

I motion 1986/87: A486 av Gunnel Jonäng och Gunnar Björk i Gävle (c) begärs att regeringen skall ta ansvar för utvecklingen i Gävleborgs län. Det krävs enligt motionärerna att kommuner, riksdagsmän och länsmyndigheter samarbetar om ett Gävleborgspaket. Vidare menar de att regeringen bör inse sitt ansvar och vidta de nödvändiga åtgärderna.

Därutöver manar motionärerna regeringen att mot bakgrund av de redovisade siffrorna prioritera Gävleborgs län. Den bakgrund som redovisas gäller minskande befolkningstal, större andel äldre personer och mindre andel födda än riket i övrigt, en dyster arbetsmarknadssituation för ungdom samt ett stort beroende av basindustrin.

Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) tar i motion 1986/87: A449 särskilt upp kvinnornas arbetsmarknadssituation i Gävleborgs län. Det anförs att den minskade arbetsmarknaden i länet drabbar den minskade arbetsmarknaden i Gävleborgs län drabbar kvinnor i större utsträckning än män, eftersom länet alltid haft en låg andel sysselsatta kvinnor. 3 400 kvinnor är öppet arbetslösa, men det finns också en stor dold arbetslöshet i länet. Ett ofrivilligt deltidsarbete är också vanligt. Vidare har länet en lägre andel högutbildade kvinnor än riksgenomsnittet. Motionärerna yrkar därför på olika insatser för att stärka kvinnors arbetsmarknad i Gävleborgs län. Bl. a. föreslås åtgärder för att bryta upp könsbundna val av utbildning och yrke samt för att stödja kvinnlig företagsamhet.

Utskottet har i ett inledande avsnitt i detta betänkande redovisat de senaste årens utveckling mot en försämrad regional balans i riket. Expansionen i storstadsregionerna, främst Stockholmsregionen, har varit betydande. Samtidigt har utflyttningarna från Norrlandslänen åter ökat i omfattning.

Utskottet vill samtidigt framhålla att det också finns positiva sidor att peka på när det gäller utvecklingen i Norrlandslänen. Bl. a. har antalet personer i arbete ökat.

Som utskottet tidigare framhållit är en grundläggande orsak till problemen det starka beroendet av basnäringarna i Norrlandslänen. De senaste årens genomgripande strukturförändringar inom bl. a. järn-, stål-, gruv-

och skogsbranscherna har fått betydande konsekvenser för de berörda länen.

Statsmakterna har satt in omfattande insatser för att skapa nya arbetstillfällen i Norrland. En viktig uppgift har därvid varit att försöka bredda den industriella verksamheten.

Utskottet har tidigare i framställningen redovisat att anslagen inom regionalpolitiken har ökat avsevärt under senare år. Ökad vikt har lagts på att främja kunskapsuppbyggnad och teknikspridning, företagsutveckling, produktutveckling och marknadsföring. De regionalpolitiska medlen har i betydande omfattning riktats mot Norrland.

De medel som står till länsstyrelsernas disposition för utvecklingsinsatser för innevarande budgetår uppgår till ca 270 milj. kr. för de fem Norrlandslänen, varav för Norrbottens län 71,5 milj. kr., Västerbottens län 60 milj. kr., Jämtlands län 61 milj. kr., Västernorrlands län 46 milj. kr. samt Gävleborgs län 33,5 milj. kr.

Utöver de sedvanliga regionalpolitiska insatserna i form av lokaliseringstöd, sysselsättningsstöd m.m. bör nämnas nedsättningen av socialavgifterna i Norrbottens län samt särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser i detta läns östra delar.

Utskottet vill stryka under vikten av fortsatta målmedvetna och intensifierade insatser i Norrlandslänen. Som framhålls i motionerna måste åtgärderna spänna över ett brett register och syfta till bl. a. industriell breddning och förnyelse. Detta är – som framhålls i motion A464 av Erik Holmkvist (m) – inte minst angeläget i Norrbottens län med dess starka beroende av ett fåtal stora företag inom gruv-, stål- och skogsindustrin, vilka dessutom i hög grad är exportberoende. Det gäller bl. a. att genom olika insatser öka beredskapen inför tänkbara växlingar i den internationella konjunkturen.

Som framhålls i motionerna har kommunikationerna – med hänsyn till de långa avstånden i Norrland – en utomordentligt stor betydelse. Här bör erinras om regeringens förslag i årets budgetproposition om 4 miljarder kronor för investeringar för att åstadkomma bärighetshöjande åtgärder i vägnätet i skogslänen över en 10-årsperiod. Vidar föreslås 15 milj. kr. för driftstöd till kommunala flygplatser. Utskottet vill slutligen i detta sammanhang stryka under järnvägstrafikens betydelse för Norrlandslänen.

I Norrlandslänen har under senare år initierats en rad projekt som är inriktade på kunskapsuppbyggnad och teknikspridning. Det gäller bl. a. inom bioteknik- och dataområdena. Ett nära samarbete sker på detta område med högskolorna. Utskottet vill i anslutning härtill instämma i vad som anförs i motion A435 av Sigge Godin (fp) och Martin Olsson (c) om det angelägna i att de statliga myndigheterna som är lokaliserade till Norrland aktivt verkar för att även utvecklingsarbetet på det datatekniska området förläggs till myndigheternas lokaliseringssorter, och inte till storstadsregionerna. Med en sådan ordning främjas bl. a. teknikspridning i dessa delar av landet.

Utskottet vill vidare hänvisa till vad tidigare sagts om lokalisering och decentralisering av statlig verksamhet. I det arbetet är Norrlandslänen i hög grad uppmärksammade. Ett exempel härpå är det nyligen fattade beslutet att förlägga en enhet för uppbörden av TV-avgifter till Kiruna.

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget med en effektiv samordning av de insatser på skilda politikområden som görs i Norrlandslänen. På länsplanet har länsstyrelserna det samordnade ansvaret. Inom ramen för länsplaneringsarbetet kan behoven vägas samman. Förslagen som förs fram i vissa motioner om inrättande av särskilda delegationer eller åtgärdsprogram inom länen bör man enligt utskottets mening ta ställning till på länsplanet. Länsstyrelserna tilldelas för övrigt särskilda medel för projektarbete av det slag motionärerna för fram. Här bör också erinras om försöket med en sammanhållen länsförvaltning i Norrbottens län. Ett syfte med försöket är att förbättra samordningen mellan olika sektorer. Även i övriga Norrlandslän bedrivs ett intensifierat samarbete på länsplanet.

Samordningen av insatserna på det centrala planet bör enligt utskottets mening kunna ytterligare förbättras genom tillkomsten av den särskilda beredningsgruppen bestående av statssekreterare som man tagit initiativ till i regeringens kansli. Gruppens uppgift skall vara att bl. a. beakta de regionalpolitiska aspekterna vid beslut på olika politikområden.

Utskottet har i inledningen till detta avsnitt pekat på de inomregionala problemen i Norrland. Inlandskommunerna visar på en negativ utveckling med ett par undantag. Dessa delar av Norrland bör därför ägnas särskild uppmärksamhet. Vad utskottet tidigare i framställningen anfört om landsbygdens problem och behov av insatser äger i hög grad tillämplighet i Norrlands inland. Jordbruket har ofta en speciell betydelse. Behovet av insatser för Norrlandsjordbruket kommer senare i vår att behandlas i en aviserad proposition. Här bör även nämnas förslaget i proposition 1986/87: 122 om jordförvärvslagen, som har till syfte bl. a. att göra det lättare att driva jordbruk på deltid eller fritid i kombination med andra sysslor.

I inlandskommunerna spelar även turismen en viktig roll för sysselsättningen. Det gäller även på detta område att finna kombinationer som ger arbete under hela året. Försök pågår för att på olika sätt utveckla dessa möjligheter.

Som ovan nämnts utgår ca 270 milj. kr. för utvecklingsinsatser i Norrlandslänen. Utskottet har i ett tidigare avsnitt föreslagit en kraftig uppräkningsanslag till regionala utvecklingsinsatser. Utskottet har mot bakgrund av problemens omfattning i Norrlandslänen – och då främst i inlandskommunerna – anledning utgå från att detta initiativ kommer att få påtagliga effekter i här berörda delar av landet. Med utvecklingsmedlen kan länsstyrelserna ta initiativ till erforderliga åtgärdsprogram, delegationer m. m.

Slutligen vill utskottet med anledning av vad som anförts i motion A449 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) framhålla betydelsen av aktiva och målmedvetna insatser för att främja kvinnornas sysselsättning i Gävleborgs län men även i övriga Norrlandslän. I dessa län med ett stort inslag av traditionellt icke "kvinnliga" arbetsplatser inom den tunga industrin gäller det bl. a. att bryta upp könsbundna val av utbildning och yrke. Länsstyrelserna har på regeringens uppdrag redovisat rapporter om situationen i dessa avseenden i resp. län. Utvecklingen i länen i detta avseende kommer för övrigt enligt budgetpropositionen att följas uppmärksamt inom arbetsmarknadsdepartementet.

Med hänvisning till det anförda samt till arbetet med de regionalpolitiska stödfrågorna i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen bör enligt utskottets mening de i sammanhanget behandlade motionerna inte föranleda något särskilt initiativ från riksdagens sida.

Bergslagen

Utvecklingen i Bergslagen behandlas i tre motioner.

Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk) föreslår i motion 1986/87: A457 olika åtgärder för Bergslagens utveckling. Bakgrunden är enligt motionärerna att alla tillgängliga fakta talar för att Bergslagsregionen kommer att utsättas för en fortsatt nedläggnings- och utflyttningsvåg om inget görs för att motverka utvecklingen. För att bygga upp en ny struktur i Bergslagen som kan bli ett komplement till de resterande basnäringarna måste statsmakten både stå för akuta insatser och svara för mera långsiktiga åtgärder. Bl. a. föreslås åtgärder på det näringspolitiska området, kommunikationsområdet, energiområdet, utbildningsområdet och på industrisidan. Därutöver bör ett statligt miljardprogram utarbetas för varje Bergslagslän.

I motion 1986/87: A473 av Karl Boo m. fl. (c) begärs ett utvecklingsprogram för Bergslagen. För att utveckla och differentiera näringslivet bör satsningar göras på de små och medelstora företagen. Vidare bör utredas vilka möjligheter som finns att återuppta driften vid nedlagda gruvor. Olika insatser bör planeras för jord- och skogsbruket. Linodlingen bör stödjas och resurser för en hemslöjdskonsulent anvisas. Vidare bör utvecklingsprogrammet omfatta en satsning på inhemsk förnyelsebar energi, förbättrade kommunikationer, utbildningsfrågor samt stödet till turistnäringen.

Margareta Hemmingsson m. fl. (s) pekar i motion 1986/87: A472 på behovet av insatser för kvinnorna i Bergslagen. Motionärerna anser att det – trots regeringens breda satsning för Bergslagen i och med Bergslagsdelegationens inrättande – saknas insatser för kvinnorna i regionen. Därför föreslås att en tjänst vid delegationen ges ansvar för att se på kvinnans möjligheter i Bergslagen. Bl. a. handlar det om att få flickor att söka tekniska utbildningar. Därutöver föreslås att en särskild "kvinnogrupp" bör knytas som rådgivare till industriverket och Bergslagsdelegationen. Vidare borde enligt motionärerna kvinnorna också vara någon form av remissinstans för det fortsatta utvecklingsarbetet inom Bergslagsregionen. Slutligen pekas på att det kan behövas samordning inom regionen vad avser möjligheterna att använda förnyelsefonderna. Bl. a. skulle de kunna utnyttjas för att hjälpa kvinnor som på grund av den tekniska utvecklingen riskerar att förlora sina arbeten.

Utskottet vill med anledning av motionerna framhålla följande.

Sedan många år har en rad bruksorter i de sex Bergslagslänen, nämligen Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Västmanlands, Gävleborgs och Uppsala län, kraftigt påverkats av strukturomvandlingen inom främst gruvindustrin och stålindustrin men även inom skogssektorn. Till följd av att basen i den ekonomiska aktiviteten minskat har även sysselsättningen minskat.

En konsekvens av utvecklingen på arbetsmarknaden har varit minskade befolkningstal i bruksorterna.

Utvecklingen sedan år 1980 i de olika industribranscherna i Bergslagen framgår av en i dagarna publicerad rapport från statens industriverk "Bergslagen – en bygd i omvandling". Rapporten innehåller bl. a. en analys av produktivitets- och vinstutveckling i Bergslagen i jämförelse med övrig industri i landet.

I rapporten redovisas att strukturomvandlingen i Bergslagen mellan 1980 och 1985 innebar att antalet sysselsatta i industrin minskade med 17 % från 63 000 till 52 000 anställda. Den största minskningen skedde i början av perioden och drabbade främst järn- och stålindustrin. Av de i rapporten ingående elva branscherna är det endast två, som under perioden ökat antalet anställda, nämligen metallvaruindustrin och transportindustrin.

Den branschvisa utvecklingen i Bergslagen 1980–1985 framgår av nedanstående tabell.

Bransch	Antal sysselsatta		
	1980	1983	1985
Järn- och stålindustri	26 631	21 684	18 456
Metallvaruindustri	5 548	5 544	7 524
Maskinindustri	5 770	4 457	4 173
Massa och papper	3 275	3 004	2 894
Livsmedel	2 276	2 017	2 049
Träindustri	2 575	1 987	1 826
Transportmedel	1 590	1 654	1 766
Gruvor	2 173	1 648	1 649
Grafitisk industri	511	496	496
Plastindustri	350	302	329
Övrig industri	13 016	12 033	11 370
Hela industrin	63 345	54 826	52 532

Att den internationellt betingade strukturomvandlingen i det starkt järn- och stålberoende Bergslagen leder till så stora problem beror enligt industriverket i hög grad på att regionens övriga industri inte är så diversifierad och utvecklad att den klarar att ta över den arbetskraft som friställs.

Slutligen kan nämnas att produktivitet och vinster enligt denna rapport ökade totalt sett i Bergslagens industri. Det gäller i hög grad även för järn- och stålindustrin. Vinster och produktivitet i industrin i Bergslagen var år 1985 inte lägre än i svenska industrin i sin helhet.

Mot bakgrund av Bergslagsregionens stora svårigheter antog riksdagen år 1984 ett särskilt Bergslagsprogram (prop. 1983/84: 157, AU 23, rskr 352). Programmet innebar bl. a. att statens industriverk (SIND) och styrelsen för teknisk utveckling (STU) fick i uppdrag att verka för utvecklingsinsatser i Bergslagen. Som rådgivande organ till de båda verken tillsattes Bergslagsdelegationen.

Med hänsyn till att problemen i regionen ackumulerats under en lång följd av år krävdes emellertid ytterligare insatser för att vända utvecklingen rätt. På regeringens förslag beslöt riksdagen år 1986 (prop. 1985/86: 125, AU 13, rskr 290) ett treårigt åtgärdsprogram för Bergslagen till en kostnad av 425 milj. kr. Programmet innehåller i sammanfattning förstärkta kansli-

och projektresurser till Bergslagsdelegationen (53 milj. kr.), satsning på företagsutveckling i form av riskkapital och industrilokaler (68 milj. kr.), forskning, utveckling och utbildning (84 milj. kr.), arbetsmarknadsåtgärder (65 milj. kr.) samt förbättrad infrastruktur i form av vägar och järnvägar (155 milj. kr.). Beslutet innebär att det nya treårsprogrammet innehåller verksamheter och resurser utöver de ordinarie.

Bergslagsdelegationen har nu inrättat ett kansli i Fagersta. Av de 425 milj. kr. som anslagits kan delegationen fritt disponera 53 milj. kr. Bergslagsdelegationen samarbetar med såväl länsstyrelser, kommuner, utvecklingsfonder, företag, universitet och högskolor som med SIND och STU, gentemot vilka delegationen numera har en självständig ställning. När det gäller insatser på företagsnivå kommer delegationen framför allt att samarbeta med utvecklingsfonderna och arbetsmetodikerna är i första hand att satsa pengar i förstudier och beslutsunderlag. För fullföljande av projekt och andra satsningar räknar man med ordinarie finansieringssätt.

Förslagen i motionerna A457 och A473 tar sikte på industri- och företagsutveckling, förbättringar inom kommunikations- och utbildningsområdet m. m. Enligt utskottets uppfattning ligger dessa förslag väl inom ramen för det gällande treåriga åtgärdsprogrammet. Med hänsyn till att treårssatsningen är en del i ett långsiktigt synsätt att Bergslagen måste bli en bärkraftig region gör utskottet den bedömningen att man bör avvakta resultaten av de nuvarande åtgärderna, innan nya program initieras.

Utskottet vill härutöver peka på betydelsen för utvecklingen i Bergslagen av de tidigare redovisade infrastrukturella satsningar som föreslås i budgetpropositionen. Vidare bör den av utskottet föreslagna kraftiga uppräkningen av länsanslaget komma även Bergslagen till del.

I motion A472 föreslås att insatserna i Bergslagen mera uttryckligt inkluderar kvinnorna i regionen. Utskottet utgår från att man i det fortsatta arbetet tar hänsyn också till dessa aspekter.

Avslutningsvis vill utskottet – mot bakgrund av allvaret i strukturproblemen i denna landsdel – framhålla betydelsen av att arbetet med att vända utvecklingen bedrivs på ett brett och målmedvetet sätt.

De i sammanhanget behandlade motionerna bör med hänvisning till det anförda inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län

I Örebro län har den under 1970-talets senare del avtagande befolkningstillväxten vänts till flyttningsförluster och minskade invånarantal. Arbetsmarknadsläget i länet är skiftande med en arbetslöshet som i ett par kommuner ligger en procentenhet högre än riksnivån och i Ljusnarsberg t. o. m. över 5%. Några kommuner har däremot en arbetslöshet som ligger vid eller under riksnivån. Andelen personer i arbetsmarknadsåtgärder ligger klart över riksnivån.

Västmanlands län har en liknande befolkningsutveckling som Örebro län. Flyttningsförlusterna var dock under 1985 och 1986 betydligt större. Arbetslösheten ligger liksom i Örebro län generellt sett över riksnivån. Ingen kommun hade dock under 1986 en arbetslöshet överstigande

4% men inte heller en arbetslöshet som underskred riksgenomsnittet. Andelen personer i arbetsmarknadsåtgärder är i stort sett densamma som för riket i övrigt, medan andelen förtidspensionärer är förhållandevis hög.

Värmland fick under år 1986, trots det ogynnsamma arbetsmarknadsläget, ett mindre flyttningsöverskott. Det oaktat fortsatte 1970- och 1980-talens befolkningsminskning. Länet hade under 1986 den jämte Gävleborgs län näst högsta arbetslösheten i landet efter Norrbotten. Andelen personer i arbetsmarknadsåtgärder är också hög. Torsby och Hagfors kommuner redovisar en arbetslöshet som överstiger 5%, och några kommuner (däribland Karlstad) har en arbetslöshet över 4%. Även i detta län är sysselsättningsbilden dock något splittrad genom att det finns tre kommuner med en arbetslöshet som ligger strax under riksgenomsnittet.

Kopparbergs län hade i motsats till Värmlands län en inte obetydlig folkökning under 1970-talets senare del. Därefter har utvecklingen varit negativ med flyttningsförluster som fortsatt åren 1985 och 1986. Arbetslösheten och andelen personer i arbetsmarknadsåtgärder är något lägre än i Värmland men för länet som helhet betydligt över riksgenomsnittet – flera kommuner har sålunda en arbetslöshet med drygt 4%. Liksom i Värmlands län finns det tre kommuner med en arbetslöshet som är lägre än den genomsnittliga.

Bengt Wittbom m. fl. (m, fp) föreslår i motion 1986/87: A496 ett uttalande från riksdagen i anslutning till vad som i motionen anförts om att stärka utvecklingskrafterna i *Örebro län* genom en sänkning av främst marginalskatter och kommunalskatter. De specialdestinerade statsbidragen till kommunerna bör utformas så att de inte gynnar stora kommuner på bekostnad av de små. Vidare föreslår motionärerna en sänkning av arbetsgivaravgifterna med 10% i Hällefors, Ljusnarsberg samt delar av Lindesbergs kommun inom ramen för de samlade regionalpolitiska anslagen. Motionärerna anser att arbetsförmedlingsmonopolet bör hävas för att öka effektiviteten i tillsättandet av lediga platser, att – såsom tidigare nämnts – regionalpolitiskt stöd bör ges till privatläkaretableringar i länets glesbygd samt att möjligheter bör skapas för ett bredare serviceutbud i länet. Detta avses ske genom särskilda program som stöder anställda i kommuner och landsting att starta egna företag i sina tidigare yrkesområden.

Margareta Hemmingsson och Berit Oscarsson (s) föreslår i motion 1986/87: A471 riktade insatser för kvinnor på och utanför arbetsmarknaden i *Västmanlands län*. Häri skall ingå att beslutsunderlag och statistik utformas så att kvinnornas speciella situation uppmärksammas, åtgärder för att bredda näringslivet i länet, bl. a. genom att mer statlig verksamhet tillförs detta, samt ökad information till flickor för att intressera dem för tekniska och yrkestekniska utbildningar. Vidare uttalar motionärerna att AMU-kurserna bör göras lättare tillgängliga samt att insatser och projekt bör samlas i en gemensam "bank" så att man kan dra nytta av de erfarenheter som gjorts i den fortsatta verksamheten.

I motion 1986/87: A492 av Göthe Knutson m. fl. (m, fp) föreslås åtgärder för att skapa ökad sysselsättning och bättre framtidsbetingelser i *Värmland*. Motionärerna pekar därvid på betydelsen av omfattande och kvalificerade utbildningsresurser för industrins utvecklingsmöjligheter, behovet av en förbättrad vägstandard och ökat stöd till turism.

Magnus Persson m. fl. (s) förordar i motion 1986/87: A493 ett ökat stöd till satsning på värmländska teknikcentrum, av vilka de i Hagfors, Munkfors, Filipstad och Karlstad bedöms kunna spela en nationell roll.

Även andre vice talman Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson (fp) framhåller i motion 1986/87: A480 behovet av fortsatt utveckling av teknikcentrum i Värmland liksom i Dalsland. Dessutom bör utbildningen av ingenjörer öka. Motionärerna föreslås härutöver en upprustning av väg- och telenäten i Värmland och Dalsland.

Björn Samuelson (vpk) föreslår i motion 1986/87: A432 ett utvecklingsprogram för Värmland för att bryta den kolonialpolitik som enligt motionären tidigare överheten och numera kapitalägarna bedriver gentemot länet. Som punkter i programmet föreslås en utveckling av länets högskola, översyn av länets hårt nedslitna kommunikationssystem, insatser för att tillvarata vindkraftteknik, en särskild handelskammare och ett utvecklingscentrum för jord-, skogs- och trädgårdsnäringarna. Programmet innefattar även den i det följande behandlade frågan om laxfonden i Väneren.

Ove Karlsson m. fl. (s) yrkar i motion 1986/87: A402 på ett tillkännagivande till regeringen om behovet av regionalpolitiska insatser i *Kopparbergs län*. Motionärerna utgår därvid från en av arbetarrörelsen i Dalarna framtagen plan Utveckla Dalarna. De menar att vissa delar av planen kommer att tillgodoses, bl. a. genom den i budgetpropositionen aviserade satsningen på vägnätet i skogslänen. Men härutöver behövs bättre försörjning med riskkapital samt stöd till upprustning och nybyggnad av industri-lokaler. Vidare föreslår motionärerna utflyttning av statliga verksamheter till länet och stimulans till kunskapsintensiva och tjänsteproducerande företag att söka sig ut ur storstäderna. Härjämte aktualiserar motionärerna behovet av bättre järnvägsförbindelser, bättre möjligheter till kombinationsarbete m. m.

Karl Boo och Birgitta Hambræus (c) föreslår i motion 1986/87: A415 att möjligheterna för den mindre företagsamheten i länet förstärks genom att sjukförsäkrings- och sociala kostnader helt slopas för *en* anställd utöver företagaren. Syftet härmed är att stimulera egenföretagarna att anställa enstaka medarbetare. Vidare förordas att den särskilda arbetsgivaravgiften på 2% lättas för egenföretagare genom att man inför ett avgiftsfritt schablonbelopp på 50 000 kr.

De fyra län som behandlas i detta avsnitt har det gemensamt att betydande delar av dem ingår i Bergslagen. Länens problem med vikande befolkningsunderlag och sviktande sysselsättning hänger alltså till del stor del ihop med Bergslagsproblematiken som beskrivits i ett föregående avsnitt. Den här aktuella framställningen är därför närmast att se som en komplettering av den tidigare framställningen.

I det föregående har också från mer principiella utgångspunkter berörts en del av de åtgärder som man i de här föreliggande motionerna vill pröva på den regionala nivån. Det gäller de skatte- och avgiftsfrågor som har tagits upp i motionerna A496 (m) beträffande Örebro län och A415 (c) beträffande Kopparbergs län. Detsamma gäller om den i motion A496 väckta tanken på stöd till etablering av läkarpraktik och de i motionerna A480 (c, fp) och A493 (s) beträffande Värmland aktualiserade frågorna om

teknikspridning. När det gäller den i motion A471 (s) beträffande Västmanland väckta frågan om uppföljning av länsstyrelsernas inventering av kvinnornas arbetsmarknad i resp. län hänvisas till de konstateranden utskottet gör härom i avsnittet om Västsverige.

Utskottet har i det sistnämnda avsnittet även berört den tioårsplan för upprustning av vägnätet i landet som regeringen har aviserat. Liksom industriministern (se prop. s. 20) vill utskottet också erinra om statsmakternas tidigare beslut beträffande utvecklingen av telekommunikationerna. Dessa beslut kommer att leda till mycket omfattande investeringar under de följande åren för att öka kapaciteten i telenätet – bl. a. av hänsyn till datatrafiken – och för att möjliggöra nya typer av teletjänster. Det är fråga om investeringar i storleken 20-talet miljarder kronor. Dessa förestående åtgärder beträffande väg- och telenäten får anses tillgodose önskemålen om upprustning på dessa områden i motionerna A432 (vpk), A480 (fp) och A492 (m, fp).

Utan att därutöver i detalj gå in på övriga förslag i de här redovisade motionerna vill utskottet hänvisa till att vissa av de föreslagna åtgärderna bör kunna hanteras i länsstyrelsernas projekt- och utvecklingsarbete med stöd av de ökade medel som utskottet avser att föreslå härför eller, alternativt, med anlitande av de särskilda resurser som ställts till Bergslagsdelegationens förfogande.

Vad utskottet anfört leder sammantaget till att utskottet inte finner skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna A402, A415, A432, A471, A480, A492, A493 och A496.

Stockholms län

Befolkningen i Stockholms län ökade under år 1985 med i runt tal 15 000 personer eller 1 % av länets befolkning. Tillväxten blev oförändrad under år 1986 och motsvarade två tredjedelar av hela befolkningsökningen i riket. Länets arbetsmarknad är landets mest differentierade och sysselsättningsläget väsentligt bättre än i landet i övrigt. Den relativa arbetslösheten uppgår till hälften av genomsnittet för riket, och andelen personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är låg. Detsamma gäller om andelen förtidspensionärer. låt vara att ett par län, Skaraborgs och Uppsala, uppvisar något lägre tal.

Länet, och särskilt Stockholmsregionen, behandlas i fem motioner. Förslagen i tre av dem vill främja tillväxten i Stockholmsregionen med hänvisning till att vad som är bra för denna region är bra för landet i dess helhet. De två återstående motionerna tar framför allt sikte på de obalansproblem som finns i länet.

Ulf Adelson m. fl. (m) föreslår sålunda i motion 1986/87: A463 ett tillkännagivande från riksdagen om att inga åtgärder skall vidtas i syfte att bromsa *tillväxten i Stockholmsregionen*. Motionens motto är att regionen är Sveriges motor, och det framhålls att Stockholm inte konkurrerar med i första hand andra svenska städer utan med europeiska städer som Köpenhamn, Hamburg och Bryssel. Den växtkraft som finns i regionen ger positiva effekter för hela landet. Mot den bakgrunden sägs det vara allvar-

ligt att regeringen vid ett flertal tillfällen på senare tid har sökt bromsa utvecklingen i huvudstadsregionen. I stället bör föras en ny politik som öppnar möjligheterna för denna region och leder till att den blir en inre kärna i en framtida Mälarstad.

Yrkanden framställs i motionen, med syfte att konkretisera en sådan politik utöver det nyss redovisade. Sålunda föreslås att riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen pekar på de hinder för tillväxten av den privata tjänstesektorn som skapas av politiska regleringar och offentliga monopol på en rad områden, som sjukvård och omsorg. Vidare framhålls att flexibiliteten på regionens delvis mycket specialiserade arbetsmarknad skulle ökas om ett system med privata och specialiserade arbetsförmedlingar kunde prövas. Det bör uppdras åt regeringen att lägga fram förslag till ett system med sådana förmedlingar.

En i motionen aktualiserad fråga om skärgårdsbefolkningens försörjningsmöjligheter behandlas i den följande framställningen. I övriga delar är motionen hänvisad till en rad andra utskott.

Filip Fridolfsson (m) kritiserar i motion 1986/87: A443 att industriministern framfört tanken på en särskild skatt på företag i Stockholmsregionen samt att begränsningar görs av byggandet för industriella ändamål med hänsyn till att bostadsbyggandet skall prioriteras. Motionären säger sig vara medveten om att en expansiv utveckling i Stockholm kan skapa irritation i övriga delar av landet. Men en sådan utveckling är bra för hela Sverige, och därför bör regeringen ges till känna vad som i motionen anförts om betydelsen av en god tillväxt i Stockholmsregionen.

Även Ylva Annerstedt m. fl. (fp) understryker i motion 1986/87: A497 att det för Sverige som helhet är bra om Stockholmsregionen får utveckla det man är bäst på. Det innebär bl. a. att huvudstadsregionen bör inrymma en betydande administrativ verksamhet. Det är också rimligt att regionen är ledande, men inte dominerande, inom kulturliv och teknologisk utveckling. Däremot anser motionärerna att det inte finns anledning att i Storstockholm med särskilda medel försöka hålla kvar tillverkningsindustri som annars skulle söka sig till områden med bättre tillgång på arbetskraft. Motionärerna begär att vad de anført i denna del av motionen skall delges regeringen. Därutöver föreslås ett tillkännagivande om behovet av utveckling i Stockholms län. En välutvecklad huvudstadsregion sägs vara en förutsättning för att Stockholm skall kunna hävda sig i konkurrens med övriga storstäder i Europa och är därmed av intresse för hela landet. Mot den bakgrunden avvisas tanken på någon form av "straffbeskattning" av företag och biltrafik i centrala Stockholm. Vidare förespråkar motionärerna att regionen får en större andel statliga investeringar, särskilt på trafiksidan, i förhållande till de skatter som invånarna betalar in.

I motionerna 1986/87: A458 av Hans-Eric Andersson och Åke Wictorsson (s) samt 1986/87: A405 av Pär Granstedt och Elis Andersson (c) uppmärksammas som nämnts obalansproblemen i Stockholms län. Dessa problem bedöms i motion A458 (s) som svåra, och de påkallar därför statliga ingripanden. Man har en överhettning i Stockholmsområdet som är koncentrerad till vissa gynnade områden som utgörs av Stockholms innerstad och zonen ut mot Arlanda flygplats med starka ekonomiska och sociala

skillnader mellan de kommuner som gynnas resp. missgynnas av utvecklingen. För att bryta den alltmer tilltagande obalansen föreslår motionärerna bl. a. att regionen får ökade möjligheter att påverka förläggningen av statliga verksamheter. Vidare föreslås statlig medverkan till utveckling av resurser i de svagare kommunerna. Som exempel härpå nämner motionärerna upprustning av högskoleutbildningarna i Södertörn.

Även i motion A405 (c) vänder man sig mot den "överhettade koncentration av arbetstillfällen" som sägs råda i de centrala delarna av Stockholmsregionen. Motionärerna föreslår att staten som en av de dominerande arbetsgivarna i regionen och en av de huvudansvariga för den ojämna fördelningen av arbetsplatserna tar initiativ till ett program för att omfördela sina arbetsplatser i länet. De avvisar tanken på biltullar men finner det naturligt att företag och institutioner som väljer att lokalisera sig till de överhettade delarna av regionen svarar för samhällets merkostnader på grund av arbetsplatskoncentrationen. I den delen för motionärerna fram tanken på ett system med lägesavgifter som de föreslår att regeringen får i uppdrag att skyndsamt utreda förutsättningarna för. Systemet avses ha syftet att stimulera till en bättre fördelning av arbetsplatser i Stockholmsregionen. Även i övrigt bör staten genom sina regionala organ i samarbete med landstinget och berörda kommuner stimulera näringslivets utveckling i underförsörjda regiondelar och underlätta omflyttningar av arbetsplatser.

Utskottet vill först slå fast att det inte råder några delade meningar om att vårt land skall ha en stark huvudstadsregion. De speciella förutsättningar som en huvudregion ger som centrum för verksamheter inom administration, forskning och utbildning skall tas till vara och användas på ett sätt som främjar näringslivets utveckling inte bara i länet utan också i hela riket. I de föreliggande motionerna är man, oavsett de skilda utgångspunkterna, ense om att en god utveckling i Stockholmsregionen är bra för hela landet. Detta är, som framgått i ett inledande avsnitt en mening som också utskottet delar.

Vad frågan nu gäller är om och i så fall på vad sätt man bör ingripa mot de senaste årens utveckling i Stockholmsregionen. Denna utmärks, som inledningsvis påvisats, av en snabbt ökad befolkningstillväxt, som till större delen beror på inflyttning och invandring med en tilltagande bostadsbrist som följd och av en allmän expansion som i ett par av motionerna inte utan skäl beskrivs som "överhettning". En förklaring till denna utveckling är att den pågående expansionen inom tjänstesektorn i hög grad kommit att förläggas till Stockholmsregionen. I budgetpropositionen uttalar industriministern att det därför är viktigt att man försöker överföra en del av tjänstenäringsnärens tillväxt från Stockholmsregionen till stödområdena. De åtgärder som i det syftet aktualiserats i budgetpropositionen har redovisats i den föregående framställningen, bl. a. ökade ansträngningar från industridepartementets och industriverkets sida för att förmå tjänsteföretagen att förlägga en del av sin expansion till andra regioner. För att underlätta sådana ansträngningar skall användas olika former av regionalpolitiskt stöd, delvis i nya former, när det gäller offentliga verksamheter som affärsverken och uppdragsmyndigheterna.

Användningen av stimulanser är den ena av de två klassiska metoderna

för att påverka en regional utveckling i önskad riktning. Den andra metoden är att med olika medel hejda en icke önskvärd utveckling. Om det är aktuellt att tillgripa sistnämnda slag av åtgärder i Stockholmsregionen är en sak som motionärerna har delade meningar om. Motionerna A443 (m), A463 (m) och A497 (fp) avvisar kategoriskt tanken på särskilda skatter eller avgifter på företagen i regionen, medan motion A405 (c) inte är främmande för en sådan åtgärd utan tvärtom för fram ett konkret förslag till avgiftssystem. Detta är dock endast en hypotetisk fråga i den meningen att regeringen inte har lagt fram något förslag i denna skatte- och avgiftsfråga eller ens aviserat något sådant förslag. Det kan därför inte anses vara påkallat för riksdagen att göra något uttalande till regeringen härom, såsom begärs i motionerna A443, A463 och A497. Förslaget i motion A405 om "lägesavgifter" på företag i Stockholmsregionens centrala delar kan visserligen bromsa utvecklingen i dessa regiondelar men har i grunden ett annat syfte, nämligen att utjämna inomregionala obalanser i länet och blir därmed en påbyggnad av den inomregionala skatteutjämning som tillämpas i Stockholms län. Utskottet är för sin del inte berett att föreslå något riksdagens initiativ med anledning av motionen i denna del.

I motionerna A405 och A458 föreslås dessutom en bättre spridning av statliga verksamheter i de olika delarna av Stockholms län. Utskottet konstaterar att det sedan länge har funnits en strävan att omfördela de till Stockholm/Solna koncentrerade statliga arbetsplatserna, antingen till dessa kommuners mer perifera delar eller till förortskommunerna. För en sådan utveckling talar inte bara den i motionerna påtalade problematiken utan också statens eget intresse av att minska sina lokalkostnader. Omflyttningar av det slaget av myndigheter och institutioner har ägt rum i viss omfattning, och det är önskvärt att de fortsätter. Som framgått av vad utskottet anfört i avsnittet om decentralisering är det dock i fråga om lokalisering av statlig verksamhet från regionalpolitisk synpunkt anledning att i första hand pröva huruvida sådan verksamhet eller delar av den kan förläggas till andra delar av landet än Stockholmsregionen.

Vad i övrigt gäller åtgärder mot länets obalansproblem finns det inte skäl att frånga den uppfattning utskottet tidigare har gett till känna, nämligen att det i just detta län måste finnas särskilt goda förutsättningar att överlåta åt de regionala och lokala myndigheterna att klara upp sådana problem.

Utskottets slutsats av det ovan anförda är att det inte kan anses vara påkallat att föreslå riksdagen någon åtgärd med anledning av de i avsnittet redovisade motionerna A405, A443, A458, A463 och A497.

Södermanland, Östergötland och Gotland

Södermanlands län hade en viss befolkningsökning under 1970-talet som under 1980-talet väntas i stagnation och flyttningsförluster. En förbättrad industrisysselsättning har medfört att arbetslöshetsnivån har sjunkit något under riksgenomsnittet. Antalet personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder är i nivå med den för landet genomsnittliga. Däremot är andelen förtidspensionerade, 7,5 %, högre än i alla andra län i Syd- och Mellansverige och t. o. m. högre än i några av skogslänen. Situationen i länets största

kommun, Eskilstuna, är fortsatt bekymmersam med befolkningsminskning och med en arbetslöshet som ligger nästan en procentenhet över riksmedel-talet.

Befolkningsutvecklingen på Gotland är densamma som i Södermanland. Däremot har sysselsättningssituationen förändrats i motsatt riktning. De tidigare låga arbetslöshetstalen på ön har ökat och är nu uppe i nivå med övriga landets. Det är frapperande att ungdomsarbetslösheten ökat kraftigt under år 1986 och att andelen ungdomar i ungdomslag är hög. Andelen personer i åtgärder för arbetshandikappade är högst i hela landet, samtidigt som det kan noteras att andelen förtidspensionerade är förhållandevis låg.

Läget i Östergötland är gynnsammare än i de båda ovan beskrivna länen med viss befolkningsökning och med tal för arbetslöshet, personer i arbetsmarknadsåtgärder och förtidspensionerade som ligger något under riksgenomsnittet.

Olle Svensson m. fl. (s) beskriver i motion 1986/87: A484 *Södermanland* som ett industrilän som fortsätter att stagnera efter en lång period med förlorade industrijobb. Tillbakagången har för närvarande hejdats tack vare den goda industrikonjunkturen, men i stället har som en oroande faktor tillkommit en lång rad genomförda eller aviserade neddragningar av statliga verksamheter i länet. Dessa redovisas närmare i motionen. Samtidigt pågår inom länet, fortsätter motionärerna, trots allt i optimistisk anda en planering för att förbättra sysselsättningsläget och servicenivån. Dessa insatser kräver ett centralt stöd. Motionärerna föreslår i enlighet härmed att Eskilstuna klassas som en strukturomvandlingskommun för att möjliggöra ett ökat regionalpolitiskt stöd till investeringar, att järnvägs- och landsvägsnäten förbättras samt fortsatt stöd till kunskaps- och teknikspridning, bl. a. i form av förstärkning av länets högskola, och fullföljande av satsningarna på alternativ energiteknik i Studsvik.

En likartad analys av läget i Södermanlands län görs i motion 1986/87: A481 av Kjell Johansson (fp) med yrkande om att behovet av insatser i länet för att säkra sysselsättningen där skall ges regeringen till känna.

Gunhild Bolander (c) framhåller i motion 1986/87: A475 *Gotlands* särställning i förhållande till övriga län till följd av det geografiska läget som innebär att framför allt transportproblemen medför särskilda restriktioner. Vidare spelar lantbruket en avsevärt större roll än i något annat län. Sammantaget ca 40 % av den yrkesverksamma befolkningen har sin utkomst från antingen lantbruket eller livsmedelsindustrin. Motionären understryker med anledning härav betydelsen av att jordbruksproduktionen i länet kan uppehållas i de olika leden. Vidare kritiserar hon förslaget att slopa sysselsättningsstödet i stödområde C, vilket leder till att ca 1.5 milj. kr. undandras det gotländska näringslivet. Dessutom kommer lantbruket att drabbas av en ytterligare pålaga med samma belopp genom den föreslagna höjningen av räntan på statliga garantilån inom lantbruket. Motionären anser att det är nödvändigt med en helhetssyn på vilka effekter olika åtgärder inom regionalpolitikens område får för Gotland och yrkar att vad som i motionen anförts härom skall delges regeringen.

Nils Berndtson (vpk) begär i motion 1986/87: A433 initiativ från regeringens sida till ett åtgärdsprogram för att utveckla och öka sysselsättningen i

Östergötland och för att motverka en negativ utveckling i länet. I ett sådant program skall ingå planering för övergång till civil produktion av den främst militära flygplanstillverkningen i Linköping, utveckling av livsmedelsindustrin och vidareförädling av skogsprodukter. Motionären pekar vidare på att förutsättningar finns för att skapa ett data- och elektronikcentrum liksom ett miljötekniskt centrum med anknötning till länets universitet. Han hänvisar dessutom till olika projekt inom länets trafikplanering, bl. a. regional tågtrafik. Motionären säger att ytterligare exempel på åtgärder kan anföras men att det avgörande är att en samlad studie av länets struktur, särskilda problem och förutsättningar kommer till stånd. Därigenom kan resurser samordnas och utnyttjas på bästa sätt.

Som utskottet konstaterade förra året har den tidigare förhållandevis gynnsamma utvecklingen på Gotland stagnerat trots de senaste årens högkonjunktur. Det är mot den bakgrunden tillfredsställande att problemen uppmärksammats av regeringen och att statens industriverk på regeringens uppdrag utarbetat en rapport om det gotländska näringslivet (Avstamp Gotland). I budgetpropositionen redovisar industriministern att regeringen med anledning av industriverkets förslag har beviljat sammanlagt 7,5 milj. kr. till bl. a. Utvecklingscentrum i Gotland och att länsstyrelsen därutöver har tilldelats extra medel för projektverksamhet. Vid bifall till utskottets förslag om medel till anslaget Regionala utvecklingsinsatser vidgas möjligheterna att fortsätta att ge länet ett sådant förstärkt stöd. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts påkallar motion A475 inte någon riksdagens åtgärd.

Kommunikationernas växande betydelse som förutsättning för utvecklingen i de olika regionerna har uppmärksammats av industriministern i en särskild redogörelse för det aktuella planeringsläget på detta område (se budgetpropositionen s. 17–21). Bl. a. erinras om att regeringen våren 1986 gav trafikverken i uppdrag att genomföra en långsiktig investeringsplanering, i vilken länsstyrelserna förutsätts delta aktivt. Detta planeringsarbete är ett led i det trafikpolitiska uppföljnings- och utvecklingsarbete som har påbörjats inom kommunikationsdepartementet med inriktning på att en ny trafikpolitisk proposition skall föreläggas riksdagen under år 1988. De önskemål och synpunkter beträffande trafikfrågor av olika slag som förts fram i motionerna A481 (fp) och A484 (s) i fråga om Södermanland och A433 (vpk) i fråga om Östergötland hör naturligen hemma i ett sådant trafikpolitiskt planeringssammanhang.

Utanför stödområdet kan länsstyrelserna bevilja regionalpolitiskt stöd i form av investeringsbidrag om kapitalbehovet vid den investering det gäller uppgår till högst 9 milj. kr. Om en kommun eller del därav förklaras som temporärt stödområde kan lokaliseringsstöd lämnas för investeringar utan den begränsning som nu nämnts. Dessutom har det alltid funnits möjligheter att i enskilda ärenden lämna lokaliseringsstöd utanför stödområdet om det gäller stöd till verksamheter i områden med avsevärda sysselsättningssvårigheter på grund av industrinedläggningar i samband med omfattande branschrationalisering eller liknande orsak. I båda fallen har det överlåtit på regeringen att fatta beslutet. Med hänvisning till de möjligheter regeringen har att utvidga stödgivningen är utskottet inte be-

rett att tillmötesgå önskemålet i motion A484 (s) om ett särskilt riksdagsut-
talande om ökat investeringsstöd i Eskilstuna.

Att göra upp åtgärdsprogram för ett län innefattande en samlad studie av
länets struktur, särskilda problem och förutsättningar såsom förordas i
motion A433 (vpk) beträffande Östergötland är, som utskottet ser det, en
uppgift som faller inom ramen för det planerings- och utvecklingsarbete
som en länsstyrelse har att bedriva utan särskilt initiativ från statsmakter-
nas sida.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet att de ovan
behandlade motionerna A433, A481 och A484 lämnas utan åtgärd från
riksdagens sida.

Västsverige

I detta avsnitt redovisas några motioner som gäller Göteborgs och Bohus
län, Skaraborgs län samt Dalsland.

Göteborgs och Bohus län har under 1980-talet återhämtat befolknings-
minskningarna under 1970-talet så att invånarantalet de båda senaste åren
kommit att ligga över nivån tio år tidigare. Arbetsmarknadsläget motsvarar
det för riket genomsnittliga, med något sämre siffror för Göteborg och
Uddevalla och med å andra sidan låga arbetslöshetstal i bl. a. några av
Göteborgs kranskommuner. Andelen personer i arbetsmarknadspolitiska
åtgärder är under det för riket genomsnittliga, medan andelen förtidspen-
sionerade är relativt hög.

Skaraborgs län hade under 1970-talet en befolkningstillväxt som avstan-
nat under 1980-talet. Arbetslösheten ligger något under riksgenomsnittet,
medan andelen personer i arbetsmarknadsåtgärder är ungefär i nivå med
detta genomsnitt. Länet har den lägsta andelen förtidspensionärer i hela
riket.

Medan befolkningsutveckling och sysselsättning allmänt sett förbättrats
i Älvsborgs län är situationen mindre gynnsam i ett par av kommunerna i
Dalsland. Dals-Ed och Åmål har sålunda en arbetslöshet som ligger en
procentenhet över genomsnittet medan läget är betydligt bättre i övriga
Dalslandskommuner.

Viola Claesson och Alexander Chrisopoulos (vpk) begär i motion 1986/
87: A234 en parlamentarisk utredning med uppgift att analysera miljö- och
arbetsmarknadskonsekvenser och möjligheter för Västsverige och övriga
landet om bilindustrin faller eller avvecklas.

Motionärerna pekar på Västsveriges och särskilt då Göteborgsregionens
starka beroende av utvecklingen inom bilindustrin men också på bilismens
nackdelar ur miljösynpunkt.

Rune Johansson m. fl. (s) föreslår i motion 1986/87: A408 ett tillkänna-
givande till regeringen om behovet av regionalpolitiska insatser i Dalsland,
varmed motionärerna avser en extra upprustning av vägnätet.

Birgitta Johansson m. fl. (s) erinrar i motion 1986/87: A410 om regering-
ens uppdrag år 1984 till länsstyrelserna att redovisa program som kan
stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden och i utbildningssystemet.
Med hänvisning härtill föreslår motionärerna att några län med olika förut-

sättningar, däribland Skaraborgs län, skall bli förebilder för hur den framtida inriktningen av arbetsmarknad och utbildning stärker kvinnornas ställning.

Även Gunilla André och Bengt Kindbom (c) anknyter i motion 1986/87: A460 till nyssnämnda uppdrag åt länsstyrelserna. De föreslår att de insatser som gjorts för att få kvinnorna att söka sig till mansdominerade yrken skall utvärderas, varvid man också bör kartlägga orsakerna till att kvinnor som utbildats för otraditionella yrken i den omfattning som har skett lämnat sådana yrken för att gå över till exempelvis vårdyrken. Motionärerna yrkar vidare att vad de i övrigt anfört om åtgärder för att främja arbete, service och boende i Skaraborgs län skall delges regeringen.

Utskottet vill för sin del anföra följande.

Motion A234 (vpk) tar upp bilindustrins betydelse för sysselsättningen i Västsverige, särskilt Göteborgsregionen. Bilindustrin gör enligt motionärerna denna region särskilt sårbar för förändringar i denna industris utveckling. De pekar på att optimismen slog fel när det gällde varvsindustrins förutsättningar och förmåga. De går emellertid ett steg vidare och kommer in på de miljömässiga problem som vållats av bilismen och framhåller de samhällsekonomiska vinsterna av en utbyggd kollektivtrafik. De vittsyftande frågeställningar som motionärerna därmed har aktualiserat går utöver den regionalpolitiska ram som utskottet har att behandla i detta sammanhang.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om bilindustrins nyckelroll för sysselsättning och ekonomi inte bara i Göteborgsregionen utan också för landet i dess helhet. Med hänsyn till bilbranschens stora betydelse finns till industridepartementet knutet ett särskilt bilbranschråd med uppgift att kontinuerligt bevaka utvecklingen inom denna bransch. Med hänsyn härtill och då avvägningarna mellan biltrafik och andra trafikmedel får förutsättas vara en betydelsefull fråga i den trafikpolitiska proposition som aviserats till nästa år är det inte anledning att nu föranstalta om ett långsiktigt utredningsarbete av det slag som avses i motion A234. Denna bör följaktligen inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med anledning av regeringens uppdrag i december 1984 – förnyat på följande år – har länsstyrelserna till regeringen redovisat dels rapporter som analyserar kvinnornas villkor i arbetslivet och utbildningssystemet, dels begärda handlingsprogram. I regeringens kansli (arbetsmarknadsdepartementet) finns sålunda ett samlat material för bedömning av vilka åtgärder som centralt bör initieras till stöd för regionala strävanden att förbättra sysselsättningen för kvinnor. Den fortsatta handläggningen av ärendet berörs i årets budgetproposition (bil. 12 s. 36). I samband därmed uttalar arbetsmarknadsministern att hon avser att uppmärksamt följa utvecklingen i de olika länen. Med hänvisning härtill anser utskottet att det inte är påkallat med någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anslutning till motionerna A410 (s) och A460 (c).

De regionalpolitiska insatser som i motion A408 (s) begärs för Dalsland avser vägnätet där. Yrkandet framställs mot bakgrund av förslaget i årets budgetproposition att under en tioårsperiod bl. a. avsätta särskilda medel för att förbättra vägstandarden i skogslänen. Enligt motionärerna bör

Dalsland på grund av det bekymmersamma sysselsättningsläget och samtidigt den dåliga vägstandarden, inte minst vid tjällossningarna, i det aktuella hänseendet räknas till skogslänen. Utskottet vill med hänsyn till vad motionärerna har anfört påpeka att det tilltänkta upprustningsprogrammet inkluderar riksvägar och s. k. primära länsvägar även i övriga delar av landet samt att programmet i första hand gäller förstärkning av broar (se budgetpropositionen bil. 8 s. 9). Motionen bör med dessa påpekanden lämnas utan åtgärd av riksdagen.

Kalmar och Blekinge län

Kalmar län fick framför allt genom utflyttning en befolkningsminskning med drygt tusentalet personer under år 1985, och minskningen fortsatte under år 1986 om än i något lägre takt. Vid utgången av sistnämnda år uppgick befolkningen till 237 000 personer mot 240 000 femton år tidigare. Arbetslöshet, andel personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och förtidspensionerade ligger vid genomsnittet för riket eller strax därunder. Bilden av arbetsmarknadsläget i länet är dock splittrad. Högsby kommun hade sålunda under 1986 en relativ arbetslöshet på över 4%, vilket med syd- och mellansvenska mått är ett högt tal. Även Oskarshamn hade en arbetslöshet som med en procentenhet översteg riksgenomsnittet. Å andra sidan redovisar Emmaboda, Nybro och Öland arbetslöshetssiffror som är betydligt lägre än genomsnittet.

Blekinge län har en annan arbetsmarknadssituation. Arbetslösheten är hög och jämnt fördelad över samtliga fem kommuner i länet, ungefär en procent över genomsnittet för landet. Arbetslösheten har dessutom under år 1986 ökat något jämfört med 1985 vilket bara har skett i ett par av länen i riket. Befolkningsminskningen fortsatte under år 1986 i oförändrad takt med drygt 700 personer. Antalet personer i arbetsmarknadsåtgärder och förtidspensionerade ligger över riksmedeltalet.

Åtgärder i *Kalmar län* aktualiseras i tre motioner. Arne Andersson i Gamleby m. fl. (s) föreslår i motion 1986/87: A447 att regionalpolitiskt stöd övergångsvis skall kunna medges i vissa kommuner i länet med hänsyn till att de har drabbats hårt av den industriella strukturomvandlingen. Vidare anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en arbetsgrupp med särskilda resurser för att ta fram en utvecklingsplan för länet i likhet med vad som tidigare skett för andra särskilt utsatta områden.

Agne Hansson och Gösta Andersson (c) hemställer i motion 1986/87: A213 att riksdagen skall anvisa ett särskilt anslag om 100 milj. kr. som stimulanstöd till ett utvecklingsprogram för landsbygden i länet. I det programmet bör enligt motionärerna ingå en satsning på utbildning och teknik för att finna nya produktionsformer, teknikspridning och datautveckling för att främja tillkomsten av nya kunskapsföretag, en breddad och varierad företagsstruktur som höjer sysselsättningsfrekvensen bland kvinnor, ökat glesbygdssöd, överlåtande av bolagsskogar och statliga skogar till enskilda brukare m. m. I motion 1986/87: Bo224 föreslår samma motionärer att lån till sådana investeringar som ger sysselsättning skall kunna beviljas företag samt kommuner och landstinget i länet på samma villkor som gäller för flerfamiljshus.

Karl-Gösta Svenson (m) hemställer i motion 1986/87: A438 att riksdagen hos regeringen skall begära en utvärdering av de infrastrukturella problemen i *Blekinge*. Enligt motionären måste infrastrukturen utvecklas i länet, främst utbildning och kommunikationer. Därmed åsyftas att järnvägsförbindelserna samt vägstandarden rustas upp och högskoleutbildning i ökad omfattning förläggs till länet.

De särskilda problemen med befolkningsutveckling och sysselsättning i sydöstra Sverige har lett till att denna del av landet i vissa avseenden har prioriterats i regionalpolitiskt hänseende. I Kalmar län har som ovan redovisats arbetsmarknadsläget förbättrats i delar av länet men utflyttningen fortgår och befolkningens åldersstruktur tenderar att bli ogynnsam. Sammantaget anser utskottet dock att det inte är motiverat att vidta sådana extraordinära insatser som har begärts i motionerna A213 (c), Bo224 (c) och A447 (s). Utskottet förutsätter att länsmyndigheterna i samarbete med företag, kommuner och landsting fortsätter att kraftfullt verka för att vända utvecklingen till det bättre inom ramen för tilldelade resurser. De nämnda motionerna bör således inte leda till någon riksdagens åtgärd.

Den mycket ogynnsamma utvecklingen i Blekinge län föranledde i höstas tillkomsten av ett särskilt Blekingepaket med åtgärder för bl. a. utbildning, teknikspridningsinsatser m. m. Finansieringen av en del av dessa åtgärder som krävde riksdagens medverkan redovisades av utskottet i betänkandet AU 1986/87: 9. I det sammanhanget behandlade utskottet ett yrkande likartat det som framställdes i motion A438 (m). Utskottet uttalade därvid att en utvärdering av åtgärder för en bättre infrastruktur i Blekinge län fick anses vara en väsentlig uppgift för det planerings- och utvecklingsarbete som kontinuerligt bedrivs av länsstyrelsen och ansåg att den då föreliggande motionen därför inte påkallade någon riksdagens åtgärd. Utskottet har samma uppfattning i dag beträffande det nu föreliggande yrkandet i motion A438.

Skåne

De båda skånelänen skiljer sig åt när det gäller såväl befolkningsutveckling som sysselsättning. Kristianstads län ökade befolkningsmässigt under 1970-talet men har sedan stagnerat i detta avseende under 1980-talet då man i varje fall hittills endast haft en obetydlig ökning av antalet invånare. För Malmöhus läns del har 1970-talets befolkningsökning fortsatt och förefaller att accelerera de båda senaste åren. Arbetsmarknadsläget i Kristianstads län har de senaste åren varit något sämre än genomsnittet för riket men är å andra sidan påtagligt bättre än i Malmöhus län. Detta senare län har i absoluta tal flest arbetslösa i hela landet. Till detta bidrar den höga arbetslösheten (nästan 4 %) i länets största kommun, Malmö. Även Trelleborg och Ystad har en arbetslöshet som ligger en procentenhet över riksgenomsnittet. Några av de mindre kommunerna i länet har å andra sidan en avsevärt bättre sysselsättningssituation.

Åtgärder till stöd för de båda Skånelänen föreslås i två motioner. Siw Persson m. fl. (fp) förordar i motion 1986/87: A490 en särskild satsning på östra Skåne, större teknologiskt utbyte och samarbete med Danmark,

gemensamma utbildningar i exportfrågor för att förbättra exportsamarbetet, borttagande av etableringshinder samt – som ett pilotprojekt – lägre ingångslöner för ungdomar i Skåne. Härutöver förs fram ett stort antal andra uppslag med syfte att främja utvecklingen i Skåne. Dessa har hänvisats till beredning i andra utskott.

Ulla Tillander m. fl. (c) förespråkar i motion 1986/87: A422 en kraftfull satsning på näringslivet med särskild inriktning på de mindre och medelstora företagen och dessutom en arbetsmarknadspolitik som underlättar för ungdomen att komma in på arbetsmarknaden. Motionärerna gör bedömningen att en målmedveten satsning på att göra Skåne och skånskt näringsliv till centrum för miljöteknisk utveckling skulle öppna oanade marknader och möjligheter för en snabb ekonomisk tillväxt i regionen. Vidare menar motionärerna att det bör förläggas ett verkstadstekniskt centrum till Fosie industriby, anknutet till tekniska högskolan i Lund. De för också fram tanken på en decentralisering av penning- och kapitalmarknaden till olika delar av landet och ifrågasätter om inte det bör inrättas en särskild aktiebörs för skånska företag liksom en särskild certifikats- och optionsmarknad för dessa företag. Med hänvisning till jordbruksnäringens traditionellt starka position särskilt i Malmöhus län föreslås slutligen åtgärder för ökad vidareförädling av jordbruksprodukter samt importbegränsning av trädgårdsprodukter.

Övriga förslag i motionen som syftar till att främja utvecklingen i Malmöhus län behandlas i andra utskott.

Utskottet vill erinra om att de båda Skånelänen under senare år har hårt drabbats av strukturförändringarna inom varvs-, teko- och byggnadsindustrierna. Med anledning av de omfattande varvsnedläggningarna i länet har statsmakterna anvisat särskilda resurser dels på grund av den tidigare nedläggningen av Öresundsvarvet, dels förra året på grund av den förestående avvecklingen av den civila fartygsproduktionen vid Kockums AB i Malmö. Den sistnämnda frågan behandlades av utskottet förra året i betänkandet AU 1985/86: 18. I de båda länen pågår ett omfattande arbete under länsstyrelsernas ledning för att främja utvecklingen inom näringslivet. Detta sker i samverkan med bl. a. universitetet i Lund. En stor del av de projekt som nu förts fram i de föreliggande motionerna bör lämpligen närmare övervägas och utvärderas i anslutning till det arbetet.

Trots de bekymmersamma strukturproblemen i Skåne bör det, som utskottet tidigare framhållit, finnas anledning att se relativt positivt på den långsiktiga utvecklingen i de båda länen. I Skåne finns en rad faktorer som underlättar utvecklingen. Där finns ett väl differentierat näringsliv, en lång industriell tradition, tillgång till högskola och forskning samt en närhet till den europeiska marknaden att bygga på. Utskottet vill i sammanhanget också peka på den stora betydelse som jordbruket och livsmedelsindustrin har för de båda skånelärens sysselsättning oaktat även dessa näringar står inför strukturella problem.

Med hänvisning till de ovan gjorda uttalandena föreslår utskottet att motionerna A422 och A490 lämnas utan ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

I flera motioner tas skärgårdsfrågorna upp ur samordningssynpunkt.

I motion 1986/87: A407 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c) framhålls behovet av en *samordnad skärgårdspolitik* för att behålla och utveckla en levande skärgård. En sådan samordning skulle enligt motionen förhindra att de positiva satsningar som många länsstyrelser gör för "sina" skärgårdar ointetgörs av andra samhälleliga beslut. Vidare skulle uppnås att skärgården inte avfolkas genom att olika statliga verk var för sig vidtar åtgärder som för resp. verk kan förefalla rimliga men som sammantagna bidrar till kustbygdernas avfolkning.

I motion 1986/87: A452 av Gunnar Björk i Gävle och Gunnel Jonäng (c) pekas på behovet av en sammanhållen skärgårdspolitik i södra Norrland. Motionärerna anför att bestämmelsen att de statliga verken måste tala med sina resp. länsstyrelser innan de avvecklar inom sitt ansvarsområde inte räcker eftersom länsstyrelserna inte har medel att sätta makt bakom orden. Avsaknaden av en skärgårdspolitik leder till att statliga organ som tullverket, domänverket, sjöfartsverket, SMHI, naturvårdsverket etc. dåligt samordnar sin verksamhet, särskilt vid organisationsförändringar.

Pär Granstedt m. fl. (c) föreslår i motion 1986/87: A439 att ett handlingsprogram för skärgårdarna utarbetas. Skärgårdarna utgör en unik tillgång för vårt land, inte minst ur rekreationssynpunkt. Det är därför enligt motionärerna nödvändigt att statsmakterna utarbetar ett handlingsprogram för att trygga ekonomin och sysselsättningen i skärgårdarna. Ett sådant program skulle bl. a. kunna innehålla följande punkter:

- ökade möjligheter till regionalpolitiskt stöd i skärgården
- viss befrielse från allmän arbetsgivaravgift
- stödåtgärder för skärgårdsjordbruken
- bättre villkor för fiskerinäringen
- noggrann planering vid utvecklingen av fiskodling och annat s. k. vattenbruk
- stimulans till hemslöjd m. m.
- utnyttjande av modern datateknik för att decentralisera utförandet av bl. a. offentliga arbetsuppgifter i skärgården
- statligt delansvar för en god trafikförsörjning
- anpassning av taxeringsvärdena för skärgårdsfastigheter som ägs av bofasta skärgårdsbor.

I motion 1986/87: A463 av Ulf Adelson m. fl. (m) anföras att en levande skärgård kräver att skärgårdsbefolkningen måste ges rimliga försörjningsmöjligheter. Enligt motionärerna motverkas detta i dag bl. a. av de höga skatterna, byggkrångel, jordförvärvslagstiftningen och begränsningen av skärgårdsböndernas förfoganderätt till sina egna fiskevatten.

Anna Wohlin-Andersson och Pär Granstedt (c) föreslår i motion 1986/87: A450 att regeringen låter undersöka förutsättningarna att få till stånd en skärgårdstidskrift. I motionen framhålls den finländska skärgårdsdelegationen och skärgårdstidskriften som positiva exempel. Enligt motionärerna vore det av stor betydelse för Sverige om det fanns ett forum där skärgårdsfrågorna inkl. näringslivet, vattenmiljön och turistfrågor kunde avhandlas.

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller betydelsen av att skärgården bevaras och utvecklas. Vad utskottet i tidigare avsnitt i detta betänkande anfört om landsbygdens resp. inlandets utveckling äger i flera avseenden tillämpning på skärgården. Det gäller t. ex. de mindre jordbrukens och småföretagens betydelse för sysselsättningen samt behovet av att finna kombinationssysselsättning som ger arbete under hela året. Förslagen i proposition 1986/87: 122 om ändringar i jordförvärvslagen som innebär att det blir lättare att driva jordbruk på deltid eller fritid i kombination med andra sysslor bör mot den angivna bakgrunden kunna få positiva effekter i skärgården.

Fisket har av naturliga skäl en alldeles speciell betydelse för skärgården. Här kan nämnas att till fiskodling kan sedan ett par år utgå regionalpolitiskt stöd.

Glesbygdsdelegationen har ägnat skärgårdsfrågorna särskild uppmärksamhet. Det bedrivs också ett samarbete på nordisk basis när det gäller utvecklingen i skärgårdsområdena.

Länsstyrelserna har också under senare år intensifierat sina insatser med hjälp av glesbygdsmedlen. Utskottets förslag om en kraftig uppräknings av de s. k. länsanslagen bör kunna få positiva effekter även i skärgården. Det gäller t. ex. utarbetandet av bl. a. förutsättningarna för länsstyrelserna att utarbeta särskilda åtgärdsprogram för dessa områden.

Utskottet delar uppfattningen i motionerna om betydelsen av att de statliga myndigheterna också väger in de regionalpolitiska aspekterna innan man fattar beslut som kan få negativa konsekvenser för utvecklingen i skärgården. Det bör vara en viktig uppgift för länsstyrelserna att bevaka att så blir fallet. När det gäller de beslut som fattas på central nivå bör nämnas den s. k. statssekreterargruppens arbete. Avsikten är att man härigenom skall i ökad utsträckning ta hänsyn till de regionalpolitiska konsekvenserna innan beslut inom olika politikområden fattas.

Frågan om finansiering av en särskild skärgårdstidskrift bör enligt utskottets uppfattning beredas i annan ordning, t. ex. inom ramen för glesbygdsdelegationens arbete.

Slutligen vill utskottet hänvisa till arbetet med de regionalpolitiska frågorna i den av utskottet föreslagna regionalpolitiska utredningen. Det är naturligt att skärgårdsproblemen ägnas uppmärksamhet i det arbetet. Med hänvisning till det anförda avstyrks de i sammanhanget behandlade frågorna.

Hemställan

Utskottet hemställer

Regionalpolitikens allmänna inriktning m. m.

1. beträffande <i>regionalpolitikens allmänna inriktning</i>	res. 1 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A229 yrkande 13, 1986/87: A406, 1986/87: A420 yrkandena 1 och 13, 1986/87: A421 yrkande-	res. 2 (fp)
	res. 3 (c)

na 1, 2, 4–9, 25 och 27b och d, 1986/87: A426, 1986/87: A431, 1986/87: A448 yrkande 1, 1986/87: A451 yrkandena 1 och 3, 1986/87: A467, 1986/87: A469, 1986/87: A486 yrkande 4, 1986/87: A487, 1986/87: A493 yrkande 6, 1986/87: Bo112 yrkande 1 samt 1986/87: Bo132 yrkande 1, AU 1986/87:13

2. beträffande *skattemässiga fördelar för nyckelpersoner vid flyttning till stödområdena A och B* res. 4 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A430 och 1986/87: A448 yrkande 10,

3. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden* res. 5 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A421 yrkande 10, res. 6 (c)
1986/87: A446, 1986/87: A448 yrkande 4 i motsvarande del samt res. 7 (p)
1986/87: A498 yrkande 2,

4. beträffande *parlamentarisk regionalpolitisk utredning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A420 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Decentralisering av statlig verksamhet

5. beträffande *fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet m. m.* res. 8 (c)

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A421 yrkandena 11 och 12, 1986/87: A440 och 1986/87: A454,

6. beträffande *offentliga organisationsförändringar i ett regionalpolitiskt perspektiv*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A404,

7. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till skogslänen*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A206 yrkande 2,

8. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Västernorrlands län*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A491 yrkandena 1 och 2,

9. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Jämtlands län*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A482 yrkande 1,

10. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Gävleborgs län*

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A445 och 1986/87: A486 yrkandena 7 och 8,

11. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Karlstads kommun*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A493 yrkande 5,

12. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Sjuhäradsbygden*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A436,

13. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A403,

14. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Blekinge län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A425, 1986/87: A428, 1986/87: A438 yrkande 2 samt 1986/87: A476,

15. beträffande *planeringstalen*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87: A421 yrkande 3 godkänner vad som förordas i proposition 1986/87: 100 bilaga 14 om att avskaffa systemet med planeringstal som styr instrument i regionalpolitiken.

res. 9 (c)

16. beträffande *samordnad länsplanering*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A420 yrkande 14.

Stödområdesindelningen

17. beträffande *tillfälliga stödområden*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A421 yrkande 21.

res. 10 (c)

18. beträffande *inplacering av Bräcke kommun i stödområde A*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A482 yrkande 2.

19. beträffande *inplacering av hela Ljusdal i stödområde A, Söderhamn i stödområde B, Ockelbo, Hofors och Sandviken i stödområde C samt hela övriga Hälsingland i stödområde C*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A486 yrkande 6.

20. beträffande *inplacering av Nora kommun i stödområde*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A424 yrkande 2.

21. beträffande *inplacering av Älvkarleby kommun i stödområde*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A441.

22. beträffande *möjligheter till lokaliseringstöd vid nyetablering eller utvidgning av företag inom Gullspångs, Töreboda och Karlsborgs kommuner*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A460 yrkande 2.

Regionalpolitiskt stöd m. m.

23. beträffande *ändrade riktlinjer för regionalpolitiskt stöd såvitt avser stöd till tjänste- och servicesektorn samt till affärsverk och uppdragsmyndigheter*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen i motsvarande del.

24. beträffande *regionalpolitiskt stöd i samband med etablering av verksamhet med uppbörd av TV-avgift i Kiruna*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen i motsvarande del.

25. beträffande *utformningen av företagsinriktat regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A421 yrkande 13.

26. beträffande *ett system med riskgarantilån m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A448 yrkandena 2, 7 och 8.

res. 11 (m)

27. beträffande *statliga kreditgarantier*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A420 yrkande 5 och 1986/87: A421 yrkande 19 i motsvarande del.

res. 12 (fp, c)

res. 13 (m)

28. beträffande *stödombudsindelemningen som grund för bedömning av regionalpolitiska insatser* AU 1986/87:13
att riksdagen avslår motion 1986/87: A444,
29. beträffande *avskaffande av offertstödet* res. 14 (fp)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A420 yrkande 9. res. 15 (m)
30. beträffande *nya former av offertstöd* res. 16 (c)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A421 yrkande 14,
31. beträffande *kriterierna vid fördelning av regionalpolitiska medel på lämsnivån*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A206 yrkande 4, 1986/87: A410 yrkande 1 och 1986/87: A493 yrkande 1,
32. beträffande *stöd till kontorslokaler för uthyrning och till immateriella investeringar*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A423,
33. beträffande *villkorad avskrivningsrätt för studielån* res. 17 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A421 yrkande 27 c och res. 18 (m)
1986/87: A468

Sysselsättningsstödet

34. beträffande *avskaffande av sysselsättningsstödet i stödombudsindelem C* res. 19 (fp, c)
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår res. 20 (m)
motionerna 1986/87: A417 yrkande 1, 1986/87: A420 yrkande 7, 1986/87: A421 yrkande 22, 1986/87: A424 yrkande 1, 1986/87: A480 yrkande 3, 1986/87: A493 yrkande 7 och 1986/87: A495 yrkande 2,

Glesbygdssstödet

35. beträffande *regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik* res. 21 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A411 och 1986/87: A496 yrkande 5,
36. beträffande *stöd till turistnäringar*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A495 yrkande 4,
37. beträffande *översyn av glesbygdssförordningen*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A401 och 1986/87: A412,
38. beträffande *stödet till samhällelig service i glesbygder*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A409,
39. beträffande *en översyn av glesbygdssstödet funktion*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A437,
40. beträffande *inrättande av permanenta lokalrådgivartjänster*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A413,
41. beträffande *samlingslokaler i glesbygd* res. 22 (c)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A459,
42. beträffande *högsta belopp för avskrivningslån* res. 23 (fp, c)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A421 yrkande 17 och 1986/87: A479 yrkandena 1 och 2,

43. beträffande *högsta belopp för IKS-bidrag*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A421 yrkande 18 i motsvarande del och 1986/87: A479 yrkande 3,

res. 24 (fp, c)

44. beträffande *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A421 yrkande 18 i motsvarande del,

res. 25 (c)

Nedsättning av företagens socialavgifter

45. beträffande *geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter*

res. 26 (m)

att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A420 yrkande 3, 1986/87: A421 yrkandena 23 och 24, 1986/87: A434, 1986/87: A448 yrkande 5 och 1986/87: A451 yrkande 2 i motsvarande del,

res. 27 (fp)

res. 28 (c)

Industricentra m. m.

46. beträffande *ett ökat statligt engagemang i Stiftelsen Industricentra*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A429,

47. beträffande *ökat utnyttjande av industricentrums lokaler i Ånge*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A491 yrkande 3,

48. beträffande *etablering av ett industricentrum i Torsby kommun*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A493 yrkande 4.

49. beträffande *ändrade regler för upprustning av kommunala industrilokaler*

att riksdagen avslår motion 1986/87: A493 yrkande 3,

Anslag till regional utveckling budgetåret 1987/88

50. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Visst regionalpolitiskt stöd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.,

51. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87: A420 yrkande 10 och 1986/87: A448 yrkandena 9 och 12 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 362 000 000 kr.,

res. 29 (m)

res. 30 (fp)

52. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87: A420 yrkande 6, 1986/87: A421 yrkande 19 i motsvarande del och 1986/87: A448 yrkande 13 till *Lokaliseringslån* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.,

res. 31 (m)

res. 32 (fp, c)

53. att riksdagen med anledning av dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1986/87: A420 yrkande 11, 1986/87: A421

res. 33 (s)

- yrkande 15, 1986/87: A448 yrkande 14 och 1986/87: A451 yrkande 4 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 688 000 000 kr., AU 1986/87: 13
54. beträffande *anslagsfördelningen på länsstyrelserna* res. 34 (s)
att riksdagen med anledning av motion 1986/87: A421 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
55. beträffande *omfördelningen mellan lokaliseringsstöd och projektmedel*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A208,
56. beträffande *utveckling av hushållningssällskapens Gårdenprojekt*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A414,
57. beträffande *länsanslaget till Norrbottens län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A489 yrkande 2,
58. beträffande *länsanslaget till Västerbottens län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A488 i motsvarande del,
59. beträffande *länsanslaget till Gävleborgs län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A416 i motsvarande del, 1986/87: A478 i motsvarande del och 1986/87: A486 yrkande 5,
60. beträffande *länsanslaget till Kopparbergs län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A415 yrkande 1,
61. beträffande *länsanslaget till Värmlands län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A480 yrkande 4 i motsvarande del och 1986/87: A495 yrkande 1,
62. beträffande *länsanslaget till Örebro län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A424 yrkande 3,
63. beträffande *länsanslaget till Södermanlands län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A453,
64. beträffande *länsanslaget till Östergötlands län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A466,
65. beträffande *länsanslaget till Älvsborgs län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A417 yrkande 2 och 1986/87: A480 yrkande 4 i motsvarande del,
66. beträffande *länsanslaget till Jönköpings län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A498 yrkande 1,
67. beträffande *länsanslaget till Kronobergs län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A461, 1986/87: A462 och 1986/87: A477,
68. beträffande *länsanslaget till Kalmar län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A455,
69. beträffande *länsanslaget till Kristianstads län* res. 35 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A419,
70. beträffande *särskilda medel till projektet Låxfond för Vänern* res. 36 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A432 i motsvarande del, res. 37 (s)
1986/87: A470, 1986/87: A485 samt 1986/87: Jo411,
71. beträffande *den regionala projektverksamheten*
att riksdagen lägger till handlingarna riksdagens revisorers förslag 1986/87: 8.

72. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del medger att *statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service* får beviljas i sådan omfattning att det sammanlagda beloppet för utestående garantier som beslutats efter den 1 juli 1985 uppgår till högst 135 000 000 kr..

73. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

74. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87: A420 yrkande 4, 1986/87: A448 yrkande 6 och 1986/87: A451 yrkande 2 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 395 000 000 kr.,

75. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87: A420 yrkande 8 och 1986/87: A448 yrkande 15 till *Sysselsättningsstöd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 169 000 000 kr.,

76. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87: A421 yrkande 20 till *Expertgruppen för forskning om regional utveckling* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.,

77. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del till *Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 1 904 000 kr.,

78. att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87: A420 yrkande 12 och 1986/87: A448 yrkandena 3 och 11 *dels* avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till *Särskilda regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m. m.* samt motion 1986/87: A482 yrkande 3; *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om särskilda insatser för infrastrukturutbyggnad.

res. 38 (m)
res. 39 (fp)
res. 40 (vpk)

res. 41 (m)
res. 42 (fp, c)

res. 43 (c)

res. 44 (s)

Åtgärder i län och regioner

79. beträffande *regionalpolitiska insatser i Norrbottens län* att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A464, 1986/87: A465, 1986/87: A489 yrkandena 1 och 3–5,

80. beträffande *regionalpolitiska insatser i Norrlands inland* att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A 427, 1986/87: A442, 1986/87: A486 yrkande 3 samt 1986/87: A494,

81. beträffande *regionalpolitiska insatser i Västerbottens län* att riksdagen avslår motion 1986/87: A488 i motsvarande del,

82. beträffande *satsningar på turism i Jämtlands län* att riksdagen avslår motion 1986/87: A483,

83. beträffande *åtgärder för ADB-utvecklingen i Sundsvallsregionen* att riksdagen avslår motion 1986/87: A435,

res. 46 (s)

res. 45 (vpk)
res. 46 (s)

res. 46 (s)

res. 46 (s)

res. 46 (s)

84. beträffande *regionalpolitiska insatser i Gävleborgs län* res. 45 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A416 i motsvarande del, res. 46 (s)
1986/87: A449, 1986/87: A456, 1986/87: A478 i motsvarande del samt
1986/87: A486 yrkandena 1 och 2,
85. beträffande *regionalpolitiska insatser i Bergslagen* res. 47 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A457, 1986/87: A472 och res. 48 (s)
1986/87: A473,
86. beträffande *regionalpolitiska insatser i Värmlands län* res. 49 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A432 i motsvarande del, res. 50 (s)
1986/87: A480 yrkandena 1 och 2, 1986/87: A492 och 1986/87: A493
yrkande 2,
87. beträffande *förstärkta utvecklingsinsatser i Örebro län*
att riksdagen avslår motion 1986/87: 496 yrkandena 1–4 och 6,
88. beträffande *åtgärder för kvinnornas arbetsmarknad i Västmanlands län*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A471,
89. beträffande *regionalpolitiska insatser i Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A402 och 1986/87: A415
yrkande 2,
90. beträffande *åtgärder i Stockholms län* res. 51 (m)
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A405, 1986/87: A443, 1986/ res. 52 (vpk)
87: A458, 1986/87: A463 yrkandena 1 och 2 samt 1986/87: A497,
91. beträffande *effekter av regionalpolitiska åtgärder för Gotlands län* res. 53 (s)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A475;
92. beträffande *åtgärder i Södermanlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A481 och 1986/87: A484,
93. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län* res. 54 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1986/87: A433,
94. beträffande *miljö- och arbetsmarknadsmässiga konsekvenser res. 55 (vpk)*
för Västsverige vid avveckling av bilindustrin
att riksdagen avslår motion 1986/87: A234 yrkande 1,
95. beträffande *regionalpolitiska insatser i Dalsland*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A408,
96. beträffande *kvinnors arbetsmarknad i Skaraborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A410 yrkande 2 och
1986/87: A460 yrkandena 1 och 3,
97. beträffande *insatser i Kalmar län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A213, 1986/87: A447 och
1986/87: Bo224,
98. beträffande *åtgärder för en bättre infrastruktur i Blekinge län*
att riksdagen avslår motion 1986/87: A438 yrkande 1,
99. beträffande *åtgärder i Skånelänen*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A422 och 1986/87: A490,

100. beträffande *samordnad skärgårdspolitik*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87: A407, 1986/87: A439,
1986/87: A450, 1986/87: A452 och 1986/87: A463 yrkande 3,

res. 56 (s)

Stockholm den 29 april 1987

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sven Lundberg (s), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Erik Holmkvist (m) och Rosa Östh (c).

1. Regionalpolitikens allmänna inriktning (mom. 1)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "För sin" och på s. 32 slutar med "i framställningen" bort ha följande lydelse:

De regionala balansproblemen har förvärrats. Befolkningen i storstadsregionerna, främst Stockholmsregionen, ökar kraftigt medan situationen är den motsatta i bl. a. skogslänen, Bergslagen och sydöstra Sverige.

Denna utveckling måste bromsas upp och tillväxten fördelas mera balanserat över riket. Detta måste ske utan att man kväver tillväxtregionerna. Alternativet till företagande i Stockholm är nästan aldrig etablering i en svag region utan i andra länder, eller i värsta fall ingen etablering alls.

En positiv utveckling i storstäderna är en nationell tillgång. Detta innebär emellertid inte att det endast är storstäderna som kan expandera. Om andra orter och regioner ges bättre förutsättningar växer attraktionskraften och de blir reella alternativ när det gäller företagsetableringar m. m.

Utskottet anser sålunda i likhet med motion A448 (m) att man inte kan uppnå utveckling genom att bromsa vissa områden – däremot kan resultatet av en gynnsam politik bli att storstäderna växer långsammare samt att andra orter och regioner blir mera attraktiva relativt sett.

Det är uppenbart att den socialdemokratiska politiken har bidragit till de regionala balansproblemen. Politiken har präglats av en centralistisk inriktning, vilket medfört att Sverige i dag kan sägas vara mer centraliserat än någonsin. Trots att decentralisering sedan 1970-talet har varit ett vanligt förekommande uttryck i det politiska språket har politiken drivits i centraliserande riktning. Detta har medfört att enskilda människor i mindre utsträckning kan påverka beslut som rör dem själva. I sin tur har detta lett till en farlig passivitet; allt fler måste i dag vänta på att politiker, myndigheter och offentliga serviceorgan försöker lösa problemen. Utvecklingen mot en ökad centralisering präglar även näringslivet.

De betydande förändringar som för närvarande sker inte bara ändrar vår näringsstruktur utan även yrkesstrukturen. I framtiden kommer människor att i allt högre grad arbeta med kvalificerade arbetsuppgifter. Industrin blir allt mer beroende av högteknologi, vilket kommer att ställa högre krav på arbetskraftens utbildning och rörlighet.

Den tekniska utvecklingen kommer inte automatiskt att innebära att de regionala balansproblemen försvinner. Det krävs mottaglighet för förändringar för att kunna dra nytta av den nya tekniken. I vissa avseenden kommer den nya tekniken – trots möjligheterna till elektronisk kommunikation – att främja tillväxten i storstäder. Härför talar bl. a. betydelsen av ett visst slags kreativ miljö i form av t. ex. vetenskapliga institutioner. Inget högt utvecklat land kan därför, som tidigare framhållits, kväva vissa tillväxtregioner.

Den socialdemokratiska regionalpolitiken har i alltför hög grad varit kortsiktig och har dessutom saknat den nödvändiga helhetssynen. Insat-

serna har huvudsakligen betytt att staten delat ut bidrag till industrietableringar. Både utformningen och handläggningen av det regionalpolitiska stödet är i hög grad politiserad, vilket medverkat till att bevara existerande strukturer snarare än att ge förutsättningar för framtida utveckling. Stödformerna är många, varför varken myndigheter eller företag kan få någon klar överblick över stödstrukturen. Utrymmet för missbruk och felsatningar är stort.

De nuvarande stödformerna är också mindre effektiva. De har inte nämnvärt kunnat öka sysselsättningen eller skapa tillväxt i de utvecklingssvaga regionerna. Det kan behövas selektivt stöd även i framtiden, men tyngdpunkten måste ligga på andra områden.

För att öka tillväxtkrafterna i de svaga regionerna behövs nu långsiktiga investeringar i infrastrukturen, dvs. kommunikationer, utbildning m. m. Regeringen har eftersatt dessa möjligheter, för att i stället inrikta sig på massiva kortsiktiga AMS-åtgärder.

När det gäller utbildningen vill utskottet i likhet med motion A448 (m) framhålla betydelsen av högskoleutbildning för en regions tillväxtpotentialer. I dag ställs allt större krav på utbildning såväl inom näringslivet som inom den offentliga sektorn. Här krävs förutom en modern yrkesutbildning i gymnasieskolan en förbättrad kvalitet på den högre utbildningen. Det är också angeläget med en ökad frihet för de mindre högskolorna att utvecklas efter sina egna och regionens behov och förutsättningar.

På kommunikationsområdet behövs kraftfulla insatser för upprustning och tillkomst av vägar, flygförbindelser m. m. Vidare måste telenätet rustas upp och moderniseras mot bakgrund av televerkets kapacitetsproblem och datatrafikens behov av en god ledningskvalitet.

De offentliga transfereringarnas omvända regionalpolitiska profil bör uppmärksammas. Särskilt uttalad är denna profil i vad gäller de specialdestinerade statsbidragen, vilka klart missgynnar de mindre kommunerna. Det bör därför vara en angelägen uppgift för den nya regionalpolitiska utredningen att ägna denna fråga stor uppmärksamhet med bl. a. ERU:s framtagna material som utgångspunkt, vilket också ett enhetligt utskott uttalat sig för.

Av det anförda framgår att utskottet med tillstyrkan av motion A448 anser att det behövs en ny inriktning av regionalpolitiken. Den av utskottet föreslagna nya regionalpolitiska utredningen bör i sitt arbete utgå från vad utskottet ovan anför.

Avslutningsvis bör framhållas att regionalpolitiken inte ensam kan vända utvecklingen. Här krävs en samlad politik som främjar tillväxten i riket. Utskottet vill ansluta sig till de tillväxtfaktorer som förs fram i motion A448. Det gäller sänkt skattetryck, låga kommunalskatter, ett positivt näringslivsklimat, en mer flexibel arbetsmarknad, bra skolundervisning, möjligheter till enskilda initiativ samt goda kommunikationer.

Vad utskottet anför om inriktningen av regionalpolitiken bör med tillstyrkan av motionerna A448 och A469 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

AU1986/87:13

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A448 yrkande 1 och 1986/87: A469 samt med avslag på motionerna 1986/87: A229 yrkande 13, 1986/87: A406, 1986/87: A420 yrkandena 1 och 13, 1986/87: A421 yrkandena 1, 2, 4-9, 25 och 27 b och d, 1986/87: A426, 1986/87: A431, 1986/87: A451 yrkandena 1 och 3, 1986/87: A467, 1986/87: A486 yrkande 4, 1986/87: A487, 1986/87: A493 yrkande 6, 1986/87: Bo112 yrkande 1 samt 1986/87: Bo132 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

2. Regionalpolitikens allmänna inriktning (mom. 1)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "För sin" och på s. 32 slutar med "i framställningen" bort ha följande lydelse:

Utvecklingen mot en försämrad regional balans är oroande. En utveckling som innebär en koncentration av befolkningen till storstadsregionerna och en avfolkning av övriga delar av riket måste motverkas.

Utvecklingen kan – som framhålls i motion 1986/87: A420 (fp) – ses som ett tillväxtproblem. När tillväxten är låg och investeringarna inte är tillräckliga slår detta extra hårt mot de svagare delarna av landet. De traditionella kostnadssänkande styrmedlen förutsätter investeringsvilja och investeringar, vilka sedan via ekonomiska stimulanser kan styras till regioner eller orter med problem.

En allmänt tillväxtfrämjande politik skulle enligt detta resonemang kunna dämpa risken för regionala obalanser. Tyvärr tycks dock bakgrunden till dagens farhågor och utveckling vara mer sammansatt än så – ett faktum som understryks av de ökade regionala obalansproblemen även under högkonjunkturen åren 1984–1986.

En icke oväsentlig orsak synes, som framhålls i motion A420, vara själva karaktären hos de delar av näringslivet som i dag är stadda i snabb utveckling. Om tidigare regionalpolitik i hög grad handlade om att möta problemen i samband med lantbrukets rationalisering och tillverkningsindustrins expansion står vi i dag inför en situation som i stora delar betingas av introduktionen av ny teknik inom informationsbehandling, biokemi och andra "kunskapsintensiva" eller "högteknologiska" områden. Även tjänstesektorn, med sina speciella krav på kundkontakt, kan nämnas i detta sammanhang.

Den förändrade situation som regionalpolitiken i dag har att möta ställer nya krav. De områden som ibland räknas som liggande vid sidan om den egentliga regionalpolitiken kommer att få än större betydelse. Det gäller t. ex. infrastruktur och utbildning. Regionalpolitik måste framöver handla om mer än central omfördelning genom kostnadspåverkan och i ökad utsträckning inriktas på att stödja nyskapande och kreativitet på lokal och regional nivå. Målet måste vara att ytterligare understödja miljöer för nyföretagande och egna initiativ även utanför storstäderna.

Som framhålls i motion A420 kan sägas att om 1960-talets regionalpolitik handlade om lokalisering måste 1980- och 1990-talets handla om mobilisering. Det handlar också om att tillåta ökad flexibilitet och att bygga politiken på öppenhet för variation och skilda lösningar i olika delar av landet.

Staten och andra organ kan skapa en kreativ miljö även utanför de större städerna genom att skapa gynnsamma förutsättningar för den. Här spelar bl. a. utbildningsväsendet och annan infrastruktur en central roll. Viktiga grundelement i en kreativ miljö är nämligen tillgång till kunskaper och goda kommunikationer.

Slutsatsen av detta förhållande är att regionalpolitiken i högre grad än tidigare måste rikta sig mot mindre företag. Det är i mindre företag – oavsett om de är nyetablerade eller "avknoppade" från större enheter – som en stor del av de för regionalpolitiken viktiga initiativen kommer att tas.

Regionalpolitik bör inte endast syfta till rättvis fördelning utan också till ekonomisk tillväxt. Såväl den ekonomiska som den tekniska utvecklingen framöver kan antas ske i allt snabbare takt. Sannolikt ser vi i dag endast början på de möjligheter som den nya tekniken kommer att föra med sig. Samtidigt internationaliseras världsmarknaden.

I detta läge är det en styrka, även för ett litet land som Sverige, att upprätthålla mångfald och flexibilitet i vad gäller miljöer för nytänkande. En alltför kraftig koncentration riskerar enligt motionärerna att leda till sårbarhet. Med ökade möjligheter att mobilisera lokala resurser och ta till vara lokal initiativkraft nås en "riskspridning" som kan vara till gagn för riket som helhet.

Utskottet instämmer med uppfattningen i motion A420 att regionalpolitiken måste innebära att vi slår vakt om den typ av utvecklingscentra som de större städerna utgör mot bakgrund av att det finns verksamheter som är beroende av de stora utbildningsinstitutioner och de speciella kontaktytor som finns i städerna. En överhettning i storstadsregionerna bör emellertid av hänsyn till bl. a. miljöaspekterna motverkas.

Företagens allt större behov av närhet till högre utbildning är uppenbar. Nyskapande inom olika områden förutsätter i ökad utsträckning tillgång till särskild kompetens, och genomförande av nya idéer – dvs. själva produktionen – blir alltmer beroende av tillgång till välutbildad arbetskraft.

Vidare har kommunikationerna en mycket stor betydelse för den regionala utvecklingen. Den pågående utbyggnaden av televerkets datanät bör kunna komma även Norrlands inland till del.

Utskottet delar uppfattningen i motion A420 att de centralt givna stödformerna i högre grad bör vara generella och lätta att administrera. Besluten bör också i största möjliga utsträckning decentraliseras.

Utskottet anser i likhet med motion A420 att kommunernas insatser inom näringspolitiken bör begränsas till att skapa goda förutsättningar för företagsamheten genom god service när det gäller social omsorg, transporter, arbetsplatsområden, bostäder, kulturaktiviteter osv.

Slutligen vill utskottet framhålla att regionalpolitiken inte ensam kan klara de regionala balansproblemen. Här krävs en samverkan över sek-

torsgränserna. Särskilt bör nämnas betydelsen av en ekonomisk politik som främjar en positiv utveckling inom bl. a. företagsamheten.

Vad utskottet anfört om inriktningen på regionalpolitiken i anslutning till motion A420 visar att det behövs ett nytt och samlat grepp när det gäller de regionalpolitiska frågorna. Utskottet kommer senare i framställningen att enhälligt ställa sig bakom folkpartiets förslag om en ny regionalpolitisk utredning. Utskottet utgår från att de synpunkter som ovan redovisats kommer att vara vägledande för detta utredningsarbete.

Utskottets ställningstagande beträffande inriktningen på regionalpolitiken bör med tillstyrkan av motion A420 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A420 yrkandena 1 och 13 samt med avslag på motionerna 1986/87: A229 yrkande 13, 1986/87: A406, 1986/87: A421 yrkandena 1, 2, 4–9, 25 och 27 b och d, 1986/87: A426, 1986/87: A431, 1986/87: A448 yrkande 1, 1986/87: A451 yrkandena 1 och 3, 1986/87: A467, 1986/87: A469, 1986/87: A486 yrkande 4, 1986/87: A487, 1986/87: A493 yrkande 6, 1986/87: Bo112 yrkande 1 samt 1986/87: Bo132 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Regionalpolitikens allmänna inriktning (mom. 1)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "För sin" och på s. 32 slutar med "i framställningen" bort ha följande lydelse:

De senaste årens utveckling mot en kraftigt försämrad regional balans i riket är mycket oroande. Som påpekas i motion 1986/87: A421 (c) har koncentrationsutvecklingen till storstadsregionerna, framför allt till Stockholm, inneburit en betydande avfolkning i andra delar av landet, t. ex. skogslänen, Bergslagen och sydöstra Sverige.

Denna utveckling kan i stor utsträckning tillskrivas regeringens ekonomiska politik som har stimulerat och prioriterat de mest expansiva regionerna och i stor utsträckning missgynnats utsatta regioner.

Enligt utskottets uppfattning är det nödvändigt med en ny inriktning av politiken som har som utgångspunkt att värna om hela rikets intressen och då också skjuta de miljömässiga aspekterna i förgrunden.

Politiken bör sålunda få en mer decentralistisk inriktning som kan skapa arbetsplatser, bostäder och service över hela landet. Alla skall ha rätt till arbete, god miljö och en bra service oavsett om man bor i storstad, tätort eller glesbygd.

En decentraliserad samhällsstruktur skapar förutsättningar för en god miljö och hushållning med naturresurser, bättre tillvaratagande av samhällets resurser samt en rättvis ekonomisk fördelning och utveckling.

En utveckling mot ett decentraliserat samhälle kräver en medveten politisk vilja och konsekvent politiskt handlande för att detta mål skall

kunna uppnås. Ett instrument är därvid regionalpolitiken. Den måste inriktas så att den långsiktigt kan bidra till en decentraliserad samhällsstruktur med balans såväl inom som mellan olika regioner. Regionalpolitiken skall vara ett medel för decentralisering, medverka till att bryta koncentrationsutvecklingen och vara en integrerad del i arbetet för att stärka landets ekonomi och försvarsförmåga. Regional balans innebär att landets samlade resurser utnyttjas på bästa sätt.

Koncentrationsutvecklingen i samhället under framför allt efterkrigstiden har inneburit en allt starkare centralisering av befolkning, bebyggelse och näringsstruktur. Storskalighet och arbetskraftens geografiska rörlighet har av en politisk majoritet setts som nödvändiga förutsättningar för en hög sysselsättning och ökad ekonomisk tillväxt. I verkligheten har en allt större obalans såväl mellan som inom olika regioner uppstått. Koncentrationsutvecklingen har varit påtaglig både inom näringslivet och inom den offentliga verksamheten.

Den kraftiga expansionen i främst Stockholmsregionen får utan tvivel negativa konsekvenser också för dem som bor i regionen. Det är – som framhålls bl. a. i motion A421 – angeläget att regeringen tar initiativ till att de miljömässiga effekterna av expansionen i storstadsregionerna kartläggs. Utskottet delar också uppfattningen i samma motion att ett tak bör sättas för storstädernas tillväxt.

Som också framhålls i motion A421 motsvaras inte uttalandena av industriministern i budgetpropositionen om nödvändigheten av att motverka de ökande obalanserna i samhället av reella insatser. Det gäller t. ex. förslaget i budgetpropositionen om oförändrade länsanslag och slopande av den kommunala skatteutjämningen. De föreslagna förbättringarna av infrastrukturen är därtill klart otillräckliga.

Regeringens konservativa syn på en politik för regional utveckling innebär att den pågående förändringen mot ökade regionala obalanser i samhället kommer att bestå. Det traditionella regionalpolitiska stödsystemet är föråldrat och otillräckligt.

Det måste till ett program med åtgärder för en utvecklad infrastruktur. Det gäller bl. a. utbildning för regional utveckling, närhet till utbildning och regionala högskolor. Regeringen bör vidare som anförs i motion A421 ges till känna behovet i framtiden av kommunikationer där olika typer av transportmedel stödjer och kompletterar varandra, om en positiv regional utveckling skall kunna uppnås. Det förutsätter i sin tur att de framtida investeringarna i vägnät, flygplatser, järnvägar, hamnar m. m. får en inriktning som utgår från de krav målet regional balans ställer.

Den tekniska utvecklingen och den "nya" tekniken inom t. ex. data och elektronik rymmer inom sig utomordentliga förutsättningar för att vara ett verksamt medel för decentralisering och regional balans. Hela landet måste också få tillgång till avancerad teknik och avancerat tekniskt kunnande. Ett led i detta är satsningen på de regionala högskolorna, där den hittillsvarande koncentrationen till de större städerna är oroande från regionalpolitisk synpunkt.

Som framhålls i motion A421 spelar utbyggnaden av data- och teletekniken en central roll i en utvecklingssatsning för att erhålla en fungerande

infrastruktur över hela landet. En "inlandsbana" med centraler för data-kommunikation bör därför komma till stånd.

Ett faktum som bör framhållas är också att kapitalströmmarna går från utsatta regioner till expansionsområden. Ett exempel härpå är löntagarfon-derna. Bankväsendet och andra finansieringsinstitut bör ta ett regionalt ansvar för att minska koncentrationen av kapital till expansionsorterna. Regeringen bör därför ta initiativ till en opartisk analys beträffande omfattningen av kapitalströmmarna från avfolkningsbygderna till koncentrations-orterna. Analysen bör även ta upp formerna för hur banker och andra finansieringsinstitut skall kunna medverka i en uppbyggnad av en kapital-marknad som gynnar en utveckling mot regional balans. Utskottet delar uppfattningen i motion A421 att det över huvud taget krävs en målmedveten politik över hela det politiska fältet där de regionalpolitiska aspekterna kommer i förgrunden. Som tidigare nämnts har den socialdemokratiska ekonomiska politiken medverkat till de senaste årens koncentrationsutveckling. Den ekonomiska politiken bör därför läggas om och bl. a. främja satsningar på småföretagen och förnyelse av energiförsörjningen.

Regionalpolitiken bör så långt möjligt decentraliseras och länsstyrelserna ges utökade resurser för utvecklingsinsatser m. m. Det är också angeläget att andra instrument för den regionala utvecklingen prövas förutsättningslöst, t. ex. beskattningen, möjligheten till garanterad ränta för nyproduktion av småhus i stödområdena samt införande av privata investeringskontor för produktiva investeringar eller boende i stödområde.

Vad utskottet med tillstyrkan av motionerna A421, A451, Bo112 och Bo132 i tillämpliga delar anfört om den framtida inriktningen på regionalpolitiken bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *regionalpolitikens allmänna inriktning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A421 yrkandena 1, 2, 4-9, 25 och 27 b och d, 1986/87: A451 yrkandena 1 och 3, 1986/87: Bo112 yrkande 1 och 1986/87: Bo132 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1986/87: A229 yrkande 13, 1986/87: A406, 1986/87: A420 yrkandena 1 och 13, 1986/87: A426, 1986/87: A431, 1986/87: A448 yrkande 1, 1986/87: A467, 1986/87: A469, 1986/87: A486 yrkande 4, 1986/87: A487 och 1986/87: A493 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Skattemässiga fördelar för nyckelpersoner vid flyttning till stödområde (mom. 2, motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Utskottet har" och på s. 33 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motionerna 1986/87: A448 (m) och 1986/87: A430 av Hans Dau och Ingrid Hemmingsson (m) när det gäller betydelsen av aktiva insatser för att underlätta för nyckelpersoner att flytta

till stödområdena. För många företag i dessa områden är möjligheten att knyta till sig specialister en förutsättning för att kunna konkurrera och utvecklas positivt. Det är nödvändigt att på bred front angripa dessa problem. Med stor sannolikhet är det nödvändigt att i konstruktiv anda söka pröva idéer och förslag på flera olika områden för att sammantaget få bättre förutsättningar att behålla och rekrytera erforderlig kompetent personal till främst stödområdet.

Som framgår av motionerna är skattepolitiken ett av flera sådana områden som utifrån dessa utgångspunkter lämpligen bör studeras. Då hithörande frågor kommer att prövas av den av utskottet i ett senare avsnitt föreslagna regionalpolitiska utredningen bör emellertid motionerna i här tillämpliga delar inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

5. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 3)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Utskottet har" och på s. 35 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Stora delar av de utvecklingsmässigt svaga regionerna består av glesbygd. Genom jord- och skogsbrukets strukturrationalisering har förutsättningarna för att leva på landsbygden förändrats. Det har resulterat i en betydande avfolkning.

Utskottet delar uppfattningen i bl. a. motion 1986/87: A448 (m) att den socialdemokratiska politiken i hög grad har medverkat till att avfolka glesbygden. Inom den sociala sektorn har den kommunala monopolställningen lett till att ett antal servicefunktioner koncentrerats till centralorterna.

Utarmningen av landsbygden har på många håll gått mycket långt.

En politik som underlättar bosättning på landsbygden är väsentlig inte bara för de som bor på landsbygden utan även för resten av befolkningen. En avfolkad landsbygd innebär inte bara att landskapsbilden radikalt förändras utan även att vår egen bild av Sverige ändras.

Många människor söker rekreation i naturen, genom att äga eller hyra fritidshus eller genom turism och bidrar därmed till en levande landsbygd. Detta kan underlättas bl. a. genom generösare skattebestämmelser och regler för byggnadslov.

Goda kommunikationer är avgörande för möjligheterna att bo på landet. Det finns inget realistiskt alternativ till den privata bilen för landsbygdens befolkning – den är nödvändig. Det innebär att skatteökningar riktade mot bilismen slår allra hårdast mot landsbygdens befolkning.

Det är inte i sig något negativt att många personer som bor på landsbygden arbetar i större orter. I princip skall man ha rätt att själv välja sin bostad. Många anser att fördelarna med att bo på landsbygden väl uppväger de ökade kostnaderna och tidsåtgången för att pendla.

En stor del av befolkningen på landsbygden är pensionärer. För dem är det väsentligt att det finns en väl fungerande social service som även

landsbygdens befolkning kan utnyttja. Men minst lika väsentligt är att den informella hjälp och det stöd som man där ofta lämnar varandra kan vidmakthållas. Även av den anledningen är det väsentligt att yngre människor ges möjlighet att bo på landsbygden.

Bl. a. har jordförvärvslagen försvårat kombinationssysselsättning på landsbygden. Den förändring av lagen som nu föreslås kan delvis förväntas minska problemen och medverka till att utvecklingen kan brytas. Utskottet anser emellertid att enskilda personer i princip fritt bör kunna förvärva jordbruksmark.

Jordbruksproduktionen i glesbygd har betydelse främst från sysselsättningsynpunkt. Även från beredskaps- och försvarssynpunkt har jordbruksproduktionen emellertid betydelse eftersom den innebär att landsbygden är befolkad i alla delar av vårt land.

Det är väsentligt att lantbrukarna i Norrland kompenseras för de, i förhållande till andra delar av Sverige, sämre förutsättningarna för att bedriva jordbruk. Detta sker genom det s. k. Norrlandsstödet. Stödet är av regionalpolitisk karaktär och bör på sikt överföras till de regionalpolitiska anslagen. Därvid bör också stödets exakta utformning prövas.

I stora delar av vårt land är skogsbruket och de till skogen knutna förädlingsindustrierna de viktigaste näringsgrenarna. Det är väsentligt att de enskilda skogsägarnas ställning stärks. För närvarande missgynnas de bl. a. av skattesystemets utformning. Resultatet har blivit att många av de enskilda skogsägarna avverkar mindre virke än vad skogens tillväxt möjliggör. Skattesänkningar och minskad reglering tillhör de åtgärder som enligt utskottets mening bör vidtas för att underlätta för skogsbruket.

Det finns tillväxtkraft på den svenska landsbygden. I vissa fall har dock utflyttningen gått så långt att det är nödvändigt att med skattemedel subventionera viss verksamhet. För detta ändamål har det s. k. glesbygdstödet inrättats. Genom glesbygdstödet har t. ex. ett antal lanthandlare kunnat fortsätta sin verksamhet, samtidigt som pensionärer kunnat få varor hemsända och affären kunnat vara ett serviceorgan för t. ex. systembolag och apotek. Glesbygdstödet har emellertid framför allt betydelse för tillkomsten av sysselsättningsmöjligheter som ett komplement till skogs- och jordbruk.

Glesbygdstödet har störst betydelse för Norrlands inland. Där råder speciella förhållanden med långa avstånd och gles bebyggelse. Varje arbetstillfälle betyder mycket för att upprätthålla den befintliga servicen.

För att klara en tillfredsställande service i detta område med sina mycket stora avstånd är det nödvändigt att ett nät av orter får utvecklas i regionen. Utan ett antal sådana stödjepunkter saknas möjligheter att ge människor i inlandet en rimlig servicenivå. Även näringslivet är helt beroende av detta servicenät – inte minst jord- och skogsbruket.

Sammantaget innebär utskottets ställningstagande att regeringen bör ta initiativ till ett samlat utvecklingsprogram för landsbygden. Inriktningen på arbetet har med tillstyrkan till motion A448 (m) angivits ovan. Vad utskottet anfört om ett utvecklingsprogram för landsbygden – som bör ges regeringen till känna – tillgodoser i huvudsak övriga i sammanhanget behandlade motioner.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

AU 1986/87: 13

3. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A448 yrkande 4 samt
med anledning av motionerna 1986/87: A421 yrkande 10, 1986/
87: A446 och 1986/87: A498 yrkande 2 som sin mening ger regeringen
till känna vad utskottet anfört.

6. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 3)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Utskottet har" och på s. 35 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

En levande landsbygd har betydelse för långt fler än dem som är direkt engagerade i de areella näringarna. Det gäller alla som är bosatta på landsbygden och i dess tätorter men även för de större tätorternas befolkning. Som framhålls i motion 1986/87: A421 (c) har emellertid landsbygdens problem och framtidsfrågor behandlats styvmoderligt i samhällsarbetet. Ringa hänsyn har tagits till de speciella förhållanden som råder på landsbygden. I t. ex. den närings-, bostads- eller utbildningspolitiska planeringen negligeras nästan helt behovet av en positiv befolkningsutveckling på landsbygden.

Det är mot denna bakgrund positivt att Europarådet har initierat ett kampanjarbete för landsbygdens utveckling. En kraftfull kampanj för att utveckla och skydda landsbygden och dess speciella kvaliteter är ett ytterst angeläget arbete. Det är viktigt att glesbygdsdelegationen får tillräckliga resurser och gehör för kraftfulla insatser för landsbygdens utveckling. Det är dock inte heller tillräckligt med bara en kampanj för att utveckla landsbygdens näringsliv. Det krävs mer konkreta och handfasta åtgärder om den nuvarande negativa befolkningsutvecklingen skall kunna brytas.

Landsbygdens utveckling förutsätter en bättre samordning mellan planeringen inom olika samhällssektorer. Det krävs en helhetssyn på planering av infrastruktur, bebyggelse, service m. m. om en nyetablering och utveckling av befintliga företag utanför de areella näringarna skall ske. Småindustrier, hantverk, hemslöjd, turism m. m. är exempel på verksamheter som kan utgöra komplement till landsbygdens basnäringar. Särskilt turistnäringen kan få stor betydelse. Våra orörda vildmarker, vår unika allemansrätt, våra nationalparker och naturreservat är resurser som kan användas och utnyttjas för att skapa arbetstillfällen. Med förbättrad tillgänglighet och ökad internationell marknadsföring kan ett större intresse skapas för turism och rekreation inom t. ex. den svenska fjällvärlden.

På den rena landsbygden är sysselsättningen av naturliga skäl främst anknuten till jord- och skogsbruk med binäringar. Det är enligt utskottets mening väsentligt att i huvudsak all åkermark som i dag är avsedd för livsmedelsproduktion hålls öppen. Detta bör bl. a. kunna ske genom en mer differentierad produktion. Odling av energigrödor och energiskog kommer att inför omställningen av energisystemet vara ett exempel på en ny produktion. En väsentlig förutsättning för en sådan utveckling är dock

att det finns en vilja från statsmakternas sida att skapa en marknad för inhemsk produktion av etanol för drivmedel. Skattefrihet för inhemskt producerad drivmedelsetanol bör därför medges. Vid lokaliseringen av produktionsanläggningar för etanol måste även sysselsättnings- och regionalpolitiska hänsyn tas vid sidan av de mera företagsekonomiska och energipolitiska skäl som primärt måste styra lokaliseringen.

Utskottet delar vidare uppfattningen i motion A421 att fler enskilda människor bör ges tillfälle att på hel- eller deltid äga och bruka egen jord och skog. En sådan utveckling skulle stärka familj jordbruket och ge fler personer möjligheter till att få sin utkomst inom jord- och skogsbruket.

Detta innebär att enskilda personer skall ha förköpsrätt till jordbruks- och skogsmark. Juridiska personer skall inte få köpa jord- och skogsfastigheter. Bolagsmark blir ödebygder. Staten bör vidare sälja ut stora delar av domänverkets skogar till enskilda. Kyrkan bör göra alternativa placeringar av sina ekonomiska tillgångar, jord och skog.

Kombinationssysselsättningar och olika typer av brukningskombinationer är önskvärda och måste underlättas genom ändringar i regelsystemet. Med hänsyn till de skilda förutsättningar som föreligger i olika delar av landet för jordbruksproduktion krävs att ett fortsatt särskilt stöd utgår till Norrlandsjordbruket.

Ett förslag till utvecklingsprogram enligt de riktlinjer som redovisats ovan bör med tillstyrkan av motion A421 snarast tas fram. Regeringen bör uppdraga åt glesbygd delegationen att lägga fram ett sådant förslag. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att övriga i sammanhanget behandlade motioner kan anses i huvudsaklig del vara tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *utvecklingsprogram för landsbygden*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkande 10 samt med anledning av motionerna 1986/87: A446, 1986/87: A448 yrkande 4 och 1986/87: A498 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Utvecklingsprogram för landsbygden (mom. 3, motiveringen)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 34 börjar med "Utskottet vill" och på s. 35 slutar med "i landsbygden" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill stryka under betydelsen av en kraftfull och sysselsättningsfrämjande ekonomisk politik för landsbygdens utveckling. Utskottet gör bedömningen att det behövs en ny inriktning på den ekonomiska politiken som främjar bl. a. de mindre företagens utveckling och de enskilda initiativen. Hur en sådan politik bör utformas har tidigare i år utvecklats av de icke socialistiska partierna i finansutskottet. Vidare bör nämnas vikten av samordning mellan olika politikområden där de regionalpolitiska aspekterna ges en framskjutten roll.

8. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet m. m. (mom. 5)

AU1986/87:13

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 37 börjar med "Utskottet vill" och på s. 38 slutar med "behandlade motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis stryka under centerpartiets krav i motion 1986/87: A421 att riksdagens beslut om förutsättningar och prioriteringsordning för utlokalisering av statliga myndigheter skall ligga fast och fullföljas.

Det kan konstateras att några verkliga försök att omlokalisera statlig verksamhet inte har gjorts under de senaste åren. I årets budgetproposition försöker industriministern med några perifera exempel ge sken av att regeringen för en kraftfull politik för utlokalisering av statlig verksamhet. Industriministern uttalar bl. a. att det är viktigt att möjligheterna prövas att välja annan lokaliseringsort än Stockholm vid inrättandet av nya myndigheter. Han säger vidare att om inte särskilda skäl talar emot en lokalisering utanför Stockholm bör nya myndigheter förläggas till annan del av landet.

Detta uttalande av industriministern bör ställas mot hur regeringen i praktiken har gått till väga när utlokalisering av en ny statlig myndighet har varit aktuell. Av den socialdemokratiska regeringens agerande vid dessa tillfällen kan man dra slutsatsen att den alltid finner "särskilda skäl" som talar emot en utlokalisering. Nya myndigheter som under de senaste åren lokaliserats till de inre delarna av Stockholmsområdet är t. ex. den centrala myndigheten för AMU-organisationen, överstyrelsen för civil beredskap, energiverket och kemikalieinspektionen. Detta visar klart att regeringspolitiken inte syftar till utlokalisering utan i stället har en reell koncentrationsinriktning.

Utskottet ansluter sig vidare till den i nämnda motion deklarerade åsikten att en betydelsefull del i utvecklingen mot ett decentraliserat samhälle är att beslut och befogenheter läggs så nära dem det berör som möjligt. En decentralisering av funktioner från den centrala nivån till läns- och kommunnivå bör ske. En reduktion av centrala uppgifter medför att ansvar och kompetens flyttas över till den regionala nivån med större möjligheter att lokalisera bl. a. utredningar utanför Stockholm. Exempelvis bör den kompetens och det kunnande som byggs upp vid de nya länsskattemyndigheterna kunna utgöra en resurs i det offentliga utredningsarbetet.

I Stockholmsregionen har expansionen inom den offentliga sektorn varit mycket kraftig under de senaste åren. Detta understryker betydelsen av att i större utsträckning lägga ut arbetsuppgifter från den centrala nivån till kommun- och länsnivå. Enligt utskottets mening bör en liknande process ske inom länen genom en decentralisering av olika länsfunktioner till kommuner och kommundelar. Nödvändiga besparingar och rationaliseringsåtgärder får vidare inte ske på ett sådant sätt att de förstärker koncentrationsutvecklingen i samhället ytterligare.

Utskottet anser att decentraliseringsåtgärder av här beskrivet slag medför att betydande positiva regionala sysselsättningseffekter nås samtidigt

som byråkratin minskar. Med anledning av det ovan anförda tillstyrks motion A421 i aktuell del. Motionerna A440 och A454 får anses vara i huvudsak tillgodosedda med vad utskottet anför.

Vad utskottet anför om fortsatt omlökalisering av statlig verksamhet bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *fortsatt omlökalisering av statlig verksamhet m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkandena 11 och 12 samt med anledning av motionerna 1986/87: A440 och 1986/87: A454 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

9. Planeringstalen (mom. 15)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 40 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den mening som kommer till uttryck i centerpartiets partimotion 1986/87: A421 rörande planeringstalens roll som styrinstrument i regionalpolitiken. Befolkningsmål som underlag i en politik för regional utveckling måste finnas kvar. De skall vara ett riktmärke för samhällets insatser och utgöra en vägledning för vilket befolkningsunderlag som är nödvändigt för en balanserad utveckling. Som utgångspunkt skall gälla de planeringstal som lades fast i 1982 års riksdagsbeslut om regionalpolitiken.

Enligt utskottets uppfattning bör regeringens förslag om att avskaffa planeringstalen avslås. Riksdagen bör därvid uttala att målsättningen måste vara att storstädernas andel av befolkningen långsiktigt skall vara oförändrad och en inflyttning ske i de områden som är hårdast drabbade av befolkningsomflyttningen. Detta bör ges regeringen till känna.

Vad utskottet har anför med tillstyrkan av motion A421 i aktuell del innebär att propositionen i motsvarande del bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *planeringstalen*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkandé 3 avslår propositionen i fråga om begärt godkännande av vad som förordats om att avskaffa systemet med planeringstal som styrinstrument i regionalpolitiken.

10. Tillfälliga stödområden (mom. 17)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i centerpartiets motion 1986/87: A421 om inplacering av kommuner utanför det ordinarie stödom-

rådet i tillfälligt stödområde vid strukturkriser. I likhet med motionärerna anser utskottet att de möjligheter regeringen har att förklara orter/regioner som drabbas av strukturförändringar och arbetsmarknadsproblem som tillfälliga stödområden måste utnyttjas på ett mera rättvist och konsekvent sätt än regeringen hittills gjort. En akut industrikras och en kontinuerligt pågående strukturförändring med minskande sysselsättningstillfällen som följd bör likabehandlas av statsmakterna. Under senare år har flertalet mindre kommuner drabbats lika hårt eller hårdare av strukturförändringar än t. ex. Malmö i samband med nedläggningen av Kockums Varv.

Det anförda, som bör ges regeringen till känna, innebär tillstyrkan av motion A421 i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *tillfälliga stödområden*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkande 21 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

11. Ett system med riskgarantilån (mom. 26)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "refererad del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning kan man i dag konstatera att medelsarsenalen inom regionalpolitiken sedan ett par decennier till stor del består av olika selektiva stödformer. Dessa är förenade med en rad nackdelar, inte minst från informationssynpunkt för berörda företag och myndigheter. Därutöver medför selektiva stödformer ofrånkomligen ökade krav på administration jämfört med mera generella stödformer. Sammantaget leder detta till att utskottet förespråkar dels en begränsning av antalet stödformer, dels att generella kostnadssänkande medel i ökad utsträckning kommer till användning inom regionalpolitiken.

En sådan nyordning leder enligt utskottets uppfattning till att beslutsordningen beträffande regionalpolitiskt stöd automatiskt förenklas och att utrymmet för "politiska" beslut minskas. En enklare stödhantering ger också möjligheter till en säkrare uppföljning av projekten. Utskottet biträder alltså moderata samlingspartiets kritik av den nuvarande beslutsordningen i kommittémotionen 1986/87: A448 och föreslår att de nuvarande stödformerna lokaliseringsstöd, offertstöd och sysselsättningsstöd avskaffas och ersätts av en ny generell stödform, benämnd riskgarantilån.

Ett system med riskgarantilån kännetecknas av att riskgarantier av olika storlek utgår beroende på i vilket stödområde företaget är beläget. För de normala affärsmässiga riskerna bör dock finansiering med eget kapital och sedvanliga bankkrediter gälla. Utskottet menar att ett sådant system innebär en klar markering att det regionalpolitiska stödet inte är en bidragsmöjlighet för mindre goda affärsprojekt utan att detta stöd uteslutande har till syfte att kompensera för den högre risk som kan följa av lokaliseringen till ett stödområde. Det nya systemet kommer inte – såsom det nuvarande –

att vara ensidigt inriktat på byggnader och maskiner. I stället tas hänsyn till samtliga fördringsaspekter för de berörda företagen i regionalpolitiskt prioriterade regioner. När det gäller den närmare utformningen av riskgarantilånen hänvisas till motionen.

Utskottet anser sålunda att man bör pröva ett system med riskgarantilån i enlighet med motionärernas förslag. Det får ankomma på regeringen att utfärda närmare bestämmelser om de nya riskgarantilånen i enlighet med ovan angivna riktlinjer.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *ett system med riskgarantilån m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A448 yrkandena 2, 7 och 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Statliga kreditgarantier (mom. 27)

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Tidigare har" och på s. 49 slutar med "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i folkpartiets och centerpartiets motioner (A 420 resp. A421) anser utskottet att det är en klar fördel att lokaliseringsslånen hanteras direkt av bankerna i stället för av statliga myndigheter. Statens engagemang bör begränsas till att ge erforderliga kreditgarantier.

I riksrevisionsverkets (RRV) utredning, Översyn av vissa låneformer m. m. (1984), pekas på de olika administrativa fördelarna med att lägga över de mest marknadsnära statliga låneformerna till kreditinstitut. Bland de låneformer som har villkor liknande kreditmarknadsinstitutens nämner RRV bl. a. lokaliseringsslånen. RRV:s bedömning är att lokaliseringsslånen med fördel kan ersättas av lånegarantier. Även denna på regeringens initiativ gjorda översyn talar sålunda för en övergång till ett kreditgarantisystem.

Vad utskottet i anslutning till motionerna A420 och A421 anfört om statliga kreditgarantier bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *statliga kreditgarantier i stället för lokaliseringsslån*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A420 yrkande 5 och 1986/87: A421 yrkande 19 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Statliga kreditgarantier (mom. 27, motiveringen)

AU1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Tidigare har" och på s. 49 slutar med "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt att ett nytt regionalpolitiskt stöd i form av riskgarantilån införs samt att bl. a. lokaliseringsslånen avskaffas. Det senare förordas också i motionerna 1986/87: A420 (fp) och 1986/87: A421 (c). Utskottet kan inte se någon anledning att ersätta dessa lån med kreditgarantier såsom föreslås i de båda motionerna. Dessa avstyrks därför av utskottet.

14. Avskaffande av offertstödet (mom. 29)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Utskottet behandlade" och på s. 50 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Offertstödet är som framhålls i motion 1986/87: A420 (fp) en utpräglat selektiv stödform. Det betyder att det inte finns några fasta regler för stödgivningen utan att denna avgörs efter förhandlingar mellan staten och enskilda företag. Detta förfarande kan medföra risker för missbruk. På sikt kan ett sådant system förväntas leda till ekonomisk ineffektivitet därigenom att stödet lätt kan komma "fel" företag till godo. Det bör tilläggas att offertstödet hittills utnyttjats i begränsad omfattning. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet förslaget i motion A420 att offertstödet avskaffas.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *avskaffande av offertstödet*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A420 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

15. Avskaffande av offertstödet (mom. 29, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 49 börjar med "Utskottet behandlade" och på s. 50 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i moderata samlingspartiets motion 1986/87: A448 att de nuvarande stödformerna – bl. a. offertstödet – ersätts av ett enhetligt system med riskgarantilån. Denna form av lån skall kompensera företaget för den högre risk som lokaliseringen till ett stödområde motiverar. Förslaget tillgodoser yrkandet i motion 1986/87: A420 om avveckling av offertstödet. Motionen bör därför inte föranleda någon åtgärd.

16. Nya former av offertstöd (mom. 30)

AU1986/87:13

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1986/87: A421 bör villkoren för olika typer av stöd bestämmas genom förhandlingar mellan staten och enskilda företag utifrån en målsättning om de regionala effekter som eftersträvas i en viss ort eller region. Enligt utskottets uppfattning motiverar detta synsätt att man prövar nya former av offertstöd.

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *nya former av offertstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Villkorad avskrivningsrätt för studielån (mom. 33)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning kan villkorad avskrivning för studiemedel – knuten till bosättning och arbete inom stödområdena A och B – bli ett verksamt medel inom den regionalpolitiska medelsarsenalen. Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motion 1986/87: A421 att detta skulle vara ett sätt att rekrytera kvalificerad arbetskraft till näringsliv och offentlig tjänst inom de regionalpolitiskt prioriterade regionerna. För den enskilda individen skulle ett sådant system innebära en förstärkning av den disponibla inkomsten med i medeltal 10 000 kr. årligen för dem som har de största studieskuldena. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion A421 i motsvarande del. Utskottets ställningstagande bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *villkorad avskrivningsrätt för studielån*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkande 27 c och med anledning av motion 1986/87: A468 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Villkorad avskrivningsrätt för studielån (mom. 33, motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att uppslaget i motion 1986/87: A468 (m) med villkorad avskrivningsrätt för studielån – knuten till arbete och bosättning inom stödområdet under viss tid – närmare bör studeras som ett av flera tänkbara instrument att användas för att stimulera kvalificerad arbetskraft

att flytta till glesbygden. Såsom påpekas i motionen bör för- och nackdelar vägas mot andra åtgärder som skulle ha samma syfte och effekt. Med hänsyn till de överväganden beträffande stödformerna som blir aktuella i den av utskottet förordade regionalpolitiska utredningen bör dock motionen i denna del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

19. Avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C (mom. 34)

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 53 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i bl. a. motionerna 1986/87: A420 och 1986/87: A421 skulle ett genomförande av propositionens förslag om avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C innebära att hårt drabbade bygder, bl. a. i Bergslagen, Norrland och Dalsland, får försämrade möjligheter att upprätthålla sysselsättningen. Utskottet anser således att besparingsarbetet i första hand bör inriktas på andra sektorer inom ekonomin än de regionalpolitiskt prioriterade regionernas sysselsättning. Därtill vill utskottet betona att det regelsystem som gäller för sysselsättningsstödet måste få ligga fast under viss period för att företag och företagare skall få tid att reagera på olika ekonomiska incitament till bl. a. ökning av antalet anställda. Enligt utskottet finns det anledning att avstå från frekventa ändringar i stödsystemet med hänsyn till samhällsönskemålet att försäkra sig om företagarnas tilltro till stödsystemet och de däri ingående ekonomiska kompensationerna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet propositionens förslag. Därmed tillgodoses kraven i motionerna A417, A420, A421, A424, A480 och A495. Den i motion A493 begärda beredskapen för ett eventuellt återinförande av sysselsättningsstödet i stödområde C bör därmed inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. beträffande *avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A417 yrkande 1, 1986/87: A420 yrkande 7, 1986/87: A421 yrkande 22, 1986/87: A424 yrkande 1, 1986/87: A480 yrkande 3 och 1986/87: A495 yrkande 2 samt med avslag på motion 1986/87: A 493 yrkande 7 avslår propositionen i motsvarande del.

20. Avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C (mom. 34, motiveringen)

AU1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 53 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i moderata samlingspartiets motion 1986/87: A448 att de nuvarande stödformerna – bl. a. sysselsättningsstödet – ersätts av ett enhetligt system med riskgarantilån. Denna form av lån skall kompensera företagen för den högre risk som lokaliseringen till ett stödområde innebär.

Propositionsförslaget att avskaffa sysselsättningsstödet i stödområde C kan ses som ett första led i en reform mot ett införande av riskgarantilån och ett slopande av flera regionalpolitiska stödformer, bl. a. sysselsättningsstödet. Enligt utskottets uppfattning bör man gå vidare på den inlagna vägen mot ett system med riskgarantilån. Utskottet avstyrker därför motionerna A417, A420, A421, A424, A480, A493 och A495 i vilka begärs att sysselsättningsstödet skall bibehållas i stödområde C.

21. Regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik (mom. 35)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar med "Utskottet vill" och på s. 54 slutar med "utan bifall" bort ha följande lydelse:

I likhet med motion 1986/87: A411 (m) anser utskottet att det är angeläget att förbättra läkarförsörjningen inom de glest befolkade delarna i landet. Därför bör reglerna ändras så att länsanslagen för regionalpolitiska ändamål också kan användas till stöd vid etablering av läkarpraktik i de regionalpolitiska stödområdena och andra glesbygdsområden. Därmed tillgodoses även motion 1986/87: A496. Utskottets ställningstagande bör regeringen underrättas om.

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A411 och 1986/87: A496 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

22. Samlingslokaler i glesbygd (mom. 41)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Utskottet kan därför" och slutar med "motion A459" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av att utskottet ser positivt på samutnyttjande av samlingslokaler i glesbygd bör – i enlighet med förslaget i motion 1986/87: A459 (c) – glesbygdssstödet till samhällelig service utvidgas. Utskottet delar motionärernas bedömning att detta stöd inte endast bör gälla samlingslokaler där kommuner är huvudman utan även bör omfatta allmänna föreningsägda samlingslokaler. Vilken huvudman samlingslokalen har torde snarast vara en administrativ fråga av underordnad betydelse. Utskottet tillstyrker därför motion A459. Regeringen bör ges i uppdrag att återkomma med förslag till ändrade grunder för bidragsgivningen.

dels att utskottets hemställan under 41 bort ha följande lydelse:

41. beträffande *samlingslokaler i glesbygd*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A459 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

23. Högsta belopp för avskrivningslån (mom. 42)

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 56 som börjar med "Samma yrkanden" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Glesbygdssstödet är en stödform som visat sig ge goda effekter. Det är enligt utskottets mening önskvärt att man inom ramen för detta stöd kan finansiera såväl större som mindre investeringar. De höjningar av maximibeloppen för avskrivningslån och för uthyrningsstugor till 300 000 kr. resp. 50 000 kr. som föreslås i centerns partimotion 1986/87: A421 och i motion 1986/87: A479 (fp) överensstämmer helt med vad både glesbygdsdelegationen och den regionalpolitiska kommittén tidigare föreslagit. Maximibeloppen ligger för närvarande på 260 000 kr. resp. 39 000 kr. Förslagen är sålunda väl motiverade, varför utskottet tillstyrker motionerna A421 och A479 i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. beträffande *högsta belopp för avskrivningslån*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A421 yrkande 17 och 1986/87: A479 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

24. Högsta belopp för IKS-bidrag (mom. 43)

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är IKS-stödet en förhållandevis effektiv stödform inom den regionalpolitiska medelsarsenalen. IKS-stödet har bidragit till att glesbygden fått fler arbetstillfällen och utökad samhällsservice samtidigt som handläggningen av stödet varit snabb och smidig. För att

detta stöd skall kunna utnyttjas så effektivt som möjligt bör dock – såsom tidigare föreslagits av glesbygdsdelegationen – reglerna ändras så att högsta beloppet för IKS-bidrag höjs till 50 000 kr. för ett enskilt projekt. Maximibeloppet är för närvarande 39 000 kr. Utskottet tillstyrker således motionerna 1986/87: A421 (c) och 1986/87: A479 (fp) i här aktuella delar.

dels att utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. beträffande *högsta belopp för IKS-bidrag*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87: A421 yrkande 18 i motsvarande del och 1986/87: A479 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

25. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (mom. 44)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser:

dels att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning visar riksrevisionsverkets rapport att det inte är realistiskt att begränsa IKS-stödet till äldre, lokalt bundna arbetslösa. För att verkningsgraden skall bli maximal måste målgruppen vidgas. Utskottet delar därför uppfattningen i motion 1986/87: A421 (c) att inte enbart äldre arbetslösa skall kunna delta i IKS-verksamhet. Det är en förutsättning för att IKS-verksamheten skall kunna fungera som ett offensivt och långsiktigt regionalpolitiskt instrument. Utskottet tillstyrker därför motionen i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A421 yrkande 18 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

26. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (mom. 45)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 59 börjar med "Utskottet vill" och på s. 60 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Såsom anförs i kommittémotion 1986/87: A448 från moderata samlingspartiet är det nödvändigt att i ökad utsträckning använda generella kostnadsänkande medel i regionalpolitiken. Den dåligt utvecklade infrastrukturen och tjänstesektorn i de regionalpolitiskt prioriterade regionerna i kombination med bristen på kvalificerad arbetskraft medför speciella kostnadsnackdelar för dessa regioner. Företagen bör generellt kompenseras härför. Genom sänkning av socialavgifterna får alla företag i stödregionerna lägre kostnader. Nedsättningen bör avse all verksamhet utom den offentliga. Med hänsyn till de tröskelproblem som kan uppkomma för

angränsande regioner bör socialavgifterna minskas med tio procentenheter i stödområde A och tre procentenheter i stödområde B. Regeringen bör återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen.

Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör med hänvisning till vad som ovan anförts inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. *beträffande geografisk och branschmässig nedsättning av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A448 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1986/87:A420 yrkande 3, 1986/87:A421 yrkandena 23 och 24, 1986/87:A434 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

27. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (mom. 45)

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 59 börjar med "Utskottet vill" och på s. 60 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Såsom anføres i partimotion 1986/87:A420 av folkpartiet bör de centralt givna stödformerna i högre grad vara generella. De skall vara lätta att administrera och det skall vara lätt för företag och enskilda att informera sig om vilka förutsättningar som gäller. Enligt utskottets uppfattning bör därför avgiftsnedsättningen utformas så att all icke-offentlig verksamhet i stödområde A erhåller en tioprocentig nedsättning. Därmed förbättras konkurrensläget för företagen i de regionalpolitiskt mest drabbade områdena. Vidare medför omläggningen att man undviker den nuvarande grannliga gränsdragningen mellan olika branscher.

Regeringen bör återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen. Med hänvisning till vad ovan anförts bör övriga i sammanhanget behandlade motioner inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. *beträffande geografisk och branschmässig nedsättning av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A420 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1986/87:A421 yrkandena 23 och 24, 1986/87:A434, 1986/87:A448 yrkande 5 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

28. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (mom. 45)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 59 börjar med "Utskottet vill" och på s. 60 slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion 1986/87:A421 (c) vill utskottet stryka under att nedsättningen av socialavgifterna måste läggas där de bäst behövs. För Norrbottens del innebär den nuvarande generella sänkningen av socialavgifterna i länets samtliga kommuner att de kommuner som har de svåraste problemen missgynnas.

Kustkommunernas konkurrensläge gentemot de fyra malmfälskommunerna och övriga inlandskommuner förbättras därigenom kraftigt med en förstärkt inomregional obalans som följd. Det är vidare enligt utskottets mening helt orimligt att sänkta avgifter kommer kustområden i Norrbottens län till del men inte inlandskommuner i Västerbottens och Jämtlands län som inplacerats i stödområde A.

Avgiftsnedsättningen bör således utvidgas till att gälla hela stödområde A och bör därutöver omfatta de kommuner i Norrbottens län som tillhör stödområde B. Avgiftsnedsättningen bör i fortsättningen avse samtliga privata, kooperativa och statliga företag.

Utöver avgiftsnedsättningen kan Norrbottensföretag som ökar sin selsättning få bidrag till arbetsgivaravgiften med för närvarande 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. I enlighet med förslaget i motion A421 bör bidraget differentieras, så att det utgår med 15 000 kr. till företag belägna i sådana Norrbottenskommuner som tillhör stödområdena A eller B och med 5 000 kr. till företag i de kommuner i samma län som tillhör stödområde C.

Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till ändringar i den aktuella lagstiftningen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts bör övriga i sammanhanget behandlade motioner inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *geografisk och branschmässig nedsättning av socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkandena 23 och 24 samt med avslag på motionerna 1986/87:A420 yrkande 3, 1986/87:A434, 1986/87:A448 yrkande 5 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

29. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m.
(mom. 51)

AU1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m)
anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motion 1986/87:A448 (m) att införa riskgarantilån och att avskaffa bl. a. lokaliseringsbidragen. I enlighet härmed bör riksdagen till den nya stödformen anvisa ett särskilt anslag som bör uppföras med 255 milj. kr. såsom föreslås i motionen. Därmed avstyrks motion A420.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A448 yrkandena 9 och 12, samt med avslag på dels propositionen i motsvarande del, dels motion 1986/87:A420 yrkande 10 till *Riskgarantilån* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 255 000 000 kr.,

30. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m.
(mom. 51)

Under förutsättning av bifall till reservation 14

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt folkpartiets förslag att slopa offertstödet. Härigenom minskar medelsbehovet under anslaget med 60 milj. kr. Förslaget i motion 1986/87:A448 (m) att införa riskgarantilån har avstyrkts av utskottet. Följförslagen beträffande medelsanvisningen i här aktuella delar av motion A448 avstyrks därmed.

dels att utskottets hemställan under 51 bort ha följande lydelse:

51. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A420 yrkande 10, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1986/87:A448 yrkandena 9 och 12 till *Lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 302 000 000 kr.,

31. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (mom. 52)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m)
anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

9 Riksdagen 1986/87. 18 saml. 13

Med införandet av riskgarantilånen bortfaller lokaliseringsslånen och därmed behovet av anslag för ändamålet. Yrkandet i motion 1986/87:A448 (m) om avslag på regeringens anslagsframställning på denna punkt tillstyrks alltså. Samtidigt tillgodoses motsvarande avslagsyrkande i motion 1986/87:A420 (fp). Något behov av statliga kreditgarantier föreligger inte, och därför behövs inte heller något särskilt anslag härför som begärs i motion 1986/87:A421 (c). I sak innebär även den motionen att regeringens anslagsframställning bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A448 yrkande 13 samt med anledning av motionerna 1986/87:A420 yrkande 6 och 1986/87:A421 yrkande 19 b avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till *Lokaliseringsslån*.

32. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsslån (mom. 52)

Under förutsättning av bifall till reservation 12

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 63 som börjar med "I den" och slutar med "medelsanvisning tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare tillstyrkt till förslaget att ersätta lokaliseringsslånen med statliga kreditgarantier. Regeringens framställning om anslag till sådana lån bör därför avslås. För att täcka eventuella förluster för staten på grund av kreditgarantierna bör dock finnas ett anslag som i enlighet med motion 1986/87:A421 bör uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Beviljade men den 1 juli 1987 inte utbetalade lån kan finansieras med kvarstående medel på innevarande års låneanslag.

Utskottet tillstyrker alltså motion A421 i aktuell del. Med det anförda tillgodoses i sak motionerna A420 och A448 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 52 bort ha följande lydelse:

52. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkande 19 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1986/87:A420 yrkande 6 och 1986/87:A448 yrkande 13 samt med avslag på propositionen i motsvarande del till *Lokaliseringsslån* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

33. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (mom. 53)

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 64 börjar med "Enligt utskottets" och på s. 65 slutar med "på anslaget" bort ha följande lydelse:

Den inriktning på de regionalpolitiska insatserna som regeringen föreslår – och som utskottet ställt sig bakom – innebär kraftfulla insatser över ett brett fält där de infrastrukturella åtgärderna har en särskild betydelse. För

anslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. föreslås för nästa budgetår 488 milj. kr. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning, men utgår samtidigt från att regeringen under budgetåret återkommer till riksdagen om det visar sig att medlen inte räcker till för att förverkliga angelägna projekt m. m.

Med hänvisning till utskottets ställningstagande avstyrks motionerna A 420, A421, A448 och A451 i motsvarande delar.

dels att utskottets hemställan under 53 bort ha följande lydelse:

53. att riksdagen med avslag på motionerna 1986/87:A420 yrkande 11, 1986/87:A421 yrkande 15, 1986/87:A448 yrkande 14 och 1986/87:A451 yrkande 4 till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 488 000 000 kr.,

34. Anslagsfördelningen på länsstyrelserna (mom. 54)

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 65 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade uppfattning att regeringen och industriverket liksom hittills bör ha medel till förfogande för åtgärder som griper över flera län eller för försöksverksamheter av speciellt intresse. Ett visst belopp bör därför avsättas för centrala konsult- och utredningsinsatser samt för teknik- och kunskapsspridning. Med hänvisning härtill avstyrks motionen i aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 54 bort ha följande lydelse:

54. beträffande *anslagsfördelningen på länsstyrelserna* att riksdagen avslår motion 1986/87:A421 yrkande 16.

35. Länsanslaget i olika län (mom. 57–69, motiveringen)

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 66 börjar med "Utskottet har" och på s. 67 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör det liksom hittills ankomma på regeringen att fördela anslaget till regionala utvecklingsinsatser m. m. mellan länen. Det är självklart att regeringens fördelning av medlen har som utgångspunkt de aktuella förhållandena och problemen i resp. län. Några särskilda anvisningar från riksdagens sida bör därutöver inte ges i denna fråga. Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda motionerna i aktuella delar.

36. Särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern (mom. 70)

AU 1986/87:13

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 67 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "aktuella motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till den mening som anförs i motion 1986/87:A432 av Björn Samuelson (vpk) rörande ett statligt finansieringsansvar vad avser Laxfond för Vänern. Utskottet bedömer att ett fullföljande av projektet kommer att få stor regionalekonomisk betydelse för Vänernområdet. Bl. a. gäller det att utveckla en kvalificerad och kommersiellt lönsam fisketurism i syfte att skapa nya och varaktiga sysselsättningstillfällen i regionen. Utskottet vill därför understryka angelägenheten av att staten helt tar ansvaret för att finansiera Laxfonden.

Motion A432 tillstyrks alltså i aktuell del. Med det anförda tillgodoses i huvudsak även motionerna 1986/87:A470, 1986/87:A485 och 1986/87:Jo 411.

dels att utskottets hemställan under 70 bort ha följande lydelse:

70. beträffande *särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A432 i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1986/87:A470, 1986/87:A485 yrkandena 1 och 2 och 1986/87:Jo411 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

37. Särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern (mom. 70, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 33

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 67 som börjar med "Som ovan" och slutar med "aktuella motionerna" bort ha följande lydelse:

Som utskottet redovisat arbetar de berörda länsstyrelserna för närvarande med ett handlingsprogram för det aktuella projektet. Detta bör kunna utgöra ett viktigt underlag för beslut om hur man skall gå vidare i frågan. När det gäller länsstyrelsernas engagemang i projektet inom ramen för de s. k. länsanslagen bör det enligt utskottets uppfattning ankomma på de berörda länsstyrelserna att göra erforderliga prioriteringar.

Med hänvisning till vad sålunda anförts avstyrks de aktuella motionerna.

38. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 74)

AU 1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservation 26

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "395 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till den geografiska och branschmässiga utvidgning som tidigare föreslagits beträffande avgiftsnedsättningen bör förevarande anslag räknas upp på det sätt som förordats i kommittémotion 1986/87: A448 (m) eller till 625 milj.kr. Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 1986/87:A420 och 1986/87:A451 i huvudsaklig del tillgodoses i tillämpliga delar.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A448 yrkande 6 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1986/87:A420 yrkande 4 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 625 000 000 kr.,

39. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 74)

Under förutsättning av bifall till reservation 27

Elver Jonsson och Sigge Godin (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "395 000 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att utskottet tidigare förordat en geografisk och branschmässig utvidgning beträffande avgiftsnedsättningen av socialavgifter måste förevarande anslag räknas om på det sätt som angivits i motion 1986/87: A 420 (fp), dvs. till 515 milj.kr. Därmed tillgodoses i huvudsaklig del även yrkandena om anslagsuppräknning i motionerna 1986/87:A448 och 1986/87:A451 till viss del.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A420 yrkande 4 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1986/87:A448 yrkande 6 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 515 000 000 kr.,

40. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 74)

AU 1986/87:13

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar med "Motionsyrkandena går" och slutar med "395 000 000 kr." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör försöket med nedsättning av socialavgifter i Norrbottens län slopas. Utskottet anser att det finns flera principiella invändningar mot att använda nedsättning av socialavgifter som ett regionalpolitiskt medel. Socialavgifterna syftar till att finansiera vårt lands medborgerliga rättigheter och allmänna nyttigheter och de bör därför vara likartat utformade över hela landet. Därutöver motsvaras denna bidragsförmån inte av någon motprestation från företagens sida. Enligt utskottets uppfattning är de nämnda invändningarna mot avgiftsnedsättningen i Norrbotten så allvarliga att detta system bör slopas och motsvarande medel tillföras det s. k. länsanslaget. Medel för att ersätta socialförsäkringssystemet för det intäktsbortfall som uppstår genom försöksverksamheten behöver därmed inte längre anvisas. Som en följd härav avstyrks även förslagen om anslagsuppräknig i motionerna 1986/87:A420 (fp), 1986/87:A448 (m) och 1986/87:A451 (c).

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. att riksdagen avslår dels propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till Ersättning för nedsättning av socialavgifter, dels motionerna 1986/87:A420 yrkande 4, 1986/87:A448 yrkande 6 och 1986/87:A451 yrkande 2 i motsvarande del.

41. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 75)

Under förutsättning av bifall till reservation 11

Anders G Högmärk, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 69 som börjar med "Eftersom utskottet" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Eftersom utskottet i det föregående har föreslagit att sysselsättningsstödet skall upphöra behöver – vid bifall härtill – medel inte längre anvisas för detta ändamål. Med hänsyn till att stödet löper under flera år bör redan påbörjad stödgivning dock fullföljas. Sådant stöd bör övergångsvis betalas ut från anslaget C 1. Visst regionalpolitiskt stöd. Som en följd av vad som sagts avstyrks även motion 1986/87:A420 (fp) i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 74 bort ha följande lydelse:

74. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A448 yrkande 15 avslår dels propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till Sysselsättningsstöd, dels motion 1986/87:A420 yrkande 8 samt som sin mening ger régeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av tidigare beviljat sysselsättningsstöd,

42. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (mom. 75)

AU1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservation 19

Elver Jonsson (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sigge Godin (fp) och Rosa Östh (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 70 som börjar med "Såsom tidigare" och slutar med "till Sysselsättningsstöd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt att sysselsättningsstödet oförändrat bör vara kvar i stödområde C. Med hänsyn härtill bör det av regeringen beräknade beloppet för Sysselsättningsstöd räknas upp med 25 milj.kr. Med det anförda avstyrks motion A448 (m) i här aktuell del.

dels att utskottets hemställan under 75 bort ha följande lydelse:

75. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A420 yrkande 8, med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion A448 yrkande 15 till *Sysselsättningsstöd* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 194 000 000 kr..

43. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (mom. 76)

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 70 börjar med "Centerpartiet lade" och slutar med "till ERU" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion 1986/87:A421 (c) att ERU:s verksamhet bör finansieras på det sätt som skedde tidigare, dvs. från industridepartementets kommittéanslag (numera benämnt Utredningsverksamhet m. m.). Regeringen bör underrättas härom. I sak innebär utskottets ställningstagande att regeringens föreliggande begäran om anslag bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A421 yrkande 20 dels avslår propositionen i vad avser begäran om anslag för budgetåret 1987/88 till Expertgruppen för forskning om regional utveckling, dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om finansiering av ERU:s verksamhet över industridepartementets anslag till Utredningsverksamhet m. m.,

44. Medelsanvisning till anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m. m. (mom. 78)

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 72 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "bör avslås" bort ha följande lydelse:

Som utskottet i ett inledande avsnitt framhållit behövs en brett upplagd och samordnad politik för att främja utvecklingen mot regional balans i riket. Regeringen lägger också i budgetpropositionen fram en rad förslag på olika politikområden med denna inriktning.

I syfte att allmänt stärka näringslivsmiljön i de regionalpolitiskt svaga regionerna har insatser inom forskning, utbildning, teknikspridning och kommunikationer givits hög prioritet i årets budget. Betydande belopp föreslås för dessa ändamål, bl. a. inemot 4 miljarder kronor för bärighets-höjande åtgärder i vägnätet i skogslänen under en tioårsperiod.

Utskottet delar uppfattningen att det härutöver krävs särskilda medel som möjliggör att man i de utsatta regionerna, t. ex. Norrlands inland och Bergslagen, kan initiera och genomföra angelägna projekt i syfte att förbättra infrastrukturen. Det kan gälla att snabbt få till stånd alternativ sysselsättning i orter som drabbats av omfattande strukturomvändningsproblem. Det kan också gälla ett långsiktigt arbete med mindre projekt inom olika verksamhetsområden och som syftar till att stärka utvecklingsmiljön för företag. Sådana projekt kan ofta vara länsövergripande och spänna över flera politikområden och därigenom kräva att initiativ kan tas utifrån en regionalpolitisk utgångspunkt.

Det föreslagna anslaget är avsett att stärka infrastrukturen – forskning och utbildning, teknikutveckling och teknikspridning, kommunikationer, småföretagsutveckling. Avsikten är att med denna typ av insatser stärka de särskilt utsatta regionernas långsiktiga utvecklingskraft och göra dem mera attraktiva för företagsetablering. Därmed skulle de bli mer konkurrenskraftiga gentemot storstadsområdena och tillväxtregionerna runt universitet och högskolor.

De insatser det här är fråga om har således en utpräglat regionalpolitisk målsättning. Med de föreslagna medlen kan regeringen på ett snabbt och flexibelt sätt ta upp överläggningar med myndigheter och företag för att lösa uppkommande problem. Med dessa medel kan man vidare åstadkomma sektorsövergripande insatser utan att diskussion behöver uppstå om kostnadsfördelningen sektorerna emellan. Slutligen garanteras att de regionalpolitiska aspekterna ges en avgörande roll vid valet av insatser.

Mot den angivna bakgrunden tillstyrker utskottet förslaget i propositionen om 300 milj. kr. för särskilda regionalpolitiska insatser under en treårsperiod.

De i sammanhanget behandlade motionerna med yrkanden om avslag på regeringens förslag avstyrks sålunda. Utskottet är inte berett ta ställning till konkreta förslag beträffande medlens användning varför motion 1986/87: A 482 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1986/87:A420 yrkande 12, 1986/87:A448 yrkandena 3 och 4 samt 1986/87:A482 yrkande 3 till *Särskilda regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m.m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 300 000 000 kr..

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 77 börjar med "Utskottet har" och på s. 79 slutar med "delegationer m. m." bort ha följande lydelse:

Den negativa utvecklingen i Norrland måste vändas. Erfarenheten har emellertid med all önskvärd tydlighet visat att den traditionella regionalpolitiken inte förmår påverka de krafter som styr utvecklingen. Det krävs därför grundläggande förändringar i den ekonomiska politiken som innebär att kapitalöverföringen till det privata kapitalet och enskilda rika stoppas. Strömmen av kapital måste vändas för att samhället skall få möjlighet att genom politiska beslut vrida utvecklingen rätt. Det krävs vidare en ny regionalpolitik vars främsta innehåll utgörs av samhällliga styrmedel när det gäller industrietableringar. I detta sammanhang bör löntagarfonderna och i synnerhet Nordfonden spela en viktig roll.

Situationen i Norrlands inland är särskilt problematisk. Problemen ökar snabbt och de negativa effekterna förstärker varandra. Några självläkande krafter finns inte. Endast mycket medvetna och kraftfulla samhällsinsatser kan vända utvecklingen. Det krävs – som framhålls i motionerna 1986/87: A427 av Paul Lestander m. fl. (vpk) och 1986/87:A442 av Jan Jennehag m. fl. (vpk) – en långsiktig strategi för att bevara och utveckla näringsliv, arbetsmöjligheter samt socialt och kulturellt goda förhållanden i hela norra inlandet.

För att vända utvecklingen i Norrlands inland bör en inlandsdelegation tillsättas. Delegationen bör få till uppgift att utarbeta ett långsiktigt utvecklingsprogram enligt de riktlinjer som anges i vpk-motionerna A427 och A442.

Det gäller bl. a. insatser för att skapa ytterligare investeringskapital, vidareförädling av inhemska råvaror och halvfabrikat, utveckling av skogsbruk, jordbruk, vattenbruk samt turism. Det gäller också insatser för att trygga teknisk och övrig kompetens i regionen.

Arbetet bör bedrivas i nära samarbete mellan kommuner och län. Mobiliseringen på den regionala nivån kräver emellertid stöd från centralt håll.

Vad utskottet i anslutning till vpk-motionerna A 427 och A 442 anfört om utvecklingen i inlandet bör ges regeringen till känna.

Utskottet anser vidare att extraordinära åtgärder bör sättas in i Gävleborgs län. Som framhålls i motion 1986/87: A 478 av Bertil Måbrink (vpk) har befolkningen i länet minskat med i runda tal 6 000 personer sedan 1980. Under 1986 minskade befolkningen med inte mindre än ca 1 500 personer. Situationen på arbetsmarknaden är allvarlig med höga arbetslöshetstal, ett stort antal personer i åtgärder samt det högsta antalet förtidspensionärer av alla län.

Utskottet tillstyrker det åtgärdsprogram för Gävleborgs län som förs fram i motion A478. Detta innefattar bl. a. etablering av ett träkemiskt forsknings- och utvecklingscentrum i Söderhamn inkl. en utbildningslinje på högskolenivå i kommunen, upprustning av järnvägsförbindelserna till

Uppsala resp. Sundsvall, ökad mineralprospektering i länet, tidigareläggning av vägprojekt, upprustning och effektivisering av befintliga vattenkraftverk i länet.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A478 anfört om åtgärdsprogram för Gävleborgs län bör ges regeringen till känna.

Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 80 och 84 bort ha följande lydelse:

80. beträffande *regionalpolitiska insatser i Norrlands inland* att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:A427 och 1986/87:A442 samt med avslag på motionerna 1986/87:A486 yrkande 3 och 1986/87:A494 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

84. beträffande *regionalpolitiska insatser i Gävleborgs län* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A478 samt med avslag på motionerna 1986/87:A416 i motsvarande del, 1986/87:A449, 1986/87:A456 samt 1986/87:A486 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

46. Regionalpolitiska insatser i Norrland (mom. 78–84, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 33 och 44

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 79 som börjar med "Som ovan" och på slutar med "delegationer m. m." bort ha följande lydelse:

Till regionala utvecklingsinsatser m. m. utgår till Norrlandslänen under innevarande budgetår ca 270 milj. kr. Med hänsyn till problemens omfattning i denna del av riket har utskottet anledning utgå från att tilldelningen inte kommer att bli mindre under nästa budgetår. Med dessa medel kan länsstyrelserna ta initiativ till olika åtgärdsprogram, arbetsgrupper, projekt m. m. Härutöver vill utskottet peka på betydelsen av det nya anslaget till infrastrukturåtgärder i regioner med strukturproblem. För Norrland och då inte minst i inlandet ger dessa medel möjligheter till konstruktiva projekt i syfte att förbättra infrastrukturen.

Som utskottet i ett inledande avsnitt anfört kan regionalpolitiken inte ensam lösa problemen i regionerna. Här krävs en samlad och målmedveten politik över hela det politiska fältet. Den socialdemokratiska regeringspolitiken har enligt utskottets uppfattning en sådan inriktning. Det finns i dag inte något trovärdigt alternativ till denna politik.

47. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (mom. 85)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar med "Bergslagsdelegationen har" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är – trots inrättandet av Bergslagsdelegationen – de nuvarande insatserna för att vända utvecklingen i Bergslagen otillräckliga. Såsom framhålls i vpk-motionen A457 krävs det insatser nu för att komplettera de resterande basnäringarna med ett nytt näringsliv. Därvid bör man satsa mindre på företagsamhet för exportmarknaderna och mera på företagsamhet för den inhemska marknaden. Enligt utskottets förmenande är skapandet av företag som kan tillgodose den inhemska marknadens efterfrågan och svara för en ökad andel svensk produktion av underleveranser till regionens storföretag av stor betydelse.

I ett tidigare avsnitt har utskottet föreslagit en kraftig uppräknig av länsanslaget. Med hänsyn till att dessa utökade resurser i ansenlig mån bör komma Bergslagen till godo vill utskottet redan nu ange vissa riktlinjer för nödvändiga utvecklingsinsatser i Bergslagen. I sammanfattning innebär dessa:

1. Ytterligare insatser måste göras för att stärka infrastrukturen i Bergslagen.
2. För en återindustrialisering krävs en utbyggnad av naturgasledningar i regionen.
3. Bergslagens tekniska högskola är en viktig del av en framtida utveckling.
4. Kommuner och landsting i Bergslagen har ett stort ansvar för att utveckla nödvändig samhällsservice.
5. Nya näringar måste lokaliseras till Bergslagen. Lokaliseringsområdet måste ersättas med en direkt styrning av nyetableringar till Bergslagen.
6. Löntagarfonderna måste få en ny roll i regionalpolitiken. Fondernas målsättning bör vara att medverka i en industriell och regionalpolitisk satsning som kommer utsatta branscher och regioner till del.
7. Statsföretag bör ges en ny och helt annorlunda roll än för närvarande med bl. a. mer av samhällsekonomisk inriktning.
8. Förnyelsefonderna bör användas till bl. a. vuxenutbildning med inriktning mot allmän utbildning, ny teknik i arbetslivet och facklig partsutbildning.
9. Ett statligt miljardprogram bör tas fram för varje Bergslagslän.

Utskottets ställningstagande – som innebär bifall till motion A 457 – bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget aktuella motioner avstyrks,

dels att utskottets hemställan under 85 bort ha följande lydelse:

85. beträffande *regionalpolitiska insatser i Bergslagen*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A457 samt med avslag på motionerna 1986/87:A472 och 1986/87:A473 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

48. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (mom. 85, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservationerna 33 och 44

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Bo Nilsson, Inge Carlsson

och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "till del" bort ha följande lydelse:

Med de s. k. länsanslagen kan berörda länsstyrelser initiera olika projekt, åtgärdsprogram m. m. Utskottet vill härutöver framhålla betydelsen för utvecklingen i Bergslagen av de tidigare redovisade infrastrukturella satsningar som föreslås i budgetpropositionen. Utskottet vill särskilt peka på de möjligheter som det nya anslaget till infrastrukturåtgärder öppnar ut för friare former finansiera utvecklingsinsatser i regioner med svåra struktur- omvandlingsproblem. Dessa medel är mot bakgrund av problemens omfattning i Bergslagen i hög grad avsedda för denna region.

Utskottet vill slutligen hänvisa till vad tidigare sagts om den socialdemokratiska regeringspolitikens betydelse för den regionala utvecklingen i landet. Denna politik skapar förutsättningar för en positiv utveckling på sikt bl. a. i Bergslagen.

49. Regionalpolitiska insatser i Värmlands län (mom. 86)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 85 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "och A 496" bort ha följande lydelse:

Vad härefter särskilt gäller Värmland så motiverar den starkt negativa situationen i detta län att statsmakterna snabbt låter utarbeta ett samhällsligt utvecklingsprogram. Såsom förordas i motion A 432 (vpk) bör man i detta lägga tonvikten vid utbyggnad av kommunikationer och högre utbildning. Vid genomförandet av de nysatsningar på väg- och telenäten som aviseras i årets budgetproposition utgår utskottet från att förhållandena i Värmland ägnas särskild uppmärksamhet. Därjämte är det önskvärt att järnvägslinjen Stockholm—Karlstad görs dubbelspårig.

Utbyggnaden av den högre utbildningen inom länet förutsätter en fem-årig plan för lokalbehov och vetenskaplig utveckling av högskolan och YTH-utbildningarna.

För att främja utvecklingen i Värmland föreslås vidare i motionen åtgärder för att utveckla kompetensen kring vindkraftteknik, inrättande av en särskild handelskammare och ett centrum för utbildning inom jord-, skogs- och trädgårdsnäringarna med inriktning på utvecklingslänternas behov. Åtgärder av det slaget bör övervägas i programarbetet.

Den i motionen aktualiserade frågan om Laxfond för Väneren behandlas i ett senare avsnitt av detta betänkande.

Övriga i sammanhanget redovisade motioner föranleder inte vidare yttrande från utskottets sida.

dels att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. *beträffande regionalpolitiska insatser i Värmlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A432 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1986/87:A480 yrkandena 1 och 2, 1986/87:A492 och 1986/87:A493 yrkande 2 som sin mening gör regeringen till känna vad utskottet anfört om utarbetande av ett samhällsligt utvecklingsprogram för Värmland.

50. Regionalpolitiska insatser i Värmlands m. fl. län (mom. 86, motiveringen)

AU1986/87:13

Under förutsättning av bifall till reservationerna 33 och 44

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 85 som börjar med "Utan att" och slutar med "Bergslagsdelegationens förfogande" bort ha följande lydelse:

Vad i övrigt gäller de aktuella motionerna om Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län så hänvisas till att en del av de föreslagna åtgärderna bör kunna hanteras i länsstyrelsernas projekt- och utvecklingsarbete eller, alternativt, av Bergslagsdelegationen med stöd av de medel som tilldelas dessa organ. Härutöver vill utskottet peka på de möjligheter som det nya anslaget till infrastrukturåtgärder öppnar att i friare former finansiera utvecklingsinsatser i regioner med svåra struktur- omvandlingsproblem som fallet är inte minst i de nu nämnda länen.

51. Åtgärder i Stockholms län (mom. 90, motiveringen)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 88 som börjar med "I motionerna" och slutar med "än Stockholmsregionen" bort ha följande lydelse:

I motionerna 1986/87:A405 (c) och 1986/87:A458 (s) förordas att statliga verksamheter skall spridas ut från Stockholmsregionens centrala delar för att utjämna den obalans som råder i länet mellan arbetsplatser och boende. Utskottet har i ett föregående avsnitt behandlat möjligheterna att utlokalisera och decentralisera statlig verksamhet till andra delar av landet. Man kommer inte ifrån att betydande delar av den statliga verksamheten på nationell nivå inte låter sig flyttas från Stockholmsregionen. Det gäller främst myndigheter och institutioner som har täta kontakter med bl. a. andra delar av den offentliga förvaltningen samt olika centrala institutioner.

Ytterligare ett skäl varför offentliga myndigheter lämpligen bör ligga i Stockholm är tillgängligheten. Det skall vara lätt att från olika delar av landet ta sig till och från dessa myndigheter. Det senare leder också fram till att valet av lokalisering i Stockholmsregionen inte i första hand får ses som en fråga om att lösa inomregionala obalansproblem i denna region.

Även här är tillgängligheten till nationella kommunikationer flyg/tåg avgörande, eljest faller delvis motivet för att över huvud taget lokalisera verksamheten till Stockholm med hänvisning till vad som tidigare sagts. Det var mot den bakgrunden som en av de senast inrättade centrala myndigheterna, AMU-styrelsen, på utskottets förslag blev förlagd till centrala Stockholm i stället för, såsom regeringen föreslagit, till en kranskommun. Med hänvisning härtill avstyrks motionerna A405 och A458 i de nu aktuella delarna.

52. Åtgärder i Stockholms län (mom. 90, motiveringen)

AU1986/87:13

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 87 börjar med "Vad frågan" och på s. 88 slutar med "sådana problem" bort ha följande lydelse:

De senare årens utveckling i Stockholmsregionen utmärks av en snabbt ökad befolkningstillväxt som till större delen beror på inflyttning. Hand i hand med den allmänna expansionen i denna region går en avfolkning av stora delar av landet i övrigt. I de föreliggande motionerna från moderata samlingspartiet och folkpartiet är man främmande för denna problematik. Ledmotivet för dessa motioner är att varje tanke på att bromsa expansionen i Stockholmsregionen måste motarbetas. De båda återstående motionerna av företrädare för centerpartiet resp. socialdemokraterna är mest inriktade på den begränsade frågan att avhjälpa inomregionala obalanser i länet. Huvudfrågan lämnas öppen, nämligen om man skall tillåta att den nuvarande utvecklingen fortsätter med en kraftig befolkningskoncentration främst till Stockholmsregionen samtidigt som andra delar av landet utarmas i fråga om befolkning, kunskaper och investeringar.

Som framhålls i den tidigare i betänkandet redovisade motionen 1986/87: A431 (vpk) måste statsmakterna skaffa sig de styrinstrument som ger möjlighet att lägga en helhetssyn på både näringslivets utveckling och människors behov. De stora omflyttningar som nu sker kan förklaras av tillgång resp. brist på arbete. Det innebär i sin tur att det är marknadskrafterna som till största delen suveränt bestämmer hur flyttlassen skall gå i vårt land. Det är beslut i företagsledningarna som avgör om jobben i en bygd skall försvinna.

Den andra sidan av denna utveckling är vad som händer i Stockholmsregionen. Tål denna region de sociala, ekonomiska och miljömässiga konsekvenser som utvecklingen leder till? Hur skall kraven på bra utbildning, god kultur, tillräckligt med bostäder och goda boendemiljöer med tillräckliga kommunikationer kunna tillfredsställas? Redan i dag är bostadsbristen stor i Stockholm.

Det behövs ett nytänkande i samhällsplaneringen där inte bara näringslivets ekonomiska intressen får styra, utan där hänsyn tas till att alla människor tillförsäkras en positiv framtid. Om Stockholmsregionen tillåts fortsätta att växa på det sätt som nu är fallet kommer det att skapas stora problem både för regionen själv och för hela landet.

53. Effekter av regionalpolitiska åtgärder för Gotlands län (mom. 91, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 33

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 90 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som utskottet konstaterade förra året har den tidigare förhållandevis gynnsamma utvecklingen på Gotland stagnerat trots de senaste årens

högkonjunktur. Det är mot den bakgrunden tillfredsställande att problemen uppmärksammats av regeringen och att statens industriverk på regeringens uppdrag utarbetat en rapport om det gotländska näringslivet (Avstamp Gotland). I budgetpropositionen redovisar industriministern att regeringen med anledning av industriverkets förslag har beviljat sammanlagt 7,5 milj. kr. till bl. a. Utvecklingscentrum i Gotland och att länsstyrelsen därutöver har tilldelats extra medel för projektverksamhet. Med hänsyn till de åtgärder som redan vidtagits och till att regeringen genom industriverkets rapport har underlag för ytterligare åtgärder om sådana motiveras av den fortsatta utvecklingen påkallar motion A 475 (c) inte någon riksdagens åtgärd.

54. Åtgärdsprogram för Östergötlands län (mom. 93)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 91 som börjar med "Att göra" och slutar med "statsmakternas sida" bort ha följande lydelse:

För Östergötlands del anser utskottet att det är motiverat att statsmakterna tar initiativ till ett särskilt åtgärdsprogram för detta län, såsom föreslås i motion 1986/87:A433 (vpk). Detta program bör göras upp i samverkan mellan statliga och regionala organ, landsting och kommuner samt fackliga och andra intresseorganisationer. I enlighet med motionen bör i programmet ingå planering för övergång till civil produktion av den militära flygplanstillverkningen i Linköping, utveckling av livsmedelsindustrin och vidareförädling av skogsprodukter. Vidare bör undersökas förutsättningarna att skapa dels ett data- och elektronikcentrum, dels ett miljötekniskt centrum med anknötning till länets universitet.

I länet finns intressanta projekt på trafikplaneringens område som bör kunna vidareutvecklas. Detsamma gäller om länets förutsättningar på turist- och friluftslivets områden. Sammantaget bör programarbetet inriktas på att utveckla länet till ett alternativ till storstadsregionerna, med stora möjligheter att ta hänsyn till miljöintressen och andra angelägna behov.

Vad utskottet med tillstyrkan av motion A433 anfört bör delges regeringen. De båda motionerna A461 och A484 om Södermanland får anses besvarade med vad utskottet uttalat i det föregående.

dels att utskottets hemställan under 93 bort ha följande lydelse:

93. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87: A433 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

55. Miljö- och arbetsmarknadsmässiga konsekvenser för Västsverige vid avveckling av bilindustrin (mom. 94)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar med "Motion A 234" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Motion A234 (vpk) tar upp bilindustrins betydelse för sysselsättningen i Västsverige, inte minst Göteborgsregionen. Bilindustrin gör enligt motionärerna regionen särskilt sårbar för förändringar i denna industris utveckling. De pekar på att optimismen slog fel när det gällde varvsindustrins framtid och förmåga. De går ett steg vidare och kommer också in på de miljömässiga problem som vållas av bilismen och framhåller de samhälls-ekonomiska vinsterna av en utbyggd kollektivtrafik.

Motionärerna påpekar att ekonomiska konsekvenser i form av kostnader för miljöåtgärder alltid vägs in i förekommande beslutsunderlag. Däremot ställer man sällan frågan vilka samhälls-ekonomiska vinster som blir konsekvensen av att samhälle och företag tar beslut om miljöåtgärder. Konsekvensbedömningar som omfattar helt nya strukturer för produktionsprocesser, produktområden m. m. i miljövänlig riktning saknas helt i vårt land.

Bilismens starka styrning av samhället och trafikstrukturen är ett hinder för en progressiv utveckling. Såsom vpk föreslagit borde tillkomma en samhälls-ekonomisk generalplan för trafik. En sådan plan förutsätter en samhällelig, demokratisk styrning med utrymme för olika företagsformer.

Med hänvisning i övrigt till vad som anförs i motion A234 tillstyrker utskottet motionens förslag att det skall uppdras åt en parlamentarisk utredning att analysera miljö- och arbetsmarknadsmässiga konsekvenser och möjligheter för Västsverige och landet i övrigt om bilindustrin faller resp. avvecklas.

dels att utskottets hemställan under 94 bort ha följande lydelse:

94. *beträffande miljö- och arbetsmarknadsmässiga konsekvenser för Västsverige vid avveckling av bilindustrin*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:A234 yrkande I som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

56. Samordnad skärgårdspolitik (mom. 100, motiveringen)

Under förutsättning av bifall till reservation 33

Lars Ulander, Lahja Exner, Gustav Persson, Sten Östlund, Bo Nilsson, Inge Carlsson och Sven Lundberg (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 97 som börjar med "Länsstyrelserna har" och slutar med "dessa områden" bort ha följande lydelse:

Länsstyrelserna har också under senare år intensifierat sina insatser med hjälp av glesbygdsmedlen. Med hjälp av dessa medel har de berörda länsstyrelserna möjlighet att i samarbete ta initiativ till projekt m. m. som rör skärgårdens utveckling.

Särskilda yttranden

1. Regionalpolitikens allmänna inriktning (mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Vpk:s inställning till regionalpolitikens inriktning redovisas i motion 1986/87: N 151 om näringspolitiken inför 1990-talet. Denna motion behandlas i näringsutskottet.

Näringslivets och ekonomins utveckling har ställt även regionalpolitiken i en ny situation. Internationaliseringen av kapitalet kan väntas kraftigt skärpa också geografisk koncentration. Norra Sverige, liksom vissa områden i Mellan- och Sydsverige riskerar ett klart försämrat utgångsläge. Den ekonomiska och mänskliga utvecklingspotential som finns i dessa områden kan då gå förlorad för nationen.

Regionalpolitiken måste därför föras upp på en kvalitativt ny nivå. De styrande inslagen måste förstärkas. Större samhällsinvesteringar måste göras. Fondsystem och statliga företag måste spela en offensiv och ledande roll. Mer av helhetssyn och systemtänkande måste prägla regionalpolitiken. Det handlar här inte bara – eller ens huvudsakligen – om att locka företag eller stimulera näringsliv. Det handlar om att göra regionerna till sinsemellan likvärdiga, allsidigt fungerande enheter. Det handlar om den samlade levnadsmiljön för människor.

Regionalpolitik har under många år definierats som tillförsel av särskilt destinerade resurser så att säga vid sidan av de allmänna tendenserna och resursfördelningen i stort. Med en sådan utgångspunkt blir regionalpolitik ett slags kompensation för utvecklingens negativa följder gentemot vissa delar av landet.

Här måste en förändring ske. Det regionalpolitiska målet – likställdhet och likvärdighet – måste vara riktgivande inom alla samhällssektorer. Det innebär en brytning med den kortsiktiga marknads- och anpassningsprincipen inom de statliga verken och andra offentliga verksamheter. Investeringar och drift inom järnvägs-, väg- och telesektorerna kan inte längre passivt följa ett framskridet mönster, där förutsättningen är en fortlöpande koncentration till södra Sverige. Den långsiktiga inriktningen måste i stället vara att bygga ut infrastrukturen i de eftersatta regionerna med utgångspunkt i deras framtida likvärdighet med andra delar av landet. Här för krävs omfattande investeringar. Det rör sig här om storleksordningen flera miljarder kronor på några års sikt, främst i Bergslagen, Norrland, Blekinge och övriga utsatta regioner om regional balans skall kunna uppnås.

Detta innebär en förskjutning i förhållande till nuvarande investeringsmönster. Det betyder också ett övergivande av det sektorstänkande och den fragmentisering som i dag präglar offentlig sektor. Om varje särskild del av infrastrukturen och de offentliga investeringarna skall motivera sin existens med en intern, s. k. affärsmässig lönsamhet, blir hela investeringsstrukturen sned. Nyttan och lönsamhet för denna typ av investeringar avgörs främst av deras externa effekter, dvs. deras förmåga att ge bidrag till helhetsutvecklingen. Detta bör vara en grundläggande utgångspunkt vid fördelningen av resurser och återspeglas i en samordnad strävan att skapa en infrastruktur på jämställd nivå i alla regioner.

2. Lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner (mom. 7–14)

AU1986/87:13

Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Rosa Östh (båda c) anför:

I reservation 8 har vi krävt kraftfulla åtgärder för en fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet. Vi menar att riksdagsuttalanden om prioritering av de utsatta regionerna när det gäller lokalisering av statlig verksamhet inte fyller någon större funktion om statsmakterna inte fullt ut tar sitt ansvar och aktivt verkar för en ökad decentralisering inom statsförvaltningen.

3. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (mom. 85)

Anders G Högmark, Ingrid Hemmingsson och Erik Holmkvist (alla m) anför:

Bergslagen är troligtvis den region i landet som mest handgripligt fått vidkännas strukturomvandlingens hårda verklighet med allt vad det inneburit av smärtsam omställning och oro för människor, företag och kommuner.

Detta förhållande avspeglas i de många motioner som behandlats i detta betänkande, bl. a. i moderatmotionerna 1986/87:A416, 1986/87:A492 och 1986/87:A496. Alla efterlyser de insatser från statsmakterna i syfte att skapa bättre förutsättningar för framtidstro och utveckling i nya banor för Bergslagen.

Från moderata samlingspartiets sida är vi övertygade om att det krävs åtgärder inom ett brett fält under lång tid för att "restaurera" Bergslagen med siktet inställt på framtidens möjligheter.

Vi har i vår kommittémotion 1986/87:A448 redovisat ett antal egenskaper som framgångsrika tillväxtregioner ofta besitter, t. ex. god tillgänglighet, kompetens, allsidig arbetsmarknad, rimligt kostnadsläge samt kreativ miljö med mindre hämmande regler och byråkrati.

Det är nödvändigt att föra en politik som långsiktigt ger förutsättningar att bygga upp Bergslagsregionen med dessa egenskaper. Infrastrukturella satsningar i vägar, flygförbindelser och utbildningsväsendet, vilka vi föreslagit, är en del i en sådan långsiktig politik.

Översyn av den, för många småkommuner, djupt orättvisa transferringspolitiken i form av specialdestinerade statsbidrag är en annan viktig uppgift inför framtiden.

Genom de kraftigt ökade länsanslagen tillskapas väsentligt bättre förutsättningar för att i Bergslagslänen, och gärna i samverkan dem emellan, utveckla en infrastruktur för morgondagens behov.

För den nya regionalpolitiska utredningen, som ett enigt utskott uttalar sig för, bör det vara en angelägen uppgift att konstruktivt pröva de olika förslag ovannämnda motioner redovisat i syfte att forma ett bättre Bergslagen – en gång Sveriges industriella styrkebalte.

Sammanfattning	1
Motionerna	3
Utskottet	20
Regionalpolitikens allmänna inriktning m. m.	20
Decentralisering av statlig verksamhet	36
Planering	40
Stödområdesindelningen	41
Regionalpolitiskt stöd	45
Inledning	45
Allmänna frågor	46
Sysselsättningsstödet	51
Glesbygdsstödet	53
Nedsättning av socialavgifter	57
Industricentra	60
Anslagsfrågor	61
Visst regionalpolitiskt stöd	61
Lokaliseringsbidrag m. m.	62
Lokaliseringslån	62
Regionala utvecklingsinsatser m. m.	63
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	68
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	69
Sysselsättningsstöd	69
Expertgruppen för forskning inom regional utveckling	70
Kapitaltillskott till en utvecklingsfond för Västnorden	70
Särskilda regionalpolitiska insatser för en infrastrukturutbyggnad m. m.	71
Regionalpolitiska insatser i län och regioner	72
Norrland	73
Bergslagen	80
Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län	82
Stockholms län	85
Södermanland, Östergötland och Gotland	88
Västsvrige	91
Kalmar och Blekinge län	93
Skåne	94
Skärgårdsfrågor	96
Utskottets hemställan	97
Reservationer	
1. Regionalpolitikens allmänna inriktning (m)	106
2. Regionalpolitikens allmänna inriktning (fp)	108
3. Regionalpolitikens allmänna inriktning (c)	110
4. Skattemässiga fördelar för nyckelpersoner vid flyttning till stödområdena A och B (m)	112
5. Utvecklingsprogram för landsbygden (m)	113
6. Utvecklingsprogram för landsbygden (c)	115
7. Utvecklingsprogram för landsbygden (fp)	116
8. Fortsatt omlokalisering av statlig verksamhet m. m. (c)	117
9. Planeringstalen (c)	118
10. Tillfälliga stödområden (c)	118
11. Ett system med riskgarantilån m. m. (m)	119
12. Statliga kreditgarantier (fp, c)	120

13. Statliga kreditgarantier (m)	121
14. Avskaffande av offertstödet (fp)	121
15. Avskaffande av offertstödet (m)	121
16. Nya former av offertstöd (c)	122
17. Villkorad avskrivningsrätt för studielån (c)	122
18. Villkorad avskrivningsrätt för studielån (m)	122
19. Avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C (fp, c)	123
20. Avskaffande av sysselsättningsstödet i stödområde C (m)	124
21. Regionalpolitiskt stöd vid etablering av läkarpraktik (m)	124
22. Samlingslokaler i glesbygd (c)	124
23. Högsta belopp för avskrivningslån (fp, c)	125
24. Högsta belopp för IKS-bidrag (fp, c)	125
25. Äldre arbetslösas företrädesrätt till IKS (c)	126
26. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (fp)	126
27. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (c)	127
28. Geografisk och branschmässig avgränsning vid nedsättning av socialavgifter (c)	128
29. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (m)	129
30. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. (fp)	129
31. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (m)	129
32. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån (fp)	130
33. Medelsanvisning till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (s)	130
34. Anslagsfördelningen på länsstyrelserna (s)	131
35. Länsanslaget i olika län (s)	131
36. Särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern (vpk)	132
37. Särskilda medel till projektet Laxfond för Vänern (s)	132
38. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (m)	133
39. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (fp)	133
40. Medelsanvisning till anslaget Ersättning för nedsättning av socialavgifter (vpk)	134
41. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (m)	134
42. Medelsanvisning till anslaget Sysselsättningsstöd (fp, c)	135
43. Medelsanvisning till anslaget Expertgruppen för forskning om regional utveckling (c)	135
44. Medelsanvisning till anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser för infrastrukturutbyggnad m. m. (s)	135
45. Regionalpolitiska insatser i Norrlands inland och Gävleborgs län (vpk)	137
46. Regionalpolitiska insatser i Norrland (s)	138
47. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (vpk)	138
48. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (s)	139
49. Regionalpolitiska insatser i Värmlands län (vpk)	140
50. Regionalpolitiska insatser i Värmlands m. fl. län (s)	141
51. Åtgärder i Stockholms län (m)	141
52. Åtgärder i Stockholms län (vpk)	142
53. Effekter av regionalpolitiska åtgärder för Gotlands län (s)	142
54. Åtgärdsprogram för Östergötlands län (vpk)	143
55. Miljö- och arbetsmarknadsmässiga konsekvenser för Västsverige vid avveckling av bilindustrin (vpk)	143
56. Samordnad skärgårdspolitik (s)	144

Särskilda yttranden

1. Regionalpolitikens allmänna inriktning (vpk)	145
2. Lokalisering av statlig verksamhet till vissa regioner (c)	146
3. Regionalpolitiska insatser i Bergslagen (m)	146

Bilaga

Statistiska uppgifter om länens utveckling i separat del	B1–B53
--	--------

Statistiska uppgifter om den regionala utvecklingen sammanställda av riksdagens utredningstjänst

AU 1986/87: 13
Bilaga

Innehållsförteckning	Sida
Definitioner och källor	B 3
Länen och riket	B 4
Norrbottnens län	B 6
Västerbottens län	B 8
Västernorrlands län	B 10
Jämtlands län	B 12
Gävleborgs län	B 14
Kopparbergs län	B 16
Värmlands län	B 18
Örebro län	B 20
Västmanlands län	B 22
Uppsala län	B 24
Stockholms län	B 26
Södermanlands län	B 28
Östergötlands län	B 30
Skaraborgs län	B 32
Älvsborgs län	B 34
Göteborgs och Bohus län	B 36
Hallands län	B 38
Jönköpings län	B 40
Kronobergs län	B 42
Kalmar län	B 44
Gotlands län	B 46
Blekinge län	B 48
Kristianstads län	B 50
Malmöhus län	B 52

Befolkningsutveckling

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1975, 1980 och 1986 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år.

Beteckningen "1975=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1975 i form av en index. Uppgifterna för år 1990 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser efter översyn hösten 1985.

Flyttning

Statistiken över flyttningen år 1980, 1985 och 1986 avser flyttningsöverskottet, dvs. den inrikes och utrikes inflyttningen efter avdrag för den inrikes- och utrikes utflyttningen. I tabellerna har dessa uppgifter även relaterats till medelfolkmängden i resp. kommun. Statistiken har hämtats från statistiska centralbyråns regionalstatistiska databas (RSDB).

Arbetslöshet

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande utan arbete aktuella för omedelbar placering för åren 1985 och 1986 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

Uppgifterna avser årsmedeltal för resp. år.

Arbetsmarknadsläget år 1986

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under år 1986 avser ett genomsnittsvärde för årets tolv månader. Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Statistiken över antalet lediga platser är baserad på arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättningskapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension och sjukbidrag är hämtade från riksförsäkringsverkets statistik och avser förhållandet i december 1986.

Kvarstående arbetssökande utan arbete, placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%).

Genomsnitt år 1986.

Län	I	II	III	IV	V	VI	VII
Norrbottn	5,2	1,1	0,9	0,7	1,8	2,4	7,2
Västerbotten	3,1	0,4	0,5	0,3	1,0	1,8	7,4
Västernorrland	3,0	0,5	0,6	0,3	0,9	1,6	7,6
Jämtland	3,5	0,6	0,6	0,2	0,7	2,4	7,8
Gävleborg	3,8	0,9	0,9	0,3	0,7	1,7	8,5
Kopparberg	3,4	0,6	0,7	0,2	0,6	1,5	7,2
Värmland	3,8	0,8	0,7	0,2	0,7	1,6	6,9
Örebro	3,2	0,7	0,6	0,2	0,9	1,2	6,6
Västmanland	3,0	0,4	0,7	0,2	0,5	1,2	7,0
Uppsala	2,0	0,1	0,5	0,1	0,7	1,5	4,9
Stockholm	1,2	0,2	0,1	0,0	0,4	0,9	5,2
Södermanland	2,4	0,3	0,5	0,2	0,7	1,3	7,5
Östergötland	2,4	0,2	0,5	0,1	0,6	1,2	5,9
Skaraborg	2,3	0,2	0,5	0,1	0,6	1,4	4,7
Älvsborg	2,1	0,2	0,4	0,2	0,6	1,4	5,9
Göteborg o. Bohus	2,5	0,2	0,2	0,2	0,7	1,3	7,0
Halland	2,0	0,2	0,4	0,1	0,4	1,1	5,3
Jönköping	2,1	0,1	0,4	0,2	0,5	1,6	5,3
Kronoberg	1,9	0,2	0,6	0,1	0,8	1,6	5,6
Kalmar	2,4	0,3	0,5	0,1	0,6	1,8	6,1
Gotland	2,6	0,3	0,9	0,2	1,2	2,5	5,2
Blekinge	3,7	0,6	0,9	0,3	0,7	1,9	6,4
Kristianstad	2,7	0,2	0,5	0,3	0,5	1,4	5,9
Malmöhus	3,0	0,5	0,4	0,3	0,5	1,2	5,6
Riket	2,5	0,4	0,4	0,2	0,6	1,4	6,2

Län	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Norrbottns län	5,22	4,82	7,01	5,19	4,59	7,05
Västerbottns län	3,27	3,33	4,63	3,11	3,01	4,80
Västernorrlands län	3,12	3,15	4,39	3,03	2,80	4,40
Jämtlands län	3,28	2,71	5,01	3,46	2,74	5,47
Gävleborgs län	3,66	3,79	5,67	3,75	3,94	6,31
Kopparbergs län	3,42	3,59	5,16	3,38	3,45	5,33
Värmlands län	4,02	4,14	5,80	3,85	3,86	5,70
Örebro län	3,40	3,29	4,27	3,25	3,13	4,33
Västmanlands län	3,15	3,36	4,68	2,96	3,08	4,61
Uppsala län	2,30	2,22	3,30	2,02	2,00	2,95
Stockholms län	1,28	1,22	1,79	1,23	1,23	1,73
Södermanlands län	2,74	2,96	4,51	2,45	2,65	4,09
Östergötlands län	2,29	2,31	3,47	2,35	2,45	3,74
Skaraborgs län	2,38	2,70	3,21	2,27	2,50	3,19
Älvsborgs län	2,25	2,41	2,96	2,10	2,22	2,91
Göteborgs o. Bohus län	2,62	2,62	3,37	2,47	2,46	3,22
Hallands län	2,22	2,55	3,08	2,03	2,28	2,78
Jönköpings län	2,16	2,56	2,94	2,13	2,58	2,89
Kronobergs län	2,11	2,49	2,99	1,87	2,17	2,76
Kalmar län	2,74	3,10	3,73	2,44	2,76	3,50
Gotlands län	1,97	1,95	3,64	2,55	2,33	5,24
Blekinge län	3,46	4,02	6,00	3,67	4,19	6,33
Kristianstads län	2,82	3,24	3,96	2,67	3,05	3,72
Malmöhus län	3,20	3,23	4,47	3,00	3,05	4,40
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Arvidsjaur	8 050	8 392	8 136	104,2	101,1	99,7	22,4	22,3
Arjeplog	4 192	4 041	3 831	96,4	91,4	91,9	22,3	21,7
Jokkmokk	7 598	7 087	6 822	93,3	89,8	76,4	19,9	23,1
Överkalix	5 462	5 083	4 762	93,1	87,2	87,8	24,8	26,4
Kalix	18 687	19 599	19 213	104,9	102,8	99,5	18,9	19,6
Övertorneå	6 526	6 293	6 101	96,4	93,5	93,9	23,6	24,6
Pajala	9 421	8 763	8 646	93,0	91,8	85,7	22,5	24,9
Gällivare	25 406	24 711	23 254	97,3	91,5	89,2	14,7	15,7
Älvsbyn	9 145	9 624	9 414	105,2	102,9	105,0	18,6	19,5
Luleå	66 290	66 834	66 526	100,8	100,4	102,3	13,0	14,2
Piteå	35 547	38 402	38 688	108,0	108,8	108,5	15,8	16,7
Boden	27 815	28 848	28 981	103,7	104,2	106,4	17,8	18,4
Haparanda	9 053	9 672	9 955	106,8	110,0	105,6	18,0	19,3
Kiruna	31 194	29 705	26 710	95,2	85,6	80,6	11,4	13,2
Norrbottens län	264 386	267 054	261 039	101,0	98,7	97,7	16,2	17,2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Arvidsjaur	195	- 62	- 18	23,48	- 7,54	- 2,21
Arjeplog	19	- 3	- 100	4,71	- 0,76	-25,78
Jokkmokk	- 65	- 12	- 48	- 9,12	- 1,73	- 7,00
Överkalix	- 40	- 15	- 32	- 7,82	- 3,08	- 6,67
Kalix	183	- 120	- 120	9,39	- 6,18	- 6,23
Övertorneå	67	- 71	- 51	10,67	-11,41	- 8,30
Pajala	10	- 5	22	1,14	- 0,57	2,54
Gällivare	- 48	- 234	- 301	- 1,94	- 9,90	-12,87
Älvsbyn	71	- 73	- 56	7,40	- 7,69	- 5,93
Luleå	-671	- 539	- 309	-10,01	- 8,08	- 4,64
Piteå	98	- 73	- 243	2,56	- 1,88	- 6,27
Boden	37	- 93	- 34	1,28	- 3,20	- 1,17
Haparanda	230	- 57	34	24,06	- 5,72	3,42
Kiruna	-627	- 457	- 249	-20,94	-16,90	- 9,30
Norrbottens län	-541	-1 814	-1 505	- 2,03	- 6,90	- 5,75

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Arvidsjaur	4,77	4,61	6,02	5,33	4,54	6,64
Arjeplog	4,50	5,03	4,26	4,72	4,44	4,38
Jokkmokk	3,40	3,11	3,69	3,97	3,20	4,19
Överkalix	6,54	4,97	11,35	6,22	4,01	8,59
Kalix	5,83	5,39	8,20	5,49	4,95	8,36
Övertorneå	9,05	8,46	8,84	8,85	8,02	8,71
Pajala	10,97	9,32	11,39	9,82	7,29	9,28
Gällivare	5,30	4,38	7,37	5,14	3,79	7,95
Älvsbyn	7,31	7,77	8,85	7,18	7,53	8,79
Luleå	3,62	3,61	5,57	3,64	3,33	5,18
Piteå	3,80	3,76	5,83	4,09	3,99	6,45
Boden	3,81	3,10	4,22	3,51	2,85	4,51
Haparanda	8,63	7,47	10,54	8,84	7,87	10,78
Kiruna	8,11	7,76	10,62	8,19	7,95	11,21
Norrbottnens län	5,22	4,82	7,01	5,19	4,59	7,05
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	8 836	5,2	2,5
Kvarstående lediga platser	1 033	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		8,6	3,4
I beredskapsarbete	1 866	1,1	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	3 145	1,8	0,7
I ungdomslag	1 481	0,9	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	1 146	0,7	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Nordmaling	7 736	8 124	7 918	105,0	102,4	99,9	22,7	22,5
Bjurholm	3 486	3 354	3 008	96,2	86,3	87,6	29,1	28,3
Vindeln	7 153	7 101	6 538	99,3	91,4	90,7	25,4	25,1
Robertfors	7 454	7 737	7 661	103,8	102,8	103,6	21,8	20,8
Norsjö	5 830	5 719	5 400	98,1	92,6	93,7	22,1	20,6
Malå	4 347	4 312	4 187	99,2	96,3	97,4	18,5	18,2
Storuman	8 439	8 330	8 106	98,7	96,1	96,7	19,6	19,8
Sorsele	4 060	3 923	3 659	96,6	90,1	91,4	26,4	24,8
Dorotea	3 966	3 972	3 804	100,2	95,9	94,0	26,1	26,0
Vännäs	7 870	8 093	8 123	102,8	103,2	102,7	19,3	19,6
Vilhelmina	8 687	8 681	8 574	99,9	98,7	99,3	21,4	21,5
Åsele	4 895	4 719	4 264	96,4	87,1	85,3	29,1	29,4
Umeå	75 290	81 088	85 698	107,7	113,8	115,7	12,6	13,1
Lycksele	14 692	14 493	13 997	98,6	95,3	95,3	19,2	19,3
Skellefteå	72 492	74 210	74 267	102,4	102,4	102,3	18,5	18,8
Västerbottens län	236 397	243 856	245 204	103,2	103,7	104,3	17,7	17,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Nordmaling	133	- 23	51	16,51	- 2,90	6,45
Bjurholm	-24	- 47	- 33	-7,11	-15,10	-10,86
Vindeln	29	-107	- 63	4,09	-15,98	- 9,56
Robertfors	115	- 58	- 31	14,96	- 7,49	- 4,03
Norsjö	-14	- 33	- 35	-2,44	- 6,04	- 6,45
Malå	9	- 24	- 25	2,09	- 5,67	- 5,95
Storuman	- 2	- 75	- 92	-0,24	- 9,11	-11,28
Sorsele	13	- 69	- 21	3,32	-18,49	- 5,72
Dorotea	30	- 16	10	7,59	- 4,16	2,62
Vännäs	80	25	- 10	9,93	3,08	- 1,23
Vilhelmina	- 3	- 52	- 55	-0,35	- 6,00	- 6,39
Åsele	38	- 43	- 30	8,03	- 9,79	- 6,97
Umeå	566	310	53	7,03	3,66	0,62
Lycksele	-69	-105	- 86	-4,75	- 7,44	- 6,13
Skellefteå	548	- 42	- 45	7,41	- 0,57	- 0,61
Västerbottens län	1 449	-359	-412	5,97	- 1,46	- 1,68

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Nordmaling	3,45	3,65	4,98	3,28	3,12	4,55
Bjurholm	4,24	4,33	3,61	4,20	4,63	4,83
Vindeln	2,98	3,35	3,58	2,52	2,86	3,45
Robertsfors	3,17	4,14	3,56	2,52	2,91	3,38
Norsjö	3,45	4,60	3,75	3,41	4,09	4,40
Malå	5,24	6,78	8,20	4,40	5,92	5,75
Storuman	4,79	4,50	6,74	5,20	4,74	8,20
Sorsele	5,67	6,45	6,45	5,42	6,16	5,23
Dorotea	6,21	6,58	6,97	5,45	5,36	6,81
Vännäs	3,15	3,41	3,82	2,57	2,77	4,53
Vilhelmina	5,58	4,40	7,58	4,86	3,69	6,16
Åsele	3,37	3,16	5,06	3,53	2,79	4,85
Umeå	2,56	2,21	3,72	2,63	2,21	4,26
Lycksele	3,47	2,91	6,33	2,84	2,30	4,82
Skellefteå	3,27	3,86	4,80	3,10	3,41	5,12
Västerbottens län	3,27	3,33	4,63	3,11	3,01	4,80
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 813	3,1	2,5
Kvarstående lediga platser	1 161	0,8	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,1	3,4
I beredskapsarbete	652	0,4	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 595	1,0	0,7
I ungdomslag	788	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	1 146	0,7	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Ånge	13 908	13 349	12 873	96,0	92,6	93,7	26,0	25,3
Timrå	18 603	18 872	18 269	101,4	98,2	91,8	17,8	18,4
Härnösand	27 051	27 756	27 287	102,6	100,9	100,3	20,6	20,6
Sundsvall	93 992	94 742	92 795	100,8	98,7	97,1	17,8	18,5
Kramfors	27 892	26 611	24 929	95,4	89,4	90,0	26,9	25,8
Sollefteå	26 210	26 053	25 305	99,4	96,5	97,4	24,8	24,4
Örnsköldsvik	60 378	60 552	59 631	100,3	98,8	96,9	19,7	20,6
Västernorrlands län	268 034	267 935	261 089	100,0	97,4	96,1	20,5	20,8
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flytting

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Ånge	6	- 45	- 55	0,45	-3,44	-4,25
Timrå	- 58	- 69	28	-3,07	-3,76	1,53
Härnösand	139	-137	- 7	5,02	-4,99	-0,26
Sundsvall	448	-376	-378	4,74	-4,03	-4,07
Kramfors	63	- 54	- 83	2,36	-2,13	-3,31
Sollefteå	43	- 17	- 15	1,65	-0,67	-0,59
Örnsköldsvik	-156	-	-227	-2,57	-	-3,80
Västernorrlands län	485	-698	-737	1,81	-2,65	-2,82

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ånge	3,27	3,33	4,06	2,56	2,47	3,64
Timrå	3,87	3,94	6,29	4,46	4,18	6,98
Härnösand	2,51	2,15	3,47	2,69	1,94	3,76
Sundsvall	3,41	3,24	5,11	2,98	2,66	4,44
Kramfors	3,38	2,98	4,40	3,54	2,81	4,77
Sollefteå	3,95	3,90	4,04	3,71	3,32	4,48
Örnsköldsvik	2,19	2,94	3,21	2,43	2,87	3,79
Västernorrlands län	3,12	3,15	4,39	3,03	2,80	4,40
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	4 949	3,0	2,5
Kvarstående lediga platser	890	0,5	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,6	3,4
I beredskapsarbete	827	0,5	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 466	0,9	0,7
I ungdomslag	976	0,6	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	450	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Ragunda	7 826	7 571	7 206	96,7	92,1	95,8	27,5	26,8
Bräcke	9 503	9 224	8 701	97,1	91,6	91,6	26,3	25,8
Krokom	13 112	13 418	13 866	102,3	105,8	108,3	21,4	19,9
Strömsund	17 758	17 343	16 374	97,7	92,2	94,6	26,1	25,5
Åre	9 178	9 469	9 606	103,2	104,7	109,0	23,0	21,1
Berg	8 906	9 003	8 553	101,1	96,0	99,9	26,7	25,4
Härjedalen	13 015	13 096	12 575	100,6	96,6	99,9	25,2	24,0
Östersund	54 135	55 810	56 662	103,1	104,7	105,3	17,3	17,9
Jämtlands län	133 433	134 934	133 543	101,1	100,1	102,0	21,7	21,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Ragunda	34	- 30	- 67	4,48	-4,06	-9,21
Bräcke	48	- 63	- 57	5,20	-7,10	-6,52
Krokom	24	- 58	- 97	1,79	-4,15	-6,97
Strömsund	53	- 55	-133	3,05	-3,30	-8,06
Åre	153	64	- 58	16,24	6,65	-6,02
Berg	74	- 15	- 49	8,23	-1,73	-5,70
Härjedalen	62	-118	- 66	4,73	-9,21	-5,22
Östersund	263	- 36	68	4,73	-0,64	1,20
Jämtlands län	711	-311	-459	5,27	-2,31	-3,43

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ragunda	3,42	3,23	6,02	3,68	3,44	6,53
Bräcke	2,19	1,86	2,79	2,43	1,91	3,25
Krokom	3,16	2,24	4,55	3,20	2,42	4,95
Strömsund	4,70	3,73	6,67	5,18	3,97	7,67
Åre	3,38	2,43	4,26	3,82	2,48	4,90
Berg	3,67	3,18	5,13	3,71	2,91	5,23
Härjedalen	4,93	4,34	7,61	4,50	3,56	6,68
Östersund	2,64	2,26	4,49	2,87	2,39	5,14
Jämtlands län	3,28	2,71	5,01	3,46	2,74	5,47
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	2 834	3,5	2,5
Kvarstående lediga platser	422	0,5	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,7	3,4
I beredskapsarbete	460	0,6	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	607	0,7	0,7
I ungdomslag	472	0,6	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	176	0,2	0,2

Gävleborgs län

AU 1986/87: 13

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Ockelbo	6 410	6 663	6 444	103,9	100,5	102,4	24,3	23,1
Hofors	14 456	13 170	12 314	91,1	85,2	79,6	21,5	22,2
Ovanåker	13 446	13 785	13 531	102,5	100,6	101,0	21,3	21,0
Nordanstig	11 576	11 962	11 551	103,3	99,8	99,3	23,7	23,4
Ljusdal	21 868	21 595	21 030	98,8	96,2	95,8	24,9	24,9
Gävle	86 911	87 378	87 431	100,5	100,6	101,5	18,6	19,1
Sandviken	43 143	42 866	40 096	99,4	92,9	92,7	20,9	20,7
Söderhamn	32 243	31 186	29 895	96,7	92,7	92,2	21,6	22,1
Bollnäs	27 667	27 877	27 819	100,8	100,5	101,9	21,2	21,1
Hudiksvall	36 692	37 538	37 580	102,3	102,4	102,2	20,3	20,4
Gävleborgs län	294 412	294 020	287 691	99,9	97,7	97,7	20,7	20,9
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Ockelbo	127	- 65	19	19,21	-9,98	2,95
Hofors	-261	- 58	- 8	-19,59	-4,67	-0,65
Ovanåker	107	4	- 59	7,78	0,29	-4,35
Nordanstig	131	2	- 17	10,99	0,17	-1,47
Ljusdal	194	- 15	- 22	8,99	-0,71	-1,04
Gävle	129	17	-325	1,48	0,19	-3,71
Sandviken	-164	-222	-214	- 3,81	-5,47	-5,32
Söderhamn	8	- 73	-287	0,26	-2,40	-9,54
Bollnäs	247	-162	- 23	8,89	-5,79	-0,83
Hudiksvall	253	- 64	46	6,76	-1,70	1,22
Gävleborgs län	771	-636	-890	2,62	-2,19	-3,09

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Ockelbo	3,26	3,64	3,38	3,10	3,90	4,61
Hofors	3,19	4,43	4,52	2,50	3,72	4,39
Ovanåker	3,45	4,09	5,88	3,33	4,02	4,91
Nordanstig	3,29	3,75	5,07	3,46	3,95	5,82
Ljusdal	5,44	5,66	8,99	5,56	5,70	9,04
Gävle	2,95	2,91	4,41	3,28	3,19	5,47
Sandviken	3,95	4,32	6,26	3,75	4,62	6,89
Söderhamn	4,01	3,64	6,04	4,22	3,84	7,06
Bollnäs	3,52	3,25	4,89	3,82	3,54	6,45
Hudiksvall	4,32	4,63	7,59	4,27	4,54	7,27
Gävleborgs län	3,66	3,79	5,67	3,75	3,94	6,31
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6766	3,8	2,5
Kvarstående lediga platser	1036	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,5	3,4
I beredskapsarbete	1572	0,9	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1325	0,7	0,7
I ungdomslag	1706	0,9	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	474	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Vansbro	8 693	8 523	8 043	98,0	92,5	94,6	27,7	25,6
Malung	11 965	11 971	11 626	100,1	97,2	98,7	22,9	22,6
Gagnef	9 122	9 842	9 788	107,9	107,3	104,9	20,8	20,0
Leksand	12 761	13 572	13 914	106,4	109,0	109,5	25,8	24,9
Rättvik	10 732	11 194	10 947	104,3	102,0	104,2	28,6	27,4
Orsa	7 005	7 354	7 239	105,0	103,3	104,4	24,4	23,4
Ålvdalen	8 429	8 348	8 272	99,0	98,1	98,9	23,6	23,9
Smedjebacken	13 397	13 389	13 194	99,9	98,5	94,8	18,6	19,1
Mora	17 927	19 376	19 925	108,1	111,1	111,4	20,2	20,0
Falun	47 650	50 597	51 900	106,2	108,9	108,4	18,3	19,1
Borlänge	46 208	46 794	45 966	101,3	99,5	99,1	17,8	19,1
Säter	10 262	10 874	11 276	106,0	109,9	106,7	18,4	18,5
Hedemora	16 736	17 063	16 748	102,0	100,1	99,5	21,9	21,1
Avesta	27 153	26 376	24 814	97,1	91,4	88,4	22,1	22,7
Ludvika	33 069	31 695	29 539	95,8	89,3	91,3	23,4	22,8
Kopparbergs län	281 109	286 968	283 191	102,1	100,7	100,4	21,1	21,2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Vansbro	25	- 35	- 51	2,93	- 4,27	-6,30
Malung	71	- 46	11	5,94	- 3,92	0,94
Gagnef	16	- 14	- 84	1,63	- 1,42	-8,54
Leksand	208	58	2	15,40	4,17	0,14
Rättvik	203	- 61	48	18,25	- 5,52	4,38
Orsa	86	5	- 64	11,73	0,68	-8,77
Ålvdalen	- 30	6	16	- 3,58	0,72	1,93
Smedjebacken	19	- 46	- 97	1,42	- 3,46	-7,33
Mora	259	107	37	13,45	5,39	1,86
Falun	446	125	171	8,86	2,42	3,30
Borlänge	341	-441	15	7,32	- 9,58	0,33
Säter	227	48	36	21,10	4,30	3,20
Hedemora	50	- 94	-111	2,93	- 5,55	-6,60
Avesta	- 72	-293	-154	- 2,72	-11,65	-6,19
Ludvika	-168	-199	-276	- 5,28	- 6,61	-9,29
Kopparbergs län	1 681	-880	-501	5,87	- 3,09	-1,77

Kopparbergs län

AU 1986/87: 13

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Vansbro	4,59	5,52	5,87	4,41	4,94	6,19
Malung	4,35	4,12	5,61	4,28	4,02	5,78
Gagnef	3,04	3,04	4,43	3,21	3,52	4,26
Leksand	3,18	3,08	3,73	3,35	3,41	3,92
Rättvik	4,85	4,48	5,26	4,34	3,93	5,59
Orsa	3,90	3,65	5,10	3,62	3,08	4,89
Ålvdalen	4,26	3,69	6,17	4,38	3,49	6,62
Smedjebacken	4,66	6,14	7,89	4,34	5,85	6,78
Mora	2,75	2,41	3,92	2,51	2,20	4,03
Falun	2,45	2,31	3,65	2,61	2,44	4,29
Borlänge	3,51	3,87	5,74	3,52	3,68	6,19
Säter	1,90	1,79	2,26	2,04	1,84	3,23
Hedemora	2,76	2,99	3,88	2,47	2,58	3,62
Avesta	4,01	4,49	6,75	3,52	3,79	6,03
Ludvika	4,04	4,73	7,01	4,33	4,85	7,42
Kopparbergs län	3,42	3,59	5,16	3,38	3,45	5,33
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5867	3,4	2,5
Kvarstående lediga platser	1299	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,5	3,4
I beredskapsarbete	1140	0,7	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1097	0,6	0,7
I ungdomslag	1196	0,7	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	385	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Kil	9 965	11 171	11 474	112,1	115,1	113,0	15,2	15,7
Eda	9 663	9 518	9 334	98,5	96,6	96,2	23,8	24,3
Torsby	16 072	15 601	15 018	97,1	93,4	92,9	26,2	25,8
Storfors	5 274	5 508	5 302	104,4	100,5	97,6	21,1	20,6
Hammarö	10 777	12 129	13 102	112,5	121,6	118,3	14,2	14,4
Munkfors	5 483	5 132	4 737	93,6	86,4	86,2	27,5	26,9
Forshaga	11 224	12 019	11 636	107,1	103,7	101,6	16,8	16,0
Grums	10 872	10 805	10 180	99,4	93,6	92,2	19,3	19,4
Årjäng	9 825	9 805	9 762	99,8	99,4	99,1	24,0	24,7
Sunne	13 618	13 344	13 169	98,0	96,7	96,2	25,7	24,9
Karlstad	72 369	74 068	74 669	102,3	103,2	103,7	18,5	19,2
Kristinehamn	27 811	26 977	25 968	97,0	93,4	92,1	20,7	21,6
Filipstad	15 513	14 606	13 520	94,2	87,2	86,0	25,9	25,6
Hagfors	18 597	17 511	16 371	94,2	88,0	85,8	23,3	23,7
Arvika	27 446	26 891	26 521	98,0	96,6	95,4	23,2	23,2
Säffle	19 740	18 985	18 098	96,2	91,7	90,6	22,4	22,7
Värmlands län	284 249	284 070	278 861	99,9	98,1	97,2	21,0	21,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Kil	147	- 41	16	13,27	- 3,59	1,40
Eda	83	- 44	- 25	8,73	- 4,66	- 2,67
Torsby	77	- 22	7	4,93	- 1,44	0,46
Storfors	94	- 57	- 25	17,20	- 10,61	- 4,70
Hammarö	227	317	186	18,92	24,94	14,31
Munkfors	- 30	- 61	- 27	- 5,79	- 12,58	- 5,66
Forshaga	- 19	- 96	40	- 1,58	- 8,25	3,45
Grums	- 123	- 157	- 23	- 11,32	- 15,21	- 2,25
Årjäng	97	49	- 3	9,90	4,98	- 0,31
Sunne	101	63	131	7,56	4,80	9,97
Karlstad	27	73	156	0,36	0,98	2,09
Kristinehamn	- 165	- 178	- 31	- 6,09	- 6,79	- 1,19
Filipstad	- 115	- 105	- 106	- 7,82	- 7,60	- 7,79
Hagfors	- 148	- 94	- 38	- 8,39	- 5,67	- 2,31
Arvika	78	82	78	2,90	3,08	2,94
Säffle	- 161	- 207	15	- 8,43	- 11,33	0,83
Värmlands län	170	- 478	351	0,60	- 1,71	1,26

Värmlands län

AU 1986/87: 13

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Kil	2,82	3,56	4,03	2,47	2,85	3,61
Eda	2,35	2,33	2,87	2,97	2,78	3,55
Torsby	5,76	4,77	6,02	5,61	4,77	6,46
Storfors	4,10	4,68	4,45	3,81	4,41	4,81
Hammarö	2,50	2,60	3,30	2,39	2,24	3,78
Munkfors	5,44	6,40	8,93	4,72	5,64	7,45
Forsbaga	4,02	4,34	5,91	3,83	4,31	5,08
Grums	2,73	3,79	4,17	2,45	2,99	4,05
Årjäng	3,46	2,29	3,35	3,03	2,02	2,54
Sunne	4,58	4,37	5,85	4,70	4,52	6,27
Karlstad	4,57	4,78	7,56	4,23	4,25	7,12
Kristinehamn	3,22	3,03	3,64	2,86	2,80	3,76
Filipstad	3,92	3,60	5,11	3,95	3,35	5,44
Hagfors	5,27	6,21	7,81	5,16	6,06	8,15
Arvika	3,71	3,96	5,72	4,04	4,04	6,05
Säffle	3,65	3,65	5,46	3,51	3,54	5,14
Värmlands län	4,02	4,14	5,80	3,85	3,86	5,70
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 673	3,9	2,5
Kvarstående lediga platser	1 049	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,4	3,4
I beredskapsarbete	1 366	0,8	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 154	0,7	0,7
I ungdomslag	1 225	0,7	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	410	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Laxå	8 664	8 662	7 933	100,0	91,6	92,9	19,8	20,2
Hallsberg	16 643	17 246	16 479	103,6	99,0	100,2	19,7	19,9
Degerfors	12 153	12 246	11 787	100,8	97,0	95,0	19,7	19,4
Hällefors	11 219	10 576	9 695	94,3	86,4	83,3	23,9	24,8
Ljusnarsberg	7 209	7 006	6 526	97,2	90,5	87,6	26,4	24,9
Örebro	117 837	116 969	118 443	99,3	100,5	100,1	20,0	20,3
Kumla	16 939	17 760	17 718	104,8	104,6	104,1	19,3	20,1
Askersund	11 342	11 896	11 653	104,9	102,7	100,3	23,6	22,4
Karlskoga	38 103	36 828	34 761	96,7	91,2	89,3	22,0	22,3
Nora	9 269	10 211	10 062	110,2	108,6	107,6	20,4	19,1
Lindesberg	24 545	24 956	24 563	101,7	100,1	99,7	21,2	20,5
Örebro län	273 923	274 356	269 620	100,2	98,4	97,6	20,7	20,8
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Laxå	- 58	-120	- 48	-6,67	-14,93	- 6,04
Hallsberg	- 4	-133	-216	-0,23	- 7,93	-13,02
Degerfors	19	- 91	-128	1,55	- 7,61	-10,80
Hällefors	- 74	- 95	-117	-6,96	- 9,59	-11,98
Ljusnarsberg	18	- 75	- 82	2,57	-11,17	-12,45
Örebro	108	594	493	0,92	5,04	4,17
Kumla	66	- 48	- 60	3,72	- 2,70	- 3,38
Askersund	214	- 90	89	18,16	- 7,71	7,65
Karlskoga	-214	- 77	-203	-5,79	- 2,19	- 5,82
Nora	98	- 12	46	9,65	- 1,19	4,58
Lindesberg	62	-181	- 35	2,49	- 7,31	- 1,42
Örebro län	235	-328	-261	0,86	- 1,21	- 0,97

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Laxå	2,96	3,15	4,01	2,40	2,41	3,18
Hallsberg	2,66	2,24	2,80	2,55	2,27	2,75
Degerfors	3,79	4,45	6,09	3,87	4,67	5,71
Hällefors	2,89	3,05	3,33	2,38	2,78	3,63
Ljusnarsberg	5,33	5,23	5,99	5,26	5,05	7,01
Örebro	3,49	3,02	3,66	3,39	2,88	4,09
Kumla	1,99	1,70	2,56	2,38	1,98	3,04
Askersund	2,92	3,54	4,00	2,65	3,20	3,33
Karlskoga	3,97	4,77	7,23	3,68	4,44	6,56
Nora	3,26	3,08	3,86	3,21	2,94	4,83
Lindesberg	3,55	3,35	4,32	3,18	3,09	3,77
Örebro län	3,40	3,29	4,27	3,25	3,13	4,33
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 423	3,3	2,5
Kvarstående lediga platser	1 161	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,7	3,4
I beredskapsarbete	1 213	0,7	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 510	0,9	0,7
I ungdomslag	965	0,6	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	419	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Skinnskatteberg	5 383	5 346	5 237	99,3	97,3	97,9	21,2	20,9
Surahammar	11 074	11 439	11 159	103,3	100,8	97,6	15,7	15,4
Heby	13 189	13 378	13 096	101,4	99,3	97,7	20,5	20,2
Kungsör	8 279	8 606	8 378	103,9	101,2	97,6	17,9	17,7
Hallstahammar	18 552	18 237	16 681	98,3	89,9	88,6	16,6	17,4
Norberg	6 612	6 843	6 481	103,5	98,0	98,9	21,5	20,3
Västerås	117 911	117 487	117 732	99,6	99,8	98,7	16,4	17,7
Sala	20 421	20 936	21 112	102,5	103,4	100,9	20,4	20,5
Fagersta	15 911	15 121	13 871	95,0	87,2	86,7	22,1	22,6
Köping	27 872	27 201	26 296	97,6	94,3	92,7	18,5	19,0
Arboga	14 717	14 944	14 380	101,5	97,7	99,1	19,9	19,8
Västmanlands län	259 921	259 538	254 423	99,9	97,9	96,6	18,0	18,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Skinnskatteberg	- 54	- 34	- 22	-10,05	- 6,44	- 4,19
Surahammar	- 24	-209	- 68	- 2,09	-18,46	- 6,07
Heby	109	- 60	- 1	8,17	- 4,57	- 0,08
Kungsör	- 3	- 5	54	- 0,35	- 0,60	6,47
Hallstahammar	-195	-187	-150	-10,64	-11,04	- 8,95
Norberg	47	- 41	15	6,90	- 6,29	2,31
Västerås	- 8	-145	-201	- 0,07	- 1,23	- 1,71
Sala	26	- 38	102	1,24	- 1,81	4,84
Fagersta	-151	-172	- 84	- 9,93	-12,20	- 6,03
Köping	- 66	-131	-144	- 2,42	- 4,96	- 5,47
Arboga	114	- 29	- 68	7,66	- 2,01	- 4,72
Västmanlands län	-205	-1 051	-567	- 0,79	- 4,12	- 2,23

Västmanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar	Samt- liga	Kvin- nor	Ung- domar
Skinnskatteberg	4,28	4,57	6,05	3,50	4,30	4,45
Surahammar	3,62	4,53	5,83	3,80	4,23	6,44
Heby	2,75	3,20	4,22	2,84	3,28	4,20
Kungsör	4,74	5,73	5,74	3,97	4,81	4,93
Hallstahammar	4,04	4,99	7,17	3,36	3,86	5,63
Norberg	4,40	4,22	5,81	3,41	3,52	4,52
Västerås	2,52	2,48	3,82	2,61	2,48	4,29
Sala	2,99	3,42	5,62	2,58	2,68	4,61
Fagersta	4,35	3,95	5,54	3,97	3,47	5,65
Köping	3,42	4,03	4,89	3,10	3,68	4,57
Arboga	4,08	4,10	4,39	3,26	3,69	4,04
Västmanlands län	3,15	3,36	4,68	2,96	3,08	4,61
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 848	3,0	2,5
Kvarstående lediga platser	1 478	0,9	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,3	3,4
I beredskapsarbete	705	0,4	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	788	0,5	0,7
I ungdomslag	1 220	0,7	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	390	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Håbo	9 987	13 301	14 198	133,2	142,2	141,4	6,1	6,6
Ålvkarleby	9 947	9 736	9 139	97,9	91,9	90,3	22,3	22,0
Tierp	20 833	20 608	19 771	98,9	94,9	93,3	24,0	23,6
Uppsala	138 116	146 192	157 675	105,8	114,2	115,2	14,8	14,8
Enköping	31 911	32 720	33 058	102,5	103,6	101,6	18,1	29,2
Östhammar	19 234	21 028	21 097	109,3	109,7	110,0	18,5	18,0
Uppsala län	230 028	243 585	254 938	105,9	110,8	110,9	16,1	17,4
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Håbo	109	7	187	8,27	0,51	13,32
Ålvkarleby	-48	-43	-106	-4,91	-4,62	-11,52
Tierp	55	-76	25	2,67	-3,82	1,26
Uppsala	309	1 300	1 616	2,12	8,46	10,34
Enköping	367	14	116	11,29	0,43	3,52
Östhammar	147	-78	-59	7,01	-3,68	-2,79
Uppsala län	939	1 124	1 779	3,87	4,48	7,02

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Häbo	1,39	1,72	2,26	1,09	1,45	1,64
Älvkarleby	2,43	2,82	4,08	2,37	2,60	4,29
Tierp	3,31	2,90	3,43	2,62	2,73	2,83
Uppsala	2,10	1,88	3,18	1,89	1,72	2,84
Enköping	3,02	3,54	4,36	2,80	3,21	4,20
Östhammar	2,34	2,30	2,70	1,71	1,80	2,35
Uppsala län	2,30	2,22	3,30	2,02	2,00	2,95
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 258	2,0	2,5
Kvarstående lediga platser	1 074	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,0	3,4
I beredskapsarbete	228	0,1	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 096	0,7	0,7
I ungdomslag	742	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	196	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Upplands Väsby	28 810	31 961	34 642	110,9	120,2	124,2	7,6	8,6
Vallentuna	14 886	17 603	19 912	118,3	133,8	149,4	9,7	9,9
Österåker	22 664	25 631	26 881	113,1	118,6	135,0	7,7	8,1
Värmdö	16 050	17 846	19 582	111,2	122,0	137,7	11,3	11,2
Järfälla	51 549	53 321	56 405	103,4	109,4	111,2	8,4	10,3
Ekerö	15 081	15 927	16 968	105,6	112,5	123,1	10,0	10,4
Huddinge	62 576	66 570	71 568	106,4	114,4	116,9	9,5	10,3
Botkyrka	57 286	65 218	66 957	113,8	116,9	118,7	7,4	8,3
Salem	12 703	12 879	12 347	101,4	97,2	103,9	7,3	6,8
Haninge	50 295	58 541	61 172	116,4	121,6	124,1	7,6	8,5
Tyresö	29 366	31 061	32 564	105,8	110,9	115,6	7,0	8,1
Upplands-Bro	14 792	18 489	19 843	125,0	134,1	141,3	7,2	8,0
Täby	41 307	47 105	55 093	114,0	133,4	138,2	10,3	12,0
Danderyd	27 168	27 842	28 645	102,5	105,4	109,3	18,1	19,0
Sollentuna	43 413	45 868	49 424	105,7	113,8	121,2	11,0	11,8
Stockholm	665 202	647 214	663 217	97,3	99,7	99,5	22,9	22,7
Södertälje	77 695	80 045	80 003	103,0	103,0	106,1	13,1	13,9
Nacka	55 321	57 229	60 315	103,4	109,0	112,5	13,0	14,0
Sundbyberg	26 995	25 717	29 692	95,3	110,0	111,2	19,6	19,9
Solna	53 878	50 441	50 108	93,6	93,0	97,3	21,4	22,3
Lidingö	36 727	37 390	38 681	101,8	105,3	111,3	17,8	18,9
Vaxholm	4 874	4 851	6 355	99,5	130,4	141,0	14,9	14,3
Norrtälje	39 193	40 842	42 503	104,2	108,4	113,4	20,9	20,4
Sigtuna	26 615	28 276	29 601	106,2	111,2	118,6	9,7	10,3
Nynäshamn	19 100	20 333	20 855	106,5	109,2	117,6	15,4	15,2
Stockholms län	1 493 546	1 528 200	1 593 333	102,3	106,7	109,3	16,4	16,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Upplands Väsby	- 41	81	359	- 1,29	2,40	10,47
Vallentuna	292	152	264	16,80	7,86	13,39
Österåker	58	308	345	2,28	11,82	12,97
Värmdö	94	356	279	5,30	18,79	14,40
Järfälla	406	-207	- 72	7,68	- 3,70	- 1,28
Ekerö	- 68	30	297	- 4,27	1,82	17,73
Huddinge	-127	- 37	592	- 1,92	- 0,53	8,35
Botkyrka	- 19	-305	- 75	- 0,29	- 4,61	- 1,13
Salem	-219	-132	- 82	-16,94	-10,66	- 6,64
Haninge	181	131	-633	3,12	2,15	-10,35
Tyresö	-508	-181	126	-16,30	- 5,64	3,89
Upplands-Bro	55	27	-276	3,00	1,37	-13,89
Täby	531	1 039	469	11,39	19,43	8,58
Danderyd	37	132	-169	1,33	4,62	- 5,89
Sollentuna	-454	295	822	- 9,90	6,16	16,84
Stockholm	306	6 930	4 986	0,47	10,56	7,54
Södertälje	139	-100	-263	1,74	- 1,26	- 3,29
Nacka	1	416	298	0,02	7,01	4,97
Sundbyberg	72	1 009	1 123	2,80	36,06	38,59
Solna	-922	803	415	-18,12	16,31	8,32
Lidingö	-203	189	298	- 5,43	4,96	7,75
Vaxholm	- 27	41	19	- 5,56	6,51	3,00
Norrtälje	498	153	320	12,26	3,63	7,56
Sigtuna	-546	155	43	-19,22	5,32	1,46
Nynäshamn	114	40	- 73	5,63	1,92	- 3,50
Stockholms län	-350	11 325	9 412	- 0,23	7,21	5,94

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Upplands Väsby	1.05	1.07	1.45	0.98	1.05	1.38
Vallentuna	0.90	0.95	1.33	0.79	0.95	1.26
Österåker	0.91	1.00	1.62	0.92	0.92	1.63
Värmdö	0.83	0.82	1.22	0.81	0.79	1.44
Järfälla	0.86	0.86	1.06	0.82	0.81	1.04
Ekerö	0.41	0.45	0.54	0.44	0.53	0.47
Huddinge	0.90	0.88	1.31	1.03	1.00	1.56
Botkyrka	1.37	1.24	1.91	1.15	1.09	1.71
Salem	0.53	0.43	0.73	0.51	0.53	0.85
Haninge	1.11	1.03	1.84	0.83	0.75	1.31
Tyresö	0.97	0.90	1.30	0.92	0.90	1.34
Upplands-Bro	0.71	0.70	0.98	0.85	0.91	1.28
Täby	0.89	0.98	1.22	0.84	0.93	1.22
Danderyd	0.54	0.60	0.77	0.53	0.56	0.57
Sollentuna	0.76	0.69	1.06	0.81	0.79	1.22
Stockholm	1.45	1.34	1.90	1.47	1.44	1.92
Södertälje	2.51	2.58	4.09	2.13	2.28	3.61
Nacka	1.02	0.92	1.40	1.10	1.03	1.66
Sundbyberg	1.49	1.40	2.03	1.35	1.36	1.88
Solna	1.52	1.33	2.16	1.27	1.19	1.71
Lidingö	0.65	0.63	1.22	0.66	0.68	1.07
Vaxholm	0.93	1.18	0.98	0.86	1.22	0.99
Norrtälje	1.55	1.75	2.32	1.59	1.79	2.37
Sigtuna	1.21	1.21	1.80	1.30	1.33	1.77
Nynäshamn	1.31	1.48	1.73	1.10	1.15	1.44
Stockholms län	1.28	1.22	1.79	1.23	1.23	1.73
Riket	2.62	2.69	3.72	2.52	2.56	3.69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	12 905	1.2	2.5
Kvarstående lediga platser	9 528	0.9	0.7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1.4	3.4
I beredskapsarbete	1 578	0.2	0.4
I arbetsmarknadsutbildning	4 623	0.4	0.7
I ungdomslag	1 128	0.1	0.4
Anställda med rekryteringsstöd	419	0.0	0.2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Vingåker	9 519	9 750	9 707	102,4	102,0	103,8	19,8	19,8
Nyköping	62 561	64 099	64 199	102,5	102,6	103,6	18,5	19,0
Oxelösund	14 211	14 120	13 134	99,4	92,4	96,0	14,1	14,8
Flen	18 079	18 231	17 084	100,8	94,5	95,1	20,4	20,4
Katrineholm	32 635	32 277	31 777	98,9	97,4	98,7	21,2	21,2
Eskilstuna	92 663	90 354	88 448	97,5	95,5	92,6	18,8	19,9
Strängnäs	22 245	23 705	25 130	106,6	113,0	111,5	18,6	19,4
Södermanlands län	251 913	252 536	249 479	100,2	99,0	98,6	18,9	19,5
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Vingåker	51	1	- 26	5,24	0,10	-2,68
Nyköping	74	-246	-225	1,16	- 3,81	-3,50
Oxelösund	-223	-248	- 39	-15,70	-18,71	-2,97
Flen	258	-239	- 25	14,25	-13,83	-1,46
Katrineholm	36	52	- 83	1,11	1,63	-2,61
Eskilstuna	- 65	-150	-120	- 0,72	- 1,69	-1,36
Strängnäs	334	181	232	14,18	7,30	9,27
Södermanlands län	465	-649	-286	1,84	- 2,59	-1,15

Södermanlands län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vingåker	2,00	1,83	3,07	1,62	1,39	2,63
Nyköping	1,86	2,22	3,06	1,69	2,03	3,18
Oxelösund	2,28	3,14	4,27	1,80	2,37	3,27
Flen	2,46	2,86	3,28	2,21	2,45	2,83
Katrineholm	2,75	2,79	4,15	2,38	2,36	3,66
Eskilstuna	3,65	3,69	6,31	3,23	3,28	5,31
Strängnäs	2,39	2,85	3,47	2,55	3,12	4,22
Södermanlands län	2,74	2,96	4,51	2,45	2,65	4,09
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 852	2,5	2,5
Kvarstående lediga platser	1 172	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,3	3,4
I beredskapsarbete	414	0,3	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 112	0,7	0,7
I ungdomslag	855	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	256	0,2	0,2

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Ödeshög	6 051	6 228	6 039	102,9	99,8	99,7	22,7	22,5
Ydre	4 297	4 362	4 304	101,5	100,2	102,4	23,8	22,8
Kinda	10 635	10 595	10 051	99,6	94,5	95,2	23,9	22,6
Boxholm	5 899	5 794	5 597	98,2	94,9	95,9	22,9	20,9
Åtvidaberg	12 976	12 927	12 627	99,6	97,3	98,9	20,1	19,6
Finspång	24 799	24 614	23 692	99,3	95,5	96,3	18,3	18,8
Valdemarsvik	8 864	9 303	8 717	105,0	98,3	99,4	22,4	21,4
Linköping	109 236	112 600	117 835	103,1	107,9	106,8	17,1	18,1
Norrköping	119 169	119 238	118 801	100,1	99,7	99,1	19,5	20,2
Söderköping	10 338	11 467	12 532	110,9	121,2	122,7	16,2	15,8
Motala	41 577	41 965	41 352	100,9	99,5	99,6	20,2	20,9
Vadstena	7 718	7 654	7 462	99,2	96,7	96,3	22,1	22,3
Mjölby	25 529	26 042	25 744	102,0	100,8	100,6	19,3	19,8
Östergötlands län	387 088	392 789	394 753	101,5	102,0	101,7	19,0	19,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Ödeshög	66	- 38	8	10,65	- 6,26	1,32
Ydre	63	- 28	-19	14,52	- 6,43	-4,40
Kinda	- 9	- 50	-67	-0,85	- 4,91	-6,64
Boxholm	- 44	- 27	1	-7,55	- 4,77	0,18
Åtvidaberg	49	-124	-68	3,80	- 9,70	-5,37
Finspång	-186	-163	-67	-7,54	- 6,85	-2,83
Valdemarsvik	44	-117	-70	4,74	-13,23	-8,00
Linköping	446	855	457	3,97	7,36	3,89
Norrköping	-659	298	150	-5,51	2,51	1,26
Söderköping	214	166	158	18,86	13,54	12,71
Motala	26	-102	-53	0,62	- 2,47	-1,28
Vadstena	46	- 42	55	6,05	- 5,62	7,38
Mjölby	149	- 53	43	5,74	- 2,06	1,67
Östergötlands län	205	575	528	0,52	1,46	1,34

Östergötlands län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ödeshög	2,04	2,89	1,74	1,64	1,98	2,05
Ydre	2,19	2,83	2,02	1,86	2,45	2,28
Kinda	2,02	2,21	2,66	2,14	2,68	2,86
Boxholm	1,67	2,03	2,04	1,32	2,06	1,38
Åtvidaberg	1,39	1,61	1,91	1,32	1,60	1,81
Finspång	2,10	2,58	2,42	2,06	2,55	2,80
Valdemarsvik	3,36	3,75	4,60	2,82	3,23	3,60
Linköping	2,34	2,21	3,63	2,41	2,45	3,96
Norrköping	2,30	2,13	3,52	2,59	2,45	4,32
Söderköping	1,19	1,11	1,57	1,16	1,13	1,52
Motala	3,00	3,20	5,23	2,97	3,31	4,83
Vadstena	1,60	1,51	2,52	1,12	1,13	1,28
Mjölby	2,17	2,49	3,41	1,95	2,26	2,96
Östergötlands län	2,29	2,31	3,47	2,35	2,45	3,74
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 793
Kvarstående lediga platser	1 767	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,3	3,4
I beredskapsarbete	495	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 479	0,6	0,7
I ungdomslag	1 211	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	270	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Grästorp	5 259	5 719	5 878	108,7	111,8	112,2	20,6	19,2
Essunga	5 710	6 061	5 845	106,1	102,4	107,3	22,1	20,2
Mullsjö	5 097	6 518	7 032	127,9	138,0	145,2	13,2	12,2
Habo	6 675	8 085	8 767	121,1	131,3	134,3	12,1	11,3
Karlsborg	8 157	8 236	8 070	101,0	98,9	98,8	22,9	21,3
Gullspång	6 923	6 685	6 349	96,6	91,7	93,1	22,1	20,5
Vara	16 717	16 932	16 687	101,3	99,8	101,7	22,0	20,8
Götene	12 303	12 854	13 030	104,5	105,9	105,7	18,8	17,5
Tibro	10 997	11 214	11 066	102,0	100,6	101,9	17,9	16,9
Töreboda	10 231	10 393	10 172	101,6	99,4	99,7	21,3	18,9
Mariestad	24 686	24 413	24 255	98,9	98,3	97,7	18,2	17,5
Lidköping	34 625	35 061	35 070	101,3	101,3	101,3	20,3	20,4
Skara	17 321	17 868	18 164	103,2	104,9	102,7	20,3	19,6
Skövde	45 357	46 007	46 311	101,4	102,1	103,7	17,0	16,6
Hjo	7 682	8 740	8 987	113,8	117,0	115,2	21,1	20,0
Tidaholm	12 965	13 069	12 951	100,8	99,9	101,5	20,8	19,4
Falköping	32 513	31 875	31 477	98,0	96,8	97,0	21,8	21,3
Skaraborgs län	263 218	269 730	270 111	102,5	102,6	103,3	19,5	18,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Grästorp	195	71	- 18	34,68	12,11	- 3,06
Essunga	14	-43	2	2,31	-7,32	0,34
Mullsjö	215	60	- 20	33,64	8,63	- 2,85
Habo	117	35	- 48	14,65	4,02	- 5,48
Karlsborg	- 8	-29	25	- 0,97	-3,60	3,10
Gullspång	- 81	-25	- 68	-12,04	-3,88	-10,64
Vara	- 8	-61	- 76	- 0,47	-3,62	- 4,54
Götene	97	5	- 87	7,58	0,38	- 6,66
Tibro	-	-34	- 80	-	-3,06	- 7,21
Töreboda	11	-20	- 45	1,06	-1,95	- 4,42
Mariestad	- 2	-29	67	- 0,08	-1,20	2,77
Lidköping	58	2	-119	1,66	0,06	- 3,39
Skara	189	71	142	10,65	3,95	7,85
Skövde	- 1	10	-334	- 0,02	0,22	- 7,20
Hjo	187	28	13	21,62	3,13	1,45
Tidaholm	- 9	-21	- 64	- 0,69	-1,61	- 4,93
Falköping	-117	-50	34	- 3,66	-1,59	1,08
Skaraborgs län	857	-30	-676	3,18	-0,11	- 2,50

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Grästorp	1,70	1,76	1,72	1,51	1,85	1,72
Essunga	1,74	2,41	1,73	1,67	2,38	1,55
Mullsjö	1,74	2,62	2,24	1,71	2,25	1,89
Habo	1,46	1,87	2,47	1,02	1,42	1,46
Karlsborg	2,84	2,95	1,97	3,04	3,18	2,83
Gullspång	2,57	2,47	3,25	2,73	2,21	2,66
Vara	1,67	1,87	2,47	1,67	1,92	2,36
Götene	1,33	1,60	1,75	1,56	1,72	1,96
Tibro	2,61	3,46	3,36	2,33	2,95	3,23
Töreboda	4,06	4,05	5,07	3,27	3,29	4,53
Mariestad	2,49	2,74	4,07	2,36	2,46	3,68
Lidköping	3,02	3,27	3,31	2,93	3,08	3,61
Skara	1,72	1,79	2,56	1,76	1,63	2,57
Skövde	3,08	3,43	4,32	2,96	3,17	4,43
Hjo	1,97	2,35	2,83	2,22	2,66	3,59
Tidaholm	1,94	2,56	2,90	2,03	2,78	3,44
Falköping	1,81	2,17	2,67	1,48	1,69	2,32
Skaraborgs län	2,38	2,70	3,21	2,27	2,50	3,19
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 773	2,3	2,5
Kvarstående lediga platser	1 057	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	3,4
I beredskapsarbete	396	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	928	0,6	0,7
I ungdomslag	892	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	221	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Dals-Ed	5 252	5 287	5 410	100,7	103,0	105,5	23,6	25,0
Färgelanda	6 903	7 373	7 418	106,8	107,5	108,9	19,0	19,2
Ale	21 980	23 312	23 402	106,1	106,5	106,9	12,9	13,1
Lerum	28 162	29 871	31 403	106,1	111,5	111,3	10,4	11,9
Vårgårda	8 370	9 256	9 497	110,6	113,5	117,5	18,5	18,3
Tranemo	11 786	12 413	12 110	105,3	102,7	105,2	18,5	18,2
Bengtstors	12 345	12 199	11 796	98,8	95,6	97,5	24,9	24,0
Mellerud	10 421	10 677	10 416	102,5	100,0	100,5	23,9	23,8
Lilla Edet	11 229	11 836	12 009	105,4	106,9	107,0	16,3	16,1
Mark	30 217	31 418	31 736	104,0	105,0	105,8	20,4	20,3
Svenljunga	10 165	10 989	10 842	108,1	106,7	107,2	21,4	20,9
Herrljunga	8 833	9 347	9 281	105,8	105,1	107,0	21,1	20,7
Vänersborg	34 365	34 574	35 804	100,6	104,2	104,9	18,4	18,6
Trollhättan	50 225	49 600	49 499	98,8	98,6	98,8	17,5	18,6
Alingsås	27 796	29 637	31 718	106,6	114,1	113,0	19,0	19,8
Borås	105 177	102 129	100 054	97,1	95,1	93,4	20,0	20,7
Ulricehamn	21 451	21 970	22 114	102,4	103,1	104,8	21,6	21,4
Åmål	13 349	13 564	13 129	101,6	98,4	97,8	23,3	23,0
Älvsborgs län	418 026	425 452	427 638	101,8	102,3	102,3	18,8	19,2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Dals-Ed	6	44	83	1,13	8,22	15,41
Färgelanda	68	- 5	13	9,25	- 0,67	1,75
Ale	311	-154	- 75	13,46	- 6,57	-3,20
Lerum	96	- 19	143	3,23	- 0,61	4,58
Vårgårda	117	- 23	- 16	12,73	- 2,43	-1,69
Tranemo	81	-144	-113	6,55	-11,72	-9,28
Bengtstors	- 14	- 13	- 49	-1,15	- 1,09	-4,14
Mellerud	70	13	- 10	6,56	1,24	-0,96
Lilla Edet	76	10	- 2	6,45	0,84	-0,17
Mark	193	- 1	22	6,16	- 0,03	0,69
Svenljunga	132	- 70	- 53	12,10	- 6,40	-4,88
Herrljunga	126	- 52	- 4	13,58	- 5,59	-0,43
Vänersborg	- 95	173	- 1	-2,75	4,86	-0,03
Trollhättan	-327	121	217	-6,58	2,47	4,40
Alingsås	498	254	252	16,95	8,13	7,99
Borås	-731	45	129	-7,13	0,45	1,29
Ulricehamn	165	- 22	63	7,54	- 0,99	2,85
Åmål	106	5	- 17	7,82	0,38	-1,29
Älvsborgs län	878	162	582	2,07	0,38	1,36

Älvsborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Dals-Ed	2,40	2,31	2,70	3,32	4,04	3,62
Färgelanda	1,43	1,58	1,98	1,95	1,98	2,32
Ale	1,58	1,93	1,98	1,22	1,51	1,57
Lerum	1,85	2,27	2,67	1,76	2,29	2,52
Värgårda	2,23	2,52	3,16	2,15	2,64	2,87
Tranemo	0,77	1,09	0,99	0,53	0,71	0,89
Bengtstors	2,21	2,74	2,60	1,89	2,21	2,18
Mellerud	2,19	2,46	2,40	1,96	2,11	2,70
Lilla Edet	2,08	2,44	2,24	2,15	2,20	2,52
Mark	2,01	1,83	3,05	2,17	2,24	3,40
Svenljunga	2,09	3,03	2,30	2,09	2,84	2,60
Herrljunga	1,11	1,22	0,74	0,90	0,71	0,81
Vänersborg	1,89	1,97	1,81	1,64	1,68	2,08
Trollhättan	2,33	2,80	2,68	2,17	2,53	2,82
Alingsås	3,01	3,41	3,76	2,35	2,55	3,02
Borås	2,72	2,50	4,10	2,63	2,35	4,05
Ulricehamn	1,56	1,72	2,13	1,53	1,83	2,37
Åmål	4,34	4,36	6,06	3,61	3,67	4,68
Älvsborgs län	2,25	2,41	2,96	2,10	2,22	2,91
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 566	2,1	2,5
Kvarstående lediga platser	2 384	0,9	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,3	3,4
I beredskapsarbete	599	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	1 548	0,6	0,7
I ungdomslag	931	0,4	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	415	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Härryda	20 741	23 195	25 068	111,8	120,9	127,0	11,1	11,8
Partille	27 151	27 172	29 418	100,1	108,3	110,6	13,0	14,1
Öckerö	9 219	9 842	10 364	106,8	112,4	115,9	16,3	17,3
Stenungsund	14 617	16 091	17 271	110,1	118,2	122,8	11,6	12,8
Tjörn	10 618	11 701	12 663	110,2	119,3	123,4	17,1	17,4
Orust	10 586	12 364	13 038	116,8	123,2	127,3	19,6	19,1
Sotenäs	9 133	9 252	9 224	101,3	101,0	102,2	27,2	25,8
Munkedal	10 210	10 703	10 790	104,8	105,7	107,2	20,3	20,0
Tanum	11 058	11 463	11 407	103,7	103,2	104,1	25,6	24,7
Göteborg	444 651	431 273	429 339	97,0	96,6	96,4	20,0	20,2
Mölndal	47 295	47 788	50 164	101,0	106,1	107,4	14,7	15,6
Kungälv	28 311	29 702	31 962	104,9	112,9	115,7	13,9	14,7
Lysekil	15 076	15 037	14 804	99,7	98,2	100,0	21,7	21,4
Uddevalla	46 861	46 032	45 983	98,2	98,1	98,2	19,3	20,5
Strömstad	9 485	9 580	10 058	101,0	106,0	106,4	22,4	22,8
Göteborgs och Bohus län	715 012	711 195	721 553	99,5	100,9	101,6	18,7	19,0
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Härryda	111	-25	101	4,81	-1,01	4,05
Partille	143	351	2	5,29	12,12	0,07
Öckerö	25	112	89	2,55	11,00	8,63
Stenungsund	165	68	123	10,34	4,01	7,17
Tjörn	135	21	146	11,61	1,69	11,61
Orust	156	-9	100	12,71	-0,70	7,71
Sotenäs	117	-21	132	12,69	-2,29	14,38
Munkedal	41	-10	67	3,83	-0,93	6,23
Tanum	76	33	-10	6,63	2,87	-0,87
Göteborg	-3 451	1 336	3 519	-7,97	3,15	8,23
Mölndal	-156	425	83	-3,27	8,60	1,66
Kungälv	-29	412	28	-0,98	13,09	0,88
Lysekil	-16	-43	-1	-1,06	-2,88	-0,07
Uddevalla	-126	54	117	-2,73	1,18	2,55
Strömstad	120	69	105	12,56	6,91	10,47
Göteborgs och Bohus län	-2 689	2 773	4 601	-3,78	3,88	6,40

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Härryda	1,04	1,18	1,11	0,96	1,10	1,17
Partille	1,70	2,00	2,46	1,51	1,69	2,24
Öckerö	1,34	1,72	1,28	1,32	1,61	1,72
Stenungsund	1,97	2,44	2,81	1,69	1,96	2,48
Tjörn	1,38	1,96	2,12	1,39	1,85	2,07
Orust	2,05	2,73	3,00	1,48	1,93	2,02
Sotenäs	2,41	2,32	3,22	2,30	2,50	3,10
Munkedal	2,56	2,39	3,25	2,34	2,05	3,22
Tanum	2,50	2,63	3,22	2,23	2,20	2,80
Göteborg	3,13	3,05	4,05	2,97	2,92	3,87
Möndal	1,13	1,22	1,20	1,05	1,19	1,37
Kungälv	1,47	1,77	1,78	1,15	1,38	1,69
Lysekil	2,83	2,64	3,34	2,58	2,47	3,29
Uddevalla	2,86	2,57	3,76	3,14	2,55	3,90
Strömstad	2,03	1,73	2,68	1,35	1,16	1,80
Göteborgs och Bohus län	2,62	2,62	3,37	2,47	2,46	3,22
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	11 416	2,5	2,5
Kvarstående lediga platser	2 979	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,8	3,4
I beredskapsarbete	1 131	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	3 177	0,7	0,7
I ungdomslag	1 073	0,2	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	802	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Hylte	11 152	11 211	10 858	100,5	97,4	97,9	22,8	22,3
Halmstad	74 292	76 042	77 601	102,4	104,5	105,5	19,3	19,9
Laholm	19 830	21 059	21 490	106,2	108,4	110,4	20,7	19,9
Falkenberg	33 102	34 912	35 822	105,5	108,2	109,7	20,7	20,9
Varberg	43 051	44 164	46 639	102,6	108,3	109,2	19,0	18,7
Kungsbacka	38 353	43 536	49 840	113,5	130,0	130,2	12,4	13,6
Hallands län	219 780	230 924	242 250	105,1	110,2	111,2	18,3	18,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Hylte	62	-65	17	5,54	-5,97	1,57
Halmstad	366	195	360	4,83	2,53	4,65
Laholm	11	43	32	0,52	2,01	1,49
Falkenberg	301	74	218	8,66	2,08	6,10
Varberg	238	321	235	5,41	6,97	5,06
Kungsbacka	415	813	814	9,60	16,86	16,51
Hallands län	1 393	1 381	1 676	6,05	5,77	6,95

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Hylte	2,26	3,01	1,93	1,73	2,34	1,37
Halmstad	3,01	3,30	4,28	2,73	2,94	3,61
Laholm	2,21	2,81	3,07	2,18	2,82	3,43
Falkenberg	2,28	2,71	3,17	2,07	2,45	2,86
Varberg	1,85	2,05	2,76	1,76	1,81	2,63
Kungsbacka	1,28	1,49	1,72	1,17	1,35	1,63
Hallands län	2,22	2,55	3,08	2,03	2,28	2,78
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 023	2,0	2,5
Kvarstående lediga platser	842	0,6	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,6	3,4
I beredskapsarbete	349	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	654	0,4	0,7
I ungdomslag	651	0,4	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	190	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Aneby	6 508	6 873	6 881	105,6	105,7	104,9	20,5	20,6
Gnosjö	8 324	9 056	9 235	108,8	110,9	109,7	14,4	15,0
Gislaved	27 570	28 483	28 525	103,3	103,5	103,0	16,7	17,1
Vaggeryd	11 355	12 121	12 049	106,7	106,1	105,8	19,7	19,6
Jönköping	108 500	107 561	108 235	99,1	99,8	98,4	19,4	20,1
Nässjö	32 591	31 694	30 798	97,2	94,5	93,9	21,9	22,6
Värnamo	30 072	30 342	30 737	100,9	102,2	101,5	18,0	18,8
Sävsjö	11 590	11 838	11 517	102,1	99,4	98,3	22,4	22,4
Vetlanda	28 532	28 736	27 784	100,7	97,4	97,8	21,6	21,3
Eksjö	18 227	18 072	17 840	99,1	97,9	98,6	22,1	21,9
Tranås	18 717	18 380	17 812	98,2	95,2	95,0	23,3	23,9
Jönköpings län	301 986	303 156	301 413	100,4	99,8	99,1	19,8	20,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Aneby	90	- 38	- 30	13,18	-5,51	-4,35
Gnosjö	200	46	- 1	22,42	5,04	-0,11
Gislaved	244	- 36	- 35	8,62	-1,27	-1,23
Vaggeryd	45	- 73	- 47	3,72	-6,03	-3,90
Jönköping	-217	139	766	-2,02	1,30	7,11
Nässjö	-123	- 86	- 23	-3,87	-2,79	-0,75
Värnamo	125	174	7	4,13	5,69	0,23
Sävsjö	84	- 48	- 62	7,12	-4,13	-5,37
Vetlanda	28	-153	-117	0,97	-5,45	-4,20
Eksjö	89	- 89	- 64	4,93	-4,95	-3,58
Tranås	- 83	-126	- 66	-4,50	-7,00	-3,70
Jönköpings län	482	-290	328	1,59	-0,96	1,09

Jönköpings län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	1,66	2,17	2,09	2,33	2,54	1,80
Gnosjö	0,40	0,58	0,64	0,22	0,32	0,15
Gislaved	1,07	1,46	1,44	0,96	1,30	1,07
Vaggeryd	1,80	2,42	1,64	1,12	1,55	1,30
Jönköping	2,60	2,88	3,96	2,71	3,15	4,19
Nässjö	1,96	2,24	2,36	1,78	1,95	2,23
Värnamo	1,33	1,64	1,40	1,08	1,34	1,07
Sävsjö	1,86	2,56	2,02	1,97	2,92	2,13
Vetlanda	2,38	3,01	3,27	2,30	3,16	3,00
Eksjö	2,47	2,86	3,24	2,35	2,63	3,33
Tranås	3,94	4,76	5,20	4,05	4,98	5,30
Jönköpings län	2,16	2,56	2,94	2,13	2,58	2,89
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 923
Kvarstående lediga platser	1 549	0,8	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,5	3,4
I beredskapsarbete	245	0,1	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	928	0,5	0,7
I ungdomslag	785	0,4	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	298	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Uppvidinge	11 531	11 040	10 420	95,7	90,4	89,1	26,0	25,9
Lessebo	8 908	9 006	8 822	101,1	99,0	100,4	21,3	20,8
Tingsryd	14 735	14 773	14 264	100,3	96,8	95,4	25,2	24,8
Alvesta	18 784	19 442	19 552	103,5	104,1	105,0	19,8	19,6
Älmhult	15 250	15 562	15 621	102,0	102,4	103,9	20,2	20,3
Markaryd	11 918	11 798	11 075	99,0	92,9	95,1	21,3	21,1
Växjö	62 048	64 661	66 925	104,2	107,9	108,7	16,1	16,9
Ljungby	26 264	27 409	27 174	104,4	103,5	105,9	19,5	19,8
Kronobergs län	169 438	173 691	173 853	102,5	102,6	103,5	19,3	19,6
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Uppvidinge	-40	-125	11	-3,61	-11,86	1,05
Lessebo	-31	- 8	- 21	-3,44	- 0,90	- 2,38
Tingsryd	39	- 9	- 89	2,64	- 0,62	- 6,22
Alvesta	221	-277	7	11,43	-14,09	0,36
Älmhult	59	35	- 70	3,80	2,23	- 4,47
Markaryd	-76	- 45	-158	-6,42	- 3,98	-14,15
Växjö	654	139	239	10,19	2,09	3,58
Ljungby	289	-118	- 69	10,60	- 4,32	- 2,54
Kronobergs län	1 115	-408	-150	6,44	- 2,34	- 0,86

Kronobergs län

AU 1986/87: 13

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Uppvidinge	2,36	2,88	2,84	1,63	2,09	1,94
Lessebo	1,57	2,17	2,69	1,47	2,18	2,61
Tingsryd	2,53	3,02	2,73	1,53	2,08	1,78
Alvesta	1,68	2,15	1,91	1,22	1,65	1,39
Älmhult	1,40	1,85	1,98	1,37	1,87	2,02
Markaryd	2,96	3,96	4,10	3,66	4,05	5,59
Växjö	2,21	2,30	3,29	2,10	2,11	3,15
Ljungby	2,10	2,68	3,29	1,70	2,20	2,58
Kronobergs län	2,11	2,49	2,99	1,87	2,17	2,76
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 004	1,9	2,5
Kvarstående lediga platser	863	0,8	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,3	3,4
I beredskapsarbete	220	0,2	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	903	0,8	0,7
I ungdomslag	633	0,6	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	92	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Högsby	7 671	7 800	7 296	101,7	95,1	94,5	27,2	25,5
Torsås	7 670	7 923	7 804	103,3	101,7	102,8	24,7	23,9
Mörbylånga	11 383	12 613	12 683	110,8	111,4	112,5	19,8	19,9
Hultsfred	18 422	17 794	16 777	96,6	91,1	91,5	23,3	22,1
Mönsterås	13 036	13 135	12 920	100,8	99,1	99,2	20,3	19,7
Emmaboda	11 699	11 324	10 730	96,8	91,7	93,8	21,4	21,0
Kalmar	52 385	52 846	54 554	100,9	104,1	103,5	19,4	20,2
Nybro	21 569	21 636	20 720	100,3	96,1	95,3	21,8	22,7
Oskarshamn	28 007	28 037	27 494	100,1	98,2	95,9	19,7	20,0
Västervik	41 702	41 263	39 752	98,9	95,3	95,5	21,9	21,3
Vimmerby	16 394	16 180	15 589	98,7	95,1	92,0	21,2	21,5
Borgholm	10 786	11 030	11 098	102,3	102,9	104,1	25,9	25,1
Kalmar län	240 724	241 581	237 417	100,4	98,6	98,2	21,3	21,3
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Högsby	- 9	- 95	- 33	-1,15	-12,72	-4,49
Torsås	85	- 18	- 10	10,76	- 2,28	-1,28
Mörbylånga	71	- 85	- 32	5,65	- 6,66	-2,52
Hultsfred	-83	-116	-122	-4,64	- 6,81	-7,23
Mönsterås	- 3	-111	- 48	-0,23	- 8,51	-3,70
Emmaboda	52	- 55	- 71	4,60	- 5,04	-6,58
Kalmar	203	369	356	3,85	6,84	6,55
Nybro	69	- 47	- 85	3,19	- 2,25	-4,09
Oskarshamn	33	-125	- 44	1,18	- 4,51	-1,60
Västervik	59	-318	- 80	1,43	- 7,91	-2,01
Vimmerby	21	-100	- 57	1,30	- 6,34	-3,64
Borgholm	116	- 36	80	10,55	- 3,23	7,21
Kalmar län	614	-737	-146	2,54	- 3,09	-0,61

Kalmar län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Högsby	5,15	5,68	5,10	4,23	5,02	3,93
Torsås	2,26	2,69	2,97	2,22	2,69	3,35
Mörbylånga	1,69	1,52	2,17	0,98	0,94	1,46
Hultsfred	3,02	3,42	3,37	2,38	2,60	3,26
Mönsterås	3,19	4,28	4,40	3,07	4,03	4,81
Emmaboda	2,24	3,37	3,15	1,77	2,67	2,53
Kalmar	2,34	2,38	3,33	2,13	2,13	3,38
Nybro	1,82	2,24	2,62	1,86	2,16	2,97
Oskarshamn	4,15	5,03	5,83	3,56	4,41	5,12
Västervik	2,66	2,49	3,56	2,44	2,31	3,28
Vimmerby	3,17	4,32	4,95	3,06	3,98	3,82
Borgholm	2,04	2,32	2,81	2,07	2,50	2,82
Kalmar län	2,74	3,10	3,73	2,44	2,76	3,50
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 544	2,4	2,5
Kvarstående lediga platser	1 029	0,7	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,4	3,4
I beredskapsarbete	418	0,3	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	873	0,6	0,7
I ungdomslag	792	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	180	0,1	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Gotland	54 400	55 346	56 174	101,7	103,3	103,8	19,0	18,7
Gotlands län	54 400	55 346	56 174	101,7	103,3	103,8	19,0	18,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Gotland	59	-76	-29	1,07	-1,35	-0,52
Gotlands län	59	-76	-29	1,07	-1,35	-0,52

Gotlands län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Gotland	1,97	1,95	3,64	2,55	2,33	5,24
Gotlands län	1,97	1,95	3,64	2,55	2,33	5,24
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	885	2,6	2,5
Kvarstående lediga platser	416	1,2	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,1	3,4
I beredskapsarbete	92	0,3	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	402	1,2	0,7
I ungdomslag	326	0,9	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	61	0,2	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Olofström	17 187	15 630	14 903	90,9	86,7	89,1	17,8	18,1
Karlskrona	60 013	60 141	59 007	100,2	98,3	99,2	21,3	21,2
Ronneby	30 368	30 159	29 114	99,3	95,9	96,3	20,6	20,2
Karlshamn	32 136	31 879	31 630	99,2	98,4	97,7	19,2	19,7
Sölvesborg	15 632	15 733	15 604	100,6	99,8	100,5	19,8	19,7
Blekinge län	155 336	153 542	150 258	98,8	96,7	97,3	20,2	20,2
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Olofström	-241	-68	-106	-15,30	-4,52	-7,09
Karlskrona	-100	-257	-382	-1,66	-4,32	-6,45
Ronneby	-23	-188	-228	-0,76	-6,37	-7,80
Karlshamn	-7	-2	-22	-0,22	-0,06	-0,70
Sölvesborg	-31	-8	86	-1,97	-0,51	5,52
Blekinge län	-402	-523	-652	-2,61	-3,46	-4,33

Blekinge län

AU 1986/87: 13

Bilaga

Arbetslöshet (%)

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	3,80	5,45	6,17	3,40	4,62	5,44
Karlskrona	3,11	2,90	6,06	3,62	3,42	6,94
Ronneby	3,31	4,28	5,54	3,66	4,49	6,39
Karlshamn	3,92	4,74	6,35	3,96	4,81	6,14
Sölvesborg	3,77	4,88	5,71	3,60	4,79	5,42
Blekinge län	3,46	4,02	6,00	3,67	4,19	6,33
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	3 423	3,7	2,5
Kvarstående lediga platser	901	1,0	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,8	3,4
I beredskapsarbete	538	0,6	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	695	0,7	0,7
I ungdomslag	861	0,9	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	301	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Östra Göinge	14 942	15 424	14 867	103,2	99,5	99,1	18,5	18,9
Örkelljunga	8 843	9 306	9 262	105,2	104,7	106,9	21,0	21,2
Tomelilla	12 605	12 664	12 218	100,5	96,9	97,0	24,2	22,7
Bromölla	11 384	12 069	12 181	106,0	107,0	108,2	16,5	17,3
Osby	13 810	13 765	13 522	99,7	97,9	98,1	22,1	22,5
Perstorp	7 407	7 526	7 189	101,6	97,1	96,1	17,2	17,1
Klippan	16 263	16 549	16 058	101,8	98,7	100,4	20,3	20,8
Åstorp	11 486	12 946	12 667	112,7	110,3	110,2	14,9	14,6
Båstad	11 160	12 091	12 603	108,3	112,9	115,3	24,9	24,3
Kristianstad	67 499	68 883	69 941	102,1	103,6	103,8	19,8	20,3
Simrishamn	20 103	20 303	19 773	101,0	98,4	99,1	25,2	25,2
Ängelholm	28 173	29 813	31 938	105,8	113,4	113,8	20,4	21,3
Hässleholm	48 339	48 854	48 390	101,1	100,1	100,4	20,3	20,5
Kristianstads län	272 014	280 193	280 609	103,0	103,2	103,6	20,4	20,7
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Östra Göinge	-127	-120	- 24	-8,21	- 8,04	- 1,61
Örkelljunga	64	- 19	- 24	6,90	- 2,04	- 2,59
Tomelilla	73	- 4	- 39	5,78	- 0,32	- 3,18
Bromölla	48	- 11	- 18	3,99	- 0,91	- 1,48
Osby	58	- 13	- 47	4,22	- 0,96	- 3,47
Perstorp	33	- 89	8	4,40	-12,32	1,11
Klippan	- 66	-130	- 1	- 3,98	- 8,03	- 0,06
Åstorp	10	42	- 55	0,77	3,32	- 4,34
Båstad	245	132	54	20,47	10,55	4,29
Kristianstad	229	134	107	3,33	1,92	1,53
Simrishamn	209	- 16	- 1	10,32	- 0,80	- 0,05
Ängelholm	405	413	452	13,68	13,21	14,26
Hässleholm	142	-142	- 75	2,91	- 2,93	- 1,55
Kristianstads län	1 323	177	337	4,73	0,63	1,20

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Östra Göinge	2,88	3,43	3,31	2,62	3,35	3,06
Örkelljunga	1,97	2,57	2,56	1,47	1,94	1,65
Tomelilla	3,39	3,83	5,17	2,92	3,23	4,47
Bromölla	3,97	5,50	5,75	3,56	4,74	4,93
Osby	3,05	4,10	3,95	2,74	3,64	3,37
Perstorp	1,58	1,97	2,07	1,59	2,05	2,90
Klippan	3,06	3,38	3,98	3,27	3,69	4,24
Åstorp	3,10	4,44	4,58	2,89	3,80	4,14
Båstad	1,03	1,08	1,17	1,04	1,27	1,14
Kristianstad	3,33	3,49	5,11	2,99	3,04	4,44
Simrishamn	2,57	2,44	3,22	2,21	2,12	2,43
Ängelholm	2,18	2,66	3,34	2,49	2,96	3,61
Hässleholm	2,68	3,08	3,49	2,77	3,16	3,87
Kristianstads län.	2,82	3,24	3,96	2,67	3,05	3,72
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	4 572	2,7	2,5
Kvarstående lediga platser	1 319	0,8	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,5	3,4
I beredskapsarbete	437	0,3	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	814	0,5	0,7
I ungdomslag	901	0,5	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	456	0,3	0,2

Befolkningsutveckling

Bilaga

Kommun	Befolkning			1975 = 100			% över 64 år	
	1975	1980	1986	1980	1986	1990	1986	1990
Svalöv	12 546	12 990	12 516	103,5	99,8	101,4	19,0	18,4
Staffanstorps	15 819	16 368	17 431	103,5	110,2	110,8	8,4	9,3
Burlöv	14 112	14 323	14 310	101,5	101,4	102,0	12,8	13,3
Vellinge	21 833	23 190	25 919	106,2	118,7	121,0	11,4	12,9
Bjuv	14 192	14 672	14 008	103,4	98,7	97,1	15,7	16,1
Kävlinge	19 239	20 643	21 257	107,3	110,5	110,5	13,3	14,2
Lomma	15 404	16 607	16 822	107,8	109,2	112,0	11,7	13,2
Svedala	13 244	15 471	16 870	116,8	127,4	130,2	11,4	11,2
Skurup	11 789	12 583	12 608	106,7	106,9	111,8	18,8	18,0
Sjöbo	14 050	15 016	15 152	106,9	107,8	109,3	21,3	21,0
Hörby	11 871	12 624	12 924	106,3	108,9	110,4	22,7	22,1
Höör	10 005	10 902	11 597	109,0	115,9	118,9	20,8	19,8
Malmö	243 591	233 803	230 056	96,0	94,4	92,6	22,5	24,3
Lund	76 284	78 487	83 391	102,9	109,3	110,7	14,4	14,9
Landskrona	38 409	36 493	35 284	95,0	91,9	89,2	21,8	23,3
Helsingborg	101 685	101 956	106 275	100,3	104,5	104,2	20,8	21,7
Höganäs	21 267	22 111	22 124	104,0	104,0	104,8	20,7	21,8
Eslöv	26 288	26 829	26 296	102,1	100,0	100,2	18,7	19,1
Ystad	23 693	23 773	24 028	100,3	101,4	101,4	23,6	24,4
Trelleborg	34 748	34 445	34 207	99,1	98,4	97,0	19,7	20,2
Malmöhus län	740 069	743 286	753 075	100,4	101,8	101,4	19,1	20,1
Riket	8 208 442	8 317 937	8 381 515	101,3	102,1	102,5	18,7	19,1

Flyttning

Kommun	Flyttningsöverskott			Överskott per 1 000 inv.		
	1980	1985	1986	1980	1985	1986
Svalöv	16	- 87	-136	1,23	- 6,85	-10,81
Staffanstorps	- 38	- 11	- 94	- 2,33	- 0,63	- 5,40
Burlöv	262	- 71	- 82	18,51	- 4,96	- 5,73
Vellinge	- 85	296	391	- 3,67	11,75	15,24
Bjuv	- 39	- 81	-115	- 2,66	- 5,73	- 8,18
Kävlinge	55	89	- 8	2,68	4,22	- 0,38
Lomma	-128	-148	- 65	- 7,70	- 8,77	- 3,86
Svedala	6	181	20	0,39	10,90	1,19
Skurup	55	-130	- 22	4,38	-10,20	- 1,74
Sjöbo	121	59	- 2	8,08	3,90	- 0,13
Hörby	117	88	25	9,30	6,83	1,94
Höör	232	- 11	90	21,53	- 0,96	7,79
Malmö	-838	1 205	435	- 3,57	5,25	1,89
Lund	36	332	739	0,46	4,07	8,94
Landskrona	-472	36	- 10	-12,84	1,02	- 0,28
Helsingborg	687	874	975	6,76	8,32	9,21
Höganäs	- 5	- 22	- 65	- 0,23	- 0,99	- 2,93
Eslöv	-120	- 20	- 78	- 4,46	- 0,76	- 2,96
Ystad	- 34	102	240	- 1,43	4,27	10,02
Trelleborg	32	73	28	0,93	2,14	0,82
Malmöhus län	-140	2 754	2 266	- 0,19	3,68	3,01

Arbetslöshet (%)

Bilaga

Kommun	1985			1986		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	2,15	2,59	2,75	1,80	2,46	2,39
Staffanstorps	1,41	1,64	2,30	1,38	1,55	2,08
Burlöv	3,19	3,34	3,88	2,84	3,03	3,71
Vellinge	1,57	1,95	1,45	1,49	1,79	1,19
Bjuv	2,45	3,29	3,68	2,18	2,81	3,02
Kävlinge	1,44	1,61	1,90	1,56	1,73	2,16
Lomma	0,83	0,96	1,36	0,85	0,99	1,50
Svedala	1,72	2,37	2,45	1,69	2,31	2,46
Skurup	3,30	4,33	5,72	2,68	3,51	3,68
Sjöbo	3,17	4,05	4,91	3,07	3,73	4,82
Hörby	2,18	2,56	3,44	2,05	2,28	3,00
Höör	2,14	2,02	2,76	2,06	1,97	2,60
Malmö	4,30	3,89	5,78	3,99	3,69	5,79
Lund	2,72	2,55	3,94	2,84	2,65	4,20
Landskrona	3,25	3,22	3,80	2,85	2,87	3,63
Helsingborg	3,34	3,43	4,75	2,99	3,07	4,72
Höganäs	1,95	2,44	3,01	2,00	2,56	2,98
Eslöv	2,61	2,90	4,00	2,38	2,70	3,82
Ystad	3,61	4,03	6,24	3,45	3,91	5,79
Trelleborg	3,76	4,28	5,97	3,75	4,14	5,89
Malmöhus län	3,20	3,23	4,47	3,00	3,05	4,40
Riket	2,62	2,69	3,72	2,52	2,56	3,69

Arbetsmarknadsläget år 1986

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	14 268	3,0	2,5
Kvarstående lediga platser	2 379	0,5	0,7
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,0	3,4
I beredskapsarbete	2 234	0,5	0,4
I arbetsmarknadsutbildning	2 509	0,5	0,7
I ungdomslag	1 932	0,4	0,4
Anställda med rekryteringsstöd	1 424	0,3	0,2

